IULIAN BOLDEA

(COORDINATOR)

IDENTITIES IN METAMORPHOSIS. LITERATURE, DISCOURSE AND MULTICULTURAL DIALOGUE

SECTION: POLITICAL SCIENCES, SOCIOLOGY, INTERNATIONAL RELATIONS

ARHIPELAG XXI PRESS

2014

The sole responsibility regarding the content of the chapters lies with the authors.

Desktop publishing: Carmen Rujan

Published by
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, România, 2014
Moldovei Street, no.8, Tîrgu Mureş, 540519
Tel: +40-744-511546
Editor: Iulian Boldea
Editorial advisor: Dumitru-Mircea Buda
Email:editura.arhipelag21@gmail.com
http://www.asociatiaalpha.comxa.com

ISBN 978-606-93691-9-7

Table of Contents

HISTORIC RECONSTRUCTION IN THE MOVIE "RESTUL E TACERE"
Mihaela Grancea, Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu 6

SOLVING CRISES IN THE NEW SECURITY ENVIRONMENT
Florian Răpan, Prof., PhD, "Dimitrie Cantemir" Christian University of Bucharest and Sanda Iordache, Assist. Prof., PhD, "Nicolae Bălcescu" Academy of Terrestrial Forces 12

CONSIDERATION REGARDING OSCE IMPACT ON INTERNATIONAL SECURITY
Corneliu Preja, Assoc. Prof., PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 22

THE EU COHESION POLICY IN RELATION TO THE CHALLENGES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
Mihaela Kardos, Assoc. Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş 31

THE STRENGTHENING TIES ROMANIAN SLOVAK AND AXIS JOINING
Radu Florian Bruja, Assist. Prof., PhD, "Ştefan cel Mare" University of Suceava 40

THE NEW REGIONAL AND GLOBAL SECURITY ENVIRONMENT
Sanda Iordache, Assist. Prof., PhD, "Nicolae Bălcescu" Academy of Terrestrial Forces 49

OVERVIEW OF THE CONCEPT OF EUROPEANIZATION
Andreea Nicoleta Dragomir, Assist., PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu 54

CHINA, ON A NEW SILK ROAD
Irina Petrucă, Assist. Prof. PhD, 'Apollonia' University of Iasi 66

IDENTITY AND SECURITY IN THE EUROPEAN UNION: NEW TRENDS AND CHALLENGES
Claudia Anamaria Iov, PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 69

IMAGOGICAL HYPOSTASIES OF SECULAR CHRISTIANITY IN THE THIRD REICH
Antoniu Alexandru Flandorfer, PhD., Student, "Ştefan cel Mare" University of Suceava 74

THE CULTURAL VALUES OF THE ROMANIAN IMMIGRANTS IN CANADA
Elena Basarab (Cocoş), PhD Student, University of Craiova 83

SOCIAL RESPONSIBILITY OF MULTINATIONALS. EVIDENCE FROM ROMANIA
Carmen Nistor, PhD. Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi 90

MODERN ATHEISM AND ITS IMPACT ON EUROPEAN CULTURE
Călin Roşu, PhD Student, University of Craiova 96

GROUP NARCISISM
Diana Lona Leonte, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi 101

SOLIDARITY AND COLLABORATION RETHORICS IN A MULTICULTURALLY EUROPE
Egidiu Condac, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi 106

FAMILY – FRIENDLY POLICIES TO ACHIEVE GENDER EQUALITY IN ACADEMIC FIELD
George Marian Ichim, PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi, 115

GLOBALIZATION AND THE FEMINIZATION OF INTERNATIONAL LABOUR FORCE
Maria Petronela Munteanu, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi 123

ANALYSIS OF THE US FOREIGN POLICY IN THE EARLY TWENTY-FIRST CENTURY: THE ONSET OF THE IRAQ WAR
Ionuţ Timiş, PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 131

A REVIEW OF ANTIFRAUD SOFTWARE MARKET
Puiu Monica, PhD. Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi 139

APPROACHING INSOLVENCY FROM A EUROPEAN PERSPECTIVE
Rădulescu Tudor-Andrei, PhD. Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi 147

LA CONSTRUCTION DU PROFILE DE L'ELITE POLITIQUE LOCALE EN L'EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE
Roxana Marin, Doctoral Fellow, Romanian Academy, Iaşi Branch, POSDRU/159/1.5/S/133675, PhD Student, University of Bucharest 154

FROM A POLARIZED TO A GLOBALIZED ENVIRONMENT – THE DEVELOPMENT OF THE SECURITY AGENDA
Olesea Ţaranu, Post-PhD Fellow, SOP HRD/159/1.5/S/133675 Project, Romanian Academy, Iaşi Branch 170

NEW-MEDIA, DIGITAL DEVELOPMENT AND CULTURAL ORGANIZATIONS
Alexandru-Cosmin Apostol, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi, POSDRU/159/1.5/S/133652 Project 179

METAPHORS OF HISTORICAL MEMORY: SITE, CONSTRUCTION, ARCHIVE, PALIMPSEST

Mihai Stelian Rusu, Postdoc Researcher, PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 188

TURKEY BETWEEN THE EUROPEAN INTEGRATION AND THE KURDISH QUESTION
Ciprian Vasile Rus, PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 200

WHAT DOES RUSSIA FEAR MOST?
Tünde Nagy, PhD Student "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca
Claudiu Marian, Assist. Prof., PhD, *IRES*, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 206

CULTURAL DIVERSITY ON BOARD SHIPS
Ana Ion, assistant lecturer Ph.D., "Mircea cel Batran" Naval Academy of Constanta 211

CULTURAL AUTONOMY INTO A MULTICULTURAL SPACE: ESTONIAN CASE
Cristi Iftene, Assist.Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanţa 216

FEATURES OF NAVAL OPERATIONAL LEADERSHIP
Carmen Luminita Cojocaru, Assoc. Prof. Ph.D., "Mircea cel Batran" Naval Academy, Constanta 223

ANALYZING TRACKS OF DIPLOMACY IN ISRAELI—PALESTINIAN RELATIONS: EXPLORING THE INFLUENCE OF US INTERVENTION AND DIPLOMACY
Rada Cristina Irimie, PhD student Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca 229

FUNDING INNOVATION OF THE SOCIAL SERVICES THROUGH VENTURE CAPITAL
George Niculescu, Prof., Ph.D, **"Constantin Brâncuşi" University of Târgu-Jiu, AmaliaVenera Todoruţ,** Assoc. Prof., Ph. D,**"Constantin Brâncuşi" University of Tg-Jiu, Dumitru-Cătălin Rogojanu, Postdoctoral Researcher, Faculty of Sciences and Letters, "Petru Maior" University of Târgu-Mureş 240**

ASPECTS OF INDUSTRIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE BALKAN COUNTRIES BEFORE AND AFTER INTEGRATION IN THE EUROPEAN UNION
Carmen Penelopi Papadatu, Assist.Prof, PhD, "Dunărea de Jos" University of Galaţi 253

SOCIO-HISTORICAL FEATURES OF THE PHENOMENON OF EXTERNAL NATIONAL MIGRATION
Alexandra Deaconu, PhD Student, University of Craiova 263

HISTORIC RECONSTRUCTION IN THE MOVIE "RESTUL E TACERE"

Mihaela Grancea, Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: Cinemaul antebelic între divertisment şi pedagogie. *The paper reveals the historic representation in Nae Caranfil's feature film Restul e tăcere (The Rest Is Silence), pointing out the traits of the cinema before the two world wars and some considerations on the Romanian cinema. The cinema on Romanian soil had several stages of development: from the easy way of entertainment to the status of the "witness and chronicler" and then to efficient means of mass manipulation. The film Restul e tăcere analyzes the dusk of the Romanian paradoxical society, highlighting the dynamics of business partnerships and progressive official discourses with no practical reality. The paper analyzes the most spectacular scenes of the post-communist film and states the used cinematographic techniques. The director's great merit is the choice of a problematic historic era and the depiction of the complex net of relationships, conflicts and social prejudices, as well as paradoxes. Another important aspect presented by Nae Caranfil in his film is the synthesis of the emotional involvement of the spectator.*

Keywords: Cinema, War, relationships, post-communist film, spectacular scenes

Restul e tăcere (scenariu şi regia: Nae Caranfil; actori: Marius Florea Vizante în rolul lui Grigore Ursache, Ovidiu Niculescu în rolul lui Leon Negrescu; Ioana Bulcă în rolul Aristizzei Romanescu; 2007) este un film despre „facerea" celui mai vechi film artistic românesc de lung metraj: *Independenţa României: Războiul Româno-Ruso-Turc 1877* (film istoric realizat între 1911-1912; premiera a avut loc la cinematograful „Eforiei" din Bucureşti, la 1 septembrie 1912)[1]. Cineastul Nae Caranfil a oferit în câteva interviuri informaţii despre proiectul său şi intenţia de a reconstitui imagini din epoca în care cinematograful era un fenomen cultural democratic: „[...] aşa era pe vremea aceea, teatrul era o artă respectabilă, cinema-ul era o distracţie de bâlci, iar cei care se orientau spre film erau priviţi, mai ales dacă aveau un background cultural, ca nişte persoane care încearcă o formă de prostituţie"[2]. Şi totuşi, actori entuziaşti şi iubitori excentrici de film au realizat, înaintea lui David Wark Griffith, un film de lung metraj cu mulţi figuranţi (80.000) şi mari cheltuieli de producţie. Filmul mut devenise înainte de Marele Război, mai ales prin producţiile franceze contaminate de limbajul dramatic specific teatrului, „film de artă". Dar, succes la public, inclusiv la cel românesc, aveau reconstituirile istorice după teme clasice[3].

[1] Scenariul (ideile i-au aparţinut lui Petre Liciu, actor celebru care a murit înainte de realizarea filmului, în conjuncturi asemănătoare cu ale personajului care este înmormântat la debutul filmului *Restul e tăcere*) a fost inspirat din memorialistica evenimentului şi din ciclul poetic *Legenda noua* şi *Ostaşii noştri* de Vasile Alecsandri. Semănătorismul şi-a manifestat şi el influenţa, fenomen subliniat şi în *Restul e tacere* (vezi hora îndrăcită ca loc social specific, ca expresie a bucuriei de a trăi). În filmul lui Caranfil este sugerată şi existenţa unei anumite distanţe sociale manifestate între „domnii de la oraş" care vin cu automobilul pentru filmări şi ţăranii care secerau pe câmpul din apropierea „platoului de filmare"; nu trecuseră prea mulţi ani de la răscoala din 1907.

[2] Vezi Magda Bărăscu, „Nae Caranfil: Restul e tăcere e genul de film la care te duci la filmare cu un morcov într-o zonă uşor sensibilă", HotNews. ro, Duminică, 20 aprilie 2008, http:/*hotnews.ro/stiri-cultura-2844512-**nae-caranfil**-restul-tacere-genul-f...html*(accesat în 20. 11.2014).

[3]Vezi filmele epocii mute:*Iulius Caesar* (regia: Enrico Guazzoni; actori: Amletto Novelli, Irene Mattalia, Gianna Terribili Gonzales, Bruto Castellani; 1914); *Anthony and Cleopatra* (după textul S producători şi regizori: J. Stuart Blakton şi Charles Kent; actori: Maurice Costello, Florence Lawrence; 1908);*Cleopatra* (dramă istorică şi

După realizarea peliculei ***Independenţa României: Războiul Româno-Ruso-Turc 1877*** , demersuri asemănătoare, demersuri de pionierat, au avut loc şi în Ungaria, Cehia, Grecia, Bulgaria şi Turcia; însă, în producţia de film a epocii, a sedus melodrama. Evident, şi în filmul românesc despre războiul din 1877-1878, amprenta melodramei va fi prezentă. Chiar şi filmul american, deşi avea o anumită experienţă în domeniu, a fost concentrat pe melodrama amoroasă, capodoperele (impuse prin inventivitatea tehnică, perspectiva critică asupra istoriei umanităţii, prin amploarea reconstituirilor istorice) apar în timpul Primului Război Mondial; *Birth of a Nation* (1915) şi *Intolerance* (1916) de David Griffith prezentau o istorie a perceperii dimensiunii negative a Celuilalt, decompunerea credinţei în progresul umanităţii[4].

Filmul istoric, încă de la debutul său ca gen, a fost determinat de mecanismele pieţei de consum cultural. Astfel, cele mai multe dintre peliculele epocii antebelice reproduceau şi alimentau prejudecăţile, streotipurile care, în fapt, nu aveau o „relaţie corectă" cu raporturile sociale, cu relaţiile interumane. Această caracteristică va fi preluată de filmele de propagandă care s-au impus în epoca interbelică şi care au acţionat în sensul construirii sau reconstruirii mitologiilor etno-culturale şi politico-statale (acestei tipologii îi aparţine, deşi este turnat la sfârşitul „Epocii Frumoase"[5], şi *Independenţa României: Războiul Româno-Ruso-Turc 1877*). Alte producţii cinematografice reimaginează un fapt istoric din perspectivă cinematografică, istoria furnizând doar scenografii spectaculoase, grandilocvenţă, evaziune (vezi prezentarea Cleopatrei ca imagine a tentaţiei şi seducţiei, o reacţie misogină vizavi de fenomenul feminist). Filmul care prin discurs, prin mesaj şi tehnici care revoluţionează genul, filmul care a emancipat estetic şi etic „arta fără muză"(Romulus Rusan), devansând realizările genului şi orizontul de aşteptări al epocii, a fost o raritate[6].

Filmul de ficţiune, mai mult decât alte expresii culturale, stabileşte o relaţie de interedependenţă între autori, subiect şi spectator. Cinemaul şi-a elaborat formele didactice de comunicare, a oferit o „citire" specifică reficţionării istoriei. Mitologiilor mai mult sau mai puţin elaborate, cinematograful le-a adus complementaritate, accesibilitate sporită. Istoria din filme va concura sau/şi va completa discursul manualului de istorie. Filmul istoric devenea, pentru cei mulţi, o poveste reactualizată şi simplificată pentru a fi explicită şi emoţionantă, mobilizatoare. Filmul va crea iluzia comunicării şi a coparticipării la istorie; prin film, spectatorul devenea un martor (fals) al evenimentului istoric. În acest context, în mod surprinzător, din nevoia de legitimitate, primul film de propagandă naţionalistă este *Independenţa României.* În epocă, până la acest demers, domina convingerea că între istorie şi

---

romantică scurtă, regizori: FerdinandZecca and HenriAndréani; actori:Madeleine Roch, Stacia Napierkowska; francez, 19 minute; 1910). Ecranizări, mai mult sau mai puţin inspirate, după *Julius Caesar* de William Shakespeare.

[4] Terry Christensen, *Rell Politics American Political Movies from Birth of a Nation to Platoon* , Basic Blackwell, New York , 1987, p.15.

[5] *La Belle Époque* (1871-1914).

[6] Vezi tipologia realizată de Marc Ferro în „Există o viziune istorică asupra istoriei", în *O lecţie de istorie cu Fernard Braudel*, Corint, Bucureşti, 2002, p. 228.

cinematograf nu era vreo legătură[7]. Filmul nu era considerat drept agent istoric, ci entuziasma ca expresie a progresului ştiinţific[8] şi formă de evaziune.

În România, cinemaul pătrunde ca fenomen de antropolgie culturală, neexistând un complex al decalajelor[9]. Semnalăm că încă din 1896, în Bucureşti, se prezentau filmelor fraţilor Lumière, iar un an mai târziu „vederile româneşti" realizate de Paul Menu (primele prezintă parada de 10 mai, prilej cu care s-au celebrat 20 de ani de la proclamarea independenţei statului român). După acest moment s-a născut tradiţia jurnalelor de actualităţi. Din 1911 şi până la iniţiativa realizării unui lung metraj artistic despre România în războiul ruso-turc din 1877-1878, adică doar într-un an de zile, evenimente culturale precum şi jurnalelor de actualităţi produse de Gh. Ionescu şi C. Theodorescu, existenţa unor laboratoare („Traian" şi „Carmen Sylva") şi cinematografe proprii („Naţional", „Venus", „Clasic", „Eforiei"), realizarea unor societăţi de profil menite să atragă investitori şi să producă filme româneşti (vezi „Societate cinematografică a actorilor Teatrului Naţional" devenită „Societatea filmul de artă Leon Popescu"), turnarea primului film românesc de ficţiune prin pelicula *Amor fatal* (realizată de Grigore Brezeanu în 1911, cu soţii Bulandra în rolurile principale) şi prin înregistrarea spectacolului teatral *Înşir-te mărgărite* după Victor Eftimiu − au marcat naşterea industriei cinematografice româneşti[10]. Ca efect al cererii de filme şi a creşterii profitului de pe urma difuzării acestora, în Bucureşti s-au constituit sucursalele „caselor" străine de distribuţie a filmului (Gaumont, Pathé, Éclair, Cines-Italia, Biograph-SUA, Nordisk- Danemarca).

Dacă la începuturile sale, filmul devenise „loisirul" mahalalei româneşti, „teatrul celor mulţi" (de altfel, în epocă, cinematografele erau considerate teatre de proiecţie, iar sălile de proiecţie erau asemănătoare cu cele de teatru), după 1910, publicul se diversifică. Ca urmare a apariţiei sălilor de lux la preţuri de exclusivitate, se realizează şi o anumită selecţie socială a publicului spectator, semn că elita socială a devenit interesată de film. Cinematograful, dintr-o formă de amuzament facil, a devenit „martor şi cronicar" al epocii, mijloc de manipulare a publicului prin forţa de sugestie a exemplului şi prin implicarea emoţională, prin unghirile diverse de abordare a problemelor epocii[11]. Elita culturală, în contextul afirmării orgoliului identitar, revendică şi producţii româneşti reprezentative. Astfel, asociaţia „Luceafărul", dorea un cinema românesc care să prezinte filme cu „reconstituiri" despre istoria naţională, producţii autohtone care să fortifice conştiinţa naţională şi să facă cunoscut în lume proiectul identitar românesc. Interesul pentru film şi pentru realităţile româneşti este concretizat în existenţa şi în popularitatea celor 80 de „vederi româneşti" difuzate în 1912 („un reportaj" despre sondele de petrol de la Câmpina, secvenţele din viaţa familiei regale, imagini cu zborul lui Aurel Vlaicu, etc)[12]. Maestrul Nottara, Grigore Brezianu, producătorul Leon Popescu (a investit în filmul *Independenţa României* suma de 400. 000 de lei) prin presa vremii („Adevărul", „Rampa", „Gazeta Ilustrată", „Viitorul") vor milita pentru un cinematograf care să se comporte precum un difuzor cultural, o formă de pedagogie naţională.

---

[7]Marc Ferro, «Le film, une contre-analyse de la societe?» în *Faire de l'histoire. Nouveaux objets*, ed. Jacques Le Goff et Pierre Nora, Gallimard, Paris,1974, p. 315.
[8] Idem, *Cinema and History*, translated by Naomi Greene Wayne University Press, Detroit, 1988, p.14.
[9]Florian Potra, Aurul *filmului*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1984, p. 312.
[10] Valerian Sava, *Istoria critică a filmului românesc contemporan*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1999, p. 39
[11]Lazăr Cassvan, *A fost odată un cinema*, Ed. Eminescu, Bucureşti, 1983, pp. 11-12.
[12]Vezi detaliile prezentate de Tudor Caranfil, *În căutarea filmului pierdut*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1988, p. 17.

***Restul e tăcere* sau despre apusul unei societăţii paradoxale**

Cu privire la felul în care sunt abordate epoca şi demersurile legate de realizarea primului film artistic românesc de lung metraj, *Restul e tăcere* este departe de a fi o peliculă defetistă sau parodică. Caranfil propune o citire ironică a patetismelor, dar şi a suferinţelor unei epoci a pionieratelor aparent împlinite. Astfel, filmul său se salvează din capcana protocronistă. Câteva episoade din *Restul e tăcere* oferă, cu nuanţe şi fără discursivităţi, date despre paradoxurile societăţii româneşti antebelice. Astfel, în timp ce notabilităţi politice şi intelectualii scenei româneşti (Constantin Nottara, Petre Liciu, Iancu Brezeanu, Vasile Toneanu, Nicolae Soreanu, Aristide Demetriade, Grigore Brezeanu, Pascal Vidraşcu au constituit, în calitate de membri si acţionari, „Societate cinematografică a actorilor Teatrului Naţional", societate care avea o finalitate patriotică realizarea *Filmul războiului pentru independenţă*) discută despre proiectul filmic ca despre un episod din celebrarea independenţei de stat a României, episod care legitima societatea românească modernă şi regalitatea, veteranii Războiului de Independenţă cerşeau pe străzile Bucureştilor[13].

De asemenea, Caranfil oferă date şi imagini despre construirea, disfuncţionalitatea şi destrămarea unei relaţii de parteneriat, relaţie „referenţială" pentru lipsa de fair-play din afacerile româneşti. Este vorba despre cea realizată între Grigore Ursaru, un tânăr de 19 ani, un visător incorigibil (personaj inspirat de Grigore Brezeanu, regizor, scenarist şi interpret român de film care a murit foarte tânăr şi sărac, în 1919) şi histrionicul mare proprietar Leon Negrescu (personaj inspirat din acţiunile şi viaţa lui Leon Popescu). Dacă tânărul Brezeanu, animatorul proiectului, a considerat că realizarea filmului va da sens artei cinematografice româneşti, dar şi propriei sale vieţi, Leon, care poza în protector al artiştilor (acesta oferea adăpost şi hrană, precum o cantină socială, pentru artiştii aspiranţi şi săraci, era şi director al Teatrului Liric din Bucureşti) va fi dominat nu doar de grandilocvenţă, ci şi de setea de profit, sete care îl va determina să implice politicul ca să elimine concurenţa (vezi felul în care autorităţile, prefectura şi poliţia, intervin, confiscă şi distrug o peliculă asemănătoare ca tematică sub pretextul că producţia casei de film Gaumont este o parodie, un act de sacrilegiu vizavi de istoria românilor deoarece actorii angajaţi să joace în film erau din trupa teatrului evreiesc Jigniţa) sau să îşi îndepărteze partenerii din afacerea filmică devenită profitabilă. Leon Negrescu este reprezentativ pentru acea categorie de „mari proprietari", antreprenori şi „mari negustori angrosişti" care şi-au ridicat, în cimitirul Bellu, monumente funerare grandioase precum cele din cimitirele pariziene.

Paradoxul cel mai bine ilustrat este acela dintre România tradiţionalistă şi pretenţiile de modernizare prezentate în discursul oficial; de multe ori, în acest tip de discurs, era vorba doar despre mimări, simulare, igonorarea valorilor autohtone, despre „uciderea pionierilor" (vezi lipsa de receptivitate a elitelor vizavi de generozitatea şi patriotismul unor inventatori, scriitori şi artişti avangardişti din epocă: Aurel Vlaicu, Ştefan Luchian, Urmuz, etc)[14]. Leon Negrescu imită mecenatul elitei occidentale din La Belle Époque; însă, Leon este doar un

[13]De altfel, acesta este un clişeu socio-cultural şi politic prezent în presa şi în filmul secolului XX.

[14]Această temă este prezentă, mai mult sau mai puţin tendenţios, în filmul artistic din perioada naţional-comunismului, film care insistă pe marginalizarea geniului autohton de către elitele socio-politice seduse doar de producţia culturală a Occidentului. Vezi *Aurel Vlaicu* (regia: Mircea Drăgan, 1977),*Ştefan Luchian* (regia: Nicolae Mărgineanu; cu Ioan Caramitru în rolul principal; 1981).

balcanic grandoman şi hedonist care oscilează între statutul de afacerist veros şi acela de victimă a obsesiei de a deveni erou eponim în cultura naţională.

Antologică, în filmul lui Caranfil, este secvenţa în care Grig îl duce pe Leon la cinematograful „Eforiei", pentru ca acesta să vadă ce este filmul şi ce impact are asupra spectatorului. Îi prezintă astfel, posibilului investitor, oportunităţile unei afaceri. Leon nu mai văzuse până atunci un film şi nu mai frecventase o sală de proiecţii, un loc social poporan şi supraaglomerat; de aceea, bruscamente, acesta devine claustrof şi hilar, vrea să plece. Dar, în „avanpremiera" filmului *Hamlet*, începe un scurt-metraj burlesc şi toată lumea intră într-o furtunoasă contagiune a râsului; valul îl ia şi pe Leon care râde homeric, iar când începe filmul *Hamlet* şi o vede pe actriţa Sarah Bernhardt în rolul principal, cade în extaz, descoperă un nou „continent" al manifestării umane, şi curând, o misiune, precum şi o nouă sursă de profit. Leon, va deveni însă, în timpul Marelui Război, victima obsesiei sale. Caranfil, prin această secvenţă, precum şi prin altele, „dă carne" indivizilor acelei epocii care părea plină de speranţă, de entuziasm. Decăderea lui Leon, incendiul de la Teatrul Liric, moartea năprazică a Emiliei (iubirea romantică a lui Grig) în timpul unei reprezentaţii care avea loc în timpul acelui incendiu, ocupaţia germană a Bucureştiului, epilogul (sub forma unui insert) care vorbeşte despre sfârşitul lui Leon la azilul de nebuni, de singurătatea şi moartea timpurie a lui Grig semnifică şi sfârşitul acestor percepţii şi autopercepţii generoase.

Dar, dincolo de destinele tragice ale indivizilor, filmul din 1912 a rămas o referinţă în istoria culturii. În epocă, a avut o funcţie „educativ-formativă" şi compensatorie. În sala de proiecţie, la premiera din 1 septembrie 1912, în cinematograful „Eforiei" a fost delir colectiv, la scenele de bătălie producându-se „efectul de stadion". În calitate de martor ocular al acestei proiecţii, Jean Mihail descrie: „[...]în dosul ecranului un gornist suna atacul, în timp ce toboşarul înarmat cu o tobă mare a fanfarei militare, bătea năpraznic, imitând loviturile de tun; în sală erau 20 de soldaţi, aduşi anume sub comandă să strige ura la scenele de atac. Dar împreună cu ei chiar şi unii oameni în toată firea strigau cât îi ţinea gura"[15].

În filmul său, Caranfil a sintetizat, în câteva secvenţe, implicarea emoţională a spectatorului. El nu reconstituie „scenografia" premierei. Fondul muzical asigurat din cântece patriotice, spectatorii care oscilează, în funcţie de de desfăşurarea naraţiunii filmice[16], între încurajări zgomotoase vizavi de manevrele militare de pe ecran (ca şi când acestea ar fi fost reale) şi momentele de tristeţe covârşitoare generate de pierderile de vieţi umane din episodul Valea Plângerii sugerează exteriorizările pasionale ale publicului, dar şi manifestarea unui patriotism fervent; printre spectatori se aflau şi veterani ai războiului. În Transilvania şi Banat, filmul *Independenţa României* a generat efuziuni româniste (în1913, producţia a fost achiziţionată şi difuzată de Casa de film „Apollo" din Budapesta).

Şi prima secvenţă din *Restul e tăcere* este năucitoare, căci spectatorul „se trezeşte" în cortegiul unor funeralii orchestrate burlesc: preoţii care oficiază sunt hieratici precum sfinţii

[15]Apud Manuela Gheorgiu Cernat, *Filmul şi armele*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1983, p. 265.

[16]Filmul debutează cu imaginea unui sat care în zi de sărbătoare, la horă, află despre mobilizarea generală. Nouă vasluieni, împreună cu sergentul Peneş, pleacă la război, iar femeile comunităţii rămân îndurerate. Scenele de război sunt dominante (armata şi-a dat concursul la realizarea peliculei). Sunt prezentate: scene cu soldaţii care aşteaptă în tabăra de la Poiana, momente care presupun şi reprezentări folclorice, secvenţe din trecerea Dunării, „tablouri" succesive cu bătăliile de la Plevna şi Griviţa, dezastrul din Valea Plângerii, suferinţa răniţilor, recompensarea eroilor. Filmul se încheie cu imagini documentare, cu secvenţele filmate la parada militară din 10 mai 1912.

din pictura bisericească bizantină, nebunul cartierului stă cocoţat pe o cruce de unde proferează blesteme, bocitoarele tradiţiei „îşi fac treaba" rituos, luxul funeraliilor pare contrafăcut, participanţii sunt nişte spectatori apatici; doar jurnalistul, care reprezintă tânăra presă mondenă, e viu, scandalos de viu. La mormântul încă deschis, printre gropari, se opreşte Leon Negrescu care încearcă să aducă un omagiu actorului defunct interpretând (lamentabil) celebrul monolog hamletian. Momentul accentuează notele parodice ale înmormântării. Filmul surprinde şi complicităţile dintre investitorul autohton şi autorităţi, manifestări ale antisemitismului românesc antebelic. Pelicula franceză a temei Independenţei a fost interzisă, confiscată şi distrusă din considerente naţionaliste; autorităţile incriminau încercarea actorilor evrei de a juca eroi reprezentativi pentru naţiunea-gazdă (nimeni nu părea să ştie că la Plevna au luptat şi o mie de voluntari evrei, iar Mauriciu Brociner, în luptele pentru cucerirea Grivitei, după moartea Valter Mărăcineanu, a preluat comanda soldaţilor români şi a cucerit Griviţa)[17].

Restul e tăcere este unul dintre puţinele filme postcomuniste care abordează teme din epoci istorice problematice. Pentru regizor a fost prilejul de a pomeni, cu ironie şi compasiune, despre pionierii singuratici şi sacrificiali ai culturii româneşti, despre generozitate visătorilor români ai „Frumoasei Epoci".

BIBLIOGRAPHIE:

Magda Bărăscu, „Nae Caranfil: Restul e tăcere e genul de film la care te duci la filmare cu un morcov într-o zonă uşor sensibilă", http:/*hotnews.ro/stiri-cultura-2844512-**nae-caranfil**-restul-tacere-genul-f...html*(accesat în 20. 11.2014).

Tudor Caranfil, *În căutarea filmului pierdut*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1988.

Lazăr Cassvan, *A fost odată un cinema*, Ed. Eminescu, Bucureşti, 1983.

Terry Christensen, *Rell Politics American Political Movies from Birth of a Nation to Platoon* , Basic Blackwell, New York , 1987.

Marc Ferro în „Există o viziune istorică asupra istoriei", în *O lecţie de istorie cu Fernard Braudel*, Corint, Bucureşti, 2002.

Idem, «Le film, une contre-analyse de la societe?» în *Faire de l'histoire. Nouveaux objets*, ed. Jacques Le Goff et Pierre Nora, Gallimard, Paris,1974.

Idem, *Cinema and History*, translated by Naomi Greene Wayne University Press, Detroit, 1988, p.14.

Manuela Gheorgiu Cernat, *Filmul şi armele*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1983.

Hary Kuller, *Evreii din România: breviar biobibliografic*, Editura Hasefer, Bucureşti, 2008.

Florian Potra, Aurul *filmului*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1984.

Valerian Sava, *Istoria critică a filmului românesc contemporan*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1999.

[17] Vezi despre biografia acestuia şi a altor voluntari de origine evreiască în Hary Kuller, *Evreii din România: breviar biobibliografic*, Editura Hasefer, Bucureşti, 2008.

SOLVING CRISES IN THE NEW SECURITY ENVIRONMENT

Florian Răpan, Prof., PhD, "Dimitrie Cantemir" Christian University of Bucharest and Sanda Iordache, Assist. Prof., PhD, "Nicolae Bălcescu" Academy of Terrestrial Forces

Abstract: The crisis is the manifestation of temporary or chronic difficulties of the organization of a system, expressing its inability to function in the way existence. Exit is either through structural change of the system, either by major adaptive changes its structure[1].
Crises are characterized by low likelihood events and important consequences that threaten an organization in its deepest goals . Because of their low probability , these events defies interpretation and require an effort of understanding and adjustment reactions .

Keywords:

Diversificarea naturii componentelor care alcătuiesc operaţiile de stabilitate, situaţiile neprevăzute cărora acestea trebuie să le răspundă, ridică în permanenţă probleme noi pentru decidenţii politici, planificatorii militari, executanţi, organizaţii internaţionale, societatea civilă etc. În aceste condiţii era firesc să se pună în discuţie şi concepte care aparent sunt demult clarificate şi, binenţeles, nu putea lipsi cele de „criză" şi altele asociate cu acesta. Dezbaterile asupra relaţiilor dintre *competiţie – criză – conflict* impuneau în mod deosebit definiri şi actualizări.

Competiţia reprezintă o formă a interacţiunii dintre persoane, grupuri, unităţi populaţionale mari, constând din eforturile acestora de a atinge un scop (a avea un beneficiu), ce este indivizibil sau despre care se crede că este ca atare. Competiţia, spre deosebire de criză şi conflict, nu presupune elaborarea unei strategii din partea competitorului care doreşte să limiteze acţiunile celorlalţi.

Conflictul constă într-o opoziţie deschisă, o luptă între indivizi, grupuri, clase sociale, partide, comunităţi, state cu interese economice, politice, religioase, etnice şi rasiale divergente sau incompatibile, cu efecte disruptive asupra interacţiunii sociale.

Din punct de vedere sociologic, *criza* se poate defini drept o perioadă în dinamica unui sistem în care acumularea accentuată a dificultăţilor şi izbucnirea conflictuală a tensiunilor fac dificilă funcţionarea normală a acestuia, declanşându-se puternice presiuni spre schimbare.

Conform lui K.E. Weick[2], pentru rezolvarea unei crize în curs de desfăşurare, se cere acţiune care, în mod simultan, **generează şi materialul brut din care rezultă cunoaşterea, dar afectează şi desfăşurarea crizei**. Există un echilibru firav între acţiune şi inacţiune: acţiunea poate avea consecinţe periculoase, însă produce cunoaştere, în timp ce inacţiunea este o cale sigură, dar generează confuzie. Crizele care afectează grupurile sociale diferă prin cauzele şi durata lor. Evident, din cauza multitudinii tipurilor de crize, raţiunea umană poate juca numai un rol limitat în desfăşurarea lor. Cu toate acestea, ele antrenează acţiunea umană ceea ce poate transforma micile deviaţii în crize majore. Acelaşi K.E. Weick susţine că

[1] ZAMFIR, Cătălin, *Criză*, în "Dicţionar de sociologie", Editura Babel, Bucureşti, 1998, p.144
[2] WEICK, K.E., *Enacted Sensemaking in Crisis Situations*, în "Journal of Management Studies", 1988, vol.25, p.305-317

acţiunile desfăşurate în sensul înţelegerii joacă un rol central în geneza crizelor şi, în consecinţă, *trebuie înţelese dacă se doreşte stăpânirea şi prevenirea lor.*

De asemenea, se poate vorbi şi despre alte două concepte*: starea de criză* şi *situaţia de criză*. Conceptul de stare poate fi definit ca *o poziţie specifică identificabilă într-un continnum sau o serie a unui proces*. Aceasta înseamnă că nu orice deviaţie ori disfuncţionalitate poate fi criză. Intervine aici şi percepţia celor din jur, a comunităţii faţă de evenimente şi eventuale consecinţe. Situaţia de criză reprezintă *rezultatul combinării unor circumstanţe într-un anumit moment*[3].

Identificarea şi monitorizarea evoluţiei acestor circumstanţe fac posibilă proiectarea naturii răspunsurilor, stabilirea momentelor favorabile stingerii situaţiei de criză, menţinerea stării de criză într-un echilibru care să permită viitoare dezamorsări. În acest context, într-un algoritm al sensului intensificării unei situaţii conflictuale, **criza este o stare ce precede conflictul puternic**: competiţie → rivalitate incipientă → rivalitate declarată → dispută intensă → conflict incipient→ criză → conflict puternic declarat. În cazul crizei se desprind trei caracteristici esenţiale ce pot fi şi etape în desfăşurarea sa: conştientizarea existenţei unei crize, incertitudinea dată de complexitatea fenomenului şi urgenţa în adoptarea unei decizii. *Conştientizarea* se realizează prin mijloace de avertizare timpurie (*early warning*, concept dezvoltat de OCSE) sau prin efecte; principalele elemente care vin din experienţa anterioară arată ce trebuie şi ce nu trebuie făcut într-un asemenea caz. Decizia este luată plecând de la ierarhia inversă, iar clasificările ce se fac în această etapă vizează: dacă bunurile materiale sunt în primejdie sau sunt afectate, dacă este vorba despre un caz foarte grav, dacă poate fi afectată stabilitatea sistemului politic, a democraţiei, a regiunii ş.a.m.d. Principala preocupare pentru reacţie în această fază a analizei este echilibrul între eficienţă, legitimitatea reacţiei şi estimarea efectelor inacţiunii.

Incertitudinea legată de complexitatea crizei se referă la faptul că, în etapa de stare, criza nu are diagnostic; se acumulează o cantitate mare de informaţii, pe diverse canale, în care adesea este greu de făcut diferenţa între cele reale, cele false, bârfe, zvonuri şi ceea ce cred despre grupurile de decizie, de analiză sau populaţia. Politicienii trebuie să reacţioneze, dar nu ştiu cu exactitate ce se întâmplă. Decizia este cu atât mai bună cu cât decidentul este legitim, cunoaşte orizontul populaţiei şi este credibil în deciziile sale din primele momente. Legitimitatea va oferi greutate şi suport oricărei eventuale măsuri preventive ori de neutralizare. Decidentul trebuie să neutralizeze lipsa de certitudine a publicului, să-i ofere motivaţie, să-i traseze activităţile importante care să-l mobilizeze şi să-l menţină într-o formă organizată şi pregătită pentru reacţii formalizate după decriptarea indicatorilor de stare şi modelarea unui răspuns la criză.

Urgenţa în adoptarea unei decizii reflectă lipsa timpului necesar pentru evaluare şi reacţie: este necesară adoptarea unei soluţii cu atât mai rapide cu cât este mai gravă criza. Chiar dacă este previzibilă, situaţia de criză apare prin surprindere, provocată de motive care cu greu îi pot justifica violenţa în alte condiţii. Urgenţa se referă la necesitatea de a salva oamenii, bunurile, dar şi de a îndepărta pericolul destabilizării sau prăbuşirii sistemului.

[3]*World dictionary*, http:/www.wordiq.co./dictionary/stage.htm şi http://www.wordiq.com/dictionary/situation.htm

Există patru surse importante ale crizelor: la nivelul individual, la nivelul organizaţiei, la nivel societal şi la nivelul sistemului. La nivel individual, criza îşi are sursele în erorile provenite din: lipsa atitudinilor de bază (inexistenţa unor rutine prestabilite sau nerespectarea lor, lipsa atenţiei sau neglijenţa), erori ale regulilor prestabilite (greşeli ale legilor, aplicarea unor reguli/rutine la probleme false, evaluarea greşită a tipului de problemă/criză), lipsa de cunoaştere a problemelor. La nivel organizaţional, criza este declanşată de: lipsa instrumentelor pentru managementul eficient (imposibilitatea de a descoperi problema, lipsa infrastructurii de reacţie), problemele ergonomice (lipsa indicatorilor), procedurile problematice şi nesigure (lipsa responsabilităţilor, incapacitate de problematizare), problemele de informare (fragmente de informaţii ce împiedică privirea de ansamblu asupra problemei), existenţa unor scopuri şi interese în competiţie între diferite părţi ale organizaţiei (conflicte, competiţie de interese, costuri mari ale rezolvării crizei). La nivel societal, recesiunea economică, instabilitatea politică, tensiunile intergrupale, degradarea mediului sunt surse ale crizei, în timp ce la nivelul întregului sistem, avem de-a face cu complexitatea interacţiunilor şi efectul domino.

Revenind la definiţiile clasice ale *crizei*, la nivelul strategiilor naţionale, criza este definită astfel:

- în S.U.A.: *un incident sau o situaţie ce implică existenţa unei ameninţări la adresa Statelor Unite ale Americii, a teritoriilor sale, cetăţenilor, forţelor militare, posesiunilor sau intereselor vitale americane, ce se dezvoltă rapid şi creează condiţii de o asemenea importanţă diplomatică, economică, politică sau militară, încât determină angajarea forţelor armate şi resurselor SUA pentru a realiza obiectivele naţionale*[4];
- în Danemarca: *o situaţie în care ţara se confruntă cu o tensiune surprinzătoare şi acută ce poate conduce la izbucnirea unui război*[5];
- în Franţa: *situaţie în care indivizii, grupurile şi/sau instituţiile îşi manifestă dezacordul vis-á-vis de normele, regulile şi valorile sociale şi se organizează pentru a modifica ordinea socială existentă*[6];
- în Germania, politica externă are ca principale obiective, *prevenirea crizelor şi gestionarea crizelor*, despre care afirmă că sunt două concepte ce nu pot fi abordate separat[7].

Aşadar, în plan internaţional, există o largă varietate de definiţii ale crizei: de la cele elaborate de specialiştii în studii de securitate, la cele enunţate în documentele oficiale ale instituţiilor de securitate. De exemplu: Organizaţia Tratatului Atlanticului de Nord a convenit asupra următoarei definiţii: *criza poate fi înţeleasă drept o situaţie manifestă la nivel naţional sau internaţional, ce este caracterizată de existenţa unei ameninţări la adresa valorilor,*

[4]US Departmant of Defense, *Joint Publication 1-02. Dod Dictionary of Military and Associated Terms*, 2004
[5]Headquarters of Chief of Defence Denmark, the National Commissioner and Emergency Management Agency, Denmark. totat Defence, 1993
[6]BREMOND, J., GELEDAN, A., *Dictionnaire economique et social*, Ed. Hatier, Paris, 1990
[7]*German Foreign Policy*, http:/www.auswaertiges-amt.de/www.en/ aussenpolitik/ friedenspolitik/ ziv_km/ konfliktpraev-l_html

intereselor sau scopurilor principale ale părţilor implicate[8]. Specialiştii Centrului European pentru Studii de Securitate „George C. Marshall" consideră că spectrul crizelor, cu care se confruntă organizaţiile de securitate, include atât crizele internaţionale, cât şi pe cele cu o dimensiune pur naţională. De exemplu, primele pot include: forme de auto-apărare individuală sau colectivă (a căror importanţă a fost subliniată de atacurile teroriste de la 11 septembrie 2001); crize ce necesită un răspuns sau operaţii de menţinere a păcii, aşa cum s-a întâmplat în Balcani şi în Orientul Mijlociu; dezastre naturale, tehnologice şi umanitare ce afectează mai multe state[9]. Crizele naţionale pot fi de natură politică, economică, socială, de mediu, tehnologică sau chiar umanitară. De remarcat este faptul că, atât la nivel naţional, cât şi la nivel internaţional, crizele reprezintă adesea o combinaţie complexă între aceste tipuri diferite.

De asemenea, spectrul desfăşurării unei crize, în concepţia NATO, include următoarele etape: pace – escaladare (inclusiv dezacord, confruntare, conflict armat) – de - escaladare (inclusiv reconstrucţia şi realizarea unei noi stabilităţi). Un element cheie al sistemului de gestionare a crizelor constă în capacitatea de a răspunde tuturor tipurilor acestora, de la perioada de stabilitate şi pre-criză, până la toate stadiile enumerate anterior.

La fel de importantă, în această dezbatere conceptuală, este şi definiţia dată de NATO *gestionării crizelor: acţiunile coordonate iniţial cu scopul de a evita o criză, a preveni escaladarea sa într-un conflict armat şi de a stopa ostilităţile, dacă acestea apar*[10]. Aceste acţiuni includ, printre altele, şi: strângerea şi evaluarea informaţiilor, analiza situaţiei, stabilirea scopurilor, dezvoltarea opţiunilor de acţiune şi compararea lor, implementarea opţiunii selectate (inclusiv a acţiunii militare) şi analiza reacţiei (feedback). Astfel, în procesul de gestionare a crizelor, NATO a identificat cinci faze:

Faza 1: observarea indicatorilor şi avertizarea asupra unei crize potenţiale sau actuale;

Faza 2: evaluarea situaţiei de criză în dezvoltarea şi potenţialul său şi stabilirea implicaţiilor pentru securitatea Alianţei;

Faza 3: dezvoltarea opţiunilor de răspuns recomandate pentru a ghida procesul decizional NAC/DPC;

Faza 4: planificarea şi executarea deciziilor şi directivelor NAC/DPC;

Faza 5: revenirea la stabilitate.

Obiectivele gestionării crizelor, stabilite de către Alianţă, sunt următoarele[11]:

- contribuirea la reducerea tensiunilor şi prevenirea transformării lor în crize;
- gestionarea crizei ce se manifestă pentru a preveni escaladarea ei într-un conflict;
- asigurarea din timp, a pregătirii civile şi militare pentru crize de diferite grade;
- în cazul izbucnirii ostilităţilor, controlul răspunsului, prevenirea

[8]George C. Marshall European Center for Security Studies, *Conflict Prevention and Management of Crisis and Conflict*, http:/marshallcenter.org/ site-text/lang-en/page-coll-ep-1/xdocs/coll/ep-syllabus-04-01/module-10.htm
[9]Ibidem
[10]US Departament of Defense, *Joint Publication 1-02. Dod Dictionary of Military and Associated Terms*, 2004
[11]KRIENDLER, J., NATO *Crisis Management and Conflict Prevention*, în "Conflict prevention: Is the European Union Ready?", George C. Marshall European Center for Security Studies, 2003

escaladării şi determinarea oricărui agresor să înceteze atacul şi să se retragă de pe teritoriul Alianţei. Evident, acest obiectiv nu este aplicabil crizelor tehnologice, umanitare şi naturale;

- de-escaladarea, cu scopul restabilirii normalităţii, după ce escaladarea sau ostilităţile au fost stopate sau sunt sub control;
- aplicarea „lecţilor învăţate" din alte experienţe similare.

Există, de asemenea, şi o serie de principii pentru gestionarea crizelor, ce sunt aplicate şi în procesul decizional din alte domenii de activitate ale Alianţei Nord-Atlantice[12]:

1.Consiliul Nord-Atlantic (NAC) şi, în unele cazuri, Comitetul pentru Planificarea Apărării (DPC), la orice nivel la care se reunesc (şefi de state şi de guverne, miniştri, ambasadori şi reprezentanţii acestora), sunt cele mai înalte autorităţi ale Alianţei şi pot lua decizii pentru acţiuni comune.

2.Toate deciziile luate în cadrul NAC sau DPC, precum şi alte organe ale NATO, reprezintă expresia suveranităţii naţionale şi sunt luate prin consens.

3.Naţiunile deleagă reprezentanţilor lor din NAC sau din DPC, după caz, responsabilitatea reprezentării tuturor elementelor componente ale guvernelor, inclusiv economic, politic, de apărare, planificarea urgenţelor civile etc.

4.La fiecare pas al procesului se manifestă controlul eficient al sferei politice asupra celei militare: nici o decizie referitoare la planificarea formală, desfăşurarea sau folosirea forţelor nu va putea fi luată fără autorizarea politică necesară a membrilor PAC sau DPC.

După Războiul Rece, NATO şi-a concentrat atenţia pe prevenirea şi gestionarea crizelor cu rădăcini în: tensiunile şi antagonismele de natură etnică, naţionalismul extremist, lupta politică internă, schimbarea politică inadecvată, probleme economice interne etc. Momentul 11 septembrie 2001, interesul s-a orientat pe terorism şi armele de distrugere în masă, ca surse ale crizelor, dar şi pe cooperarea interinstituţională, în special cu Uniunea Europeană.

În acest context, şi UE doreşte clarificarea conceptuală a termenului de *criză*. În raportul *EU Crisis Response Capability*[13], se consideră că, la prima analiză, este evidentă limitarea folosirii conceptului de criză numai la sensul de situaţii pre-conflict, în care mediul este volatil, pacea-foarte fragilă, iar decidenţii politici se află în situaţia de a răspunde la criză, nu de a o preveni. Problema pare a fi mult mai complicată: se vorbeşte despre prevenirea conflictelor nu numai în contextul prevenirii răbufnirii violenţei, ci şi în escaladarea şi revenirea ulterioară[14]. De asemenea, realitatea complică şi în sensul că, atât la nivelul cunoaşterii comune, cât şi în uzul formal, conceptul de criză, în special în sintagma „gestionarea crizelor", tinde să se refere la situaţiile pre-conflictuale, la cele conflictuale, dar şi la cele post-conflictuale. De la această constatare porneşte şi modelul de răspuns la criză pe care îl propune Uniunea Europeană (Fig.1) [15].

[12]Ibidem
[13]International Crisis Group Report no.2, EU Crisis Response Capability. Institutions and Processes for Conflict Prevention and Management, 2001
[14]Ibidem
[15]Ibidem

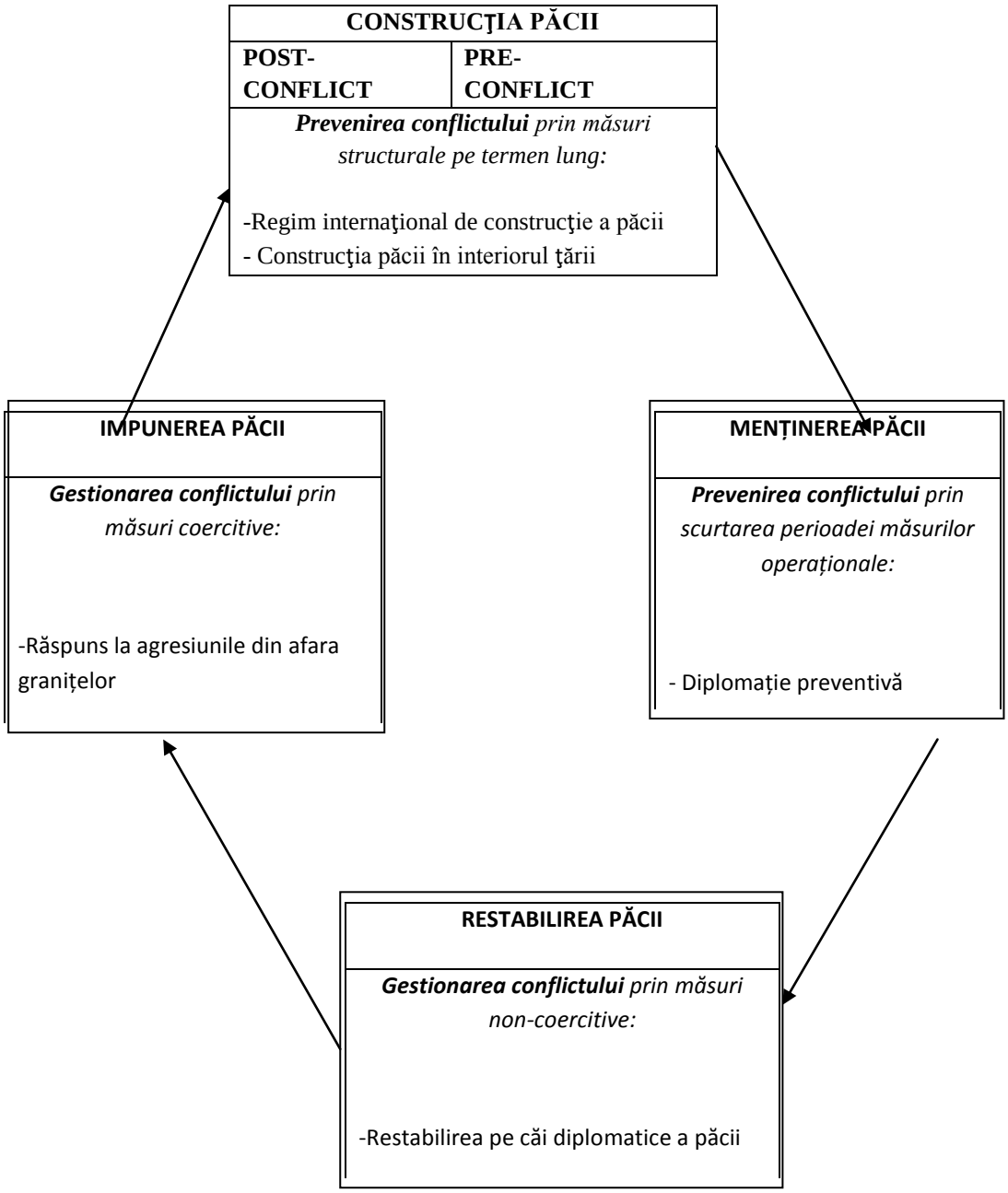
CONSTRUCŢIA PĂCII
POST-CONFLICT
PRE-CONFLICT
Prevenirea conflictului prin măsuri structurale pe termen lung:
-Regim internaţional de construcţie a păcii
- Construcţia păcii în interiorul ţării
IMPUNEREA PĂCII
Gestionarea conflictului prin măsuri coercitive:
-Răspuns la agresiunile din afara granițelor
MENȚINEREA PĂCII
Prevenirea conflictului prin scurtarea perioadei măsurilor operaționale:
- Diplomație preventivă
RESTABILIREA PĂCII
Gestionarea conflictului prin măsuri non-coercitive:
-Restabilirea pe căi diplomatice a păcii

Fig.1: Modelul european pentru răspunsul la criză

În ansamblu, se încearcă delimitarea a două strategii, ce compun *răspunsul la criză*, adică *gestionarea crizelor* şi *rezolvarea conflictelor*. Referitor la gestionarea crizelor, Uniunea Europeană defineşte acest concept astfel: *acţiuni iniţiate pentru a preveni escaladarea pe verticală (intensificarea violenţelor) şi pe orizontală (răspândirea teritorială) a conflictelor violente existente*[16]. Rezolvarea conflictelor are în vedere *acţiunile întreprinse, pe termen scurt, pentru a stopa un conflict violent*[17].

[16]http://europa.eu.int/comm/development/prevention/definition.htm
[17] ibidem

Activitatea în sfera politico-militară a comunităţii internaţionale într-o situaţie de criză constă în identificarea şi aplicarea instrumentelor necesare rezolvării crizei. Comunitatea internaţională dispune de instrumentele legale – precum Carta Naţiunilor Unite ce oferă cadrul politic pentru o asemenea acţiune – dar şi de mijloace diplomatice, politice, economice şi militare pentru a lua decizii importante atunci când este nevoie. Scopul principal al acţiunilor politico-militare ar trebui să fie întotdeauna restabilirea legii şi ordinii, ceea ce ar avea un impact pozitiv şi asupra activităţii organizaţiilor umanitare. Trebuie să fie recunoscut şi faptul că operaţiile militare sunt subordonate autorităţii politice ca direcţie şi control, spre deosebire de agenţiile umanitare, forţele militare neputând alege destinaţia şi nici scopul. Aşa cum a arătat experienţa din Bosnia-Herţegovina, eficienţa intervenţiei militare depinde de fermitatea soluţiilor politice şi de definirea clară a mandatului.

Din punct de vedere al ştiinţelor militare, pe un continuum de la armonie la război, stabilit de Centrul pentru Prevenirea Conflictului[18], gradaţiile reprezintă un fel de barometru al păcii şi conflictului: pace stabilă, pace instabilă, criză, război, reconstrucţie, criză post-conflict, reconciliere. Delimitarea dintre aceste stadii este făcută doar din motive operaţionale, demarcaţiile dintre ele fiind vagi. Astfel, *criza* este definită ca un nivel al conflictului caracterizat de confruntări tensionate între forţele armate mobilizate, cum ar fi cazul relaţiilor dintre Statele Unite ale Americii şi Uniunea Sovietică în anii '50 sau relaţiile dintre Coreea de Nord şi Coreea de Sud. *Criza post-conflict* îi urmează stadiului de *război*. Trecerea de la un nivel la altul poate fi determinată de următorii factori: intensitatea şi numărul nemulţumirilor, percepţii şi atitudini diferite ale părţilor unele faţă de altele, intensitatea emoţională şi investiţiile psihologice în poziţiile părţilor, nivelul mobilizării şi organizării politice, coeziunea dintre liderii respectivelor părţi şi membrii grupărilor, densitatea comportamentelor ostile, gradul de ameninţare sau de folosire a armelor, numărul susţinătorilor fiecărei părţi etc.

Teoretic, mediul înconjurător, în cazul unei *crize*, poate fi caracterizat astfel:

- neîncredere;
- polarizarea diferenţelor sociale şi politice;
- uzul armelor, desfăşurarea unor acţiuni provocatoare, a unor acţiuni sporadice, neorganizate cu un nivel scăzut de violenţă;
- perceperea intereselor părţilor ca fiind incompatibile;
- ostilitate intergrupală;
-represiune, insurgenţă, violarea sistematică a drepturilor omului; declinul percepţiei asupra legitimităţii guvernului naţional;
- mobilizarea naţională ş.a.m.d.

Timpul de acţiune într-un astfel de caz este scurt, iar răspunsul este format practic dintr-un set de reacţii condiţionate, vizând drept obiective primare:

- reducerea şi controlul mijloacelor specifice de coerciţie ce pot fi folosite în conflicte violente;
- blocarea acţiunilor violente;
- reducerea tensiunilor;
- îngheţarea ostilităţilor;

[18]http://www.caii-dc.com

- rezolvarea disputelor politice;
- menţinerea nivelului primar de securitate;
- crearea unor mijloace non-violente pentru rezolvarea crizei.

Aceste obiective pot fi atinse cu ajutorul instrumentelor de natură diplomatică, militară, economică, socială şi politică adaptate fiecărui caz.

Crizele post- conflict pot fi caracterizate prin:

- număr mare de victime;
- declinul sprijinului politic pentru forţele armate;
- distrugerea infrastructurii psihice şi instituţionale,
- lipsa serviciilor sociale;
- neîncredere;
- polarizare politică;
- instabilitate politică;
- tranziţie politică.

Cele mai importante obiective în această situaţie trebuie realizate imediat, dar şi pe termen lung, avându-se în vedere:

- normarea comportamentului, acţiunilor şi interacţiunilor părţilor conflictuale;
- realizarea reformei şi restructurării economice;
- reforma sectorului securităţii;
- reabilitatea sectorului serviciilor sociale şi a instituţiilor;
- stăpânirea crizei şi prevenirea unor viitoare conflicte.

În ultimii ani s–au concretizat o serie de dezvoltări referitoare la gestionarea crizei: prevenirea crizei, pregătirea, învăţarea (*crisis learning*) şi cercetarea cu scopul infuenţării. Principala sarcină a *prevenirii crizelor* şi a avertizării timpurii este evitarea sau soluţionarea rapidă a problemelor la nivel local pentru a evita escaladarea acestora şi transformarea lor în conflicte deschise. Sunt obiective ce vizează îndeosebi starea de criză. *Pregătirea* pentru o reacţie adecvată în cazul unei situaţii de criză ţine de două aspecte: pe de o parte, construcţie şi capacitate instituţională, iar pe de altă parte – pregătirea. Primul element vizează existenţa unor instituţii capabile să perceapă, să analizeze şi să ofere soluţii în cazul unei crize în derulare, în timp ce al doilea termen se referă la posibilitatea de a pregăti capacitatea de a reacţiona a politicienilor aflaţi în funcţii de decizie, prin simulări şi exerciţii. *Învăţarea* explică tendinţa politicului de a lua măsuri ad-hoc pentru crize diferite; politicienii creează şi distrug instituţii, le reorganizează sau le schimbă conducerea, experienţa arătând că nu numai oamenii învaţă, ci şi instituţiile sociale. *Cercetarea cu scopul influenţării* este una dintre principalele surse pentru instituţiile şi decidenţii politici de a dobândi experienţă în primele momente ale construcţiei instituţionale şi lansării domeniului. Activitatea de management a crizelor presupune angajarea responsabilităţii faţă de corpusul social care legitimează poziţia de decident şi cooperarea cu toate structurile societăţii, de la cercuri de putere şi influenţă până la instituţiile societăţii civile.

În cazul confruntării cu violenţă armată, trebuie urmărite două obiective principale: în primul rând, stabilirea unui acord politico-militar, în timp ce sunt analizate cauzele crizei şi, în al doilea rând, scăderea efectelor crizei şi ajutorarea victimelor. Gestionarea crizei include mai mult decât ajutorul umanitar. Dacă acesta din urmă nu este secondat de acţiunea politică, are

tendinţa de a se transforma cel mult într-o modalitate de a stăpâni superficial conflictul sau situaţiile instabile. Pacea nu înseamnă doar absenţa războiului. Pacea durabilă presupune restabilirea justiţiei şi a respectului pentru drepturile fundamentale ale individului şi, printre altele, are drept caracteristică şi stabilitatea durabilă. De aceea, gestionarea crizei ar trebui direcţionată spre găsirea şi aplicarea unor soluţii durabile, abordând o viziune holistică asupra factorilor implicaţi. Un răspuns eficient la criză necesită o atitudine comprehensivă a actorilor politici, militari şi a celor cu scopuri umanitare, acordând importanţa cuvenită responsabilităţilor, mandatelor şi sferelor de competenţă specifice fiecărei părţi. Este o provocare pentru militari, care ca "gestionari ai violenţei armate", cum i-a denumit Huntington trebuie să gestioneze la fel de eficient şi instrumentele dialogului. Relaţiile de dialog şi de complementaritate dintre actori ar trebui să urmărească stabilirea şi menţinerea sprijinului comun pentru rezolvarea crizei.

Concluzii

În modelarea capacităţii Armatei României pentru operaţii de răspuns la crize, ar trebui să se pornească de la următoarele premise:

1. Misiunile decurgând din *Articolul 5*, referitoare la apărarea împotriva unui atac armat, vor fi mai puţin posibile în viitorul previzibil, dar vor influenţa substanţial toate programele de reformă ale armatelor NATO. *Articolul 5* constituie fundamentul *Tratatului de la Washington*. Capacităţile proiectate şi realizate pentru acelaşi tip de misiuni vor fi complete şi cu cel mai ridicat potenţial, ceea ce le va permite îndeplinirea unei game cât mai largi de misiuni, inclusiv cele aparţinând categoriei de răspunsuri la crize.
2. Misiunile de tip *non-Articol 5* vor fi tot mai frecvente şi complexe, natura lor va diferi, dar intensitatea violenţei armate nu o va depăşi pe cea estimată pentru prima categorie. Ca urmare, capacităţile proiectate pentru prima categorie de misiuni vor putea face faţă cu succes, dacă vor fi pregătite în prealabil pentru misiuni non-Articol 5.

În aceste condiţii, în cadrul răspunsurilor la criză, ar putea fi folosite elemente aparţinând tuturor categoriilor de forţe, dintre cele solicitate sau oferite. Pe lângă celelalte aranjamente, în special de natură politică şi diplomatică, o asemenea abordare ar permite şi o pregătire desfăşurată în condiţii cvasi-reale.

Situaţiile provocate de calamităţi naturale şi dezastre de mari proporţii ar putea fi considerate *crize* ce ar necesita răspunsuri adecvate cu instrumente militare, doar dacă, prin efectele lor, pot genera şi dezvolta violenţă pe care structurile abilitate nu o pot gestiona.

NOTE BIBLIOGRAFICE:

Zamfir, Cătălin, *Criză*, în "Dicţionar de sociologie", editura babel, Bucureşti, 1998, p.144

Weick, K.E., *Enacted Sensemaking in Crisis Situations*, în "Journal of Management Studies", 1988, vol.25, p.305-317

Bremond, J., Geledan, A., *Dictionnaire economique et social*, Ed. Hatier, Paris, 1990

Kriendler, J., Nato *Crisis Management and Conflict Prevention*, în "Conflict prevention: Is the European Union Ready?", George C. Marshall European Center for Security Studies, 2003

US departmant of Defense, *Joint Publication 1-02. Dod Dictionary of Military and Associated Terms*, 2004

Headquarters of Chief of Defence Denmark, the National Commissioner and Emergency Management Agency, Denmark. totat Defence, 1993

German Foreign Policy, http:/www.auswaertiges-amt.de/www.en/ aussenpolitik/ friedenspolitik/ziv_km/konfliktpraev-l_html

George C. Marshall European Center for Security Studies, *Conflict Prevention and Management of Crisis and Conflict*, http:/marshallcenter.org/ site-text/lang-en/page-coll-ep-1/xdocs/coll/ep-syllabus-04-01/module-10.htm

US Departament of Defense, *Joint Publication 1-02. Dod Dictionary of Military and Associated Terms*, 2004

International Crisis Group Report no.2, *EU Crisis Response Capability. Institutions and Processes for Conflict Prevention and Management*, 2001

World dictionary, http:/www.wordiq.co./dictionary/stage.htm şi http://www. wordiq.com/dictionary/situation.htm

http://europa.eu.int/comm/development/prevention/definition.htm

http://www.caii-dc.com

CONSIDERATION REGARDING OSCE IMPACT ON INTERNATIONAL SECURITY

Corneliu Preja, Assoc. Prof., PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) is the world's largest security-oriented intergovernmental organization. Its mandate includes issues such as arms control, human rights, freedom of the press and fair elections.
The CSCE/OSCE is linked in public opinion to one of the following headings: Helsinki Final Act Cold War; arms control and disarmament; crisis management and conflict prevention. This picture is not completely incorrect in that it indicates almost 40 years of CSCE/OSCE history.

Keywords: *international relations, OSCE, crisis management, human rights, arms control, freedom of the press*

Rolul Organizaţiei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (OSCE)

OSCE este o organizaţie internaţională care reprezintă o grupare interguvernamentală transatlantică (în spaţiul euro-atlantic şi euro-asiatic, „de la Vancouver la Vladivostok") şi are rolul de a preveni conflictele şi de a asigura managementul crizelor post conflictuale.

Prin intermediul Instituţiilor sale specializate, unităţile de experţi şi reţeaua de misiuni din teren, OSCE are competenţe în domenii variate cu impact asupra securităţii comune: controlul armamentelor convenţionale şi măsuri de creştere a încrederii şi securităţii; combaterea ameninţărilor transnaţionale; activităţi economice şi în domeniul mediului; democratizare; promovarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, inclusiv a libertăţii mass-media, precum şi a drepturilor persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale.

Semnificativă este şi relaţia specială dintre fostele state din „est" şi cele din „vest", relaţie care a fost subliniată în Actul Fondator-AF, privind Relaţiile Mutuale de Cooperare şi Securitate dintre N.A.T.O. şi Rusia, din 1997. În AF O.S.C.E. este definit drept:

- o „organizaţie cuprinzătoare pentru consultanţă, luarea deciziilor şi cooperare"
- un aranjament regional stipulat în capitolul VIII al Cartei ONU[1]

Părţile semnatare au fost de acord cu „susţinerea întăririi OSCE în Europa", ca instrument de bază în diplomaţia preventivă, prevenirea conflictelor, gestionarea crizei, reabilitarea postconflict şi cooperarea în securitatea regională ca şi în sporirea capacităţilor ei operaţionale de a înfăptui aceste sarcini.[2]

Contextul istoric al înfiinţării CSCE

Originea OSCE se identifică cu perioada de destindere a Războiului Rece (începutul anilor 1970), când a fost creat un forum multilateral de dialog şi negociere între Est şi Vest denumit Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa (CSCE).

[1] Carta Organizaţiei Naţiunilor Unite, cap. VIII art. 52 prevede: „Nici o dispoziţie [...] nu se opune existenţei unor acorduri sau unor organisme regionale destinate a se ocupa cu problemele privind menţinerea păcii şi securităţii internaţionale care sunt susceptibile de acţiuni cu caracter regional, cu condiţia ca asemenea acorduri sau organisme, precum şi activitatea lor, să fie compatibile cu Scopurile şi Principiile Organizaţiei"
[2] D.J. Galbreath. *The Organization for Security and Co-operation in Europe*, New York: Routledge, 2007, pp. 171-172.

La începuturile CSCE puteau fi identificate două orientări[3]:

1. *cea a diplomaţiei răsăritene* (în mod deosebit a fostei URSS), cu obiectiv principal - consolidarea statuquo-ului frontierelor postbelice, confirmând sfera de influenţă sovietică.
2. *cea a Vestului*, cu obiectiv principal, crearea condiţiilor pentru o subtilă infiltrare ideologică paşnică în zona de est a continentului prin intermediul schimburilor de persoane şi al cooperării culturale.

Deschiderea oficială a Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (CSCE) a avut loc la 3 iulie 1973. După mai multe runde de negocieri desfăşurate pe perioada a doi ani, la 1 august 1975 s-a finalizat semnarea *Actului Final de la Helsinki.* Documentul nu conţine obligaţii juridice, ci politice, împărţite în trei mari categorii /dimensiuni:

- probleme privind aspectele politico-militare ale securităţii în Europa;
- cooperarea în domeniul economic, tehnico-ştiinţific şi al mediului înconjurător;
- cooperarea în domeniul umanitar şi alte domenii.

De la CSCE la OSCE

Modificările ordinii internaţionale produse prin căderea „cortinei de fier" au generat anumite evoluţii pentru CSCE.

Un prim pas important în evoluţia CSCE îl reprezintă Conferinţa la nivel înalt de la Paris, desfăşurată în perioada 19-21 noiembrie 1990. Au fost adoptate următoarele documente:

- Carta de la Paris pentru o Nouă Europă;
- Tratatul cu privire la forţele armate convenţionale în Europa;
- Declaraţia comună a celor 22 de state (membre N.A.T.O. şi ale fostului Tratat de la Varşovia) ;
- *Documentul suplimentar pentru punerea în aplicare a anumitor prevederi ale Cartei şi Documentului de la Viena 1990* (privind noi măsuri de întărire a încrederii şi securităţii colective).

La prima reuniune a Consiliului Miniştrilor Afacerilor Externe (Berlin, 19 iunie 1991), s-a iniţiat un *mecanism de consultare şi cooperare destinat să gestioneze situaţiile de criză* din zona CSCE. Acest mecanism a fost declanşat în cazul situaţiei din fosta Iugoslavie şi în cea din Nagorno-Karabah.

De asemenea, a fost creat *Centrul de Prevenire a Conflictelor***,** responsabil cu sprijinirea preşedintelui în exerciţiu al CSCE pentru punerea în aplicare a sarcinilor CSCE în domeniul alertei timpurii, prevenirii conflictelor, gestionării crizelor, reabilitarea postconflict.

CSCE a instituit (1992) *dimensiunea umană a securităţii* pe următoarele domenii*: alegeri libere, libertatea presei şi protecţia persoanelor aparţinând minorităţilor naţionale.*

Oficiul pentru Instituţii Democratice şi Drepturile Omului (transformat din Oficiul pentru Alegeri libere) are rolul de a promova alegerile democratice, mai ales prin monitorizarea procesului electoral; el contribuie la avertizarea timpurie şi prevenirea conflictelor, în special prin punerea în aplicare a angajamentelor privind dimensiunea umană.

[3] Stan Petrescu, *Mediul de securitate global şi euroatlantic,* Editura Militară, Bucureşti 2005, p.231.

Un al doilea pas important în evoluţia CSCE l-a reprezentat reuniunea de la Helsinki (9 iulie 1992), unde şefii de stat şi de guvern din ţările participante la CSCE au adoptat *Declaraţia de la Helsinki*, intitulată *„Provocările schimbării”*.

În 1992 a fost creat postul de *Înalt Comisar pentru Minorităţile Naţionale* – ÎCMN.[4] Misiunea acestei instituţii este aceea de avertizare timpurie asupra conflictelor interetnice şi de a asigura un răspuns (cât mai devreme posibil) multiplelor tensiuni etnice, care prezintă potenţial de transformare într-un conflict, apărute în special după destrămarea fostei Iugoslavii şi a fostei URSS. La reuniunea de la Helsinki din 1992, a fost creat un nou organism - *Forumul de Cooperare în domeniul Securităţii* care, prin menirea sa, a lărgit competenţa CSCE în domeniul controlului armamentelor şi al dezarmării, pe baza unui program cuprinzător de acţiune imediată. Acesta se întruneşte, la Viena, pentru a se consulta şi negocia măsuri concrete vizând întărirea securităţii şi stabilităţii în regiunea euroatlantică.

Un al treilea pas important în evoluţia CSCE îl reprezintă reuniunea de la Stockholm a Consiliului Miniştrilor Afacerilor Externe, (14 decembrie 1992), când a fost adoptată o *Convenţie asupra concilierii şi arbitrajului* în cadrul CSCE şi s-a decis crearea postului de Secretar General al CSCE.

Un alt pas important în evoluţia CSCE a fost reuniunea Consiliului Ministerial de la Roma (1 decembrie 1993) când s-au aprobat noi schimbări structurale:

- stabilirea la Viena a *Comitetului permanent de consultare politică şi de decizie* al CSCE;

- crearea unui *Secretariat General unic*, situat şi el la Viena.

Un ultim pas important l-a reprezentat summit-ul de la Budapesta (5-6 decembrie 1994), când s-a hotărât transformarea CSCE din 1 ianuarie 1995 în Organizaţia pentru Securitate şi Cooperare în Europa (OSCE) şi au fost luate câteva decizii de ordin instituţional pentru întărirea OSCE. La summit-ul de la Budapesta, statele OSCE şi-au exprimat voinţa politică de a constitui o forţă multinaţională de menţinere a păcii a OSCE, care să acţioneze după încetarea conflictului armat din Nagorno-Karabah[5], după încheierea unui acord între părţi.

Un eveniment important pe agenda OSCE l-a constituit reuniunea la nivel înalt din decembrie 1996 de la Lisabona în urma căreia a fost elaborat documentul intitulat „Securitatea noastră comună”, care evaluează situaţia securităţii continentale şi propune un model de securitate pentru Europa în secolul XXI.

La Istanbul (18 -19 noiembrie 1999) se adoptă „*Carta securităţii europene*” prin care şefii de state şi de guverne membre ale OSCE se angajează să susţină o zonă liberă, democrată şi mai integrată pe teritoriul statelor membre. În această zonă statele vor avea relaţii paşnice între ele iar indivizii şi comunităţile vor trăi în libertate, prosperitate şi securitate.

Observăm că într-o perioadă relativ scurtă la nivelul O.S.C.E. s-au realizat progrese remarcabile, au fost negociate o serie impresionantă de declaraţii, documente şi convenţii.[6]

---

[4] ÎCMN reprezintă cel mai elaborat instrument al CSCE de prevenire a conflictelor, îndeplinind *funcţia de diplomaţie preventivă.* Sarcinile sale concrete constau în promovarea dialogului şi încrederii reciproce a părţilor aflate în conflict, aducerea părţilor la masa tratativelor, formularea de recomandări guvernelor implicate.

[5] Stan Petrescu, *Op. cit.*, pp. 235-236.

[6] J. Mayall, *Politica mondială. Evoluţia şi limitele ei,* Editura Antet, Bucureşti 2000, pp.82-83

Structurile şi instituţiile O.S.C.E.

Reuniunile la nivel înalt (Summit-urile) sunt întruniri periodice ale şefilor de stat sau de guvern prin care sunt stabilite priorităţile organizaţiei, liniile şi principiile directoare pentru activitatea viitoare. În Declaraţia de la Astana (2010) *Către o Comunitate de securitate,* s-a reafirmat angajamentul faţă de principiile OSCE: „Securitatea fiecărui stat participant este inseparabil legată de cea a tuturor celorlalţi. Fiecare stat participant are dreptul egal la securitate. Ne reafirmăm dreptul inerent al fiecărui stat participant, în funcţie de evoluţia sa, de a fi liber să-şi aleagă sau să-şi schimbe aranjamentele de securitate, inclusiv tratatele de alianţă. Fiecare stat are, de asemenea, dreptul la neutralitate. Fiecare stat participant va respecta drepturile tuturor celorlalţi în aceste privinţe. Nu vor consolida securitatea în detrimentul securităţii altor state."[7]

Consiliul Ministerial reuniune anuală (dar nu în anul în care se desfăşoară summit-uri) la nivelul miniştrilor de externe, organizate de ţara care deţine Preşedinţia anuală în exerciţiu, în cadrul cărora sunt fixate priorităţile OSCE şi sunt adoptate principalele decizii.[8]

Consiliul Permanent, are sediul la Viena şi este principala structură având ca activitate de bază desfăşurarea consultărilor politice şi derularea procesului de luare a deciziilor în toate problemele de competenţa OSCE. Este responsabil de desfăşurarea activităţilor cotidiene, de rutină ale organizaţiei. Membrii Consiliului Permanent sunt reprezentanţii permanenţi la OSCE ai ţărilor membre. Ei se reunesc săptămânal la Centrul pentru Congrese Hofburg, din Viena.

Instituţiile OSCE:

Preşedintele executiv (Chairman-in-Office) este responsabil pentru activitatea executivă şi coordonarea activităţilor curente ale OSCE. Principalele sale misiuni implică acţiuni de coordonare, de reprezentare şi de supervizare a acţiunilor legate de prevenirea conflictelor, gestionarea crizelor şi reabilitarea postconflict. Funcţia de preşedinte al OSCE. este deţinută, pentru un an, de ministrul de afaceri externe al unuia dintre statele membre. Preşedintele este asistat, în activitatea sa, de fostul şi viitorul preşedinte ai Organizaţiei, cei trei formând aşa-numita *Troika*.

Preşedintele în exerciţiu, în îndeplinirea atribuţiilor sale, poate fi asistat de[9]:

- troica OSCE formată din fostul, actualul şi viitorul preşedinte al OSCE;
- grupuri ad-hoc, create pentru diferite probleme, în domeniul prevenirii conflictelor şi gestionării crizelor;
- reprezentanţi personali**,** numiţi de preşedintele în exerciţiu cu un mandat clar şi precis, pentru a-l asista într-o situaţie de criză sau conflict.

Secretarul general -SG este numit de Consiliul Ministerial pentru un mandat de trei ani, care poate fi prelungit o dată. Mandatul SG constă în sprijinirea activităţilor OSCE din teren, coordonarea serviciilor administrative şi menţinerea contactelor cu alte organizaţii internaţionale şi neguvernamentale. Având sediul la Viena, el acţionează ca reprezentant al

[7] disponibil la http://www.osce.org/cio/74236, accesat la 15.11.2014.
[8] În 2014 perioada 4-5 decembrie la Basel, în Elveţia
[9] În 2013 Preşedinţia OSCE a fost deţinută de Ucraina. În 2012, a fost deţinută de Irlanda, iar în 2014 este deţinută de
Elveţia, urmată în 2015 de Serbia.

preşedintelui în exerciţiu şi-l sprijină pe acesta în toate activităţile vizând promovarea obiectivelor OSCE. Sub autoritatea Secretarului General (SG) se află:

Secretariatul OSCE cu sediul la Viena (şi o unitate la Praga), structurat pe trei departamente:

- politic (probleme generale – sprijinirea activităţii preşedintelui în exerciţiu, pregătirea reuniunilor, contacte cu organizaţii internaţionale etc.);
- *Centrul pentru Prevenirea Conflictelor* (C.P.C), în competenţa căruia intră activitatea operaţională a OSCE. din domeniul prevenirii conflictelor şi gestionării crizelor, sprijinirea activităţii misiunilor OSCE şi CPC mai urmăreşte îndeplinirea obligaţiilor pe care şi le-au asumat statele în domeniul politico-militar al securităţii europene (Documentul de la Viena privind măsuri de creştere a încrederii şi securităţii, Codul de Conduită etc.);
- *Departamentul administrativ-financiar* şi pentru organizarea conferinţelor (traduceri, documentaţie, protocol).

În cadrul Secretariatului funcţionează, un *Oficiu de presă al OSCE* şi un *Coordonator pentru activităţi economice şi de mediu ale OSCE*, în ale cărui sarcini intră consolidarea capacităţii Consiliului Permanent şi ale altor instituţii OSCE de a examina aspectele economice, sociale şi de mediu ale securităţii.

Secretariatul OSCE are în structura sa organizatorică următoarele entităţi:

a) Biroul Secretarului General – îl sprijină pe secretarul general în îndeplinirea atribuţiilor sale de manager general şi administrator. Biroul oferă asistenţă în domeniile: sprijin executiv, informaţii publice şi presă, asistenţă juridică şi audit intern.

b) Centrul pentru Prevenirea Conflictelor (CPC) cu mandat de coordonare a activităţilor misiunilor din teren şi de sprijinire a implementării mandatelor acestora. Pe baza orientărilor stabilite de secretarul general, sprijină Preşedinţia în exerciţiu şi SG în toate activităţile relevante din domeniul politico-militar.

c) Departamentul pentru Administraţie şi Operaţii răspunde de politica de personal, de serviciile administrative, de organizarea reuniunilor şi conferinţelor (inclusiv traducerile), de activitatea de documentare şi protocol, incluzând Biroul din Praga şi arhivele organizaţiei.

d) Mediului – acţionează împreună cu secretariatul OSCE în sprijinul preşedinţelui executiv, fiind abilitat în domeniul activităţilor economice, sociale şi de mediu, precum şi în cel al securităţii.

e) Biroul din Praga al Secretariatului asigură asistenţă în domeniul informaţiilor publice, adăposteşte o parte importantă a arhivelor OSCE şi acţionează în domeniul diseminării documentelor şi informaţiilor oficiale ale OSCE, găzduieşte o parte din cercetătorii aflaţi temporar la sediul organizaţiei, asigură asistenţa în organizarea reuniunilor ţinute la Praga, în special a celor ale Forumului Economic.

Biroul Instituţiilor Democratice şi al Drepturilor Omului (ODHIR) cu sediul la Varşovia - responsabil pentru promovarea drepturilor omului şi democraţiei în spaţiul OSCE, inclusiv observarea proceselor electorale şi acordarea de asistenţă în domeniul electoral.

Are ca atribuţii principale: promovarea alegerilor democratice, în special prin monitorizarea procesului electoral; asigurarea sprijinului practic în consolidarea instituţiilor democratice şi a drepturilor omului şi în întărirea instituţiilor societăţii civile şi a domniei legii; contribuţia la avertizarea timpurie şi la prevenirea conflictelor, în special prin

monitorizarea aplicării angajamentelor asumate de state în domeniul drepturilor omului şi a altor obligaţii referitoare la dimensiunea umană a securităţii regionale.

Înaltul Comisar pentru Minorităţi Naţionale - ÎCMN - este numit de Consiliu, prin consens, la propunerea Comitetului Înalţilor Funcţionari, pentru o perioadă de 3 ani, care poate fi înnoită o singură dată. Are sediul la Haga/Olanda şi vizează să contribuie prin "silent diplomacy" la eliminarea tensiunilor legate de problematica minorităţilor naţionale în spaţiul OSCE. Pentru rezolvarea situaţiei Înaltul Comisariat poate înainta guvernelor implicate rapoarte cu propuneri privind rezolvarea situaţiilor conflictuale cu care acestea se confruntă.

Curtea de Conciliere şi Arbitraj a fost înfiinţată în 1992 prin Convenţia de Conciliere şi Arbitraj, dar a intrat în vigoare abia în 1994. Scopul său este de a aplana disputele şi conflictele ce îi sunt înaintate de către statele semnatare ale convenţiei. Curtea nu este un organism permanent al OSCE, ea întrunindu-se numai atunci când este însărcinată cu soluţionarea unei cauze.

Adunarea Parlamentară a OSCE - oferă un forum pentru dialogul inter-parlamentar, efectuează misiuni de observare a alegerilor şi contribuie la întărirea cooperării internaţionale. Prima sesiune a Adunării a avut loc la Budapesta în 1992, însă de atunci sediul ei se află la Copenhaga.

Modalităţi de abordare a securităţii în cadrul OSCE

Abordarea cuprinzătoare a securităţii: element specific al acţiunii OSCE şi indicator al valorii adăugate a OSCE în relaţia cu alte organizaţii internaţionale şi regionale. Constă în fundamentarea oricărei acţiuni OSCE pe interacţiunea dintre trei dimensiuni: politico-militară, umană. respectiv economică şi de mediu.

Dimensiunea politico-militară

Principalul for de activitate: *Forumul de Cooperare în domeniul Securităţii* (FSC). Care abordează ca teme principale:

- măsurile de creştere a încrederii şi securităţii (CSBMs) stabilite prin Documentul Viena;
- Codul de Conduită pentru aspectele politico-militare ale Securităţii;
- armele de calibru mic (SALW).

La Viena se află şi sediile *Comisiei Consultative Cer Deschis* (OSCC) şi *Grupului Consultativ Comun* (JCG) pentru Tratatul privind Armele Convenţionale în Europa (CFE).

OSCE nu are competenţe în domeniul CFE sau Cer deschis, aceste Tratate având un număr mai restrâns de membri, iar instituţiile constituite în baza Tratatelor respective funcţionând autonom faţă de OSCE. Problematica privind controlul armamentelor (CFE) este însă de interes pentru OSCE din perspectiva impactului asupra securităţii europene.

Dimensiunea economică şi de mediu

Principalele teme:

- promovarea bunei guvernări;
- potenţialul activităţilor economice şi de mediu de a conduce la creşterea încrederii în zonele de conflict;

- gestionarea deşeurilor toxice şi radioactive etc.

În cadrul Secretariatului există un *Coordonator pentru activităţile economice şi de mediu*.

Dimensiunea umană

Teme principale**:**

- respectarea drepturilor omului, statului de drept, democraţiei;
- acţiuni în sprijinul organizării de alegeri democratice;
- libertatea media;
- combaterea intoleranţei şi discriminării.

Activităţile corespunzătoare dimensiunii umane sunt coordonate de ODIHR (*Biroul pentru Instituţii democratice şi Drepturile Omului*); *Înaltul Comisar pentru Minorităţi Naţionale; Reprezentantul pentru Libertatea Mass-Media*.

Misiuni în teren

În prezent, OSCE are misiuni în Europa de Sud-Est (Albania, BiH, Kosovo, Serbia, Skopje), Europa de Est (Ucraina, R Moldova), Caucaz, Asia Centrală.

Contextul actual regional de securitate complicat evidenţiază misiunile OSCE în Ucraina. Proiectele desfăşurate de OSCE în Ucraina acoperă o gamă largă de activităţi precum: reforma juridică, educaţia pentru drepturile omului; lupta împotriva crimei organizate, terorismului şi traficului de fiinţe umane; controlul armelor şi reforma militară; protecţia mediului; securitate poliţie şi de frontieră; libertatea mass-media; alegeri, buna guvernare şi egalitatea de gen[10].

Urmare la situaţia de securitate tensionată din estul Ucrainei, OSCE desfăşoară o *misiune de monitorizare specială*. Conflictul dintre armata ucraineană şi rebelii proruşi s-a soldat „din aprilie şi până în prezent cu cel puţin 4.000 de morţi”[11] iar „circa 370.000 de persoane au părăsit ţara” [12].

În urma acordurilor convenite în capitala belarusă Minsk, a fost instituit un armistiţiu între armata ucraineană şi forţele rebele, armistiţiu frecvent încălcat de ambele părţi. Înţelegerea de pe 5 septembrie 2014 a fost urmată de un memorandum de consolidare a armistiţiului, pe 20 septembrie 2014, ce prevede retragerea armamentului greu şi crearea unei zone tampon demilitarizate pe o porţiune de 15 kilometri de o parte şi de alta a liniei frontului, iar reprezentanţi ai OSCE trebuie să monitorizeze respectarea înţelegerii.

Misiunea specială de monitorizare a OSCE din Ucraina, are „un rol cheie în soluţionarea conflictului din estul Ucrainei. Sarcina observatorilor internaţionali este aceea de a preveni o escaladare a conflictului şi de a contribui la reluarea îndeplinirii acordurilor de la Minsk"[13].

[10] http://www.osce.org/ukraine-smm, accesat la 27.11.2014
[11] http://www.agerpres.ro/externe/2014/11/20/
[12] Biroul ONU pentru coordonare umanitară (OCHA), http://www.agerpres.ro/externe/2014/09/16/onu-370-000-de-persoane-au-parasit-ucraina-din-cauza-conflictului-armat-17-18-11 accesat la 16.11.2014
[13] Preşedintele ucrainean Petro Poroşenko întâlnire cu reprezentanţi ai Misiunii OSCE în Ucraina, disponibil la http://www.agerpres.ro/externe/2014/11/14/porosenko-nu-exista-in-lume-loc-mai-periculos-ca-donbas-11-57-18, accesat la 19.11.2014

OSCE a desfăşurat observatori internaţionali monitorizând respectarea armistiţiului folosind inclusiv drone (avioane fără pilot) pentru a supraveghea frontiera ruso-ucraineană, precum şi zonele de luptă, OSCE aprecia că „'nivelul de violenţă din estul Ucrainei, precum şi riscul unei escaladări (a acestora) rămân crescute şi continuă să crească"[14], în contextul în care Rusia este acuzată că a trimis tancuri şi artilerie grea în zona de conflict.

Rusia a acuzat observatorii OSCE din Ucraina că sprijină de facto autorităţile de la Kiev în conflictul dintre forţele ucrainene și separatiștii proruși. Moscova este „preocupată de modul de lucru din ultima vreme a Misiunii speciale de monitorizare a OSCE din Ucraina. Avem impresia că toate eforturile sale sunt menite să ofere ajutor și susţinere doar uneia dintre părţile implicate în conflict, autorităţilor oficiale de la Kiev”[15].

Şeful misiunii OSCE în Ucraina, apreciază că „încetarea focului nu se respectă, se foloseşte armamentul greu şi nivelul încrederii reciproce este foarte scăzut”[16].

Probabil se va impune prelungirea mandatului Misiunii speciale a OSCE. În perioada 4-5 decembrie 2014 la Basel, în Elveţia, va avea loc reuniunea miniștrilor de externe ai OSCE, concentrată pe situaţia din Ucraina, desigur se vor aborda și alte teme importante, cum ar fi chestiunea conflictelor înghețate, inclusiv din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

Un alt domeniu de activitate intensă a OSCE în Ucraina a fost cel al monitorizării Alegerilor parlamentare anticipate din Ucraina din 26 octombrie 2014. Misiunea Internaţională de Observare Electorală coordonată de OSCE/ ODIHR a urmărit modul de derulare a procesului electoral, cu respectarea de către autorităţile ucrainene a angajamentelor internaţionale în materie electorală şi a drepturilor şi libertăţilor fundamentale.

Referitor la alegerile desfăşurate câştigate detaşat de forţele prooccidentale, OSCE a apreciat că acestea s-au derulat de o manieră conformă cu normele democratice. „În acest moment crucial pentru viitorul ţării lor, instituţiile şi alegătorii ucraineni au răspuns dificultăţilor descurajante cu un scrutin care corespunde în mare parte angajamentelor democratice”[17].

Concluzii

Acţiunile întreprinse de OSCE vizează combaterea diverselor tipuri de trafic şi a terorismului, controlul armelor, managementul graniţelor, prevenirea conflictelor, democratizarea, activităţile economice, educaţia, monitorizarea proceselor electorale, protejarea mediului înconjurător, egalitatea de gen, drepturile omului, libertatea presei, reforma militară, drepturile minorităţilor, activităţi de tip poliţienesc, respectarea statului de drept, toleranţa şi nondiscriminarea.

[14] purtătorul de cuvânt al OSCE, Michael Bociurkiw, disponibil la http://www.agerpres.ro/externe/2014/11/20/un-convoi-al-osce-a-fost-tinta-tirurilor-in-estul-ucrainei-11-44-07 accesat la 19.11.2014

[15] Comunicat Ministerul rus de Externe, http://www.agerpres.ro/externe/2014/11/20/un-convoi-al-osce-a-fost-tinta-tirurilor-in-estul-ucrainei-11-44-07, accesat la 27.11.2014

[16] disponibil la http://www.agerpres.ro/externe/2014/11/07/petro-porosenko-acordurile-convenite-la-minsk-cu-separatistii-prorusi-sunt-în-pericol-19-55-26 accesat la 27.11.2014

[17] disponibil la http://www.agerpres.ro/externe/2014/10/27/observatorii-internationali-alegerile-parlamentare-din-ucraina-conforme-cu-normele-democratice-16-24-52

În data de 26 septembrie 2014, la New York, a avut loc o reuniune ministerială informală, în format OSCE, cu tema „Abordarea crizei privind securitatea europeană: calea de urmat şi rolul OSCE. Reuniunea a fost cadrul unui schimb de opinii asupra perspectivelor securităţii europene, cu accent asupra impactului crizei în desfăşurare din Ucraina. Participanţii au subliniat valabilitatea principiilor, documentelor şi regulilor care guvernează abordarea cuprinzătoare a securităţii în spaţiul OSCE.

OSCE va continua să joace un rol important în promovarea unui spaţiu comun de securitate iar contribuţiile aduse vor consolida încrederea în domeniul militar şi promovarea securităţii prin cooperare. Activitatea acestei instituţii urmăreşte realizarea şi consolidarea unei punţi între Est şi Vest, un instrument de „reluare a dialogului şi de reconstruire a încrederii”[18].

BIBLIOGRAFIE:

Balaban C. Gh., *Securitatea şi dreptul internaţional. Provocări la început de secol XXI*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006;

Duţă Paul, *Instituţii de securitate, Operaţiuni*. Vol.1, Colecţia Politică şi apărare Naţională, Sibiu, Editura Tehno Media, 2006;

Miga Beşteliu Raluca, *Organizaţii internaţionale interguvernamentale*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2006;

Mayall, J. *Politica mondială.Evoluţia şi limitele ei,* Editura Antet, Bucureşti, 2000

Neag, Mihai, *Garantarea securităţii umane*, *Rolul instituţiilor de securitate şi al societăţii civile,* Craiova, Editura Sistech, 2010;

Galbreath, D. J., *The Organization for Security and Co-operation in Europe.*, New York: Routledge, 2007;

Kolodyiej, A. Eduard, *Securitatea şi relaţiile internaţionale*, Iaşi, Editura Polirom, 2007;

Popescu Andrei, Jinga Ion, *Organizaţii europene şi euroatlantice*, Lumina Lex, Bucureşti, 2001;

Rusu Ion, *Organizaţii internaţionale*, Bucureşti, Editura Lumina Lex, 2002;

Stan Petrescu, *Mediul de securitate global şi euroatlantic,* Editura Militară, Bucureşti, 2005.

*** http : //www.osce.org/

****Final Act of Helsinki*, 1975

[18] ministrul slovac al afacerilor externe şi europene Miroslav Lajcak, sesiunea Consiliului permanent al OSCE la 18.09.2014, disponibil la http://www.agerpres.ro/externe/2014/09/18/miroslav-lajcak-tensiunile-dintre-vest-si-est-ameninta-cu-un-nou-razboi-rece--16-38-26, accesat la 21.11.2014

THE EU COHESION POLICY IN RELATION TO THE CHALLENGES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Mihaela Kardos, Assoc. Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract. Sustainable development has become one of European Union major political objectives as stated by the EU Strategy of Sustainable Development, a complementary vision for The Lisbon Strategy, aiming to become a catalyst for changing the behaviour of the European society towards sustainability. The EU Cohesion Policy has the potential to be a key tool for supporting the aim of Europe 2020 and to address a wide range of economic, environmental and social objectives, which will finally lead to a human development in the parameters of a sustainable way of living. Given this context, the paper aims to analyse the approaches in which the cohesion policy and sustainable development are put in a relation, the types of determinants and opportunities which connect those two and to identify the sensitive issues that might be strengthened to contribute to better results from the point of a smart, sustainable and inclusive growth and development.

Keywords: cohesion policy; sustainable development, economic, environmental, social objectives; development strategies; sustainability determinants

Introduction

Sustainable development has become the development paradigm of our present society, still in search of the economic growth and the prosperity that protects the environment and leads to quality living of all humanity, in a framework which re-considers human-nature relations.

Sustainable development is today more than a supreme and generalized objective; it is a global strategy, a principle of living. Worldwide, organizations, countries and institutions are striving to think and act accordingly.[1]

Given this context, the paper aims to offer some considerations regarding the new determinants of sustainable development within the European Union seen through the perspectives of the Cohesion Policy. The research methodology considers the methods of quantitative and qualitative analysis, synthesis and data interpretation, using bibliographic resources (e.g. books, studies and articles, official documents - strategies and reports).

EU common vision for sustainable development

Sustainable development, mostly known as the development "that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs"[2], focuses on economic development and environmental protection, as well as on the commitment to advance human well-being and life quality in a society socially acceptable, economically viable and environmentally sustainable, within the ecological limits of the planet.

[1] Kardos, M., *Transnational Partnerships For Sustainable Development In The South-East Of The European Union*, The Annals Of The University Of Oradea. Economic Sciences, Tom XXIII (1), 2014, pp.141-148.

[2] World Commission on Environment and Development (WCED), *Our Common Future*, New York: Oxford University Press, 1987.

Starting with Agenda 21[3] (an action plan for sustainable development) in 1992, sustainable development has received a global political dimension, as confirmed by UN Millennium Development Goals, adopted in 2002[4] and revised in 2012[5] at the Earth Summits, where world leaders, along with thousands of participants from the private sector, NGOs and other groups came together to tackle issues regarding reducing poverty, advancing social equity and ensuring environmental protection on an ever more crowded planet.

Since the 1992 Rio Earth Summit, the European Union has played a leading role in supporting the objectives of sustainable development. The 1998 Cardiff European Council[6] reaffirmed the commitment to integrate environmental concerns into other EU policies. Further steps were taken when the EU Sustainable Development Strategy was adopted in 2001[7], than reviewed in 2006[8]: to set out a single, coherent strategy on how the EU will more effectively live up to its long-standing commitment to meet the seven key challenges (climate change and clean energy, sustainable transport, sustainable consumption and production, conservation and management of natural resources, public health, social inclusion, demography and migration, global poverty and sustainable development challenges), and revised later again in 2009[9]: to point out that despite considerable efforts to include action for sustainable development into major EU policy areas, unsustainable trends persist and the EU still needs to intensify its efforts of sustainable development.

EU Sustainable Development Strategy (SDS) is complementary to Lisbon strategy[10], which has proved to be the European Union's most relevant strategic action and development plan in the last decade, as EU SDS sets the overall framework for short- and medium-term strategies providing the long-term perspective, as well as clear and coherent guidance to all policy areas, while recognizing the role of economic development in facilitating the transition to a more sustainable society, although primarily referring to quality of life, intra- and inter-generational equity and coherence between all policy areas, including international aspects.

[3]United Nations Conference on Environment and Development (UNCED), *Rio Declaration on Environment and Development*, June 1992.

[4]World Summit on Sustainable Development (WSSD), *The Johannesburg Declaration on Sustainable Development. Resolution 1*, September 2002.

[5] United Nations Conference on Sustainable Development (UNCSD*), Earth Summit 2012*, 2012

[6] Cardiff European Council, *Presidency conclusions*, 15-16 June 1998.

[7] European Commission, *European Union Strategy for Sustainable Developmen*t, 2001.

[8] Council of the European Union, *Review of the EU Sustainable Development Strategy (EU SDS) — Renewed Strategy*, 2006.

[9] Council of the European Union, *2009 Review of the EU Sustainable Development Strategy – Presidency Report*, 2009.

[10] Council of the European Union, *Lisbon Strategy*, 2000.

The Europe 2020 strategy[11] adopted in 2010 is the EU's new ten-year strategy for growth and jobs and reinforces the priorities to make Europe a smarter, more sustainable and more inclusive place to live: it envisions the transition to smart growth through the development of an economy based on knowledge, research and innovation. The sustainable growth objective relates to the promotion of more resource-efficient, greener and competitive markets, while the inclusive growth priority encompasses policies aimed at fostering job creation and poverty reduction.

The provisions of Europe 2020 are compatible with the long-term sustainable development goals of EU SDS and can be seen as the practical implementation of the EU's overarching policy agenda for sustainable development. In its recent *A decent life for all*[12] communication, the European Commission highlighted the role of the Europe 2020 as building "on the integrative approach initiated by the EU Strategy for Sustainable Development, by contributing to greater coherence, mainstreaming and integration of the three dimensions of sustainable development in EU policies at large".

Cohesion Policy responses to the challenges of sustainable development

The Cohesion Policy main objective is to reduce economic, social and territorial disparities, providing particular support to less developed regions. Over time, the policy has helped to improve the standard of living and economic opportunities for European citizens by improving skills and employability, increasing access to regions, supporting administrative capacity building, establishing links between research institutions, universities and the business community, and providing services to small and medium-sized businesses.[13]

The nature of Cohesion Policy and its objectives have also evolved in alignment with the overall EU strategies: in the 1990s the focus was on environmental and trans-European transport infrastructure, while in the 2000s Cohesion Policy was targeted towards the pursuit of the Lisbon and the Sustainable Development Strategies for growth and sustainable development.

The link between the Cohesion Policy and the Lisbon and Sustainable Development Strategies was strengthened for the 2007–2013 programming period. New earmarking requirements ensured that a large part of the Cohesion Policy funding went to support projects that contributed to the two strategies, marking a further shift towards aligning Cohesion Policy with the overall policy agenda of the EU. Consequently, there has been a shift of investment away from infrastructure and towards SME support, innovation, more innovative employment and social policies.

The new Cohesion Policy (2014-2020) is fully aligned with the Europe 2020 strategy and its headline targets on employment, research and development, climate and energy, education and the fight against poverty and social exclusion. Sustainable growth continues to be at the core of the Cohesion Policy, although the premises of the new programming period are different from the previous, as a consequence of the global economic and financial crisis

[11] European Commission, *Europe 2020 — A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, 2010.
[12] European Commission, *A decent life for all: Ending poverty and giving the world a sustainable future*, 2013, p.6.
[13] European Commission, *Promoting development and good governance in EU regions and cities, Sixth report on economic, social and territorial cohesion Investment for jobs and growth*, 2014.

that began in late 2007 and led to a strong recession. Its impact was severe and went beyond the economy, affecting many of the social and environmental trends. Europe has been experiencing a time of severe challenges, especially from economic and social points of view (e.g. stagnation and unemployment). In addition, environmental problems are getting more intertwined than ever before.

With a total budget of over EUR 450 billion (including national co-financing) for the 2014–2020, Cohesion Policy is the main investment arm of the EU, in times facing with a triple crisis –environmental, social and economic. At this point in time, it is more important to have a coherent and long-term vision for our future development. But such difficult timing also constitutes an opportunity: if smartly used, the funding can help Europe improve its economic stability and create more jobs in a period of rising unemployment, while at the same time reducing its unsustainable ecological footprint.[14]

The 2014-2020 round of the Cohesion Policy is characterised by a concentration of funding, geographically as well as thematic, mirroring closely EU 2020 objectives with their focus on sustainable growth, creating jobs within an inclusive society.

In comparison with the previous round, the number of lines of expenditure under which structural and cohesion funding is spent has been concatenated, partly reversing the proliferation of projects. The eleven thematic objectives for delivering Europe 2020 through ESIF are[15]:

1. Strengthening research, technological development and innovation.
2. Enhancing access to, and use and quality of, information and communication technologies.
3. Enhancing the competitiveness of small and medium-sized enterprises, the agricultural sector and the fisheries and aquaculture sector.
4. Supporting the shift towards a low-carbon economy in all sectors.
5. Promoting climate change adaptation, risk prevention and management.
6. Protecting the environment and promoting resource efficiency.
7. Promoting sustainable transport and removing bottlenecks in key network infrastructures.
8. Promoting employment and supporting labour mobility.
9. Promoting social inclusion and combating poverty.
10. Investing in education, skills and lifelong learning.
11. Enhancing institutional capacity and an efficient public administration.

Overall, funding provides the largest contribution to supporting SMEs, R&D and innovation, education, low carbon economy, environment, fight against unemployment and social exclusion, to developing infrastructure and to modernising public administration. There are opportunities for achieving greater sustainable growth by fully mainstreaming the sustainable development principles into the day-to-day operation of the programmes and by reviewing and further investing in the priority sectors that contribute to the sustainable growth of EU[16]. All investments combined with structural reforms can play a key role in supporting

[14] GHK, *Evaluating the Potential for Green Jobs in the next Multi-annual Financial Framework*, 2011

[15] Brandsma, A. et. al., *Assessing policy options for the EU Cohesion Policy 2014-2020*, Investigaciones Regionales, 29, 2014, pp. 17-46.

[16] European Commission, *Regional policy contributing to sustainable growth in Europe*, 2011.

growth and job creation and in achieving the objectives of smart, sustainable and inclusive growth.

The future we want? Changing weaknesses into strengths

In terms of the Cohesion Policy contribution to sustainable development, there are still many issues to be addressed, opportunities to be transformed into strengths and new approaches to be considered.

- **Economy and human capital - „the greener, the better"**

Due to the wide variety of views on the green economy, UNEP and Rio+20[17] established a common understanding that a green economy is a means to sustainable development. Investment in and a shift towards more green goods and services (e.g. preventing, limiting or correcting environmental damage to air, water, soil) might consequently reduce environmental impacts on the natural environment and the human population now and for future generations. Also, increased attention and investment in human and social capital (e.g. offering social protection or higher quality education) might lessen social inequality, poverty and social exclusion.

With the introduction in the Lisbon Treaty of territorial cohesion as an explicit objective of the Cohesion Policy, a stronger emphasis has been given to sustainability and sustainable growth, while recognizing the importance of moving beyond GDP when assessing development. Moreover, the financial and economic crisis has highlighted main weaknesses and stimulated a search for new ways of development. Thus, one of the directions is oriented towards the greening of economy[18].

Up to now, Cohesion Policy has invested a large share of its funds to green sectors: preserving nature and natural resources, saving energy, helping bring about a shift to a low-carbon economy by expanding renewable energy and green technologies, mitigating and adapting to the effects of climate change and investing in disaster risk management, helping regions to develop and improve their transport infrastructure for higher energy use.[19] It is becoming increasingly important to mainstream environmental considerations under the Cohesion Policy as greening of economies ultimately brings about positive economic impacts.

The European Commission, both in its proposal for the 2014-2020 Budget and in the Europe 2020 Strategy, has clearly highlighted the importance and the feasibility of linking climate, energy, natural resources and employment policies to help deliver a brighter future for the EU's people, economy and environment. In this regard, Cohesion Policy should strengthen its role to assist regions and member states to access green technologies and infrastructure (e.g. preventing pollution, environmental impact assessment, waste processing,

[17] UNEP, *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*, 2011*; and* UN GA, *The future we want*, 2012, pp. 56-74.

[18] Juknys, R., *Sustainability of Economic and Social Cohesion in the Extended European Union and Possibilities of Sustainable Growth*, Environmental Research, Engineering and Management, 2 (60), 2012, pp. 3-4.

[19] European Commission, *Promoting development and good governance in EU regions and cities, Sixth report on economic, social and territorial cohesion. Investment for jobs and growth***,** 2014.

water management, agricultural standards and sustainable transport) needed for greening all economic sectors.[20]

The report *Evaluating the Potential for Green Jobs in the next Multi-annual Financial Framework*[21] reveals that investing in green sectors brings about positive employment benefits. These benefits gradually increase with the improvement in the long-term sustainability of economic activity that follows the initial investment. While the study focuses on the potential for job creation, greening the EU's economy provides other socio-economic benefits, notably an increase in the quality of life of European citizens.

Therefore, in addition to the reinforcement of green economy, another crucial thing is to ensure that people have the right skills for the new, greener jobs of today and tomorrow. The European Social Fund (ESF), investing in human capital, can provide help to unlock the skills, creativity, entrepreneurialism and capacity of the workforce to innovate, featuring two cross-cutting themes – gender equality and equal opportunities and sustainable development[22].

- **More investment, more efficiency**

To date, Cohesion Policy has helped regions tackle their infrastructure deficit, address their innovation deficit and meet their employment deficits. It is now time to combine these aspects and work together to tackle the sustainability deficits.

There are at least two ways for that: invest more and invest better.[23] Greater strategic investment focusing on sustainable growth, with an emphasis on resource efficiency must be encouraged. Investing better in sustainable growth is all about improving policy delivery mechanisms through the more effective integration of sustainable development principles in operational programmes and in the design, selection and implementation of projects.

Also, a greater vertical integration within the institutional framework for sustainable development is required, i.e. the need to ensure stronger and a more effective coordination and coherence among the national, sub-regional, regional and international deliberations on sustainable development.

- **Think globally, act locally, build partnerships**

The success in achieving EU goals will be determined to a great extent by decisions made at local and regional levels. Europe begins in its regions and cities[24], and so does sustainable growth. The implementation of cohesion policies is a partnership of local, regional, national and European stakeholders. Each must share the responsibility for investing funds better in order to increase their impact on sustainable growth objectives.

Regions, cities, communities are at the front edge of addressing the sustainable development challenges we are facing today, as they are often closer to the problem and can act with fewer constraints. Their experience could be multiplied at national and international

[20] UN Commission on Sustainable Development, *Twentieth session Sixty-fifth session of the Economic Commission for Europe: Item 2 - Follow-up to Rio+20 and the post-2015 development agenda*, Geneva, 9-11 April 2013.
[21] GHK, *Evaluating the Potential for Green Jobs in the next Multi-annual Financial Framework*, 2011.
[22] Dickinson, P., Lloyd, R., *European Social Fund Evaluation of sustainable development and green jobs*, Research Report No. 756, 2011.
[23] European Commission, *Regional policy contributing to sustainable growth in Europe*, 2011.
[24] Committee of the Regions, http://cor.europa.eu/en/Pages/home.aspx.

level. The delivery mechanism should be built upon the principles of integrated approach, partnership and multilevel governance.

Partnerships are considered one of the most participatory and effective mechanisms to implement sustainable development and enhance international cooperation[25]. They have a special character as they are voluntary, multi-stakeholder initiatives specifically linked to the implementation of globally agreed commitments.

Governments, businesses and the civil society must be involved is necessary. The most efficient activities are those which raise broad public awareness and create incentives for participation. Innovative ways should be used to raise awareness, e.g. using cultural heritage as a motivator along with the environmental one, and delivering the message by the means of big events or business practices[26].

Partnerships are not a substitute for government responsibilities and commitments; they rather intend to facilitate, strengthen and expedite implementation by involving those relevant stakeholders that can make a contribution to sustainable development.

- **Unique Monitoring System**

In order to measure or to assess the progress towards sustainable development, many sets of indicators have been developed, suggesting that either no single one is completely adequate or that every set serves a more or less different purpose: some aim to measure the state of sustainable development at local, regional or national level, others to measure whether the goals of strategies or policies are being reached[27]**.** The use of these different approaches makes the results even harder to compare and difficult to draw conclusions.

At EU level, Eurostat has developed the *Indicators for the EU Sustainable Development Strategy*, comprising 111 indicators, based on which it reports on the progress towards the objectives of the EU SDS.

Improvement in statistical and monitoring systems is definetely required. One of the first steps is to have an adequate methodology, expertise, as well as financial and human resources. There are still many countries and statistical areas where even the basic data are lacking or are of a low quality. The lack of investment in statistics may result in lack of comparability of data.

A conceptual framework is needed to harmonize the different ways in which sustainable development has been measured. In this respect, the UNECE jointly with the European Commission (Eurostat) and the OECD undertook this task by setting up a dedicated Task Force to develop such a framework which aims to link the SDI sets currently produced by national and international statistical organizations[28] (Joint UNECE/Eurostat/OECD Task Force on Measuring Sustainable Development, 2013).

---

[25] Kardos, M., *Transnational Partnerships For Sustainable Development In The South-East Of The European Union*, The Annals Of The University Of Oradea. Economic Sciences, Tom XXIII (1), 2014, pp.141-148.

[26] UN Commission on Sustainable Development, *Twentieth session Sixty-fifth session of the Economic Commission for Europe: Item 2 - Follow-up to Rio+20 and the post-2015 development agenda*, Geneva, 9-11 April 2013.

[27] Kardos, M., *Towards Sustainable Development: Assessment of EU Countries*, pp.143-150, in Runcan, P.L., Rață G. (eds.), *Social Economics and Entrepreneurship*, Cambridge Scholars Publishing, 2014.

[28] Joint UNECE/Eurostat/OECD Task Force on Measuring Sustainable Development, *Framework and suggested indicators to measure sustainable development*, 2013

A regular universal monitoring system should be set up for the national and global implementation of sustainable development, aiming to serve as mechanisms that would bring about a greater consolidation of national inputs into the global deliberations and to enable continuous monitoring of progress in achieving sustainability.

Conclusions

Cohesion Policy is and will remain a central pillar for achieving EU's sustainable development goals as its headline targets on employment, research and development, climate and energy, education and the fight against poverty and social exclusion. Many steps have been taken forward towards the accomplishment of sustainable development objectives. Still, there is much to be done. Current challenges, beside the constraints of the recent crises, put more stress on Cohesion Policy role to support regions and countries in addressing sustainability issues.

Thus, some of the directions on which future approaches should be channelled refer to: greening the economy and human capital, greater investment more efficiently used according to the principle "think globally, act locally", putting partnership at the core of all actions for sustainable development, as well as generating a unique integrated system of monitoring sustainable development.

The merit of this study, although interpreted within the limitation imposed by the extent of the topic, is its contribution with some clarifying aspects for the scientific approaches, which may be particularly important for both researchers and policy makers. However, it does cover the whole area of possible implications for the topic, leaving open way for further research based on complementary data and methodology.

BIBLIOGRAPHY:

Brandsma, A. et. al., *Assessing policy options for the EU Cohesion Policy 2014-2020,* Investigaciones Regionales, 29, 2014, pp. 17-46.

Cardiff European Council, *Presidency conclusions*, 15-16 June 1998.

Council of the European Union, *2009 Review of the EU Sustainable Development Strategy – Presidency Report*, 2009.

Council of the European Union, *Lisbon Strategy*, 2000.

Council of the European Union, *Review of the EU Sustainable Development Strategy (EU SDS) — Renewed Strategy*, 2006.

Dickinson, P., Lloyd, R., *European Social Fund Evaluation of sustainable development and green jobs*, Research Report No. 756, 2011.

European Commission, *A decent life for all: Ending poverty and giving the world a sustainable future*, 2013, p.6.

European Commission, *European Union Strategy for Sustainable Developmen*t, 2001.

European Commission, *Europe 2020 — A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, 2010.

European Commission, *Promoting development and good governance in EU regions and cities, Sixth report on economic, social and territorial cohesion Investment for jobs and growth*, 2014.
European Commission, *Regional policy contributing to sustainable growth in Europe*, 2011.
European Commission. Eurostat, *Sustainable development in the European Union. 2011 monitoring report, of the EU sustainable development strategy*, 2011.
European Commission. Eurostat, *Sustainable development in the European Union. 2013 monitoring report of the EU sustainable development strategy*, 2013.
GHK, *Evaluating the Potential for Green Jobs in the next Multi-annual Financial Framework*, 2011
Joint UNECE/Eurostat/OECD Task Force on Measuring Sustainable Development, *Framework and suggested indicators to measure sustainable development*, 2013.
Juknys, R., *Sustainability of Economic and Social Cohesion in the Extended European Union and Possibilities of Sustainable Growth*, Environmental Research, Engineering and Management, 2 (60), 2012, pp. 3-4.
Kardos, M., *Towards Sustainable Development: Assessment of EU Countries*, pp.143-150, in Runcan, P.L., Raţă G. (eds.), *Social Economics and Entrepreneurship*, Cambridge Scholars Publishing, 2014.
Kardos, M., *Transnational Partnerships For Sustainable Development In The South-East Of The European Union*, The Annals Of The University Of Oradea. Economic Sciences, Tom XXIII (1), 2014, pp.141-148.
UN Commission on Sustainable Development, *Twentieth session Sixty-fifth session of the Economic Commission for Europe: Item 2 - Follow-up to Rio+20 and the post-2015 development agenda*, Geneva, 9-11 April 2013.
UN Commission on Sustainable Development, *Twentieth session Sixty-fifth session of the Economic Commission for Europe: Item 2 - Follow-up to Rio+20 and the post-2015 development agenda*, Geneva, 9-11 April 2013.
UNEP, *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*, 2011*; and* UN GA, *The future we want*, 2012, pp. 56-74.
United Nations Conference on Environment and Development (UNCED), *Rio Declaration on Environment and Development*, June 1992.
United Nations Conference on Sustainable Development (UNCSD*), Earth Summit 2012*, 2012
World Commission on Environment and Development (WCED), *Our Common Future*, New York: Oxford University Press, 1987.
World Summit on Sustainable Development (WSSD), *The Johannesburg Declaration on Sustainable Development. Resolution 1*, September 2002.

THE STRENGTHENING TIES ROMANIAN SLOVAK AND AXIS JOINING

Radu Florian Bruja, Assist. Prof., PhD, "Ştefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: The strengthening and development of the bilateral political relations between Romania and Slovakia was made possible only after Romania decided to close without reserve with the Third Reich policy. After a series of exploratory contacts, the Propagandism Services from both countries were put at the service of drawing near Bucharest and Bratislava. This initiative belonged more to the Slovaks, the main daily paper of the „Slovak" regime promoting the image of Romania and of the national and legionary political regime. However, until the accession of these two states to the Axis alliance, the strengthening and development of the political and diplomatic relations consisted merely of occasional contacts brokered by the Slovak community from Romania. The Romanian and Slovak press was the one which played a catalyzing role in the relations between Romania and Slovakia in the autumn of 1940.

Keywords: political relations, the strengthening, Axis joining, Hlinka Guard, Propaganda

Acordul de stabilire a relaţiilor diplomatice reprezintă doar începutul unui proces, care poate fi te amplificat prin deschiderea unor misiuni diplomatice, urmat de acordarea de privilegii şi imunităţi suplimentare unilaterale sau reciproce. Prin aceste iniţiative sunt extinse funcţiile diplomaţiei, sunt stimulate acţiunile de reprezentare, amplificate negocierile, adâncită colaborarea, îmbogăţită informarea reciprocă, având ca rezultat optimizarea slujirii intereselor statelor şi consolidarea cooperării pe plan internaţional. Toate acestea contribuie la dezvoltarea relaţiilor diplomatice şi la afirmarea diplomaţiei ca vector principal în evoluţia relaţiilor internaţionale. Unul din capitolele mai puţin cunoscute din istoria participării României la Pactul Tripartit a fost cel al relaţiilor bilaterale pe care le-a avut cu prima republică slovacă. Propunem o scurtă trecere în revistă a unui episod al relaţiilor româno-slovace, petrecut în toamna anului 1940. Momentul este semnificativ pentru modul cum au înţeles cele două ţări să-şi îmbunătăţească şi dezvolte relaţiile politico-diplomatice bilaterale.

Slovacia a devenit un stat independent la 14 martie 1939 în condiţiile prăbuşirii Cehoslovaciei şi a semnării unui tratat de alianţă cu Germania nazistă prin care se punea în slujba Berlinului. Preţul pentru recunoaşterea statalităţii slovace şi protecţia în faţa Ungariei dornică să ocupe teritoriul slovac a fost renunţarea la orice veleitate de politică externă[1]. Dintre statele satelit ale Germaniei, Slovacia era percepută model menită să implementeze politicile naziste[2]. Primul preşedinte al Parlamentului slovac, Martin Sokol recunoştea că independenţa Slovaciei a fost impusă în mod paradoxal de către al Treilea Reich[3]. La rândul său monseniorul Josef Tiso a explicat natura relaţiilor cu Germania prin necesitatea garantării frontierelor ameninţate de Ungaria[4]. Orientarea tot mai evidentă spre Axă a fost făcută după întrunirea de la Salzburg dintre Adolf Hitler şi o delegaţie slovacă sub preşedinţia lui

[1] Florin Anghel, *Diplomaţia clandestină. Eşecul proiectului noii Mici Înţelegeri, 1941-1943*, în „Istoria: contribuţii în căutarea unui nou mesaj. Profesorului Ion Stanciu la împlinirea vârstei de 60 de ani", coord. Iulian Oncescu şi Silviu Miloiu, Târgovişte, Editura Cetatea de Scaun, 2005, p.250.
[2] *** *Scurtă istorie a Slovaciei*, coord. Elena Mannová, traducere Eva Mârza şi Radu Mârza, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2011, p.357.
[3] Florin Anghel, *op. cit.*, p.251.
[4] Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, fond 71 Slovacia, vol. 11, f.91.

Ferdinand Ďurčansky. Prin apropierea de Reich, Slovacia s-a integrat în sfera de interes germană, lipsindu-se de o serie din prerogativele unui stat independent. Faptul că acest proces a fost întârziat de liderii de la Bratislava s-a datorat tendinţelor acestora de a păstra aparenţa unui stat independent[5].

Anul 1939 a consemnat pentru prima dată în istorie stabilirea relaţiilor diplomatice între Republica Slovacia şi România dar în urma unui proces care a durat câteva luni din cauza orientării evidente a Bratislavei spre Reich şi a balansului diplomatic al României care mai spera să-şi salveze integritatea cu ajutorul anglo-francezilor[6]. Oficial, din septembrie 1939 între cele două ţări existau relaţii diplomatice, fiecare deschizându-şi Legaţii proprii. Ivan Milecz a devenit trimis Extraordinar şi plenipotenţiar la Republicii Slovace la Bucureşti şi non-rezident la Belgrad iar fostul şef al Legaţiei României la Praga, Constantin (Dinu) Hiott a fost numit reprezentat diplomatic la Bratislava[7]. La 1 martie 1940, Constantin Hiot a fost schimbat cu Nicolae Enric Lahovari, fost şef al Legaţiei României la Tirana între 1936 şi 1939[8]. Relaţii diplomatice dintre cele două ţări s-au păstrat reci pe parcursul anului 1940 deoarece Bucureştiul nu avea încredere într-un partener dependent total de Berlin. Sub presiunea Germaniei, presa slovacă a criticat orientarea politică a României şi nu a avut nici o atitudine faţă de drama din iunie 1940. Mai mult, pentru a scăpa de presiunile maghiare care doreau să ocupe întregul teritoriu slovac, Bratislava a încurajat tendinţele revizioniste ale Ungariei în Transilvania. O serie de articole publicate de gazeta „Slovenska Politica" din Zilina, priveau România ca „o ţară în descompunere" trezind reacţia Legaţiei României de la Bratislava. Abia după cel de al doilea Acord de la Viena şi schimbarea regimului politic de la Bucureşti, cercurile naţionaliste slovace şi-au modificat poziţia faţă de România. Ministerul Propagandei Naţionale a cerut presei slovace să înceteze atacurile la adresa României pentru a nu crea o situaţie delicată reprezentantului diplomatic al Slovaciei la Bucureşti. Direct interesate de o apropiere de România, autorităţile slovace declarau că „România este o ţară cu care Slovacia ţine cele mai prieteneşti legături şi cu care are interese comune", arătând totodată că Bratislava nu este interesată să adere la panslavism din moment ce este orientată spre Germania[9]. Opinia publică slovacă şi-a arătat dintr-odată simpatia faţă de soarta României. Prin telefoane, prin scrisori deschise sau prin manifestări libere, gazetari şi înalţi funcţionari din Ministerul Afacerilor Externe de la Bratislava insistau asupra necesităţii elaborării unei acţiuni comune pentru asigurarea unui statut care să le permită românilor şi slovacilor intraţi sub ocupaţia Ungariei să îşi păstreze fiinţa naţională şi să se opună politicilor maghiare de deznaţionalizare[10]. Gazeta „Slovak" publica la 8 septembrie 1940 un articol care condamna Acordurile de la Viena care au permis mărirea teritoriului Ungariei pe seama

[5] František Cséfalvay, Ľubica Kázmerová, *Slovenská republika 1939-1945. Chronologia najdôležitejších udalosti*, Bratislava, Historický ústav SAV, 2007, p.53.
[6] Radu Florian Bruja, *Establishment of Romanian-Slovakian Diplomatic Relations in 1939* în „Globalization and Intercultural Dialogue. Multidisciplinary Perspectives. Section History", Arhipelag XXI, 2014, pp.355-363.
[7] A.M.A.E., fond 71 Slovacia, vol. 11, f.12-14.
[8] *** *Organizarea instituţională a Ministerului Afacerilor Externe. Acte şi documente*, vol. II, *1920-1947*, ediţie îngrijită de Ion Mamina, George I. Potra, Gheorghe Neacşu, Nicolae Nicolescu, Bucureşti, Fundaţia Europeană Titulescu, 2006, p.545.
[9] Serviciul Arhivelor Naţionale Istorice Centrale, Fond Ministerul Propagandei Naţionale. Presa externă, 1170, f.97 (în continuare S.A.N.I.C.).
[10] Loc. cit., f.88.

Slovaciei şi României iar la 18 septembrie articolull „Mozaic transilvănean" vorbea cu simpatie despre români şi despre legăturile dintre Andrej Hlinka şi Ioan Lupaş[11].

Schimbarea atitudinii Slovaciei a permis apropierea dintre cele două ţări în toamna anului 1940. Cum regimul politic ultranaţionalist de la Budapesta a căutat să reprime orice manifestare liberă a minorităţii româneşti sau slovace, Bucureştiul şi Bratislava s-au găsit de aceeaşi parte a baricadei[12]. Intelectualitatea şi presa slovacă a luat atitudine faţă de atrocităţile comise de maghiari împotriva românilor din Transilvania arătându-şi simpatia faţă de cauza românilor. „Mulţi mi-au declarat – spunea şeful biroului de presă a Legaţiei României de la Bratislava – că n-au putut dormi nopţi întregi din pricina ştirilor îngrozitoare ce vesteau suferinţele românilor"[13]. Direcţia Presei slovace a interzis gazetelor maghiare din Slovacia să preia articole din presa de la Budapesta care prezentau punctul de vedere oficial al guvernului maghiar cu privire la evenimentele din Transilvania. Ziarele de limbă maghiară din Slovacia susţineau că mulţi unguri ar fi expulzaţi de autorităţile române din sudul Transilvaniei. Autorităţile slovace se temeau că aceste articole agitau spiritele mai ales că în sânul populaţiei slovace circula un puternic curent antimaghiar. Autorităţile nu doreau să înrăutăţească situaţia slovacilor din Ungaria dacă s-ar petrece acte antimaghiare pe teritoriul ţării[14]. Gazeta „Slovak" era de părere că atitudinea românilor faţă de unguri nu ar fi „decât un procent disparent al comportărilor criminale ale ungurilor faţă de slovacii din teritoriile ocupate de unguri". Oficiosul slovac susţinea că tratamentul pe care ungurii l-au aplicat slovacilor se repetă şi în cazul românilor. În replică, reacţia ministrului plenipotenţiar al Ungariei la Bratislava Szentmiklosi Szabo a fost violentă acuzând presa slovacă de partizanat deoarece şi-a însuşit punctul de vedere al propagandei româneşti[15]. Plângerile maghiare aveau întotdeauna ecou la Berlin. În fapt, îmbunătăţirea relaţiilor diplomatice româno-slovace nu se putea face decât cu acordul patronului de la Berlin. Germania le-a atras atât România cât şi Slovacia într-o alianţă cu Ungaria, adversarul comun, prin limitarea deciziilor în politica externă şi eliminarea alternativelor pentru aceşti parteneri. Aceşti aliaţi „incompatibili" înţelegeau diferit politica internaţională şi aveau ţeluri diferite, cum e cazul României şi Slovaciei, şi chiar opuse, cum e cazul Ungariei pe de o parte, şi a celorlalte două, pe de cealaltă parte[16].

La dezvoltarea relaţiilor bilaterale o primă contribuţie a avut-o mass-media din cele două ţări. Presa românească şi cea slovacă i-a avut în vedere tot timpul pe conaţionalii intraţi în frontierele Ungariei. De aceea i-a îndemnat să lupte pentru păstrarea identităţii naţionale şi să nu se pună în slujba intereselor naţionaliste maghiare. Retorica presei slovace era asemănătoare cu cea a presei din România. Vina pe dezastrul din urma celor două Conferinţe de la Viena erau puse pe seama tarelor regimurilor politice interbelice. Dacă în România regimul carlist se făcea vinovat de prăbuşirea României Mari deoarece n-a ştiut să se integreze noii Europe dominate de Germania, rămânând în sfera Aliaţilor occidentali, mesajele gazetelor slovace puneau vina pentru nenorocirea din 1938 pe seama fostei Cehoslovacii, care a împărtăşit cu vechea Românie aceeaşi orientare nefericită. Presa slovacă şi cea română

[11] Loc. cit., f.98.
[12] Milan S. Ďurica, *The Foreign Policy of the Slovak Republik*, Padova-Trieste, Edizioni Lint, 1984,p.27.
[13] S.A.N.I.C. Fond Ministerul Propagandei Naţionale. Presa externă, 1170, f.128.
[14] Loc. cit., f.128.
[15] Loc. cit., f.128.
[16] Larry L. Watts, *Aliaţi incompatibili. România, Finlanda, Ungaria şi al Treilea Reich*, Bucureşti, Editura Rao, 2012.

vorbeau de dorinţa celor două popoare de a-şi apăra integritatea teritorială şi identitatea naţională. Mesajul era unul pacific, nici slovacii, nici românii nu ar fi râvnit niciodată la teritorii pe care conform dreptului istoric nu le-ar fi meritat. Cele două popoare şi-au apărat frontierele şi neamul în faţa unui adversar comun: maghiarii. Iar datoria regimurilor de la Bratislava şi Bucureşti era de a lupta pentru refacerea acestor frontiere. „Noi nu vrem ce nu ni se cuvine, pentru a ne putea îngriji de soarta fraţilor noştri. Nădejdea că va învinge dreptatea pentru slovaci ne dă puterea să ducem lupta pentru noua reglementare a graniţei ungaro-slovace. Iar dacă noi ne datorăm independenţa şi libertatea în baza principiului etnic, credem că ni se vor recunoaşte revendicările ca toţi slovacii să fie fericiţi în statul lor" era mesajul transmis de „Slovak" în octombrie 1940[17]. În acţiunile Propagandei Naţionale, Mihai Antonescu a cerut Direcţiei Presei să trimită ziarelor româneşti normativele şi temele ce trebuiau abordate în paginile acestora. Între acestea se înscria şi „acţiunea de propagandă pentru Slovacia"[18].

În toamna anului 1940 triumviratul format din premierul Vojtech Tuka şi miniştrii Alexandr Mach şi Karol Murgaš, care reprezenta echipa de promovare a ideologiei naţional-socialiste în Slovacia, a căuta să înfiinţeze un ziar de mare tiraj în acest scop. Ei au căzut de acord ca oficiosul Gărzii Hlinka să se transforme într-un cotidian de răspândire a ideilor naţionaliste pe teritoriul Slovaciei. Ministrul Mach a reuşit să adune în redacţia ziarului o serie de intelectuali slovaci cu notorietate conduşi de scriitorul Milo Urban. Noua gazetă, numită „Slovak", a publicat ample încă de la primele numere materiale despre România. O colaboratoare a gazetei a devenit publicista Zuska Dovalova, o slovacă originară din Nădlac „o mare aderentă a mişcării legionare din România". Articolul ei din numărul de debut al oficiosului slovac „Lupta pentru România Nouă" vorbea de lupta Legiunii împotriva vechiului regim carlist şi rolul ei în edificarea unei noi Românii[19]. Şi organul „Slovenska Jednota", gazeta slovacilor din Ungaria era îndemnată să se pună în slujba interesului comunităţii pe care îl reprezenta[20]. În toate articolele însă predomina modelul naţional-socialist ca fiind singurul raţional şi modern în definirea identităţii naţionale a Europei viitoare. Slovacii de pretutindeni erau îndemnaţi să găsească valorile comune în naţional-socialism de la care se aştepta supravieţuirea poporului slovac. Mesajele presei slovace au declanşat un veritabil război de presă între cele două ţări, ungurii fiind acuzaţi de imperialism care ar fi incompatibil cu spiritul naţional-socialist[21]. Diriguitorii nazismului în Slovacia au căutat pe orice cale să-şi atragă simpatii în N.S.D.A.P. de la care aşteptau rezolvarea problemei naţionale a slovacilor din Ungaria. În presa românească din toamna anului 1940 situaţia era similară.

Într-o mare adunare organizată în oraşului lui Andrej Hlinka, Ružomberok, ministrul Mach declara că „Slovacia trăieşte sau se prăbuşeşte prin naţional-socialismul adoptat în lupta alături de Germania". Cu acest prilej el îşi exprima speranţa că odată obţinută victoria în război, Slovacia îşi va întări independenţa şi suveranitatea obţinând pentru toţi slovacii, „de

[17] S.A.N.I.C. Fond Ministerul Propagandei Naţionale. Presa externă, 1170, f.143.
[18] ***Stenogramele şedinţelor Consiliului de Miniştrii. Guvernarea Ion Antonescu*, vol. IV *(iulie-septembrie 1941)*, ediţie de Marcel-Dumitru Ciucă, Maria Ignat, Bucureşti, Arhivele Naţionale ale României, 2000, doc.22, p.458.
[19] S.A.N.I.C. Fond Ministerul Propagandei Naţionale. Presa externă, 1170, f.138-139.
[20] Loc. cit., f.140-141.
[21] Loc. cit., f.142-143.

dincoace sau de dincolo de graniţe" acelaşi statut[22]. În majoritatea declaraţiilor liderilor români şi slovaci se regăsea preocuparea pentru conaţionalii aflaţi în teritoriile cedate. Discursurile erau fără echivoc, condamnând la unison atitudinea autorităţilor maghiare faţă de românii şi slovacii din Ungaria. Cu ocazia manifestării de la Ružomberok au fost afişate hărţi cu „graniţele sângerânde" ale Slovaciei dar şi foi volante care îi aminteau pe aliaţii lor, între care Ion Antonescu şi Mişcarea Legionară. Ostilitatea arătată faţă de cele două acte de la Viena îngrijora Germania care dorea să aibă linişte în bazinul Dunării. Mai mult, propagandiştii slovaci aminteau în gazeta de limbă germană „Grenzbote" de situaţia României vorbind de „o acţiune convergentă româno-slovacă, înfierându-se concentric ţinuta echivocă a guvernanţilor ungari". Ei lăudau principiile naţional-legionare, asemuite cu cele naţional-socialiste, şi care trebuiau preluate ca model în Slovacia. În încercarea de a menaja susceptibilităţile germane, presa slovacă vorbea de modelul românesc în care grupul etnic german „se încadrează fără rezervă în viaţa de stat legionar, găsindu-şi posibilităţi de dezvoltare a vieţii etnice"[23].

Relaţiile dintre România şi Slovacia se doreau apropiate şi pe linie de partid. Gărzile Hlinka se considerau apropiate ideologic de Mişcarea Legionară şi s-au arătat interesate de toate manifestările legionarilor. Astfel, reprezentanţi ai Gărzii Hlinka au vizitat România spre a lua legătura cu Mişcarea Legionară. Avocatul D. Doval, adept al naţional-socialismului slovac, a vizitat în toamna anului 1940 capitala României având o întâlnire cu Horia Sima. Atât „Grenzbote" cât şi oficiosul gărzilor au alocat spaţii largi Mişcării Legionare, lui Corneliu Zelea Codreanu şi lui Horia Sima. Interpretul Legaţiei României de la Bratislava Milan Kubica a publicat mai multe articole despre România în diferite cotidiane slovace. Colaborator la „Slovak", Kubica era traducătorul unor articole din presa românească pentru cea slovacă. La 25 octombrie 1940 el a dat spre publicare oficialelor „Slovak" şi Slovenska Politika" un amplu articol despre regele Mihai I. În atmosfera din toamna anului 1940 datele biografice ale regelui României erau aranjate pentru a arăta spiritul legionar de care acesta era însufleţit. Printre datele biografice însăilate s-au strecurat şi pasaje care nu corespundeau întocmai adevărului. Astfel, regele apăra ca „un prieten devotat şi aderent al lui Codreanu" cu care se întâlnea des şi a cărui asasinare „i-au pricinuit suferinţe mari"[24]. Într-un articol publicat în presa slovacă în noiembrie, intitulat „Să ne cunoaştem mai bine", Doval îl prezenta pe Sima ca pe un susţinător al naţiunii slovace. „Cred că România legionară şi Slovacia naţional-socialistă sunt foarte apropiate ba chiar foarte unite şi ar trebui să colaborăm mai de aproape"[25]. Dovalova a dedicat un articol în „Gardista" memoriei lui Corneliu Zelea Codreanu şi asasinării sale care căpăta proporţii epice. Vinovaţi de moartea acestui „erou din basme" se făceau, „francmasonii de la Londra". Care l-au condamnat în „budoarele evreieşti, lângă şampanie!". Şi Milan Kubica l-a portretizat pe Codreanu în „Slovenska Politika" ca pe „expresia dorinţei şi voinţei poporului românesc, însuşi simbolul lui"[26]. Presa extremei drepte slovace avea acelaşi tip de discurs cu a celei legionare. Bunăoară, Gărzile Hlinka şi naţionaliştii slovaci au luptat împotriva Cehoslovaciei pe care nu o socoteau ca fiind ţara lor.

[22] Loc. cit.., f.103.
[23] Loc. cit., f.104.
[24] Loc. cit., f.149-150.
[25] Loc. cit., f.156-157.
[26] Loc. cit., f.172.

Vina pentru prăbuşirea frontierelor Slovaciei se datora, în opinia lor, democraţiei interbelice cehoslovace şi a orientării sale de stânga[27]. Presa legionară considera că vina pentru dezastrul României din vara anului 1940 se datora în exclusivitate regelui Carol al II-lea şi partidelor politice democratice care au secondat deceniul domniei sale. Legionarii ar fi atras atenţia asupra pericolelor externe de la graniţele ţării încă de la jumătatea anilor '30 dar în loc să fie luate în seamă avertismentele lor, au fost reprimaţi, închişi şi omorâţi. Deci nu se făceau vinovaţi de prăbuşirea României Mari şi de lipsa coeziunii naţionale dovedită la 1940. Aceste articole erau pline de elemente doctrinare din ideile politice ale lui Codreanu sau partizanilor săi. În realitate era aceeaşi ditirambică propagandă la adresa liderului Mişcării Legionare pe care o preluau din presa românească. Aceste declaraţii de strângere a legăturilor dintre Gărzile Hlinka şi Mişcarea Legionară au rămas doar simple planuri de intenţii şi nu a existat o colaborare reală între cele două grupări politice.

Pactul Tripartit a devenit instrumentul politic pe care Germania l-a folosit pentru a obţine colaborarea militară la aventura nazistă. Obedienţa la care se aştepta Hitler din partea aliaţilor săi, mai degrabă supuşi decât aliaţi, era cosmetizată sub forma propagandistică a „Noi Ordini". La această organizare nouă după model naţional-socialist erau invitaţi partenerii Germaniei, adversari iremediabili sau aliaţi întâmplători la aceeaşi politică: Ungaria, România, Slovacia, ulterior Finlanda, Bulgaria, Croaţia. Ceea ce însemna „Noua Ordine" scăpa înţelegerii conducătorilor acestor ţări. Motivul pentru care au aderat la această fantasmă este sugestiv explicat de diplomatul Grigore Gafencu: „Ostilitatea şi gelozia care dezbinau ţările din Sud-Est, dorinţa unora de a profita de pe urma nenorocirii altora, pentru a acapara în detrimentul vecinului, fie şi cu preţul propriei independenţe, o parte cât mai importantă posibil, teama de a vedea un adversar mai norocos devenind favoritul puterii cuceritoare îi îndemna pe toţi să rivalizeze în zelul de a intra în graţiile d-lui Hitler". Oricum era mai bine în acel moment să fi „auxiliar provizoriu" al ordinii naziste decât „să rişti să îi devii victimă"[28]. Aceste sentimente animau şi conducătorii politici de la Budapesta, Bucureşti sau Bratislava. Mach scria în presă că „toate problemele popoarelor şi statelor vor fi rezolvate pe baza principiilor lui Hitler. În chestiunea aceasta avem asigurări că toate dorinţele drepte ale slovacilor vor fi realizate"[29].

Dacă cele trei state au aderat la alianţa cu Germania la 20, 23 respectiv 25 noiembrie 1940, modul cum au fost tratate de Germania a fost diferit. Ungaria a semnat adeziunea la Viena, în prezenţa personală a lui Adolf Hitler care s-a deplasat în mod special pentru acest act în oraşul de pe Dunăre. Conducătorii Ungariei nu s-au putut sustrage invitaţiei. Ei au fost aşteptaţi la Palatul Belvedere, scena acordurilor care le-au adus câştigurile teritoriale pe seama Slovaciei şi României. „Acolo îi aşteptau, în capul unei scări pline de flori, dl. von Ribbentrop în mare ţinută, cu braţele întinse, cu zâmbetul pe buze, înconjurat de curtea şi acoliţii săi, dl. Ciano cu aerul ironic, un diplomat japonez, ambasadori şi mareşali, uşieri înzorzonaţi şi lachei ai vechiului regim. Nu aveau decât să dea o semnătură, fără a-şi muia pana în sânge, şi erau

[27] Loc. cit., f.143.
[28] Grigore Gafencu, *Preliminariile războiului din Est. De la Acordul de la Moscova (21 august 1939) până la ostilităţile din Rusia (22 iunie 1941)*, coord. Laurenţiu Constantiniu, Bucureşti, Editura Curtea Veche, 2011, p.399.
[29] S.A.N.I.C. Fond Ministerul Propagandei Naţionale. Presa externă, 1170, f.103.

asiguraţi, în schimb, cu o părticică de eternitate din viitorul regat al Noii Ordini"[30]. Intrarea Ungariei în Axă a creat presiune la Bucureşti şi Bratislava care au fost forţate să adere la alianţa patronată de Berlin pentru a nu se pune într-o poziţie dezavantajoasă faţă de Budapesta[31]. României nu i s-a impus să semneze adeziunea la Palatul vienez Belvedere care îi amintea de dictatul prin care a suferit pierderea teritorială în favoarea Ungariei. Două zile mai târziu, Ion Antonescu s-a deplasat la Berlin pentru a semna adeziunea României la Axă, dar din programul oficial a fost diminuat. El însă a încălcat protocolul şi i-a vorbit deschis lui Hitler de problema Transilvaniei. La 25 noiembrie, reprezentanţii Slovaciei a fost nevoiţi să semneze adeziunea la Belvedere, martorul tăcut al primului dictat vienez. „Mica ţară dunăreană s-a achitat conştiincios de sarcina care îi revenea, de a spori numărul aliaţilor Germanilor. Florile ce ornamentau scara de la Belvedere fuseseră împrospătate, iar dl. von Ribbentrop prezida, în continuare, în mare ţinută"[32]. Dar în cazul Slovaciei ceremonialul a fost şi mai simplu, lipsind dejunul oficial în prezenţa lui Hitler. În stilul său, Constantin Argetoianu nota diferenţele de tratament la care au fost supuse Ungaria, România şi Slovacia în momentul adeziunii la Axă: „semnarea ungurilor s-a îndeplinit cu ceremonialul de clasa I, a noastră cu unul de clasa a II-a, a slovacilor, cu unul de clasa a III-a"[33]. Câteva zile mai târziu, presa germană salută evenimentul. „Pe când politica britanică consta în învrăjbirea statelor, politica puterilor Axei are la bază cu totul altceva. Acest lucru este ieşit în evidenţă mai ales prin iscălirea Pactului Tripartit de către Ungaria, România şi Slovacia. Iscălirea acestui document diplomatic la Viena şi Berlin dovedeşte că în spaţiul dunărean nu mai domneşte gândul politic care se baza pe o eternă învrăjbire între diferite state, ci gândul unei bune vecinătăţi şi al coordonării spaţiilor vitale" scria, la 25 noiembrie 1940, „Berliner Borsenzeitung", preluat de Serviciul de Presă de la Berlin[34]. În schimb, diplomaţii şi politicienii italieni erau rezervaţi faţă de aderarea „acestor state vasale, sau aproape, ale Germaniei"[35].

Aderarea României şi Slovaciei la Axă a fost un moment important în istoria politică a acestor ţări. Opinia publică din Slovacia era nemulţumită de statutul pe care îl avea, de satelit al Germaniei şi se crease chiar „o psihoză în atmosfera opiniei publice că acest stat n-ar fi decât un vasal al puternicului Reich". Propaganda conducătorilor ţării a căutat să mascheze dependenţa totală a Slovaciei de Berlin şi fastul cu care a fost pusă în scenă semnarea de către premierul Vojtech Tuka a adeziunii la Axă era menit să arate opiniei publice din ţară că independenţa Republicii era o realitate. Unul din membrii delegaţiei slovace i-a declarat corespondentului de presă a Legaţiei României de la Bratislava că Hitler le-a mărturisit liderilor slovaci că toate probleme teritoriale vor fi rezolvate la sfârşitul războiului fără să dea detalii despre modul cum urma să arate harta continentului la finalul conflagraţiei. În schimb, le-a dat asigurări că unele noduri feroviare care au aparţinut Slovaciei vor putea reveni în frontierele statului, nominalizând localitatea Nove Zamki din sudul ţării dar nu şi importantul

[30] Grigore Gafencu, *op. cit.*, p.400.
[31] A. Simion, *Regimul politic din România în perioada septembrie 1940-ianuarie 1941*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 1976, p.142-143.
[32] *Ibidem*, p.402.
[33] Apud Cătălin Calafeteanu, *România şi „micile puteri" vecine (1940-1944)*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2011, p.48.
[34] S.A.N.I.C. Fond Ministerul Propagandei Naţionale. Presa externă, 1153/1940-1942, f.64.
[35] Contele Galeazzo Ciano, Jurnal politic, Bucureşti, Editura Elit, f.a., p.238.

oraş Košice din est. La întoarcere, Tuka a organizat o manifestaţie publică, prilej cu care a declarat: „noi slovacii am fost primiţi cu drepturi egale în rândul naţiunilor cu cultură şi capabile. Noi am făcut dovada că suntem demni de această cinste, căci însuşi Adolf Hitler ne-a învrednicit să ne introducă în cadrele operei sale de refacere a Europei”[36]. Şi Antonescu s-a întors de la Berlin cu promisiuni similare.

În plan diplomatic, economic sau cultural, toamna anului 1940 nu a consemnat o lărgire a cooperării şi nici nu a fost martora semnării vreunui acord care să ducă la o dezvoltare a cooperării multilaterale. Şi legăturile militare s-a făcut treptat. Între octombrie 1939 şi iulie 1941 relaţiile militare s-au făcut prin intermediul ataşaţilor de la Budapesta, atât a României cât şi a Slovaciei. Coloneii Radu Davidescu, din partea română, şi Stefan Jurech, din partea slovacă, erau titulari rezidenţi la Budapesta dar aveau în subordine şi postul de ataşat militar de la Bratislava, respectiv Bucureşti[37]. Declanşarea războiului împotriva U.R.S.S. şi participarea trupelor române, slovace şi maghiare pe frontul de Est au impus strângerea legăturilor româno-slovace. Slovacia avea un statut intermediar între o ţară ocupată, cum devenise Cehia, şi un stat independent sub influenţă germană, cum era România. Politica externă a României a păstrat caracteristicile unui stat independent aflat într-o alianţă în vreme ce politica externă slovacă era subordonată Berlinului şi nu avea capacitatea de a se opune controlului exercitat de Germania. Din acest motiv, strângerea relaţiilor diplomatice şi lărgirea lor a rămas doar un program de intenţii, exprimat prin presă şi propagandă. Dezvoltarea raporturilor bilaterale a fost împiedicată de germani. Apropierea dintre România şi Slovacia s-a făcut doar prin aderarea la Pactul Tripartit, de pe poziţii diferite însă. Cele două nu a avut capacitatea de a-şi mări frecvenţa schimburilor bilaterale în toamna anului 1940 şi numai deschiderea frontului în 1941 le-au pus în situaţia de a-şi revizui politicile.

BIBLIOGRAFIE:

Arhivele Ministerului Afacerilor Externe, fond 71 Slovacia, vol. 11.

Serviciul Arhivelor Naţionale Istorice Centrale, Fond Ministerul Propagandei Naţionale. Presa externă.

Anghel, Florin, *Diplomaţia clandestină. Eşecul proiectului noii Mici Înţelegeri, 1941-1943*, în „Istoria: contribuţii în căutarea unui nou mesaj. Profesorului Ion Stanciu la împlinirea vârstei de 60 de ani”, coord. Iulian Oncescu şi Silviu Miloiu, Târgovişte, Editura Cetatea de Scaun, 2005.

Bruja, Radu Florian, *Establishment of Romanian-Slovakian Diplomatic Relations in 1939* în „Globalization and Intercultural Dialogue. Multidisciplinary Perspectives. Section History”, Arhipelag XXI, 2014.

Calafeteanu, Cătălin, *România şi „micile puteri” vecine (1940-1944)*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2011.

Contele Galeazzo Ciano, *Jurnal politic*, Bucureşti, Editura Elit, f.a.

[36] S.A.N.I.C. Fond Ministerul Propagandei Naţionale. Presa externă, 1170, f.171.

[37] Petre Otu, *Relaţii militare româno-slovace. 1939-1944. Miha Antonescu visează o altă Mică Antantă*, în “Magazin Istoric”, februarie 1997, p.42.

Cséfalvay, František; Kázmerová, Ľubica, *Slovenská republika 1939-1945. Chronologia najdôležitejších udalosti*, Bratislava, Historický ústav SAV, 2007.
Ďurica, Milan S., *The Foreign Policy of the Slovak Republik*, Padova-Trieste, Edizioni Lint, 1984.
Gafencu, Grigore, *Preliminariile războiului din Est. De la Acordul de la Moscova (21 august 1939) până la ostilităţile din Rusia (22 iunie 1941)*, ediţie de Laurenţiu Constantiniu, Bucureşti, Editura Curtea Veche, 2011.
*** *Organizarea instituţională a Ministerului Afacerilor Externe. Acte şi documente*, vol. II, *1920-1947*, ediţie îngrijită de Ion Mamina, George I. Potra, Gheorghe Neacşu, Nicolae Nicolescu, Bucureşti, Fundaţia Europeană Titulescu, 2006.
Otu, Petre *Relaţii militare româno-slovace. 1939-1944. Mihai Antonescu visează o altă Mică Antantă*, în "Magazin Istoric", februarie 1997.
Simion, A., *Regimul politic din România în perioada septembrie 1940-ianuarie 1941*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 1976.
*** *Scurtă istorie a Slovaciei*, coord. Elena Mannová, traducere Eva Mârza şi Radu Mârza, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2011.
***Stenogramele şedinţelor Consiliului de Miniştrii. Guvernarea Ion Antonescu*, vol. IV *(iulie-septembrie 1941)*, ediţie de Marcel-Dumitru Ciucă, Maria Ignat, Bucureşti, Arhivele Naţionale ale României, 2000.
Watts, Larry L., *Aliaţi incompatibili. România, Finlanda, Ungaria şi al Treilea Reich*, Bucureşti, Editura Rao, 2012.

THE NEW REGIONAL AND GLOBAL SECURITY ENVIRONMENT

Sanda Iordache, Assist. Prof., PhD, "Nicolae Bălcescu" Academy of Terrestrial Forces

Abstract: Mutations and transformations that took place on the old continent generated and generates risks and threats to security and stability of countries in this geographical area that seem to confirm that we are in is constantly changing during hazard crisis.
Security State is no longer made and can not be achieved only by guarding and defending their borders. In fact, the notion of border security and defense is about to be replaced with the supervision and safety of the whole or of the entire area. State security is achieved also through its direct participation in the management of the international security environment, to defuse crises and conflict prevention and resolution of tensions and disputes settlement of any kind.

Keywords:

Conceptul de *securitate* provine din latinescul *securitas* şi înseamna însuşi faptul de a fi la adăpost de orice pericol; sentimentul de încredere şi linişte pe care îl dă cuiva absenţa oricărui pericol.

În perspectiva europeană, ţinând cont de extinderea spaţiului Uniunii Europene, putem spune că securitatea reprezintă arhitectura sistemică specifică organizării şi funcţionării continentale, proiectată şi instituţionalizată astfel încât să excludă posibilitatea oricăror ameninţări sau agresiuni eficiente, de orice natură, la adresa unuia, a mai multora sau a tuturor statelor europene.

Conceptul „securitate europeană", conform dicţionarelor şi a multor lucrări de specialitate[1], exprimă ideea privind crearea unor mecanisme în relaţiile interstatale europene, care să conserve valorile fundamentale ale statelor şi civilizaţiei acestui continent. În principal, aspectul care diferenţiază acest concept de cel al securităţii mondiale este legat de factorul spaţiu, care este redus la limitele Europei.

România, ca stat membru al NATO şi al UE, are un rol de legătură între cele două structuri. Experienţa politică şi militară a impus-o din prima fază ca un element strategic în zona balcanică şi a Mării Negre. Apoi ca ţară situată la "frontiera", atât a UE, cât şi a NATO rolul pe care îl are în securizarea frontierelor comune fiind unul determinant pentru ambele organizaţii şi va fi nevoie de experienţa comună pentru a face faţă provocărilor prezente şi viitoare. În ceea ce priveşte România, ca stat mijlociu al Europei, securitatea naţională a acesteia în epoca globalizării, trebuie privită prin prisma intereselor sale naţionale. Acest lucru trebuie făcut în aşa fel încât să se încadreze în politicile regionale şi zonale de securitate ale organismelor cărora le este parte şi să se constituie în componentă a securităţii globale.

Interesul nostru de conturare a profilului strategic în Alianţă este dezvoltarea unei dimensiuni puternice şi în vecinatatea sudică a NATO, respectiv, în zona Mediteranei şi a Orientului Mijlociu.

De asemenea, unul dintre obiectivele principale este să proiectăm securitatea pe care ne-o oferă NATO în afara Alianţei, prin definirea contribuţiei proprii – fie în plan bilateral, fie în cadrul NATO – la programele dezvoltate de asistenţă, de cooperare, de reformă instituţională

[1] Mic dicţionar encyclopedic, Editura Ştiinţifiică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1986, p.1584

fundamentală pentru aceste state. Iar în acest domeniu armata are un rol esenţial, având în vedere că reforma militară este esenţiala într-un stat confruntat cu riscuri şi ameninţări directe de securitate, cu fenomene secesioniste, cu terorismul şi proliferarea grupurilor teroriste din Asia Centrală.[2]

Situată într-o regiune cu potenţial ridicat de risc, ţara noastră continuă să reprezinte un reper în creşterea zonei de stabilitate democratică a continentului european, având relaţii bune cu toate statele vecine. Politica regională promovată de România poate facilita identificarea unor formule de reconciliere şi cooperare.

Ca graniţă estică a Uniunii Europene, România joacă un rol esenţial în reducerea ameninţărilor transnaţionale la adresa securităţii europene. În acest sens, pe lângă securizarea graniţelor şi alinierea lor la standardele Uniunii Europene, s-au înregistrat progrese remarcabile şi în managementul migraţiei ilegale şi combaterea crimei organizate.

România răspunde aşteptărilor Alianţei şi va contribui în mod direct la diminuarea riscurilor la adresa securităţii globale, regionale şi subregionale, prin asumarea obiectivelor NATO definite în Noul Concept Strategic.[3]

Câteva dintre ***obiectivele României***, ca stat membru al NATO, răspund intereselor naţionale ale ţării şi se pot defini astfel[4]:

– România consideră că frontiera comunităţii euroatlantice, bazate pe democraţie, libertate şi securitate nu trebuie să se oprească la frontiera estică a României;

– Parte a Europei şi punte către Asia Centrală şi Afganistan, regiunea Mării Negre este importantă pentru stabilitatea euroatlantică, aspect reflectat distinct în cadrul comunicatului final de la Istanbul. România contribuie la dezvoltarea modalităţilor prin care NATO susţine eforturile statelor Mării Negre de consolidare a securităţii regionale, precum şi evoluţiile democratice şi aspiraţiile europene ale statelor sud-caucaziene;

– România a sprijinit integrarea Albaniei, Croaţiei şi Macedoniei în NATO şi este gata să împărtăşească propria experienţă pentru susţinerea reformelor interne şi a pregătirilor acestor state pentru aderarea la NATO;

– În estul Alianţei, România a fost şi va continua să fie un avocat ferm şi activ al consolidării parteneriatului cu Republica Moldova, în sprijinul evoluţiei democratice şi vocaţiei sale europene;

– România este alături de Ucraina în susţinerea evoluţiilor democratice şi progreselor interne necesare pentru adâncirea în continuare a cooperării cu NATO şi pentru împlinirea aspiraţiilor sale euroatlantice;

– Parteneriatul NATO-Rusia contribuie la consolidarea securităţii euroatlantice. România doreşte să aducă o contribuţie substanţială la promovarea şi diversificarea acestei relaţii.[5]

Ca stat membru NATO, România contribuie la întărirea potenţialului Alianţei. Poziţia strategică, mărimea teritoriului, forţa militară, potenţialul economic şi demografic sunt

[2] *Strategia naţională de apărare a ţării*, Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 799 din 28.11.2008,
[3] Securitatea europeană - Aportul României – Ioan Mircea Paşcu - www.mie.ro/media/Romana/ 2003/Publicatii/ro-ue/securitatea.htm;
[4] Despre NATO - http://www.mapn.ro;
[5] Aurelian RAŢIU, Rolul României, membru activ al Alianţei Nord-Atlantice în combaterea terorismului, http:// www.armyacademy.ro /reviste/1_2005/a6.pdf

principalele argumente care susţin această afirmaţie, România reprezentând un element indispensabil pentru o punte între flancul nordic şi cel sudic al NATO. Împreună cu Grecia, Turcia şi Bulgaria, România acţionează ca o barieră pentru împiedicarea propagării noilor ameninţări la adresa Europei: ameninţările asimetrice, terorismul internaţional, crima organizată etc.

Din categoria *provocărilor, pericolelor şi ameninţărilor generale* fac parte cele care privesc, practic, întreaga lume. Ele sunt direct proporţionale cu vulnerabilităţile generale ale tuturor ţărilor, ale omenirii, în general, şi evoluează în funcţie de progresele ştiinţei şi tehnologiei. Desigur, ştiinţa şi tehnologia reduc foarte multe dintre vulnerabilităţi şi asigură diminuarea sau eliminarea multor pericole şi ameninţări, prin dezvoltarea capacităţii de cunoaştere şi a mijloacelor de acţiune şi de reacţie, dar favorizează apariţia altora noi, de toate tipurile, îndeosebi disimetrice (disproporţionate) şi asimetrice (care folosesc vulnerabilităţile celuilalt şi chiar creează, întreţin şi menţin astfel de vulnerabilităţi). Printre cele mai importante sunt şi următoarele:

- *proliferarea armelor de distrugere în masă*, precum şi a politicilor şi strategiilor de descurajare sau de ameninţare reprezintă o importantă ameninţare contemporană la adresa păcii şi securităţii ţărilor şi popoarelor;
- *terorismul* sub toate formele de manifestare. Riscurile proliferării fenomenului terorist în statele europene tind să se amplifice, mai ales în ţările în care există instabilitate politică şi în rândul cărora se constată apariţia unor lideri sau grupări cu atitudini din ce în ce mai radicale sau de tip nedemocratic. Terorismul islamic continuă să se adapteze la noile condiţii în care riposta internaţională şi-a demonstrat fermitatea, prin renunţarea la structurile ierarhic-verticale şi înlocuirea lor cu celule/structuri regionale independente, dar acre invocă o ideologie comună;
- *criminalitatea organizată transnaţională*, în care frauda bancară, corupţia, migraţia ilegală şi traficul de armament şi droguri devin dominante. Legăturile dintre terorismul internaţional şi crima organizată au devenit evidente;
- *conflictele regionale* subminează fundamentele securităţii şi stabilităţii şi creează pre-condiţii pentru terorism şi crimă organizată, ceea ce poate contribui indirect la proliferarea armelor de distrugere în masă;
- *migraţia ilegală* cu efectele destabilizatoare se poate constitui într-o ameninţare în condiţiile liberalizării circulaţiei persoanelor, amplificării stărilor conflictuale şi perpetuării crizelor economice .

În acest sens, principalele riscuri şi vulnerabilităţi, specifice etapei actuale, sunt generate sau pot fi influenţate de următoarele aspecte:

- *instabilitatea politică* - slaba legitimitate a unor regimuri politice; luptele politice; măsuri opresive şi încălcări ale drepturilor omului - specifică ţărilor din zona vestică a Peninsulei Balcanice şi Orientul Mijlociu;

- *competiţia pentru controlul resurselor strategice* - exploatarea şi, în mod special, transportul petrolului din Orientul Mijlociu, Caucazul de Sud şi Asia Centrală către Europa pot contribui la aplanarea unor dispute sau acutizarea şi diversificarea stărilor tensionate din această zonă - specifică zonei adiacente statelor din arealul Mării Negre (Rusia, Ucraina, România, Bulgaria, Turcia);

- *corupţia şi crima organizată internă şi internaţională* - tind să devină omniprezente în state instabile din punct de vedere politic şi neperformante economic (zona din nord-vestul Peninsulei Balcanice);

- *politizarea etnică şi religioasă - naţionalism, extremism, fundamentalism şi xenofobie* - specifică zonei geografice din estul Europei;

- *exportul de instabilitate* - promovarea fundamentalismului islamic şi a intereselor statelor islamice către sud-estul Europei, prin existenţa unor grupuri etnice compacte în zonele adiacente;

- *degradarea mediului natural* - cutremure, inundaţii, încălzirea climei la nivel global, poluare excesivă, deşertificare, despăduriri – risc care se manifestă la nivel global cu implicaţii deosebite şi la nivel european şi în mod special în ţările din sud-estul şi estul Europei. Efectele fenomenelor naturale (încălzirea climei, lipsa apei potabile, deşertificarea, inundaţiile, cutremurele, epuizarea resurselor, evoluţia demografică), terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă, crima organizată şi sărăcia continuă să influenţeze tot mai mult stabilitatea şi securitatea europeană, cu implicaţii majore pe plan mondial.

România şi-a asumat o serie de riscuri, participând în mod direct, cu forţe, mijloace şi acţiuni la amplul proces de rezolvare a provocărilor, pericolelor şi ameninţărilor ce ţin de gestionarea crizelor şi conflictelor la scară regională şi internaţională.

Securitatea unui stat nu se mai realizează şi nu se mai poate realiza doar prin paza şi apărarea frontierelor proprii. Dealtfel, noţiunea de pază şi apărare a frontierelor este pe cale de a fi înlocuită cu cea de supraveghere şi de siguranţă a întregului teritoriu sau a întregii zone. Securitatea unui stat se realizează, de asemenea, şi prin participarea nemijlocită a acestuia la gestionarea mediului internaţional de securitate, la dezamorsarea crizelor şi conflictelor, la prevenirea şi rezolvarea amiabilă a tensiunilor şi diferendelor de orice fel.

Focarele de criză şi de conflictualitate nu sunt însă pe deplin dezamorsate. Şi nici nu pot fi, de vreme ce sursele generatoare de tensiuni sunt încă active, iar anihilarea lor nu se poate realiza decât în timp, prin politici succesive şi complexe, foarte bine elaborate, cu obiective pe termen lung şi strategii pe măsură.

Deocamdată, interesele statelor sunt contradictorii. Unele vizează, într-adevăr, analizarea şi înlăturarea cauzelor conflictualităţii şi realizarea unui mediu de securitate propice conviețuirii şi dezvoltării libere. Altele se construiesc şi se manifestă, în continuare, în termeni de competiţie şi chiar de confruntare într-o bătălie continuă pentru pieţe şi resurse, pentru putere şi influenţă. Puterea şi influenţa generează încă statutul, în speţă statutul de mare putere, iar această realitate va duce totdeauna la un conflict uriaş de interese.

Procesul de globalizare, criza mondială, preocupările Rusiei de a dobândi un rol de decizie în problemele internaţionale, afirmarea tot mai puternică a ţărilor asiatice în viaţa politică mondială şi intenţiile Iranului de a dezvolta capabilităţi nucleare caracterizează evoluţia complexă a mediului de securitate, concomitent cu efectele fenomenelor crimei organizate şi sărăciei care continuă să influenţeze tot mai mult stabilitatea şi securitatea mondială.

Ceea ce trebuie să atragă atenţia analiştilor şi strategilor de astăzi este tocmai faptul că, în timp ce eforturile pentru securitate şi pace cresc, paradoxal, proliferează şi spectrul conflictelor, care fac ca pacea şi războiul să coexiste cotidian, identificându-se tot mai mult cu o stare de criză perpetuă. Această constatare poate conduce la o nouă interpretare a celor două

concepte, devenite tot mai mult noţiuni abstracte, în sensul clasic al acestora. Întrucât probabilităţile absolute există doar în plan abstract, este de presupus că , în plan concret, starea actuală a existenţei umane coexistă celor două stări şi se manifestă prin starea de conflictualitate perpetuă, cu pendulări între normalitate şi violenţă.

BIBLIOGRAFIE:

Arnold Wolfers, *Discord and colaboration*, Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1962.
Richard Uhlmann , *Redefinirea securităţii*, International Security, 1983
Anthony Giddens, *Runaway World. How Globalization Is Reshaping Our Lives*, Routledge, New York, 2000,
Aurelian RAŢIU, Rolul României, membru activ al Alianţei Nord-Atlantice în combaterea terorismului, http://www.armyacademy.ro/reviste/1_2005/a6.pdf
Securitatea europeană - Aportul României – Ioan Mircea Paşcu - www.mie.ro/ media/ Romana/ 2003/Publicatii/ro-ue/securitatea.htm;
CSSAS, *Terorism contemporan - factor de risc la adresa securităţii şi apărării naţionale în condiţiile statutului României de membru NATO*, Bucureşti 2004,.
Mic dicţionar encyclopedic, Editura Ştiinţifiică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1986, p.1584
http://www.mapn.ro; despre NATO
Strategia naţională de apărare a ţării, Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 799 din 28.11.2008,

OVERVIEW OF THE CONCEPT OF EUROPEANIZATION

Andreea Nicoleta Dragomir, Assist., PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: The most common idea of studies about Europenization sent to the statement that Europenization it stats once with accession to the European Union, at which time the process is imposed on entire society, because the European Union is a structure different from the member components. From here, it can be demonstrated that Europenization is not uniform and that there are different levels of accentuation in the various Member States, according to their own tradition and the accession to the European Union Europenization means institutionalization at the European level of a system distinct government, whit common institutions and with the authority to make, to implement and to impose European policies.

Keywords: Europeanization, European integration, Europeanizationmodels.

Pentru a putea vorbi despre şi, mai ales, pentru a putea înţelege ce înseamnă de fapt europenizarea, trebuie să discutăm despre evoluţia bătrânului continent, de la statutul de zonă scindată şi fărâmiţată, încovoiată de războaie şi crize – de acum un secol, pînă la autoritatea ce vrea să devină astăzi. Timp de secole, Europa a fost scena de desfăşurare a numeroase şi sângeroase războaie. În perioada dintre 1870 şi 1945, Franţa şi Germania s-au înfruntat de trei ori, de fiecare dată amândouă suferind pierderi imense. Drept urmare, europenii au înţeles că ceea ce le trebuia statelor lor, pentru a putea dăinui în pace şi prosperitate, era construirea unui limbaj comun, care să aibă ca mesaj buna înţelegere şi cooperarea. Numeroşi lideri europeni s-au convins că singurul mod în care se putea asigura pacea şi securitatea între statele lor era unirea lor economică şi politică. Deci, în 1950, Ministrul francez de Externe, Robert Schumann, a propus integrarea industriilor cărbunelui şi oţelului din Europa Occidentală. În consecinţă, în 1951 a fost înfiinţată Comunitatea Europeană a Cărbunelui şi Oţelului (CECO), avînd şase membrii, Benelux, Germania de Vest, Franţa, Italia. Puterea de a lua decizii în legătură cu industriile cărbunelui şi oţelului a fost plasată în competenţa unei autorităţi independente şi supranaţionale numită Înalta Autoritate, al cărei prim preşedinte a fost Jean Monnet.

CECO a fost în primii ani un succes, astfel încît cele şase state membre au decis să integreze şi alte sectoare ale economiilor lor. Se înfiinţau deci, în 1957, Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, (EURATOM) şi Comunitatea Economică Europeană (CEE). Statele membre şi-au propus să înlăture barierele economice şi să formeze o piaţă comună. Anul 1992, anul semnării Tratatului de la Maastricht, a fost un an decisiv pentru integrarea europeană, deoarece prin acest tratat s-au introdus noi forme de cooperare între guvernele statelor membre, de exemplu, în domeniile justiţiei şi afacerilor interne. Prin adăugarea principiului cooperării interguvernamentale sistemului comunităţii deja existente, se poate spune că, la acel moment, s-a născut efectiv Uniunea Europeană[1].

Prin extindere, în Uniunea Europeană au intrat ţări cu diferite nivele de dezvoltare economică şi socială, astfel, Comunitatea Europeană şi-a asumat toate problemele rezultate

[1]L.Jumara, *Procesul Europenizării*, http://astra.iasi.roedu.net/texte/nr41procesulEuropenizarii.html, pagina accesata in data de 13.08.2013

din deosebirile dintre membrii ei. Particularitatea locală a europenizării este conferită de raporturile dintre membrii noi şi vechii membrii ai Uniunii Europene din perioada preaderării. Înainte de integrarea altor ţări, Comunitatea Europeană era alcătuită din economii puternice şi democraţii consolidate. Treptat au fost admise ţări cu un nivel mai scăzut de dezvoltare (Grecia, Portugalia, Spania, apoi valul celor 10 în 2004, 2007- România şi Bulgaria, 2013, Croaţia). Astfel, noile membre ale Uniunii Europene au resimţit statutul de dependenţă faţă de ţările accidentale. Trebuie precizat că aquis-ul comunitar, ansamblul de drepturi şi obligaţii comune aplicat tuturor statatelor membre, este un act iniţiat de statele occidentale. Ca poziţie geopolitică şi moştenire istorică, România se înscrie în categoria vstatelor din Estul Europei, şi, de aici, decurge, evident, particularitatea procesului de aderare şi integrare în Uniunea Europeană mai precis: diminuarea decalajului dintre membrii Uniunii Europene prin procesul de modernizare a socităţii naţionale[2].

Europenizarea este un concept dezvoltat iniţial în ştiinţele politice, teoria relaţiilor internaţionale şi în sfera politicilor comparative[3]. Cunoaşte, în acelaşi timp, mai mult sau mai puţin, un proces de sloganizare, fiind utilizat în mod curent la nivelul discursurilor politice, platformelor politice şi instituţionale sau în discursurile publice şi mediatice (ar fi, de altfel, relevant de analizat care sunt interferenţele între registrul academic, în care circulă acest concept şi cel mediatic-instituţional). Europenizarea a devenit de aceea un concept cu o arie de cuprindere largă – o denumire generică pentru transformările politice, economice, instituţionale şi, nu în ultimul rând, cognitiv-simbolice, prin care trec trec statele care au adoptat reglementările europene şi care îşi reconfigurează astfel sistemele naţionale[4].

Din perspectiva unei analize progresive, remarcăm că în perioada 1950 începutul anilor 1960, funcţionaliştii au încercat să explice procesul integrării ca procesul care începe de la sectoare mici către un proces amplu şi ambiţios[5]. În perioada următoare apare interguvernamentalismul, care încearcă să explice de ce procesul de integrare nu aşa cum fondatorii comunităţilor sperau. Analizând asumpţiile celor două şcoli dominante şi apreciind Uniunea Europeană ca unul dintre cei mai importanţi factori de schimbare în ceea ce priveşte guvernarea şi elaborarea politicilor în Europa, Webb [6] a configurat un set de implicaţii despre natura procesului politicilor europene. Mult mai recent, au fost dezvoltate noi teorii (neoinstituţionalismul sau perspectiva alegerii raţionale şi constructivismul) care au subliniat alte implicaţii ale procesului politicilor Uniunii Europene.

Reţinem că extinderea şi adâncirea integrării europene amplifică importanţa mecanismelor şi instrumentelor de fundamentare, elaborare şi punere în practică a politicilor publice naţionale, precum şi a însuşirii practicilor şi uzanţelor europene, subliniind totodată necesitatea identificării particularităţilor procesului decizional comunitar. Sub exigenţele procesului de integrare europeană, cadrul instituţional naţional şi procesul de elaborare a

[2] C-tin Schifirneţ, *Europenizarea societăţii românesti şi mass-media*, Editura Comunicare.ro, Bucureşti, 2012, p. 10

[3] P.Graziano, Maarten Vink, *Europeanization, New Research Agendas*, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2006, p. 206

[4] C. Beciu, *Percepţia europenizării în instituţiile publice. Imaginarul adaptării la un nou sistem*, în Revista Română de Sociologie", serie nouă, anul XX, nr. 3–4, Bucureşti, 2009, p. 193-214

[5] H. Wallace, M.A. Pollack, A.R.Young, *Policy-Making in the European Union*, ediţia a 6-a, Oxford University Press,2010 p. 17

[6] C. Webb, *Introduction: Variations on a Theoretical Theme*, în Wallace, H., Wallace, W., Webb, C., (eds.) *Policy-making in the European communities*, Ed. John Wiley&Sons, London, 1977, p.68

politicilor publice au fost subiecte ale factorului de schimbare. Mai mult, sub impactul aceluiaşi proces, însuşi procesul european de elaborare a politicilor a fost modelat de reguli şi proceduri care au evoluat odată cu modificările şi extinderile succesive ale Uniunii Europene.

În analiza europenizării, mulţi autori au pornit de la definiţia lui Robert Ladrech: „proces lent care reorientează direcţia şi modelează politicile la nivelul în care dinamica politică şi economică a Comunităţilor Europene devine parte a logicii organizaţionale a politicii şi deciziei naţionale".[7] Perspectiva lui Ladrech distinge între conceptul de integrare de cel de europenizare. *Pe scurt, integrarea europeană reprezintă procesul de cedare a suveranităţii de la nivel naţional la nivel european, iar europenizarea provoacă o schimbare internă prin deciziile adoptate la nivelul Uniunii Europene.*

Procesul de europenizare a fost înţeles şi ca „dezvoltarea şi expansiunea competenţelor nivelului european şi impactul acţiunilor Comunităţii asupra statelor membre"[8]. În viziunea lui Buller şi Gamble[9] integrarea europeană reprezintă un proces de convergenţă la nivelul UE, în timp ce europenizarea denotă consecinţele acestui proces care poate avea un impact diferit la nivelul statului naţional.

Distincţii între cele două concepte sunt trasate şi de către Andersen şi Sitter[10], conform cărora „integrarea europeană reprezintă ansamblul proceselor de creare a instituţiilor şi politicilor comunitare, iar europenizarea defineşte variaţia impactului naţional al integrării". De asemenea, europenizarea a fost interpretată ca un proces de globalizare a lumii europene, fiind contingent cu conceptul de integrare europeană, cuprinzând printre altele impactul său asupra administraţiilor naţionale[11]. Autori precum Peters şi Page aduceau în dezbatere încă din perioada anilor '90, legătura dintre procesul europenizării şi tendinţa generală a administraţiei publice de a „abandona" modelul tradiţional de guvernare în favoarea modelului de guvernanţă, în care autoritatea este difuză, iar actorii au roluri multiple, în special în domeniul politicilor publice.

Definiţia lui Radaelli pentru conceptul de europenizare este „proces de (1) construcţie, (2) difuziune şi (3) instituţionalizare a regulilor formale şi informale, a procedurilor, paradigmelor politicilor publice, a stilurilor, a modalităţilor de a face lucrurile, a credinţelor şi valorilor comune, care mai întâi sunt definite şi consolidate în procesul elaborării politicilor publice comunitare şi apoi încorporate în logica discursurilor, identităţilor, structurilor politice şi politicilor publice naţionale". Autorul materializează înţelesul conceptual al integrării europene în transferul de suveranitate către nivelul european.

Definiţia formulată de Radaelli pentru integrarea europeană este în contradicţie cu definiţia lui Lawton, care sugerează că europenizare este de jure un transfer de suveranitate către nivelul Uniunii Europene şi că acesta se deosebeşte de „europenificare", tradus prin împărţirea competenţelor între guvernele naţionale şi UE .

---

[7] R. Ladrech, *Europenization of Domestic Politics and Institutions: The case of France*, în Journal of Common Market Studies, nr.32 (1)/1994, p. 69

[8] H. Kassim, *The European Administration: Between Europeanization and Domestications* în Hayward, J.,Menon, A., *Governing Europe*, Oxford University Press, 2003, p. 139-161

[9] J.Buller,A. Gamble, *Conceptualising Europeanization*, 2001, http://aei.pitt.edu/1724/01/bullerandgamble.pdf, pagina accesată in data de 13.08.2013

[10] S.Andersen, N. Sitter,*Differentiated Integration: What is it and How Much Can the EU Accommodate?*, European Integration, vol. 28, nr. 4/ 2006, Routledge, p. 315

[11] A. Matei, *Evoluţia administraţiei europene. Concepte şi abordări fundamentale*,în Drept comunitar, nr. 3/ 2004, p.35-37

Europenizarea, forme de manifestare în spaţiul public

În exegeza despre europenizare, un accent este pus pe interacţiunea dintre nivelul european şi nivelul naţional, aceasta vizând mecanismele prin care are loc impactul europenizării asupra politicii interne[12]. Se discută despre europenizare ca proces derulat sub egida Uniunii Europene, necesar pentru orice stat interesat de adrare la Uniunea Europeană[13]. În finalizarea acestui proces, s-a acţional în virtutea principiului condiţionalităţii, intrinsec programului Uniunii Europene de extindere către Europa Centrală şi de Est. Condiţionalitatea este strategia de negociere a stimulentelor acordate de Uniunea Europeană unui stat pentru ca guvernul acestuia să realizeze condiţiiile de aderare la Uniunea Europeană. Concret, statele candidate trebuie să respecte criteriile decise la summit-ul de la Copenhaga şi să adopte acquis-ul comunitar. Se consideră că în cadrul statelor membre din centrul şi estul Europei apare mai mult ca act de adoptare formală, legislativă şi instituţională a directivelor Uniunii Europene decât în aplicarea lor, în identificarea sau corespondenţa societăţii cu valorile europene[14].

Europenizarea este un proces prin care se realizează adaptarea instituţională, adoptarea politicilor comune şi difuzarea culturală transnaţională[15]. De aici, concluzia existenţei unei europenizări duale. Pe de o parte, europenizarea ca proces de schimbare instituţională, prin adoptarea acquis-ului şi compatibilitatea instituţiilor, a culturii europene comune,şi a identităţii europene, şi pe de altă parte integrarea instituţională înfăptuită într-un ritm mai alert decât integrarea socială. Aşadar, există un decalaj între europenizarea instituţională şi europenizarea societăţii, aceasta din urmă fiind influenţată în mică măsură de deciziile luate de instituţiile europene[16].

Există o varietate de sensuri conferite conceptului de europenizare. Radaelli indică trei tipuri de europenizare: *negativă* (integrarea economică prin care noilor state membre li se impun reguli prohibitorii pentru a atinge criteriile de convergenţă economică), *pozitivă* (integrarea europeană) şi *de cadru* (modificarea credinţelor şi aşteptărilor actorilor naţionali)[17]. Un alt autor, Olsen[18], descrie cinci posibile procese ale europenizării:

· *Europenizarea ca act de modificare în graniţele teritoriale externe*, astfel încât Continentul Europe să devină un singur spaţiu politic.

· *Europenizarea ca dezvoltare a instituţiilor de guvernare la nivel european*, cu un centru de acţiune colectivă.

[12] M.G. Crowles, şi al, *Transforming Europe. Europenization and Domestic Change*, Ithaca, NY: Cornell University Press, 2001, pag 164

[13] H. Grabbe, *Europenization goes East: Power and Uncertainty in the EU Accession Procces*, în K. Featherstone, C. Radaelli, *The Politics of Europenization*, Oxford University Press, Oxford, 2003, p. 303-327

[14] F. Schimmelfennig, U. Sedelmeier, *The Europenization of Central and Easten Europe*, Ithaca, Cornell Universitary Press, 2005, p. 224-225

[15]K. Featherstone, *In the name of Europe*, în K. Featherstone, C. Radaelli, *The Politics of Europenization*, Oxford Universitary Press, Oxford, 2003, p. 3-26

[16] Constantin Schifirneţ, *Europenizarea societăţii românesti şi mass-media*, Editura Comunicare.ro, Bucureşti, 2012, p. 13

[17] C.M. Radaelli, *Whither Europenization? Concept streching and substantive change*, European Integration online Papers, nr.4(8)/2000, http://ssrn.com/abstract, pagina accesată în data de 13.08.2013.

[18] J. Olsen, *Many Facets of Europenization*, Journal of Common Market Studies, nr. 40 (5)/2002, p. 921-952

· *Europenizarea ca penetrare centrală a sistemelor naţionale şi subnaţionale de guvernare,* ceea ce presupune o divizare a responsabilităţilor şi a puterilor între diferitele nivele de guvernare.

· *Europenizarea ca export de forme de organizare politică şi de guvernare*, cu referire la relaţia cu actorii şi instituţiile non-europene şi la locul Europei în lumea largă.

· *Europenizarea ca proiect politic* pentru o Europă mai puternică şi unificată.

Europenizarea constituie o variabilă independentă cu impact asupra proceselor, instituţiilor şi politicilor publice naţionale[19], iar potrivit tipologiei lui Featherstone[20] abordările europenizării pot fi încadrate în patru categorii: (1) *europenizarea ca proces istoric; (2) europenizarea ca difuziune culturală transnaţională; (3) europenizarea ca proces de adaptare instituţională şi (4) europenizarea ca schimbare a procesului de elaborare şi implementare a politicilor publice naţionale* presupune atât elaborarea politicilor la nivelul Uniunii, cât şi impactul acestora asupra procesului de elaborare a politicilor naţionale.

O altă clasificare face diferenţa între *europenizarea directă* – impactul intenţionat al unei iniţiative a Uniunii Europene – şi *Europenizarea indirectă* – un impact neintenţionat al unei iniţiative a Uniunii Europene[21]. Tot aceşti autori vorbesc despre o *europenizare voluntară*, caracterizată printr-o adoptare promptă a deciziilor Uniunii Europene într-un anumit domeniu, şi o *europenizare coercitivă*, ce are în vedere adoptarea deciziilor practicilor şi/sau politicilor din alt domeniu.

Europenizarea cunoşte şi alte forme ca: *modelul europenizării prin inovaţie*, ce reflectă asocierea dintre decizia guvernamentală internă şi politica de dezvoltare europeană a societăţii naţionale, şi *modelul europenizării prin imitaţie*, ce reflectă procesul transguvernamental de imitaţie dincolo de decizia ministerială asupra europenizării[22].

Tim Beichelt[23] reduce varietatea înţelesurilor termenului de europenizare la trei modele:

- *Modelul nepotrivit* (Mistfit Model) în care procesele politice şi instituţiile se schimbă în legătură cu impulsurile venite de la nivelul Uniunii Europene. În acest model accentul este pus pe europenizarea ca proces de adaptare indus de către Uniunea Europeană şi are la bază nepotrivirea între structurile europene şi structurile interne ale statelor vizate. Conceptul de nepotrivire exprimă compatibilitatea structurilor interne faţă de presiunea europenizării: cu cât este mai compatibilă, cu atât mai mare este presiunea asupra structurilor interne de a se adapta la normele europene. Concluzia noastră ar fi că acest model este premergătorul sau începutul procesului de europenizare.

---

[19] T.A.Börzel,T. Risse, *When Europe Hits Home: Europeanisation and Domestic Change*, European Integration online Papers 4, (15), 2000, p. 4-6

[20] K. Featherstone, *Introduction. In the name of Europe*, 2003, http://fds.oup.com/www.oup.co.uk/pdf/0-19-925209-2.pdf,p.5

[21] I. Bache, A. Marshall, *Europenisation of Domestic Change, A Governance Approch to Institutional Adaptation in Britain*, Queen`s Papers on Europenisation nr. 5/2004, http://www.qub.ac.uk, pagină accesată în data de 13.08.2013

[22] J. Trondal, *Two Worlds of Europenisation – UnpaCKING Models of Govermment Innovation and Transgovernamental Imitation, European Integration online Papers*, vol9, nr. 1/2005, http://eiop.or.at/eiop/texte/2005-001a.htm, pagină accesată în data de 13.08.2013

[23] T.Beichelt, *Dimensions of Europenisation*, în Fr. Bafoil, T. Beichelt, *Europenisation. D Quest en Est*, Editura L Haemattan, Paris, 2008, p.85

- *Modelul macroproces* (Macro-procces Model) în care Uniunea Europeană este văzută ca structură integrată în procesele politice interne şi transnaţionale dar şi în instituţiile interne şi externe. Acest model pledează în favoarea unei europenizări văzute ca o întreţesere de efecte reciproce rezultată din acţiunea Uniunii Europene asupra structurilor interne şi din acţiunea statelor naţionale asupra Uniunii Europene. Se poate remarca, că procesul de europenizare nu mai este văzut ca un proces de adaptare ci ca un proces coplet integrat în structurile interne ale statelor membre.
- *Modelul mixt* este un model ce le îmbină pe cele două, mai sus prezentate. Poate fi asimilat unui proces de transformare în care europenizarea este concepută ca o condiţie suplimentară a proceselor politice interne, extinzându-se asupra instituţiilor interne şi asupra problemelor derivate din moştenirile istorice şi de civilizaţie a statelor membre.

Sintetizând diversitatea definiţiilor regăsite în literatura de specialitate, observăm că cei mai mulţi autori înţeleg şi utilizează conceptul de „europenizare" sub una din următoarele forme: europenizarea reprezintă un proces incremental de reorientare a politicii, în funcţie de gradul în care dinamica politică şi economică a Comunităţii devine parte a logicii organizaţionale a politicii naţionale şi a procesului naţional de elaborare a politicilor publice[24]; europenizarea constituie un proces prin care domenii importante ale politicilor naţionale devin subiect al procesului decizional comunitar[25]; europenizarea reprezintă un set de procese prin intermediul cărora dinamica politică, socială şi economică devine o parte a logicii discursului şi identităţii naţionale, a structurii politice şi a politicilor publice naţionale[26]; europenizarea este un proces instituţional prin care actorii instituţionali de la nivel naţionali modifică condiţiile şi politicile publice pentru a răspunde schimbărilor supranaţionale[27]. Mai mult, Olsen (2002) susţine că diversele definiţii ale europenizării sunt complementare, negăsindu-se într-o relaţie de excludere.

În lucrarea[28] lui Johan Olsen, europenizarea reprezintă, procesul ce determină impactul Uniunii Europene asupra ordinii interne atât a statelor membre, cât şi a statelor candidate (perspectiva *top-down*), conturându-se la acest moment o primă tipologie a europenizării: europenizarea prin adâncire şi europenizarea prin extindere.

Europenizarea prin extindere[29]**.**

Deşi studiile privind europenizarea s-au centrat pe impactul Uniunii asupra statelor membre (perspectiva top-down) şi rolul statelor membre în construcţia instituţiilor europene (perspectiva *bottom-up*), fiind astfel creatori ai propriei europenizări, conceptul discutat mai are o dimensiune ce în ultimul deceniu a fost din ce în ce mai des abordată: impactul Uniunii asupra statelor candidate, proces denumit europenizare prin

[24] R. Ladrech, *The Europeanization of Domestic Politics and Institutions: The Case of France*, Journal of Common Market Studies, nr.32 (1)/ 1994

[25] T.A.Börzel,*Towards convergence in Europe? Institutional Adaptation to Europeanization in Germany and Spain*, Journal of Common Market Studies, nr.39 (4)/1999

[26] C.M. Radaelli,*The Europeanization of Public Policy*, în Featherstone, K., Radaelli, C.M., *The Politics of Europeanization*, Oxford University Press, 2003

[27] J.P. Olsen, *The Many Faces of Europeanization*, *ARENA* working paper, nr. 2/2002, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=369690

[28] Olsen, Johan P., *Europeanization*, în Cini Michelle, *European Union Politics*, Oxford University Press, New York, 2003, p. 335-336

[29] R. M. Dascălu, *Rolul politicii regionale de coeziune în europenizarea: Cazul României*, w*ww.eucommunication.eu/documents/Roxana_Dascalu.pdf*, pagina accesată în data de 29.09.2013, p.4

extindere. Europenizarea trece graniţele Uniunii Europene, influenţa sa cea mai vizibilă fiind în cazul statelor candidate la calitatea de membru al Uniunii. În ceea ce priveşte definirea mai precisă a europenizării ca impact asupra statelor candidate, există opinii diverse. Deşi europenizarea prin extindere este considerată de unii autori ca fiind acelaşi fenomen cu integrarea europeanăşi procesul de formulare a politicilor publice, precum abordarea autorilor Helen Wallace, William Wallace şi Mark A. Pollack [30], alţi autori au mers mai departe în cercetarea conceptului prin raportarea la ultimele două valuri de extindere, spre Ţările Europei Centrale şi de Est (TECE), în mai 2004, ianuarie 2007, iulie 2013. Jim Buller şi Andrew Gamble realizează o distincţie între integrarea europeanăşi europenizare. În viziunea acestora, integrarea europeană reprezintă un proces de convergenţă la nivelul Uniunii Europene, în timp ce europenizarea denotă consecinţele acestui proces care poate avea un impact diferit la nivelul statului naţional[31] . Pentru Agh Attila europenizarea statelor candidate presupune un proces ce se desfăşoară în două etape: europenizarea anticipativă ca democratizare generală (perioada de după revoluţiile anticomuniste) şi o europenizare ce presupune adaptarea la cerinţele Uniunii, prin condiţionalitatea respectării criteriilor de la Copenhaga şi Madrid ce aduc cu sine presiunea Uniunii pentru transformări interne[32].

În cazul europenizării prin extindere, perspectiva top-down este mult mai facil de recunoscut, demarcaţiile dintre Uniune şi statul naţional fiind mai clar delimitate. Deşi schimbările din TECE şi procesul de extindere au un efect profund asupra dezvoltării interne a Uniunii (spre exemplu Tratatul de la Nisa), statele candidate nu au fost implicate direct în elaborarea acquis-ului[33], ce reprezintă „cadrul general al europenizării prin extindere”[34] . În schimb, adoptarea acquis-ului, precum şi constituirea instituţiilor necesare pentru implementarea acestuia transformă profund, la nivel politic, economic, social şi instituţional, statele candidate. Mai mult, conţinutul acquis-ului nu este negociabil, prin urmare statele candidate nu îşi pot determina conţinutul europenizării. TECE devin „consumatoare” şi nu „producătoare” de europenizare[35].

*Europenizarea prin adâncire***.**

Europenizarea prin adâncire, impactul Uniunii Europene asupra ordinii interne a statelor membre, perspectivă des întâlnită în literatura despre europenizare, presupune anumite mecanisme şi factori facilitatori care produc schimbarea la nivelul statelor membre. Există o legătură puternică între prezenţa sau absenţa factorilor facilitatori şi gradul de schimbare internă, la nivelul statelor membre.

---

[30] În Elaborarea politicilor în Uniunea Europeană, Ediţia a 5-a, Institutul European din România, Bucureşti, 2005

[31] Buller, Jim, Gamble, Andrew, *Conceptualising Europeanization*, disponibil online la http://aei.pitt.edu/1724/01/bullerandgamble.pdf, pagina accesata in data de 29,09,2013

[32] Agh, Attila, *The Reform of State Administration in Hungary. The capacity of core ministries to manage the Europeanization*, ECPR Turin session, 22-27 March 2002, Workshop 19, Europeanisation and National Political Institutions

[33] Dimitris g. Papadimitriou, *Exporting Europeanization: EU enlargement, the twinning exercise and administrative reform in Eastern Europe, European Consortium for Political Research- Joint Sessions*, Turin, 22-27 April 2002, p. 7

[34] A. Matei, D. Iancu, *Spaţiul Administrativ European. Document de lucru*, SNSPA, Facultatea de Adminsitraţie Publică, Bucureşti, 2007, p. 10

[35] Dimitris g. Papadimitriou, *op. cit*, p. 7

În literatură s-a mai conturat o perspectivă privind mecanismele europenizării, Annette Elisabeth Töller susţinând existenţa altor trei asemenea mecanisme: europenizarea prin adaptare, europenizarea prin învăţare şi europenizarea prin evaziune. Înainte de a analiza mecanismele enunţate, Töller anunţă necesitatea luării în calcul a anumitor elemente: impulsul de la nivelul Uniunii Europene, procesul formulării politicilor la nivelul statului membru, asupra căruia impulsul are o influenţă şi rezultatul (output-ul) politicilor ca efect al influenţei impulsului[36].

Europenizarea prin adaptare antrenează schimbări în politicile publice naţionale datorită politicilor Uniunii ce presupun transpunerea în ordinea internă a directivelor, regulamentelor sau deciziilor Uniunii, sub sancţiunea Curţii Europene de Justiţie. În cazurile în care există o diferenţă majoră între cerinţele Uniunii şi situaţia statului membru, obligaţia de a respecta dreptul comunitar determină adaptarea la cerinţele UE[37].

Europenizarea prin învăţare se reduce la schimbarea ordinii interne a statului membru de către actori ai Uniunii (spre exemplu Comisia) prin modificarea percepţiilor şi credinţelor actorilor naţionali, prin resocializarea acestora în credinţele şi percepţiile actorilor europeni. Deşi credinţele, valorile şi percepţiile nu înlocuiesc rolul puterii, acestea pot (şi sigur) influenţa percepţia actorilor a propriilor preferinţe şi interese, ceea ce le poate slăbi sau întări puterea[38]. Acest mecanism nu presupune o obligaţie sub iminenţa unei sancţiuni, de aceea poate fi considerat un mecanism mai slab. Însă acest fapt nu înseamnă că nu este des întâlnit.

Europenizarea prin evaziune se întâlneşte în situaţia în care, datorită lipsei unor reglementări explicite la nivelul Uniunii, statul membru, prin actorii interni, găseşte căi de ocolire a formelor legale tradiţionale de a atinge un obiectiv, bazânduse, însă, pe cooperare, pe înţelegeri care rezolvă o problemă astfel încât să nu poată fi contestată la nivel comunitar din punct de vedere al legalităţii[39]. Puterea discreţionară a statului membru este, în acest caz, foarte ridicată.

Se pot observa anumite corespondenţe între aceste două tipologii ale mecanismelor europenizării, ceea ce evidenţiază complementaritatea acestora şi necesitatea de a le integra pentru a analiza şi explica situaţiile empirice. Integrarea pozitivă se aseamănă cu europenizarea prin adaptare, integrarea-cadru cu europenizarea prin învăţare, iar europenizarea prin evaziune completează mecanismul integrării negative (mecanisme prezentate mai sus), înaintat de Knill şi Lehmkuhl.

Preocupaţi de rafinarea conceptului de europenizare, teoreticienii[40] au conturat abordarea europenizării din prisma unui proces tridimensional: *top-bottom* (de sus în jos, de la Uniune către statul membru şi care abordează aceeaşi perspectivă utilizată în implementarea politicilor europene de către statele membre şi cele candidate), *bottom-up* (de jos în sus, proces în care naţionalul şi europeanul sunt doua paliere diferite care se tolerează şi se

[36] A. T. Toller, *The Europeanization of Public Policies – Understanding Idiosyncratic Mechanisms and Contingent Results*, European Integration online Papers (EIoP) Vol. 8 (2004) Nr 9/ 2004, p. 5; http://eiop.or.at/eiop/texte/2004-009a.htm, pagina accesată în data de 29,09,2013
[37] Idem.
[38] Idem.
[39] Idem.
[40] L.Matei, A. Matei, *The Economic and Social Impact of Public Administration Europeanization*", 2010, http://mpra.ub.uni-muenchen.de/24267

influenţează reciproc, proces în care europeanul este forma şi naţionalul este fondul. Cu alte cuvinte, abordarea analizează măsura în care actorii interni ai statelor membre influenţează procesul decizional şi elaborarea politicilor la nivel supranaţional. În acest context se remarcă analiza costurilor adaptării la politicile Uniunii Europene, accentuându-se ideea potrivit căreia adaptarea va fi mai „ieftină" dacă instituţiile şi politicile publice naţionale prezintă deja caracteristici similare cu cele impuse de nivelul supranaţional), şi *orizontal,* prin care administraţiile şi diferitele modalităţi de guvernare tind să fie convergente în urma desfăşurării unui proces de mimetism. Aceste trei dimensiuni specifice pentru europenizare pot fi integrate dintr-o perspectivă sistemică în cadrul unei alte modalităţi de abordare a fenomenului, care accentuează două aspecte complementare ale europenizării, distingând între europenizarea prin adâncire, cu alte cuvinte, impactul reciproc dintre UE şi statele membre, şi europenizarea prin extindere, caracteristicăstatelor candidate, care adoptă modelele instituţionale exogene[41]. Indiferent de tipul mecanismului identificat, de conţinutul şi forma pe care europenizarea le îmbracă sau de acţiunea diverşilor factori, la nivelul oricărui stat membru sau candidat poate fi semnalat un anumit impact al europenizării. Amintim în acest context formularea lui Cowles, Caporaso şi Risse[42] potrivit căreia „amploarea europenizării ar trebui să fie produsul comun al presiunilor necesare adaptării între instituţiile UE şi politicile naţionale şi al variabilelor interne, inclusiv numărul de restricţii instituţionale naţionale existente. În funcţie de intensitatea schimbării pe care a determinat-o impactul Uniunii Europene asupra nivelului naţional, Börzel şi Risse[43] conturează:

- absorbţie – prezentă atunci când statele membre introduc politicile şi ideile europene şi reajustează instituţiile fără a efectua modificări de substanţă asupra proceselor, instituţiilor şi politicilor publice existente (schimbare minoră);

- acomodare – implică adaptarea de către statele membre Reforma procesului politicilor publice naţionale sub imboldul europenizării a proceselor, instituţiilor şi politicilor publice existente fără a le modifica foarte mult (schimbare moderată),

- transformare – constă în înlocuirea proceselor, instituţiilor şi politicilor publice existente cu altele mai noi sau modificarea instituţiilor se realizează în asemenea măsură încât caracteristicile şi funcţiile iniţiale suferă modificări substanţiale (schimbare majoră).

Complementar acestora, Radaelli[44] adaugă:

- inerţia sau lipsa oricărei schimbări şi

- suprimarea – prezentă atunci când politica naţională devine „mai puţin" europeană decât înaintea intervenţiilor comunitare.

Europenizarea aduce în atenţie scala schimbării – coexistenţa unor transformări, care se petrec la nivel naţional, transnaţional, administraţie locală, instituţional, identitar etc. Acelaşi termen indică diversele forme în care se petrec schimbările generate de adoptarea

[41] A. Matei, *Empirical Approaches About the Input-Output Model for the Local Economic Development: Case Study in Braila Municipality*, International Journal of Public Administration in Central and Eastern Europe, nr.1/2007, http://ssrn.com/abstract=1317609, p. 10-12

[42] M.G.Cowles, J.A. Caporaso, T. Risse, *Transforming Europe: Conclusions*, în Cowles, M.G., Caporaso, J.A., Risse, T. (2001). *Transforming Europe. Europeanization and Domestic Change*, Editura Cornell University Press, New York, 2000

[43] T.A. Börzel, T. Risse, *When Europe Hits Home: Europeanization and Domestic Change*, European Integration online Papers 4, (15)/2000, p. 14-15

[44] C.M. Radaelli, C.M., *The Europeanization of Public Policy*, în Featherstone, K., Radaelli, C.M. (2003). *The Politics of Europeanization*, Oxford University Press,2003, p. 7

cadrului comunitar: de la înlocuirea unor reglementări cu altele noi, la coexistenţa reglementărilor „autohtone" cu cele europene; apar practiciinstituţionale şi, în general, se formează alte moduri de întrepătrundere între practicile oficiale, ioase şi informale; se dezvoltă noi tipuri de politici (guvernamentale, instituţionale, organizaţionale, locale etc.); universul simbolic şi imaginarele sociale se rearticulează (treptat, emerg reprezentări despre puterea politică şi cea decizională, despre ierarhie, teritoriu, identitate colectivă şi naţională, diversele forme de mobilitate, conectivitate şi asociere, noi moduri de a legitima competiţia, cooperarea şi dialogul, apar alte concepţii asupra conflictului, diferendului şi decalajelor ş.a.).

Literatura consacrată europenizării analizează şi efectele schimbării în contextul european: de la efecte explicite (structurale sau top down), generate de interacţiunea dintre instituţiile naţionale şi cele europene, la efectele indirecte (cognitive sau bottom up), care se conturează mai ales în sfera acţiunii individuale, cotidiene şi informale (practici, rutine, stiluri de relaţionare, moduri de utilizare şi de interpretare a diverselor reglementări etc.). Altfel spus, în primul caz este avut în vedere impactul reglementărilor europene asupra instituţiilor naţionale şi a indivizilor (dinspre instituţii spre „social" şi „individual"), în timp ce efectele indirecte vizează adaptarea actorilor sociali (indivizi, grupuri, asociaţii, categorii socio-profesionale etc.) – dinspre „actor" spre „instituţie" şi „sistem". Grabber[45] distinge între aşa-numitul „hard transfer" (modul în care UE transferă reglementări şi politici spre ţările membre) şi „soft transfer" (stiluri, moduri de a acţiona, valori etc.) Ambele tipuri de efecte evidenţiază, desigur, decalajul care se creează între preluarea normei europene şi „naturalizarea" acesteia, respectiv, între adoptarea unor norme şi modul în care actorii (non)instituţionali utilizează aceste norme – prin ajustarea unor practici, redefinirea priorităţilor, construcţia unor interpretări sau prin identificarea unor noi oportunităţi[46].

Ideea dominantă a studiilor despre europenizare trimit la afirmaţia că europenizarea se declanşeză odată cu aderarea la Uniunea Europeană, moment în care procesul de europenizare se exercită asupra întregii societăţi, datorită faptului că Uniunea Europeană este o structură diferită de cea a statelor componente. Plecând de aici, se poate demonstra că europenizarea nu este uniformă şi că există diferite nivele de europenizare în diferite State membre, în funcţie de tradiţia proprie şi de momentul aderării la Uniunea Europeană. Europenizarea reprezintă instituţionalizarea la nivel european a unui sistem distinct de guvernare cu instituţii comune şi cu autoritatea de a face, a implemnta şi a impune politici europene. Acest proces include întărirea capacităţii organizaţionale pentru acţiune colectivă şi socializare, utilizarea strategică a normelor şi practicilor cu privire la cetăţenia europeană. Habermas[47] propune conceptul de integrare graduală în explicarea procesului de europenizare în cadrul fiecărei societăţi din cadrul Uniunii Europene.

[45] H. Grabber, *Puterea de transformare a UE. Europenizarea prin intermediul condiţiilor de aderare în Europa Centrală şi de Est*, Editura Epigraf, Chişinău,2008, p. 98

[46] Ani Matei, Tatiana Dogaru, *Reforma procesului politicilor publice naţionale sub imboldul europenizării. Modificări realizate în plan instituţional şi legislativ în sfera politicilor publice din România*, în Revista *Economie teoretică şi aplicată*, Volumul XVIII (2011), No. 1(554), p. 76-111

[47] J. Habermas, *Europe. The Faltering Project*.,traducere de Cianan Cronin, Malden, Polity Press, 2009, p. 250

BIBLIOGRAFIE:

Attila Agh., *The Reform of State Administration in Hungary. The capacity of core ministries to manage the Europeanization*, ECPR Turin session, 22-27 March 2002, Workshop 19, Europeanisation and National Political Institutions

Beichelt Tim, *Dimensions of Europenisation*, în Fr. Bafoil, T. Beichelt, *Europenisation. D Quest en Est*, Ed. L Haemattan, Paris, 2008

Cowles, M.G., Caporaso, J.A., Risse, T. (2001). *Transforming Europe. Europeanization and Domestic Change*, Ed. Cornell University Press, New York, 2000

Crowles M.G., şi al, *Transforming Europe. Europenization and Domestic Change*, Ithaca, NY: Cornell University Press, 2001

Dimitris G. Papadimitriou, *Exporting Europeanization: EU enlargement, the twinning exercise and administrative reform in Eastern Europe, European Consortium for Political Research- Joint Sessions*, Turin, 22-27 April 2002

Featherstone K., C. Radaelli, *The Politics of Europenization*, Oxford University Press, Oxford, 2003

Featherstone K., *In the name of Europe*, în K. Featherstone, C. Radaelli, *The Politics of Europenization*, Oxford Universitary Press, Oxford, 2003

Grabber H., *Puterea de transformare a UE. Europenizarea prin intermediul condiţiilor de aderare în Europa Centrală şi de Est*, Editura Epigraf, Chişinău,2008

Graziano Paolo, Maarten Vink, *Europeanization, New Research Agendas*, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2006

Habermas J., *Europe. The Faltering Project*.,traducere de Cianan Cronin, Malden, Polity Press, 2009

Kassim H., *The European Administration: Between Europeanization and Domestications* în Hayward, J.,Menon, A., G*overning Europe*, Oxford University Press, 2003

Matei Ani, Diana Iancu, *Spaţiul Administrativ European. Document de lucru*, SNSPA, Facultatea de Adminsitraţie Publică, Bucureşti, 2007

Olsen, Johan P., *Europeanization*, în Cini Michelle, *European Union Politics*, Oxford University Press, New York, 2003

Radaelli, C.M. (2003). *The Politics of Europeanization*, Oxford University Press,2003

Schifirneţ C-tin, *Europenizarea societăţii românesti şi mass-media*, Ed. Comunicare.ro, Bucureşti, 2012

Schimmelfennig F., U. Sedelmeier, *The Europenization of Central and Easten Europe*, Ithaca, Cornell Universitary Press, 2005

Wallace H., M.A. Pollack, A.R.Young, *Policy-Making in the European Union*, ediţia a 6-a, Oxford University Press,2010

Webb C.,H., Wallace, W., Webb, C., (eds.) *Policy-making in the European communities*, Ed. John Wiley&Sons, London, 1977

Andersen S. , N. Sitter,*Differentiated Integration: What is it and How Much Can the EU Accommodate?*, European Integration, vol. 28, nr. 4/ 2006, Routledge

Börzel T.A., T. Risse, *When Europe Hits Home: Europeanization and Domestic Change*, European Integration online Papers 4, (15)/2000

Börzel T.A.,*Towards convergence in Europe? Institutional Adaptation to Europeanization in Germany and Spain*, Journal of Common Market Studies, nr.39 (4)/1999
Camelia Beciu, *Percepţia europenizării în instituţiile publice. Imaginarul adaptării la un nou sistem*, în Revista Română de Sociologie", serie nouă, anul XX, nr. 3–4, Bucureşti, 2009,
J.P. Olsen, *The Many Faces of Europeanization*, *ARENA* working paper, nr. 2/2002
Ladrech R., *Europenization of Domestic Politics and Institutions: The case of France*, în Journal of Common Market Studies, nr.32 (1)/1994
Ladrech R., *The Europeanization of Domestic Politics and Institutions: The Case of France*, Journal of Common Market Studies, nr.32 (1)/ 1994
Matei A., *Evoluţia administraţiei europene. Concepte şi abordări fundamentale*,în Drept comunitar, nr. 3/ 2004
Matei Ani, Tatiana Dogaru, *Reforma procesului politicilor publice naţionale sub imboldul europenizării. Modificări realizate în plan instituţional şi legislativ în sfera politicilor publice din România*, în Revista *Economie teoretică şi aplicată*, Volumul XVIII (2011), No. 1(554)
Olsen J., *Many Facets of Europenization*, Journal of Common Market Studies, nr. 40 (5)/2002
Toller Annette Elisabeth, *The Europeanization of Public Policies – Understanding Idiosyncratic Mechanisms and Contingent Results*, European Integration online Papers (EIoP) Vol. 8 (2004) Nr 9/ 2004
http://aei.pitt.edu/1724/01/bullerandgamble.pdf
http://aei.pitt.edu/1724/01/bullerandgamble.pdf
http://astra.iasi.roedu.net/texte/nr41procesulEuropenizarii.htm
http://eiop.or.at/eiop/texte/2004-009a.htm
http://eiop.or.at/eiop/texte/2005-001a.htm
http://fds.oup.com/www.oup.co.uk/pdf/0-19-925209-2.pdf
http://mpra.ub.uni-muenchen.de/24267
http://ssrn.com/abstract
http://ssrn.com/abstract=1317609
http://www.qub.ac.uk

Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanţat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/S/138822, cu titulul „Reţea Transnaţională de Management Integrat al Cercetării Doctorale şi Postdoctorale Inteligente în Domeniile "Ştiinţe Militare", "Securitate şi Informaţii" şi "Ordine Publică şi Siguranţă Naţională" - Program de Formare Continuă a Cercetătorilor de Elită –" SmartSPODAS"."

CHINA, ON A NEW SILK ROAD

Irina Petrucă, Assist. Prof. PhD, 'Apollonia' University of Iasi

Abstract: The fight for resources brings again in the geopolitical arena the Great Game, retaking the competition of the major powers for the access ways to energy sources. The Eurasia area is thus the intersection of three major forces: the U.S.A., China and the EU, which have as principal connection the new Silk Road. In a fusion of the past with the present, China begins rebuilding a new Silk Road, and now not only as a trade route, but also as a real infrastructure for the resources. Being the largest energy consumer in the world and having to maintain a booming economy, China has entered the Great Game of scarce resources and creating routes to facilitate the access and dominance in resource-rich regions is the main purpose of this state.

Keywords: resources, competiton, connections, Silk Road, trade

Drumul Mătăsii a fost timp de milenii cea mai însemnată rută comercială a lumii, un adevărat liant între culturi şi civilizaţii, putând fi considerat ca fiind o formă arhaică a globalizării şi o reală cale de dezvoltare şi comunicare a civilizaţiei umane. De câţiva ani, ideea reînvierii într-o formă modernă a Drumului Mătăsii din antichitate, care făcea legătura dintre Asia şi Europa, prin Orientul Mijlociu, şi asigura fluxul de mărfuri, bogăţie şi cunoştinţe între extremele celor două continente, şi-a făcut loc în lista preocupărilor actorilor internaţionali, devenind iarăşi o realitate şi o cale de legătură între Est şi Vest. Ideea a venit din partea SUA şi a fost îmbrăţişată de către China, Rusia nefind explicit exclusă, dar nici invitată, fiind implicată în propriul concept politico-economic al Eurasiei.

Lupta pentru resurse aduce din nou în arena geopolitică Marele Joc, reluând competiţia marilor puteri cu privire la căile de acces spre sursele de energie. Zona Eurasiei este în acest fel zona de intersecţie pentru trei mari forţe: SUA, China şi UE, care au ca principală legătură Noul Drum al Mătăsii. Globalizarea, dar şi schimbările politice şi economice înregistrate de ţările din Asia şi din fosta Uniune Sovietică, aduc din nou în discuţie însemnătatea unei punţi de legătură între ţările care deţin importanţă strategică în această zonă. Războiul Rece a produs importante modificări în politica occidentală, dar în special în cea rusească. Dezermetizarea Rusiei, deschiderea Chinei înspre o politică comercială externă de amploare, dar în special lupta pentru sursele energetice aduc din nou în atenţie cea mai însemnată rută comercială din toate timpurile: Drumul Mătăsii.

Într-o contopire a trecutului cu prezentul, China începe reconstrucţia unui nou Drum al Mătăsii, iar acum nu numai ca o rută comercială, ci şi o reală infrastructură a resurselor. Fiind cel mai mare consumator de energie al lumii şi trebuind să susţină o economie în plină dezvoltare, China a intrat în Marele Joc al resurselor rare, iar formarea de rute care să îi poată uşura accesul, şi poate chiar dominaţia în zonele bogate în resurse este cel mai important scop al său. În era globalizării căile de acces sunt de o importanţă esenţială, pe bună dreptate considerându-se că cine controlează infrastructura într-o regiune, are control asupra zonei respective. Iar cum scopul Chinei este cel de a proiecta puterea, soluţia spre un posibil imperiu chinez şi o proiectare a Pax Sinica este perfecţionarea unei rute de transport fiabile. La momentul actual cea mai mare parte a resurselor pe care China le importă sunt transportate

prin strâmtoarea Malacca, zonă aflată sub controlul SUA, sub pretextul asigurării stabilităţii zonei, aspect ce constituie un mare inconvenient pentru China şi totodată unul din cele mai importante motive pentru refacerea Drumului Mătăsii.

Felul adoptat de China în crearea unui nou Drum al Mătăsii este unul echilibrat, care se bazează pe cooperare regională: încearcă să câştige ţările tampon (Turcia şi Iran) şi să îşi asigure alianţe cu cele mai importante state de-a lungul Drumului Mătăsii. Totodată îmbrăţişează o politică amicală, de întrajutorare şi investiţii masive. Refacerea Drumului Mătăsii este împlinită de către China prin investiţii importante şi refacere economică în zona vestică a continentului asiatic, prin crearea a cinci mari legături cu Asia Centrală şi Europa: un pod transcontinental eurasiatic – o oglindă a transsiberianului – un coridor de cale ferată care să lege Shanghai – centrul finaciar asiatic de Londra – centrul financiar al Europei – via Beijing, un coridor de conducte prin Kazakhstan până la Marea Caspică şi Golful Persic, drumuri modernizate prin Uzbekistan şi o prelungire a autostrăzii Karakoram până la portul Gwadar din Marea Arabiei. Un alt port în care China investeşte masiv este Pirus din Grecia, care îi facilitează accesul la zona Uniunii Europene, al doilea mare partener comercial al său.

Dacă drumul gazului şi al petrolului pleacă dinspre Marea Caspică, Marea Neagră şi Golful Persic către China, ţările care extrag aceste resurse sunt punctul cheie al diplomaţiei chineze, denumită generic „diplomaţia petrolului". Astfel înfiinţarea unei rute energetice aduce în scenă noi actori, dintre care menţionăm: Arabia Saudită, Kazakhstan, Turkmenistan, Azerbaidjan, Iran şi Turcia.

Cu legătură şi în trecut cu acelaşi Drum al Mătăsii, la momentul actual Iranul constituie o piesă importantă în puzzle-ul rutelor energetice. Cu acces la Golful Persic, această regiune constituie o rută însemnată pentru transportul terestru al petrolului. China şi Iranul au dezvoltat un important parteneriat în domeniul energiei, infrastructurii, şi al armamentului, bazându-se pe celebra politică armament contra petrol. Însă ţările arabe, care au importante resurse de petrol, nu sunt singurele în care China investeşte amplu şi care alcătuiesc Noul Drum al Mătăsii. Continundu-şi ruta până în inima Africii şi chiar America Latină, China creează parteneriate cu statele africane şi latine, în care investeşte în special în reţele de căi ferate şi energie.

Refacerea punţii de legătură între Asia şi Europa nu vor duce doar la dezvoltarea ţărilor care o străbat şi îi înlesneşte Chinei accesul la resurse, ci conturează totodată „heartland-ul", aşa cum considera Halford Mackinder zona Eurasiei, aducând în discuţie teza potrivit căreia „Cine stăpâneşte Heartland-ul stăpâneşte Insula Lumii, iar cine stăpâneşte Insula Lumii, stăpâneşte lumea."[1] Iar cum cea care controlează cu în principal Drumul Mătăsii este China, vom vedea cât de curând dacă teoria lui Mackinder va fi aplicabilă şi în acest caz. „Drumul de fier al mătăsii" şi coridoarele de conducte petroliere nu vor crea doar o racordare a Chinei şi Europei la resursele Africii şi Orientului Mijlociu, ci vor forma o reală cale economică între cele trei continente, dar în special vor constitui un punct de legătură între Est şi Vest.

Conceptul politico-economic al unui nou Drum al Mătăsii are avantajele sale de necontestat, însă totodată există în calea sa obstacole care sunt greu de surmontat, dintre care amintim ca fiind printre cele mai însemnate criza din Ucraina provocată de Rusia şi lipsa unui

[1] H.J. Mackinder, Democratic Ideals and Reality, Washington, DC: National Defence University Press, 1996

obiectiv comun al Europei, incapacitatea sa de a vorbi pe o singură voce, în special atunci când apar în discuţie probleme economice şi comerciale. Astfel, pentru transpunerea în realitate a unui nou Drum al Mătăsii, este necesară o gândire ce să nu considere Europa un întreg, ci ţările sale ca pe nişte actori naţionali cu interese şi scopuri diferite.

Pe de altă parte, dacă privim la ţările central-asiatice şi la politica eurasiatică promovată de Rusia, observăm că au dus o politică de regionalism închis, fiind dezvantajate ţări precum China, care încearcă să facă comerţ în regiune. Şi în această regiune există factori de instabilitate, precum Nagorno-Karabah, relaţia dintre Uzbekistan şi vecinii săi sau între Tadjikistan şi Kârgâzstan. Acestea sunt unele din punctele fierbinţi, în afară de Ucraina, care ar afecta traseul clasic al Drumului Mătăsii, constituind o altă piedică în calea sa.

Există aşadar o divizare mare între actorii ce ar fi implicaţi în acest proiect, iar regiunile de instabilitate din zona euro-asiatică sunt numeroase. Totodată, sunt patru coordonate pe care Noul Drum al Mătăsii va trebui să le reunească pentru a fi transpus în realitate: politica, infrastructura, comerţul şi valuta interconectată. Dacă Drumul Mătăsii va fi reconstruit, cu siguranţă prosperitatea, progresul şi bunăstarea vor fi asigurate pentru ţările situate de-a lungul acestui flux de bogăţie.

BIBLIOGRAFIE:

Bradshaw, M., *Global energy dilemmas: a geographical perspective*, The Geographical Journal, vol. 176, no. 4, december 2010, p. 275–290

Cioroianu, A., *Geopolitica matrioşkăi – Rusia postsovietică în noua ordine mondială*, Curtea Veche, Bucureşti, 2009

Greenspan A., *The age of turbulence: Aventures in a New World*, Ed. The Penguin Group, New York, USA, 2007

Ignat, I., Ifrim, M, *The Actual Economic Crisis and its Implication on the World Economy* în Globalization and Higher Education in Economics and Business Administration, ISBN 978-973-702-711, Ed. Tehnopres, Iaşi, 2009

Kramer, A., *China's Hunger Fuels Exports in Remote Russia*, New York Times, 19 iunie 2010

Mackinder, H.J., *Democratic Ideals and Reality*, Washington, DC: National Defence University Press, 1996

Neguţ, S., *Geopolitica. Universul puterii*, Ed. Meteor Press, Bucureşti, 2008

Neguţ, S., Vlasceanu Gh., Bran, F., *Geografie economică mondială,* Ed. Meteor Press, Bucureşti, 2009

Neguţ, S., *Geopolitica. Universul puterii*, Ed. Meteor Press, Bucureşti, 2008

Oancia, C.A., *Petrolul şi piaţa energetică în contextul globalizării*, Bucureşti, ASE, 2010

Pătraşcu, R., *Producerea energiei şi mediul în contextul dezvoltării durabile*, Ed. Politehnica, Bucureşti, 2006

Richardson, M., *Asia's Middle East Oil Dependence: Chokepoints on a Vital Maritime Supply Line*, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, 2007

IDENTITY AND SECURITY IN THE EUROPEAN UNION: NEW TRENDS AND CHALLENGES

Claudia Anamaria Iov, PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: Following the 9/11 terrorist attack and the subsequent aftermaths in Europe, the identity issue became a priority on the EU's agenda, prompting a new way to approach security with focus on the issues related to society, such as culture, inter-ethnic conflicts, migrations, societal security, demography, multiculturalism or integration.
The social pressures of the EU states' citizens against the waves of immigrants and marginalized people from the new member states' have determined the policymakers to rethink European security in terms of identity securitization.

Keywords: *migration, identity, security, multiculturalism, immigrants.*

La începutul secolului al XXI-lea, statisticile internaţionale arătau că o persoană din 35 este migrant, ceea ce înseamnă că, dacă toţi aceştia ar ocupa un teritoriu bine definit, ar forma cea de-a şasea ţară din lume ca număr al populaţiei[1]. În prezent fenomenul migraţionist este mai prezent ca niciodată în Europa, iar problema migraţiei ilegale este mereu prezentă pe agenda internaţională.

Aceasta lucrare doreşte sa ofere o analiza asupra modului în care triumviratul migraţie-identitate-securitate a impus pe agenda europeană o abordare modernă a relaţiei politică-securitate, a modului în care a influenţat procesul de integrare şi totodată identificarea unei modalităţi de abordare a consecinţelor care decurg din acest triumvirat.

Intre cele trei există o relaţie de interdepenţă, fiecare putând fi atât cauză cât şi efect pentru celelalte două. De exemplu migraţia, în sine, nu este un fenomen de insecuritate, migraţia necontrolată şi ilegală are, însă, efecte destabilizatoare asupra sistemului de securitate, cu reverberaţiii asupra relaţiilor inter-etnice din cadrul statului gazdă.

Nevoia examinării relaţiei migraţie-identitate-securitate este condiţionată de o serie de evenimente din arena interneţională din ultimii ani, începând cu atentatele teroriste din 9/11 Septembrie 2001 şi replicile ulterioare din Europa. Presiunile sociale ale cetătenilor din statele UE, în faţa valurilor de solicitanţi de azil şi imigranţi, au determinat decidenţii politici de la nivelul statelor gazdă să recurgă la măsuri de utilizare a forţei, sa propună politici de « imigraţie selectivă » (în Franţa), fapt ce a dus la apariţia ideei de „Europa Occidentală fortificată"[2].

Ameninţarea terorismului, criminalitate organizată, au agravat temerile privind imigraţia, în timp ce perspectiva aderării Turciei şi a altor state din Balcanii de Vest (care se confruntă în continuare cu problema întoarcerii şi reintegrării refugiaţilor, dezvoltarea economică şi consolidarea democraţiei sau tendinţele de fărâmiţare teritorială pe criterii

[1] Alexandra Sarcinschi, *Migraţie şi Securitate,* Bucureşti, Editura Universităţii Naţionale de Apărare "Carol I", 2008,p.5 on-line: http://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/migratie_si_securitate.pdf, accesat 01.08.2013.
[2] Yannis A. Stivachtis, „International Migration and the Politics of Identity and Security" , *Journal of Humanities and Social Science*, Volume 2, Issue 1, 2008, on-line: http://www.scientificjournals.org/journals2008/articles/1387.pdf , accesat 24.05.2012, p. 3.

etnice) au subliniat importanţa securizării identităţii şi au dus la încadrarea definitivă a identităţii în logica migraţie-securitate.

Identitatea este o sursă de sens şi de experienţă a indivizilor [3], care nu poate fi definită decât în raport cu ceilalţi, care individualizează şi oferă sens existenţei unui grup independent de mărimea sau istoria acestuia. Modul în care anumite comunităţi de imigranţi sunt percepuţi ca ameninţare la adresa identităţii societătii gazdă este legat de modul în care naţiunea se auto-defineşte, pornind de la cele două teorii ale lui A. Smith cu privire la identitatea naţională, care are la bază fie teoria etnică, fie teoria vestică, cunoscută şi sub denumirea de modelul civic de naţiune[4].

În condiţiile în care migraţia nu poate fi oprită (iar „zero migration" nu este un proiect fezabil şi nici dezirabil deoarece ar avea efecte dezastruoase asupra economiei), controlul frontierelor este un proiect iluzoriu[5], iar ameninţarea la adresa societăţii este perpetuă şi inevitabilă[6]. In condiţiile în care cu cât diferenţele culturale dintre imigranţi şi societatea gazdă sunt mai mari, cu atât aceasta din urmă va fi mai reticentă şi mai aplecată spre securitizarea identitătii. Această situaţie o regăsim în Europa Occidentală care îi consideră pe est-europeni mai acceptabili ca imigranţi în comparaţie cu cei din Africa sau Asia[7] (cu toate că în faţa unor grupuri mai mari de imigranţi din estul Europei, cum au fost/sunt instalatorii polonezi, căpşunarii români şi bulgari, cerşetorii romi, reacţiile Europei Occidentale au fost diferite de la caz la caz). Aceste diferenţe sunt strâns legate de modul în care este construită identitatea colectivă (în funcţie de modul în care se raportează la termenul de naţiune/identitate naţională în accesţiunea lui A. Smith). „Diferitele societăţi prezintă vulnerabilităţi diferite, în funcţie de felul în care le este construită identitatea"[8]. În cazul în care identitatea se bazează „pe distanţă şi izolare" ca în cazul Finlandei, chiar şi un număr foarte mic de imigranţi va fi perceput ca o ameninţare la adresa identităţii. In cazul Franţei, unde „naţiunea este legată strâns de stat », vulnerabilitatea în faţa unui proces de integrare politică şi socială este mult mai mare decât în cazul unor natiuni care au experienţa « de a opera independent de stat şi de a avea mai multe paliere politice simultan (precum Germania) » [9].

Spre exemplu, o societate omogenă din punct de vedere etnic va acorda o valoare mai mare păstrării identităţii politice şi culturale decât o societate eterogenă, care va considera afluxul de imigranţi drept o ameninţare existenţială, care impune necesitatea unei securitizări societale.

Un alt element de dificultate în relaţia identitate-securitate este reprezentat, dincolo de modul in care imigranţii sunt percepuţi în termeni identitatari de către populaţia majoritară, de modul în care imigranţii decid să se comporte în cadrul statului gazdă, dacă sunt dornici să se

[3] *Ibidem*,p. 7.
[4] Pentru detalii vezi A. Smith, *National identity*, London, Ed. Penguin Books, 1991.
[5] Claudia Arădău, Migration: The Spiral of (In)Security, *International Forum of Electronic Publications*, Rubikon, March 2001, On-line: http://web.archive.org/web/20070403192142/http://venus.ci.uw.edu.pl/~rubikon/forum/claudia1.html, accessed 22.05.2013, p.5.
[6] *Ibidem.*
[7] Yannis A. Stivachtis, „International Migration....., p.4.
[8] Barry Buzan, Ole Weaver, Jaap de Wilde, *Securitatea, un nou cadru de analiză*, Cluj-Napoca: CA Publishing, 2010, p. 178.
[9] *Ibidem*, pp.178-179.

integreze social, dacă nu doresc să se amestece şi nici nu se conformează regulilor (cazul imigranţilor turci din Germania, musulmanii din Franţa).

Construcţia socială a identităţii are întotdeauna loc într-un context marcat de relaţii de putere[10], motiv pentru care identitatea naţională şi cea a imigranţilor vor intra în conflict doar dacă aceasta din urmă este puternică şi este susţinută, ca şi în cazul minorităţilor naţionale, de un „stat-mamă”[11] aflat în priximitatea statului gazdă. Dacă la nivelul Uniunii Europene, decidenţii politici depun eforturi serioase în vederea promovării multiculturalismului, la nivelul statelor cu tradiţie în Europa, liderii politici (pe fondul crizei economice a statului bunăstării şi a creşterii constante a numărului de imigranţi) recunosc eşecul procesului de integrare socială a noilor veniţi sau a descendenţilor din a doua şi a treia generaţie[12]. « Eşecul multiculturalismului în Uniunea Europeană » reuneşte nume grele precum cancelarul german Angela Merkel, premierul britanic David Cameron, fostul preşedinte francez Nikolas Sarkozy sau Ministrul francez de Interne, Manuel Valls.

În 16 octombrie 2010, Angela Merkel declara că modelul unei Germanii multiculturale, unde coabitează în armonie diverse culturi, “a eşuat complet”[13], in aceeaşi ordine de idei, N. Sarkozy a afirmat ca modelul multicultural este un eşec nu doar în Franţa, ci la nivelul întregii Europe, deoarece “există prea multă preocupare pentru identitatea celui care soseşte şi prea puţină pentru identitatea ţării care îl primeşte”[14]. Prezent la cea de-a 49-a ediţie a Conferinţei de Securitate, la München, (2013), David Cameron împărtăşeşte temerile celor doi lideri europeni, în condiţiile în care numărul musulmanilor din Marea Britanie este în creştere, iar capacitatea de integrare a societăţii engleze în scădere comparativ cu numărul situaţiilor conflictuale din zonele cu număr mare de imigranţi. O poziţie mult mai fermă o regăsim în declaraţiile Ministrul francez de Interne, Manuel Valls, care afirma, că Franţa « "nu poate primi toată mizeria din lume şi din Europa"[15], în legătură cu dosarul romilor sau în paralela făcută de liderul extremei drepte, Marine Le Pen între rugăciunile musulmane pe străzi şi ocupaţia nazistă.

Un rol important în construcţia socială a identităţii şi în alimentarea conflictului dintre identitatea naţională şi cea a imigranţilor este jucat, în societatea contemporană, de mass-media, care sub auspiciile teoriei constructiviste, s-a transformat într-un partener al statului în procesul de securitizare a identităţii naţionale. Asistăm la un proces de „exploatare reciprocă”, în care decidenţii politici parte a procesului mediatic, iar mass-media un partener al statului,care prin dramatismul imaginilor promovate şi căutarea excepţionalului schimbă faţa insecurităţii moderne.

---

[10] Yannis A. Stivachtis, „International Migration....., p. 5.

[11] Pentru detalii vezi Adrian L. Ivan, Claudia Anamaria Iov, “National And Ethnic Minorities In Central Europe And The Eu Integration Process: Theories And Considerations”, în Runcan, P.L., Raţă, G., Goian C. (Ed.), *Applied Social Science: Administration and Management*, United Kingdom: Cambridge Scholars Publishing, 2013, pp.205-212.

[12] Claudia Iov, Claudia Mera, Claudiu Marian, The “Failure of Multiculturalism” in the European Union. Identity-Security Nexus. EU-Member States-Comparative View, in Iulian Boldea Coord., *Studies on literature, discourse and multicultural dialogue* , Ed. Arhipelag XXI, Tg.Mures, 2013, pp. 306-315.

[13] *Multiculturalismul, „un eşec în Europa”*, 11.02.2011, Frontpress.ro, http://www.frontpress.ro/2011/02/multiculturalismul-un-esec-in-europa.html , accesat 27.11.2014.

[14] I*bidem.*

[15] Iuliana Enache Ministrul francez de Interne, despre romi: "Franţa nu poate primi toată mizeria din Europa", *Mediafax*, 11.09.2012, http://www.gandul.info/international/ministrul-francez-de-interne-despre-romi-franta-nu-poate-primi-toata-mizeria-din-europa-10052018, accesat 25.11.2014.

În acest exemplu se înscriu evenimente din arena internaţională din ultima perioadă, cu precădere cazul securitizării islamului. Promovarea agresivă a imaginilor islamului pe toate posturile de televiziune (începând cu 9/11 Septembrie 2001, replicile din Europa, respectiv : Madrid, 11 martie 2004; Londra, 7 iulie 2005, uciderea cineastului Theo van Gogh, 2004, scandalul caricaturilor daneze cu profetul Mohamed, 2005, scandalurile cu privire la manifestarea religiei şi a codului vestimentar islamist în spaţiul public occidental- prin utilizarea burqă-i, niqab-ului, magazine cu produse halal, sarbători islamice, minarete) a determinat o solidarizare a societăţii statului gazdă cu decidenţii politici, prin încadrarea definitivă a mass-mediei în logica de securitizare a identităţii naţionale.

În acest context puten concluziona că identitatea inovează relaţia de cauzalitate migraţie-securitate conferindu-i supleţe şi valoare referenţială, iar în această ecuaţie mass-media este o sursă de identitate socială. Identitatea culturală este cel mai important element al oricărui grup etnic, iar într-o Uniune Europeană care stă sub semnul « unităţii în diversitate ! » decidenţii politici trebuie să înţeleagă că marginalizarea, stigmatizarea pe criterii culturale nu este o opţiune pentru Statele Unite ale Europei.

BIBLIOGRAFIE:

Arădău, Claudia, Migration: The Spiral of (In)Security, *International Forum of Electronic Publications*, Rubikon, March 2001, On-line: http://web.archive.org/web/20070403192142/http://venus.ci.uw.edu.pl/~rubikon/forum/claudia1.html.

Buzan, Barry, Weaver, Ole, De Wilde**,** Jaap, *Securitatea, un nou cadru de analiză*, Cluj-Napoca: CA Publishing, 2010.

Enache, Iuliana, Ministrul francez de Interne, despre romi: "Franţa nu poate primi toată mizeria din Europa", *Mediafax*, 11.09.2012, http://www.gandul.info/international/ministrul-francez-de-interne-despre-romi-franta-nu-poate-primi-toata-mizeria-din-europa-10052018.

Iov, Claudia Anamaria, Mera, Claudia, Marian, Claudiu, The “Failure of Multiculturalism” in the European Union. Identity-Security Nexus. EU-Member States-Comparative View, in Iulian Boldea Coord., *Studies on literature, discourse and multicultural dialogue* , Ed. Arhipelag XXI, Tg.Mures, 2013, pp. 306-315.

Ivan, Adrian, Iov, Claudia Anamaria, “National And Ethnic Minorities In Central Europe And The Eu Integration Process: Theories And Considerations”, în Runcan, P.L., Raţă, G., Goian C. (Ed.), *Applied Social Science: Administration and Management,* United Kingdom: Cambridge Scholars Publishing, 2013, pp.205-212.

Multiculturalismul, „un eşec în Europa”, 11.02.2011, Frontpress.ro, http://www.frontpress.ro/2011/02/multiculturalismul-un-esec-in-europa.html.

Sarcinschi, Alexandra, *Migraţie şi Securitate,* Bucureşti, Editura Universităţii Naţionale de Apărare “Carol I”, 2008,p.5 on-line: http://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/migratie_si_securitate.pdf.

Smith, Anthony, *National identity*, London, Ed. Penguin Books, 1991.

Stivachtis,Yannis , A. „International Migration and the Politics of Identity and Security” , *Journal of Humanities and Social Science*, Volume 2, Issue 1, 2008, on-line: http://www.scientificjournals.org/journals2008/articles/1387.pdf.

Această lucrare a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanţat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/159/1.5/S/140863, cu titlul „Cercetători competitivi pe plan european în domeniul ştiinţelor umaniste şi socio-economice. Reţea de cercetare multiregională (CCPE)”.

IMAGOGICAL HYPOSTASIES OF SECULAR CHRISTIANITY IN THE THIRD REICH

Antoniu Alexandru Flandorfer,
PHD Candidate University "Ştefan cel Mare" Suceava

Abstract: Our paper aims at drawing the imagological coordinates of secular Christianity during the Third Reich, with a focus on the hegemonic mission of the German people in the European space concerning the geopolitical relation to other nations. Racial theories that had entered collective imagination, alongside Judeophobic 'Allo 'Allo stereotypes promoted since the Dark Ages by the Roman Catholic Church, but also, conjuncturally, by Luther, created an authentic anti-Semite bestiary in interbellic Germany. The Aryanization of Christianity by the elimination of its Judaic roots was achieved through a variety of abusive theological interpretations that presented Jesus Christ as an exponent of the war against the Jews who responded with deicide to his teachings. This manipulative process led to the crystallization of the mentality regarding the racial superiority of the German people and its Messianic and soteriological function within the modern history of Europe. Furthermore, the promotion of an erroneous representation of the Jewish people led to the debate around the Jewish Question and to the issuing of the Final Solution. On the other hand, an axiological reevaluation of the spiritual coordinates was intended, as Christian values were replaced by those of Norse paganism in order to promote a violent form of nationalism.

National Socialist Weltanschauung developed as a cultic alternative centered around the Führer and evolved ideologically from Wilhelm Hauer's German Faith Movement (Deutsche Glaubensbewegung) along with both the esoteric visions of Jörg Lanz von Liebenfels and Guido von List's Ariosophy or the distorted message of Nietzsche's anti-Christianity, and with the contextual insertion of the Eckhartian mysticism by Alfred Rosenberg.

Keywords: Messiah, Aryan, Ariosophy, national socialism, paganism, race

Acest studiu prezintă modul în care imaginea lui Isus Christos şi a creştinismul ca tradiţie europeană a fost interpretată abuziv de factorii politici în vederea manipulării psihismului maselor în perioada premergătoare şi de apogeu a național socialismului. În mod concret, se va analiza modul în care poporul german a putut să accepte implementarea unui sistem cultic în centrul căruia a existat o modalitate de coerciție social-politică inerentă ideologiei național socialiste sub denumirea de *Führerprinzip*. Aderarea individului la național socialism, într-o epocă de profunde modificări axiologice la nivelul dimensiunii sociale, s-a reuşit destul de facil, deoarece, întotdeauna în perioadele de criză, masele răspund pozitiv la o *reevalurare a tuturor valorilor* (Fr. Nietzsche). Această raportare etico-axiologică a creat în cadrul imaginarului colectiv, o transpunere identitară a comandamentelor religiei tradiţionale pe siajul imagologic christic, transformându-l într-un personaj cu valenţe mitemice. Astfel, aleostereotipurile iudeofobe şi antisemite, ce au marcat creştinismul de secole, în intruziune cu secularizarea religiei la nivelul societăţii, respectiv cu procesul de *dezvrăjire a lumii* (*désenchantée*) provocat de *Mitul progresului*, iniţiat odată cu *Revoluţia industrială*, au cosmopolizat masele, iar prin transgresiunea puterii clericale, s-a permis o schimbare identitară a originilor iudaice ale lui Isus Christos. Concomitent cu potenţarea acestui *Zeitgeist*, teoria evoluţionismului darwinist a produs transformarea paradigmei teleologice a existenţei individului în ansamblul ei. Această cosmopolizare a maselor ce a decurs din progresul ştiinţific şi cultural al umanităţii, a reprezentat cauza translatării analizei asupra naturii divine a lui Christos, într-una istorică, prin depăşirea coerciţiilor impuse de biserica instituţionalizată, care a creat o mentalitate obedientă *de facto* faţă de sistemul social. Această tendinţă de umanizare a

imaginii tabuizante a intemeietorului religiei creştine, a fost catalizată de curentele socio-politice de factură utopică şi proto-totalitară, iniţiate odată cu Revoluţia franceză. Iluminismul, purtător al ateismului a reuşit să substituie comandamentele religioase cu cele societale, creându-se astfel, o *religie socială* (J.-J. Rousseau), capabilă să înlăture morală tradiţională. În acest sens, observăm că evoluționismului i se aplică o componentă etică, pe lângă cea biologică, atunci când, în *Metaphysics of Evolution,* filosoful David Hull afirmă că teoria lui Darwin cuprinde toate principiile etice, morale şi politice de până la apariţia sa. Pentru a alunga temerile contemporanilor săi, însuşi Darwin, în autobiografia sa, consideră că instinctele sociale şi trăirile etice sunt mai puternice decât impulsurile hedoniste sau egoiste. Acelaşi, în lucrarea *Originea Omului*, consideră că instinctele sociale şi selecţia de grup s-au realizat în mod natural, fără vreo intervenţie supranaturală, ci doar prin *Regula de Aur,* care de fapt, reiterează dictonul biblic din Luca 6:31: *Şi precum voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi-le şi voi asemenea.*[1]

În ceea ce priveşte adeziunea poporului german la universalismul mesajului creştin, putem să observăm că de-a lungul timpului, pornind încă de la *Reforma* lui Luther şi culminând cu perioada premergătoare apariţiei nazismului, a fost extrem de anemică, constatându-se o exacerbare a spiritului național (*Volksgeist*) promovat de Herder, care se disocia de programul bisericii instituţionalizate, în speță catolicismul papal, iar etica promovată se ralia păgânismul nordic. Aici, sesizăm inclusiv atitudinea lui Alfred Rosenberg față de martirajul cauzat de mistica neconformă dogmei papalității a lui Meister Eckhart și confiscarea imaginii acestuia de către propaganda celui de al Treilea Reich. Obiectivul ideologic nazist, ce s-a conturat prin inserțiile filosofiei romantimului politic german, consta în demonstrarea faptului că dogma creștină cu ale sale origini iudaice, este străină spiritului germanității. Interpretarea abuzivă de care au fost capabili ideologii naziști, este explicată metodologic în cursul de teologie mistică a lui Nichifor Crainic susținut în cadrul unor prelegeri la Facultatea de Teologie a Universității din București, în anul universitar 1935-1936. Acesta, fiind un exponent important al Legiunii Arhanghelului Mihail, în care creștinismul răsăritean reprezenta o coodonată ideologică, explică dintr-o perspectivă ucronică, faptul că, dacă vechii germani ar fi intrat în contact cu creștinismul apolitic răsăritean, eminamente spiritual, și nu cu catolicismul aservit unor interese hegemonice, nu s-ar fi declanșat conflictul dintre autoritatea civilă și cea spirituală, care a marcat Evul Mediu. În același context anticatolic, Nichifor Crainic impune unele similitudini dogmatice între coordonatele mistico-religioasă decelate în „Mitul secolului al XX-lea" (*Der Mythus des zwanzigsten Jahrhunderts*) și dogma creștinismului rasăritean sau siriac. „Dl Alfred Rosenberg, când neagă azi creștinismul „sirian" și socotește totuși pe magistrul Eckhart creatorul *Deutschreligion* [religiei germane], se așază singur într-o situație imposibilă, fiindcă doctrina neoscolastică a magistrului Eckhart - o recunoasc aproape toți cercetătorii lui - e puternic colorată de doctrina orientală a lui Dionisie Aeropagitul, adică tocmai doctrina pe care o neagă dl Rosenberg! Ce păcat că Ortodoxia noastră, singura pur spirituală de creștinism adevărat, e atât de puțin cunoscută în Occident! (...) Astfel, concluzia noastră referitoare la antagonismul dintre catolicism și germanism este că între creștinismul adevărat și germanism nu există incompatibilitate de fond."[2] Însă, în finalul prelegerii gânditorul naționalist creștin ortodox, după ce prezintă influențele antisemitismului și darwinismului social avute asupra *Weltanschauung*-lui național socialist, dezvăluie neconcordanțele majore față de religia creștină, respectiv anticreștinismul inerent fundamentelor ideologice naziste. „Cel de-al Treilea Reich și-a însușit întru totul dogma rasei formulată de Gobineau și de Chamberlain, dar a părăsit poziția față de creștinism. Pentru dl Alfred Rosenberg, doctrinarul oficial al Reich-ului, creștinismul e din nou o religie iudeo-

[1] Richard Weikart, *From Darwin to Hitler: evolutionary, ehics, eugenics, and racism in Germany*, Palgrave Macmillan, (2004) 2006, p.21

[2] Nichifor Crainic, *Cursurile de mistică: Teologie mistică, Mistică germană,* Editura Deisis, Sibiu, 2010, p. 416

romană ce trebuie părăsită. Puternica rasă regală a nordului trebuie să-şi croiască o religie nouă, întemeiată pe mitul sângelui. O religie cu baze biologice deci. Unii propun întoarcerea la mitologia lui Wotan şi Odin; alţii o declară perimată pentru mentalitatea modernă şi propun în schimb elaborarea unei mitologii de cabinet savant. Religia aceasta, necunoscută încă, are doctrinari o sumedenie, dar n-are profet. Fiindcă religiile, precum se ştie, numai profeţii le întemeiază - şi încă pe alte baze decât cele biologice! Cei mai nerăbdători au trecut însă la o acţiune practică sub numele de *neue deutsche Glaubensbewegung* [noua mişcare de credinţă germană]. (...) Fiindcă Eckhart a rostit o dată, o singură dată într-o predică, cuvântul *sânge*, dl Rosenberg îl încorporează la doctrina rasistă a mitului sângelui şi îl face precursorul noii religii păgâne."[3] În acest sens, în lucrarea sa *Der Mythus des zwanzigsten Jahrhunderts*, se întâlnesc nu mai puţin de o sută cincizeci de referinţe la misticul renan.

În consecinţă, măsurile luate de statul nazist faţă de Biserica creştină, în general, au fost confuze şi inconsecvente, caracterizate printr-o ostilitate fundamentală, existând unele persecuţii considerabile. La început naziştii au încercat să identifice national socialismul cu creştinismul, însă mai târziu au declarat cele două manifestări etico-morale a fi ireconciliabile. Pentru a se putea observa cu claritate poziţia statului totalitar faţă de Biserică, dar şi faţă de mentalul colectiv tributar fenomenului religios al creştinismului, se va analiza fenomenologic cadrul social al *status quo*-ului din perioada de început a acapărării puterii de către national socialişti. În ceea ce priveşte atitudinea lui Hitler, observăm că acesta a manifestat o poziţie fundamental ostilă faţă de Bisericile creştine, însă, începând cu anul 1933, acţiunile sale nu s-au concertat spre o strategie clară împotriva lor. La momentul anului 1933, un procent de 62,7 la sută din populaţie (adică, peste 40 de milioane de persoane) aparţinea uneia dintre cele douăzeci şi opt de Biserici protestante independente din ţară, iar 32,4 la sută dintre germani (aproape 22 de milioane de persoane) aparţineau ritului romano-catolic. Când N.S.D.A.P. a câştigat puterea, în 1933, nu a existat nici o rezistenţă din partea populaţiei reformate sau catolice împotriva măsurilor promovate de nazişti. Dimpotrivă, ambele Biserici au receptat pozitiv programul politic nazist de restaurare a valorilor tradiţionale germane şi răsturnarea sistemului politic pluralist promovat în cadrul democraţiei „decadente" a Republicii de la Weimar. Protestul iniţiat de liderii bisericii a fost invariabil îndreptat împotriva anumitor interese ale autorităţilor naţional socialiste, dar nu împotriva statului, fiind pretextate tocmai din perspectiva adeziunii la o bună guvernare a acestuia. În general, conducerea bisericii a privit cu simpatie acţiunile naziştilor în sfera socială şi politică, aşa cum s-a afirmat, de exemplu, în scrisoarea pastorală emisă de episcopii bavarezi din data de 12 noiembrie 1933, în care se accentuează pe pericolul şi necesitatea salvării poporului german de ororile bolşevismului. În consecinţă, rezistenţa disidentă a liderilor Bisericii a fost limitată. Nu a existat o defalcare strictă între sfera Bisericii şi cea a socialului, statul implicându-se în mod major, atât în ordinea clericală, cât şi în viaţa individului. Biserica protestantă a fost ameninţată prin intermediul unor disensiuni interne grave, obligată fiind, în luna iulie a anului 1933, să accepte o nouă constituţie, care a devenit rapid un suport coercitiv al statului totalitar asupra sa. Aceasta a fost slăbită în continuare de mişcarea separatistă radicală a *creştinilor germani*, care au adoptat o formă paramilitară nazistă, ce se autoproclama drept o nouă „Biserică a Poporului", ce avea drept obiectiv principal implementarea conceptului ideologic nazist de *Völkisch*. Acuzele aduse de *creştinii germani* împotriva Bisericii Protestante, privind lipsa de comunicare cu masele, au început treptat să submineze cadrul consacrat al acesteia, mişcarea militând pentru un naţionalism creştin prefabricat sub sloganul *svastica pe piepturile noastre cu crucea în inimile noastre*. Totuşi, Bisericii Romano-Catolice i s-a permis să-şi păstreze organizarea autonomă, în ciuda Concordatului din 20 iulie, care în mare măsură i-a redus

[3] *Ibidem*, p. 420

rezistența și autoritatea ecleziatică în fața mecanismului totalitar nazist. Hitler a privit cu îngrijorare lupta din cadrul Bisericii Protestante, însă, atenția sa a fost îndreptată în mod special asupra capacității continue a Bisericii Romano-Catolice de a reprezenta o alternativă la ideologia nazistă pentru națiunea germană.[4]

La nivelul societății, *Mişcarea credinţei germane* (*Die Deutsche Glaubensbewegung*) şi *Weltanschauung*-ul naţional socialist s-au manifestat similar, însă impactul a fost diferit, existând un moment în care prin facţiunea creată în interiorul aşa-zisului *creştinism arian*, s-a impus aripa radicală a păgânismului nordic, ce a refuzat categoric elementul teologic al mişcării, în favoarea reanimării mitologicului, prin înlocuirea lui Christos cu Wotan. Pe când prima avea toate caracteristicile unei gândiri tribale, de castă, ce impunea o conduită sectară, cea de a doua s-a dorit a fi o manifestare la nivel global, în care coincideau elementele fundamentale propovăduite de Jakob Wilhelm Hauer şi prozeliţii săi. Aceştia, de fapt, pregăteau în subsidiar, pretextele implementării bioeticii naţional socialiste viitoare, care avea să justifice expansionismul şi domnia *Supraomului* celui de al Treilea Reich. Jakob Wilhelm Hauer a încercat să instaureze o „credinţă germană", bazată pe tradiţiile nordice şi pe cultura germanică, dar şi pe misticismul lui Meister Eckhart sau filosofia lui Nietzsche şi Goethe. „Această mişcare a căutat să combine un număr de direcţii diferite şi deseori incompatibile: unii dintre membrii ei au adoptat o formă „purificată" de creştinism, alţii s-au împotrivit nu numai creştinismului în oricare din formele lui, ci oricărui tip de religie sau Dumnezeu. Unul dintre articolele de credinţă generale, care a introdus în 1934 mişcarea, numea drept ţel al Mişcării germane a credinţei renaşterea religioasă a naţiunii din bazele ereditare ale rasei germanice."[5]

Nu se poate afirma că Hauer a fost unul dintre protopărinții fondatori ai nazismului, departe de a juca rolul de ideolog, se regăsește în postura profetului unei forme religioase secularizate de tranziție, cu profunda afiliere la stereotipurile revanșarde ale mentalului creștin, prin racordarea la antisemitism, în care fundamentul teologic, mai apoi este înlocuit de elementele mitologice. *Mişcarea credinţei germane* semnifică o trecere de la creştinismul tradiţional la o formă nouă de gândire religioasă, manifestându-se *in nucce*, ca o biopolitică ce face apel la teologizarea iudeofobiei, ce s-a propagat în cadrul habitus-ului creştin de-a lungul istoriei. În ceea ce priveşte critica dezvoltată faţă de evrei, dacă antisemitismul nazist a fost fără îndoială rasist, mai mult decât religios, în imanenţa sa, a fost destul de flexibil, încât să incorporeze aleostereotipurile inerente bigotismului religios tradiţional. Mişcarea credinţei germane, fondată şi condusă de Jakob Wilhelm Hauer, profesor de indiologie, istorie comparată a religiilor şi ideologie ariană la Universitatea din Tübingen, se situa pe o poziţie neopăgână ce îşi propunea să acrediteze atât creştinismul, cât şi iudaismul sub auspiciile unei credinţe semite *periculoase*, străină culturii germane. Din contra, Walter Grundmann de la *Institutul pentru Studierea Influenţei Evreieşti asupra Activităţii Bisericii din Germania*, într-un volum colectiv, apărut în anul 1942, făcând aprecieri asupra comportamentului iudaic plin de ură manifestat față de celelalte popoare, dar și despre înclinația evreilor de a-și însuși valorile altor națiuni, consideră că religia creștină a fost confiscată de către aceștia.[6]

Acest institut teologic a avut ca prim obiectiv eradicarea influențelor mozaice din cadrul creștinismului, în vederea arianizării lui Isus Christos. În acest sens, Grundmann a susţinut că în Galileea nu a existat o seminţie care să incube caracteristicile tipice acelei zone geografice, fiind

[4] David Welch, *The Third Reich. Politics and Propaganda, Second Edition*, Taylor & Francis e-Library, 2007, pp. 87-88

[5] Jung, Carl Gustav (2011), Civilizaţia în tranziţie, Bucureşti, Editura Trei, p. 216

[6] Max Weinreich, *Universităţile lui Hitler. Contribuţia intelectualilor la crimele Germaniei împotriva evreilor*, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 66

formată mai mult dintr-o comunitate cu preponderenţă non-iudaică, care se situat într-o poziţie antagonică faţă de mediul socio-religios uniform şi compact al evreilor din Iudeea. Populaţia din Galileea, era compusă în mică măsură din evrei, deoarece majoritatea a fost deportată în Asiria de către cuceritori şi niciodată nu s-a mai întors din exil. Deci, după cucerirea asiriană, Galileea era populată de triburi non-evreieşti care faceau parte din regatul de nord al Israelului, acceptându-l pe Isus tocmai datorită faptului că îl asimilau ca pe un concetăţean, în timp ce evreii iudei nu l-au receptat ca pe unul de al lor şi l-au respins fără echivoc. Pe de altă parte, prin învăţătura sa, Isus s-a adresat umanităţii, neavând un mesaj eminamente destinat evreilor, cum obişnuiau profeţii Vechiului Testament. În ceea ce priveşte relaţia intimă dintre Isus şi Dumnezeu, Grundmann exemplifică faptul că modul de adresare christică către divinitate se realiza prin diminutivul aramaic filial *Abba*. Din această intimitate fiu-tată a rezultat o nouă înţelegere etică a naturii divine si umane. Astfel, principiul fundamental al creştinismului – iubirea, a reevaluat comandamentele divine date de Jahve evreilor, prin care aceştia au fost transformaţi în sclavi, în timp ce legământul depus între divinitate şi arieni, se manifesta printr-o pietate sacramentală, fiind privit ca pe un dat firesc haric. În acord cu propagana nazistă, teologul protestant considera că descendenţa lui Isus nu a avut o influenţă marcantă în atingerea misiunii cu care a fost investit, de a dezavua presupusa degenerare a evreilor. De asemenea, s-a argumentat misiunea christică prin faptul că era sincretică cu valorile spirituale nordice, care s-ar fi putut disemina doar raselor ariene; adică creştinismul a devenit o religie extrem de răspândită la toate popoarele, cu excepţia evreilor, iar ideile ce au decurs din acest cult au reprezentat fundamentul cultural al omenirii. Din acest punct de vedere, teologii pro-nazişti afirmau că Isus, ca forţă motrice a creştinismului, nu ar fi putut avea descendenţă iudaică, ci aparţinea unuia dintre diferitele seminţii din Galileea. Conform cercetărilor acestora, inclusiv Maria nu avea origini evreieşti, iar tatăl lui Isus ar fi fost, de fapt, un roman pe nume Panther. Conform lui Grundmann argumentul său major, în privinţa originilor non-iudaice ale lui Isus, consta în faptul că în Galileea s-a înregistrat un număr scăzut al evreilor, încă cu o sută cincizeci de ani înaintea naşterii acestuia. Această aserţiune a fost vehiculată cu mult înainte, de eruditii Noului Testament, precum şi de Renan sau Chamberlain, şi se bazează pe presupuneri vagi, care decurg din traducerea denumirii Galileea, *Ţinutul neamurilor*, adică al necredincioşilor (Galil HaGoyim în ebraică, în Isaia 8:23 şi 9:1, dar şi în Matei 4:15). La aceasta s-a adăugat descrierea evreilor din Galileea întâlnită în textele evreieşti, începând cu literatura rabinică până la cele ale istoricului Graetz din secolul al XIX-lea, în care aceştia erau caracterizaţi ca fiind inculţi şi impresionabili la fanteziile apocaliptice, fiind excluşi de sub controlul fariseic, respectiv al autorităţilor Templului din Ierusalim. În lucrarea sa *Jesus der Galiläer*, Grundmann susţine că învăţăturile non-evreieşti ale lui Isus sunt reflectate şi în literatura din vremea în care acesta şi-a făcut apostolatul, subliniind că lucrarea apocrifă a lui Enoh reprezenta o sursă frecvent citată de *Creştinii Germani*. Mişcarea nazist-creştină autoriza prin apelativul *Fiul Omului* din capitolele 37-71 a acestei cărţi gnostice[7], ipoteza că textul este de provenienţă non-iudaică, ci iraniană, iar în Enoh 105[8], Christos este prezentat drept un salvator nordic. Eschatologia christică este neinerentă mesianismul profetic iudaic vetero-testamentar, deoarece Isus nu s-a autointitulat Mesia, ci *Fiul Omului*, titlu care nu avea nimic de-a face cu tradiţia mozaică. Conform teologului de la Jena, nici mesajul creştin, în sine, nu provine din iudaism; conceptul de fiu divin a fost preluată din elenism, iar ideea unui regat al lui Dumnezeu îşi are originea în zoroastrism. Colegul acestuia, Johannes Hempel confirma, într-un articol din anul 1938, că monoteismul lui Isus nu a fost de provenienţă pentateuhică, ci se reclamă din zoroastrism şi elenism; Isus având o atitudine fundamental diferită

[7] *Cartea lui Enoh*, Editura Herald, Bucureşti, 2006, pp. 73-100
[8] *Ibidem*, pp. 206-207

faţă de normele stipulate în Vechiului Testament, ce a condus, de altfel, la acţiunile evreilor de defăimare şi hărţuire a primilor creştini, precum şi la martirajul christic.[9]

Legăturile dintre creştinism şi cultele păgâne, s-au creat tocmai pentru a se eluda originea sa iudaică şi de a stigmatiza evreii ca popor deicid. Desigur, culpa poporului evreu pentru uciderea lui Christos este o idee mult mai veche decât atitudinea antisemită a naziştilor ce au marcat omenirea prin *Soluţia finală* şi *Shoah*. De exemplu, Ernest Renan, unul dintre cei care a influenţat gânditorii proto-naziști, afirma că „(...), dacă vreodată o crimă a fost crima unei naţiuni, atunci aceea a fost moartea lui Isus. Această moarte a fost „legală", în acest sens, că a avut drept cauză o primă lege care era inima însăşi a naţiunii. Legea mozaică, în forma ei modernă, este adevărat, însă acceptată, pronunţă condamnarea la moarte împotriva oricărei tentative de modificare a cultului stabilit. Or, Isus, fără nicio îndoială, a atacat acest cult şi a aspirat să-l distrugă."[10]

De asemenea, viziunea vitalistă propusă de mişcarea culturală, *Lebensphilosophie*, a ridicat la rang de morală, iraţionalul, ca şi coordonată existenţială. În acelaşi timp, elogiul adus germanităţii, valorilor şi realizărilor sale prin *Mitul eroului* propovăduit de Thomas Carlyle, sau consideraţiile apreciative din punct de vedere rasial ale lui Ernst Renan şi contele de Gobineau, au poziţionat spaţiul cultural german deasupra tabuurilor instituite de obedienţa inerentă creştinismului european, în general.

Aşadar, incompatibilitatea dintre mesajul christic, în care *Omul* trebuie să se supună conceptului de *iubire a aproapelui*, şi cel promovat de teoriile rasialiste, ce evidenţiază în mare măsură superioritatea rasei germane ca pe o coordonată primordială, în melanj cu darwinismul social, au dus la o distincţie etică obsesivă a ideologiei naziste. Manipularea maselor coordonată prin mecanismul totalitar naţional socialist a avut o primă sursă ideologică, în descrierea triburilor germanice de către Tacitus, care i-a definit drept un popor ce nu accepta imixtiunea cu străinii, fiind simpli, bravi, loiali şi drepţi. De asemenea, în formarea conceptelor fundamentale ale naţional socialismului - rasismul, ideologia *Völkisch* şi spiritul acesteia în concordanţă cu *mitul germanic*, converg spre evocarea taciteică a străbunilor.[11] „De când s-a redescoperit, la jumătatea secolului XIV, *Germania* lui Tacit, s-a impus imaginea germanilor ca popor războinic permanent înarmat cu scut şi spadă şi gata de atac, imagine care a devenit un semn al născândei identităţi germane, şi asta în ciuda faptului că în imaginaţia latină legătura germanului cu armele era considerată un semn clar al barbariei. Când Tacit afirmă că armele sunt pentru germani ca toga pentru roman (Germania, 13), el pune în evidenţă primitivismul aceluia faţă de cetăţeanul cult al Romei."[12]

Cosmoviziunea nazistă care a fundamentat *Weltanschauung*-ul celui de al Treilea Reich a fost alcătuită din diverse elemente cultice şi religioase, precum simbolurile christologice şi vitalismul introdus de Goebbels, păgânismul nordic şi impulsiunile mistice promovate de Rosenberg, elementele de yoga şi brahmanism modelate de Himmler şi Hauer, iar Grimm a adus în prim-plan tradiţiile germanice ancestrale din saga islandeză. Însă, în conştiinţa lor, trăind într-o perioadă de criză devastatoare, s-a produs o determinare radicală, în scopul de a distruge structurile şi tradiţiile existente, ce au fost impuse, de-a lungul istoriei, de către inamicul străin, evreii. În vederea construirii celui de-al Treilea Reich, aceşti ideologi au achiesat la dorinţa de a valorifica fondul spiritual primordial al culturii germanice, având ca obiectiv distrugerea cadrului social impregnat de cutumele de provenienţă evreiască, implementate prin creştinism, ca religie de

[9] Susannah Heschel, *The Aryan Jesus: Christian theologians and the Bible in Nazi Germany*, Princeton University Press, 2008, pp. 15-156
[10] Ernest Renan, *Mântuitorul-Viaţa lui Isus*, Editura Orizonturi, Bucureşti, 2013, p. 232
[11] Christofer B. Krebs, *A most dangerous Book: Tacitus`s Germania from the Roman Empire to the Third Reich*, W.W. Norton & Company, Inc., New York, 2011, pp. 20-22
[12] Rosa Sala Rose, *Dicţionar critic de mituri şi simboluri ale nazismului*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2005, p. 192

sorginte iudaică, precum și eliminarea tendinţei de expansiune a marxismului, fiind și promotorii unei critici acerbe față de materialismului inerent economiei liberale.[13]

Obsesia rasială a proto-naziștilor, ce au influențat decisiv *Weltanschauung*-ul național socialist, a fost extinsă inclusiv la o interpretare misticoidă a Scripturilor. Pe lângă evoluționism social şi rasialism, obiectivul substituirii naturii divine a poporului evreu, consfințit prin Biblie, cu cel arian, s-a realizat şi prin curentul populist-esoteric (*esoterisch-völkisch*), de factură new age, *ariosofia*. Unul dintre cei mai importanți exponenți ai acestui curent pseudo-religios a fost Lanz von Liebenfels (1874-1954). Lanz a intrat din anul 1893, în noviciatul cistercian la Mănăstirea *Heiligenkreuz*[14], însă ideile sale cu privire la păcat erau de natură eretică. Acestea i-au fost întărite şi de reprezentarea pe o piatră funerară din incinta mănăstirii, în care apărea un cavaler într-o postură triumfătoare, ce călca pe grumazul unui animal necunoscut. Convins că religia creştină a trădat doctrinele sale originar-rasiale, a părăsit ordinul în anul 1899, şi s-a cufundat în studii de antropologie referitoare la rasa ariană, fiind influențat în travaliul său și de scrierile lui Guido von List. În acest sens, în 1903, Lanz publică într-un periodic de cercetare biblică, un vast articol cu titlul *Anthropozoon biblicum*. În urma analizei întreprinse asupra cultelor misterelor, înainte descrise de Herodot, Euhemerus, Plutarh, Strabon şi Pliniu, Lanz ajunge la concluzia că civilizaţiile antice erau practicante ale unor ritualuri orgiastice, cu animale mici, precum şi cu pigmei. Descoperirile arheologice de la Nimrud, din anul 1848, ale orientalistului britanic Sir Austen Henry Layard, ar fi certificat existenţa unor astfel de animale (*pagatu*, *baziati*, *udumi*), care aveau în religia asirienilor, o funcţie sacrificială. Potrivit lui Lanz, prin coroborarea scrierilor anticilor, a descoperirilor arheologice moderne, precum şi a unor secţiuni substanţiale ale Vechiului Testament, aceste popoare ancestrale se supuneau unei practici cultice a încrucişării rasiale. În consecinţă, Lanz a elaborat o teologie în care *Căderea* s-a produs în urma compromisul rasial al arienilor divini, ce a constat în încrucişarea cu specii de animale, care apăruseră din pământ şi erau lipsite de suflet. Aceste păcate bestiale, instituţionalizate sub auspiciile unor culte satanice, au condus la crearea mai multor rase mixte, care au corodat autoritatea sacră şi legitimă a arienilor răspândiţi în întreaga lume. În anul 1905, Lanz a publicat *Theozoologie oder die von den Kunde Sodoms-Äfflingen und dem Götterelektron*, ce reprezenta declaraţia fundamentală a doctrinei sale gnostice, *Theo-zoologie*, în care a combinat elementele iudeo-creştine tradiţionale cu noile ştiinţe ale vieţii. Pentru a justifica ocultismul ştiinţific al lucrării, Lanz a uzitat descoperirile moderne ale ştiinţei pentru a sprijini interpretarea esoterică a Bibliei şi culturii omenirii, în general.[15]

Cultul eugenic al israeliţilor şi lupta constantă de a elimina amestecul rasial reiese din multe pasaje din Pentateuh, în special în Exod (22.19) şi Levetic (18.23-30; 20.15-16, 25-26), în care se fac referiri la tabuurile privind incestul, homosexualitatea şi relaţiile sexuale bestiale. Lanz a fost fascinat de monştrii Behemot şi Leviatan, prezentaţi în Iov, versetul 40 şi 41. Din perspectiva sa, aceste figuri erau reprezentările unor monştrii marini (vezi Leviatanul în Psalmi 74.14; Isaia 27.1), probabil preluate din cosmologia babiloniană, şi nu simple animale terestre, cum sunt interpretate în exegeza creştină tradiţională, drept hipopotamul şi crocodilul. Aceşti monştrii, amfibianul cu solzi *pagatu* şi maimuţa antropoidă (*bazzati*), au fost exterminaţi prin furia lui Jahve la cererea poporului Său ales. Behemot nu e altcineva decât creatura lui Dumnezeu, Adam făcut din praf şi pământ (Gen. 2.7), puţin diferit de creaţia Sa anterioară a adevăratului Adam, acel *om creat după chipul şi asemănarea Sa* (Gen. 1.26-27).

[13] Karla O. Poewe, *New religions and the Nazis*, Taylor & Francis e-Library, 2005, p. 22
[14] Andrew Norman, *Hitler: Dictator or Puppet?*, Pen & Sword Books Ltd, 2011, p. 49
[15] Nicholas Goodrick-Clarke, *The Esoteric Uses of Electricity: Theologies of Electricity from Swabian Pietism to Ariosophy*, Aries, 4:1, Koninklijke Brill NV, Leiden, 2004, p. 79

De asemenea, Lanz îl citează pe Iustin Martirul și Homer pentru a arăta faptul că inclusiv păgânii posedau în panteonul cultic, un zeu suprem cu mai mulți copii. La grecii antici erau denumiți *fiii lui Zeus*, iar la vechii germani, Zeii Aerului, erau copiii zeului *Asen*. Acest fapt îi va permite arisofului să concluzioneze că Isus este doar unul dintre fii lui Dumnezeu. Această viziune referitoare natura divină a lui Christos, ca *Gottessohn* (*Fiul lui Dumnezeu*), a condus la o interpretare revizionistă a dogmei *immaculata conceptio*, dintr-o perspectivă naturalistă și biologică. Lanz sugerează că îngerul Gabriel nu a fost altul decât un scit din orașul vecin Beit Shean (Scytopolis, denumirea din perioada elenistică). Prin aceasta se observă interesul deiudaizării originilor christice, pe care Lanz l-a avut în vedere, când a sugerat că Isus, istoric analizat, a fost născut de un om cu descendență iraniană, ce făcea parte din ramura estică a arienilor. De asemenea, identifică versetul din Coran (19.17) care confirmă concepția naturală a Mariei. Cu toate acestea, Lanz defalcă cele două naturi ale lui Isus, conforme cu dogma creștină. Totuși, în ceea ce privește statutul supranatural al lui Christos, fostul călugăr cistercian îl certifică conform teoriilor euhemeristice, afirmând despre acesta că e asemenea îngerilor, înzestrat cu puterea revelației și cu atributul inspirație, prin intermediul electricității. Unul dintre exemplele pe care îl propune în acest sens, este acela al femeii care de doisprezece ani avea scurgeri vaginale, și numai atingându-i, pe la spate, haina pe care o purta lui Isus, bolnava se vindecă. Acesta își dădu seama că a produs un nou miracol, deoarece a simțit cum o putere îi părăsise corpul în momentul taumaturgic (Luca 8.46). Un alt exemplu constă în faptul că avea capacitatea de a citi gândurile ucenicilor Săi, precum și de a prezice viitorul (Matei 26.23; Marcu 14.13; Luca 22.10). Alte fenomene electrice cu alură de miracol, identificate de ariosof, sunt cele întâmplate pe Muntele Tabor, când în norul ce învăluia piscul s-a produs un efect sonic (Marcu 9.2-8; Matei 17.2-5). De asemenea, Lanz, pentru a-și susține ipoteza, propune și minunile prezentate în Faptele Apostolilor (2 și 9.3). Însă, în nenumăratele sale trimiteri în care demonstrează că puterile christice sunt de natură electrică, ariosoful a uzitat adesea și textele gnostice, precum Pistis Sophia, ce posedă referințe repetate la *lumină*.

Referitor la genealogia davidică a lui Christos (Matei 1.1-17), Lanz va oferi o interpretare abuzivă printr-un melanj între mitologia clasică indiană și cea germanică. Descendența avramică a lui Isus, este translatată mitologic în linia directă coborâtoare a zeului nordic al cimbrilor, Gambris, și a mamei regilor legendari longobarzi, Gambara. Deci, Christos a fost membrul unei specii divine bio-electrice preistorice, cu puteri similare îngerilor, heruvimilor, serafimilor din Biblie, sau a unor entități din mitologia greacă și germanică cum ar fi muzele, sibilele, horae sau Valkiriile.

Lanz concluzionează că marele mister al Treimii este o formulă antropologică ce exprimă cele trei faze evolutive ale superiorității rasei albe. În istoria spirituală a umanității, cea mai veche etapă este reprezentată de *Tatăl*, următoarea este cea a *Duhul Sfânt*, în timp ce etapa *Fiului* descrie starea rasială a omenirii, atunci când s-a impus apariția lui Isus, deoarece *udumu* devenise victorios în procesul de degenerare a individului. Resurecția christică s-a putut realiza doar printr-o transformare eugenică, iar exemplul lui Isus constituie fundamentul Noului Testament, fiind o reînnoire a legământului rasial al zeilor cu *Omul*.[16]

„Aceste mituri pot fi considerate un compromis elaborat între reminiscențele păgâne, aspirații dinastice și învățătura Bisericii, compromis elaborat pe măsura stării de conservare a amintirilor și vicisitudinilor istorice, dând naștere celor mai felurite combinații, dar acordând, de cele mai multe ori, un loc de frunte neamului sau sângelui germanic.”[17]

[16] Nicholas Goodrick-Clarke, *The Aryan Christ: the electrochristology of Ariosophy*, in *Alternative Christs* edited by Olav Hammer, Cambridge University Press, 2009, pp. 230-235

[17] Léon Poliakov, *Mitul arian. Eseu asupra izvoarelor rasismului și ale naționalismelor,* Editura Est, București, 2003, p. 425

În consecință, întreg ansamblul de mituri și utopii sociale propovăduite de proto-naziști, a reprezentat în subsidiar, o imitarea criptică a tradiției ortodoxiei iudaice, respectiv o reevaluare naturii divine naționale, identificând în Isus Christos, patternul eroului-zeu, în vederea construirii misiunii soteriologice propuse de Hitler poporului german.

Bibliografie

*** *Cartea lui Enoh*, Editura Herald, București, 2006

Crainic, Nichifor, *Cursurile de mistică: Teologie mistică, Mistică germană,* Editura Deisis, Sibiu, 2010
Goodrick-Clarke, Nicholas, *The Aryan Christ: the electrochristology of Ariosophy*, in *Alternative Christs* edited by Olav Hammer, Cambridge University Press, 2009, pp. 212-239
Goodrick-Clarke, Nicholas, *The Esoteric Uses of Electricity: Theologies of Electricity from Swabian Pietism to Ariosophy*, Aries, 4:1, Koninklijke Brill NV, Leiden, 2004, pp. 69-90
Heschel, Susannah, *The Aryan Jesus: Christian theologians and the Bible in Nazi Germany*, Princeton University Press, 2008
Jung, Carl Gustav, *Civilizaţia în tranziţie*, Bucureşti, Editura Trei, 2011
Krebs, Christofer B., *A most dangerous Book: Tacitus`s Germania from the Roman Empire to the Third Reich*, W.W. Norton & Company, Inc., New York, 2011
Léon Poliakov, *Mitul arian. Eseu asupra izvoarelor rasismului şi ale naţionalismelor,* Editura Est, București, 2003
Norman, Andrew, *Hitler: Dictator or Puppet?*, Pen & Sword Books Ltd, 2011
Poewe, Karla O., *New religions and the Nazis*, Taylor & Francis e-Library, 2005
Renan, Ernest, *Mântuitorul-Viața lui Isus*, Editura Orizonturi, București, 2013
Rose, Rosa Sala, *Dicţionar critic de mituri și simboluri ale nazismului*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005
Weikart, Richard, *From Darwin to Hitler: evolutionary, ehics, eugenics, and racism in Germany*, Palgrave Macmillan, (2004) 2006
Weinreich, Max, *Universitățile lui Hitler. Contribuția intelectualilor la crimele Germaniei împotriva evreilor*, Editura Polirom, Iași, 2000
Welch, David, *The Third Reich. Politics and Propaganda, Second Edition*, Taylor & Francis e-Library, 2007

THE CULTURAL VALUES OF THE ROMANIAN IMMIGRANTS IN CANADA

Elena Basarab (Cocoş), PhD Student, University of Craiova

Abstract: The contemporary man has the strong belief of belonging to a certain cultural and geographic space. The immigrants hold on to the maintaining of their ethnocultural specificity in the official institutional system of the society that has welcomed them, meanwhile their interest is first of all to become recognized citizens of the foster country and enjoy the same equal rights. The cultural values, the customs, traditions, symbols and most of all the perceptions regarding this cultural differences have an influence on the interpersonal relationships at an individual level. The paper's purpose is to target cultural, national and regional aspects in the context of research of the identity phenomenon and it is detailing the concept of interculturalism, cultural diversity and multicultural education. The general objective of the paper is the evaluation of the interethnic climate in Canada, the identification of the values, the dialogue patterns and aknowledgement of the preservation of customs and traditions of Romanian groups etsablished in this country, but also the social interaction form the perspective of the communication and interpersonal relationships between them and other immigrants on the Canadian land.

Keywords: Romanians in Canada, immigrant, cultural values, interculturalism, social interaction

Diferenţele culturale care provin din istoria şi evoluţia fiecărei naţiuni sunt importante în identitatea acelei naţiuni pentru păstrarea valorilor culturale şi pentru dezvoltarea de relaţii transculturale de natură economică sau socială. Valorile culturale, obiceiurile, tradiţiile, simbolurile, dar mai ales percepţiile faţă de aceste diferenţe culturale influenţează relaţiile interpersonale la nivel individual.

Orice cultură dezvoltă şi o serie de valori sau norme sociale, care vor determina rezolvarea satisfăcătoare a unor conflicte inevitabile sau, pur şi simplu, vor reglementa raporturile interindividuale. O dată dezvoltate aceste valori şi convenţii sociale, comunitatea le va transmite prin intermediul educaţiei.

În timpul regimului comunist România a trecut printr-o perioadă de izolare şi de îngrădire a identităţii, sub toate aspectele ei (culturală, religioasă, socială). Schimbările politice care au urmat după ’89, odată cu deschiderea graniţelor, au condus la un val masiv de emigrări din România. Cei mai mulţi români s-au îndreptat temporar către statele din Europa Occidentală, îndeosebi spre Italia, Franţa, Spania, datorită fondului lingvistic comun, iar în afara continentului european au ales SUA, Canada şi Australia, plecarea având, de regulă, un caracter definitiv.

Lucrarea vizează aspectele cultural- naţionale şi regionale în contextul cercetării fenomenului identitar şi detaliază conceptul de interculturalitate, diversitate culturală, educaţie multiculturală, urmăreşte să analizeze profilul socio-cultural al românilor din Canada, cu accent pe dialogul intercultural şi pe activităţile întreprinse de comunitatea românească din Canada, în scopul promovării şi menţinerii culturii şi valorilor naţionale.

Identitatea reprezintă sentimentul de apartenenţă la un grup social cu care individul împărtăşeşte în comun o serie de sentimente. Sentimentul de apartenenţă se poate manifesta cu privire la familie, ţară, popor, etnie, ideologie, grup profesional etc. De altfel, din aceste „tipuri” de sentimente de apartenenţă derivă diversele forme de identitate precum: identitatea naţională, identitatea etnică, identitatea de grup. Marea majoritate a primului val de emigranţi

români în Canada a sosit în Lumea Nouă înaintea primului război mondial, mai precis între anii 1907-1913, în special din motive de ordin economic. Unii au venit în Canada pentru a se stabili aici şi a prinde rădăcini. Primind pământ gratuit din partea Guvernului Canadian, s-au îndeletnicit cu agricultura, ca şi acasă, în Bucovina, stabilindu-se în regiunea preerilor - Saskatchewan, Alberta şi Manitoba. Au defrişat păduri, mărind suprafaţa de teren arabil, au construit drumuri, şi-au construit case şi ferme.

Alţii au venit în Canada în speranţa de a câştiga ceva bani şi de a se reîntoarce în satele lor, unde să-şi cumpere pământ împreuna cu familia. Aceştia s-au îndreptat spre centrele industriale, oraşe ca Montreal, Hamilton, Windsor sau Regina, unde puteau lucra în fabrici, în construcţii sau spre minele din Ontario

Izbucnirea razboiului în 1914 i-a împiedicat pe mulţi să se întoarcă în ţară; dupa încheierea păcii, unii s-au hotărât sa se stabilească definitiv aici, iar alţii s-au reîntors în România.

Între 1920-1922 un numar însemnat de români au sosit în Canada, în special pentru a se reuni cu familia. Criza economică de la începutul deceniului al treilea, a făcut să scadă cota de emigrare în Canada. O creştere a emigraţiei în Canada s-a simţit imediat dupa al II-lea război mondial şi, mai târziu, în ultimii 5-7 ani.

În Alberta se află localitatea Boian, ai cărei locuitori erau, între cele două războaie mondiale, în majoritate români bucovineni. Descendenţii lor, din a doua şi a treia generaţie, nu mai vorbesc, cei mai mulţi dintre ei, româneşte, dar numele localităţii a rămas românesc.

Un numar apreciabil de români muncesc în industrie în Toronto şi în Ottawa. Alte oraşe în care se gasesc mulţi romani sunt Hamilton si Windsor..

Examinând tabloul general al emigraţiei române în Canada se observă că, dacă primul şi al doilea val cuprindeau mai ales ţărani veniţi din Transilvania, Bucovina sau Dobrogea, ultimele valuri cuprind români de pe tot teritoriul ţării, cu deosebire din Vechiul Regat.

Cei dintâi emigranţi s-au stabilit în Canada din motive economice, întărite de motive politice şi religioase; cei din valul de după război au fost acceptaţi în Canada ca refugiaţi politici; ultimii veniţi au ales calea exilului din diverse motive: politice, economice sau dintr-o simplă aventură.

Copiii născuţi în Canada din părinţi români aveau puţine posibilităţi de a învăţa limba română, una dintre acestea fiind la şcolile cu caracter religios de pe lângă biserici. Ele funcţionau, de cele mai multe ori, sâmbăta şi duminica şi de aceea erau cunoscute şi sub numele de şcoli duminicale. Trăind într-o ţară străină, unde în mod oficial totul era în engleza, copiii emigranţilor români nu vorbeau româna perfect. Puteau comunica în aceasta limbă, uneori presărată cu cuvinte englezeşti. În utimii ani, situaţia s-a schimbat. Majoritatea imigranţilor români în Canada sunt oameni educaţi. Venind aici ca turişti singuri şi stabilindu-se apoi definitiv în Canada, unde-şi aduc familia în 1-2 ani sau venind cu familia de la început. Noii emigraţi români în Canada vorbesc acasă cu copiii lor în limba română. Dar aceasta situaţie durează doar câţiva ani). Multora le lipseşte, însă, hrana spirituală, locurile, oamenii şi obiceiurile din ţară.

Cei din prima generaţie rămân mereu cu acel gol în suflet. Copiii lor, însă, nu mai au neliniştea părinţilor, nu mai trăiesc între două lumi, aceea de acasa şi aceasta de aici. Pentru ei, cealaltă lume există numai din poveşti. Tresar numai la numele de România şi român.

Românii, indiferent de data sosirii lor în Canada, au adus cu ei un adevarat tezaur cultural, de sursă folclorică - cântece, dansuri, costume populare, icoane pe lemn şi pe sticlă, artizanat - de care se simt, pe drept cuvânt, foarte mândri. Sărbătorile, fie religioase sau laice, prilejuiesc întruniri ale comunităţii din oraş sau din sat şi, cu această ocazie, se alcătuieşte un program ce cuprinde, aproape invariabil, un spectacol de cântece, dansuri în costume naţionale. Trupele folclorice româneşti participa deseori, în colaborare cu alte grupuri etno-culturale, la realizarea unor mari spectacole. Paralel cu nevoia de a avea o biserica pentru perpetuarea credinţei strămoşeşti, românii din Canada au simţit şi necesitatea de a se grupa în societăţi de într- ajutorare şi în asociaţii culturale. De-a lungul timpului, au aparut multe asemenea organizaţii care au prosperat un numar de ani şi apoi au dispărut. Există, însă, asociaţii ce au avut o contribuţie deosebit de importantă pentru promovarea valorilor şi tradiţiilor româneşti în Canada. Printre acestea la loc de cinste se numără: „Graiul românesc" din Windsor, Asociaţia Culturală Română din Hamilton, „Mihai Eminescu" din Regina, Asociaţia Română din Canada şi Federaţia Asociaţiilor Române din Canada, ambele cu sediul la Montreal, Cenaclul literar artistic Observatorul din Toronto etc.

Prima asociaţie de cultură a fost cea din Montreal, 1912, numită *Societatea Română de Ajutor şi Cultură.* Ea a fost succedată de *Dulcea Bucovina*, care a avut o activitate rodnică în perioada dintre cele două războaie mondiale. Alte societăţi: *Societatea Uniunea Românilor* - Hamilton, Ontario; *Graiul Românesc* - Windsor, Ontario; *Mihai Eminescu* - Regina, Saskatchewan.

Toate aceste societăţi au jucat un rol deosebit de important în viaţa socială a românilor-canadieni, în special până în perioada crizei economice. Funcţia lor culturală şi socială a început să fie suplinită de parohie, prin asociaţiile de femei şi corurile parohiale.

Cu timpul, limba utilizată în cadrul activităţilor acestor asociaţii a devenit, tot mai mult, engleza, cu excepţia comunităţilor din est unde a existat un flux mai mare de emigranţi ce a alimentat coloniile româneşti cu noi emigranţi.
(http://www.observatorul.com/articles_main.asp?action=articleviewdetail&ID=772)

În conştiinţa omului contemporan din Europa, convingerea unei apartenenţe la un anumit spaţiu cultural şi geografic este destul de clară. Deşi este preocupat zilnic cu problemele existenţiale de pe prima treaptă a piramidei lui Maslow, românul ştie că este creştin poate tot la fel de mult ca şi faptul că aparţine unei anumite comunităţi rurale sau orăşeneşti.

În cultura noastră naţională născută sub auspiciile romantismului, dorinţa de cunoaştere a profilului spiritual al poporului, pentru a-i reliefa specificitatea naţională i-a preocupat atât pe gânditorii Şcolii Ardelene care au subliniat în mod expres latinitatea limbii române, aşa cum afirmase deja Dimitrie Cantemir, cât mai ales pe scriitorii din secolul al XIX-lea, unul dintre fiind Mihail Kogălniceanu, care era interesat de compuneri originale menite să reflecteze *duhul naţional*, deoarece traducerile, imitaţiunile şi adaptările nu pot face o literatură adevărată.Specificul naţional, conturat într-un lung proces istoric, rezultă din chiar natura actului de creaţie ce stă sub semnul originalităţii, constituind modul firesc de existenţă a artei şi culturii. În cultura noastră limba a avut o importanţă istorică deosebită, fiind primul argument invocat în favoarea comuniunii de neam şi cultură, în dovedirea existenţei pe acest teritoriu ca popopr unitar. Limba română este o limbă unitară, fără dialecte şi fără deosebiri între limba scrisă şi cea vorbită.

Trăsăturile care evidenţiază legăturile dintre creaţia cultă şi creaţia populară reprezintă o particularitate cu urmări evidente în arta şi cultura română. Creaţia folclorică a influenţat continuu arta cultă, fiind o sursă de inspiraţie.

În această lume a valorilor estetice, ceea ce contează este sensibilitatea şi talentul ce determină rostirea frumosului, rezultând creaţii orale ce au acces în sfera elevată a valorilor.

Deşi colindele au încetat de mult a mai fi simple formule tradiţionale cu scop practic, ele au devenit adevărate texte poetice, exemplu de devenire a felului în care cântul popular românesc prin evoluţia de la tradiţia magică a ajuns la o formă cu adevărat artistică îmbinând în mod sincretic muzica, poezia şi dansul într-un spectacol unic, naţional şi tradiţional. Originalitatea culturii române se manifestă nu doar în operele tematice ce descriu şi definesc naţiunea ci şi în modul în care asimilează motivele de largă circulaţie. (Blaga, p. 45).

Nu există doar un pluralism religios în Canada, ci şi un pluralism etnic-cultural şi etic. Pluralismul nu este o caracteristică exclusiv occidentală şi nu este un fenomen în totalitate nou, dar astăzi se prezintă şi este conceput cu unele conotaţii tipic contemporane, noi, şi a devenit un fenomen mondial care implică popoarele, culturile şi religiile. Acestui fenomen trebuie să i se răspundă cu o nouă atitudine: în faţa străinului şi a necunoscutului se nasc sentimente de teamă, de anxietate, de precauţie. Pe de altă parte, străinul poate să fascineze, deoarece ar putea să trezească o capacitate latentă şi necunoscută din noi. În limbajul modern termenul *pluralism* înseamnă şi coexistenţa, în cadrul aceleiaşi societăţi, de poziţii intelectuale, culturale şi ideologice atât de diferite şi de opuse între ele, încât se contrazic într-un mod care nu lasă spaţiu unei posibilităţi de dialog şi unitate.

În realitate, este vorba despre o toleranţă faţă de orice concepţie de lume şi de viaţă şi se exprimă, ca metodă de soluţionare a conflictelor, prin compromisul şi dezbaterea politică. (Favaro,p. 13). Raporturile dintre economie şi etică necesită o redefinire a primatului persoanei umane faţă de lucruri şi a muncii faţă de bani.

Interdependenţa ne face să trăim într-un echilibru instabil. Efectele pozitive şi negative ale alegerilor trebuie să fie luminate de o conştiinţă planetară, care să fie deschisă dincolo de viitorul imediat. Mondializarea încredinţează diferite misiuni politicii şi culturii, deoarece vor trebui să ştie să înfrunte creşterea inegalităţilor, dezvoltarea ce va produce tot mai mulţi şomeri, progresul bunăstării care nu este însoţit şi de o adecvată creştere umană a persoanelor. (http://www.cse.uaic.ro/_fisiere/Documentare/Suporturi_curs/II_Cultura_si_religie_in_europa .pdf)

Conform lui Kymlicka comunităţile etnoculturale ajunse în noile formaţiuni statale create în urma schimbărilor istorice sunt *minorităţi naţionale* . „Faţă de acestea, scopul imigranţilor veniţi individual sau cu familia este de a se bucura de o sfera cât mai largă a drepturilor rezultate prin obţinerea cetăţeniei, şi de a se integra cât mai rapid ca membrii cu drepturi egale în societatea care i-a primit.”(Salat, L., *Puncte de vedere la interpretarea multiculturalismului in Romania* in *Altera*, nr. 15/2000, p. 27 (articol in care sunt expuse pe larg opiniile lui Kymlicka din *Multicultural Citizenship. A Liberal Theory of Minority Rights*, Clarendon Press, Oxford, 1995).

Comunităţile formate de imigranţi – pentru denumirea cărora Kymlicka foloseşte termenul de *grup etnic* – ţin şi ele la păstrarea culturii lor, iar lupta dusă de acestea pentru drepturile lor constituie de obicei parte a strădaniilor de recunoaştere a identităţii lor, dar ei nu

doresc ca acest lucru să fie asigurat de sistemul instituţional paralel al autoadministrarii şi autonomiei, ci prin forţarea cadrelor instituţionale şi legislative ale societăţii care i-a primit, în aşa fel încât acestea să devină mai permisive şi mai tolerante faţă de diferenţele etnoculturale.Statele care cuprind în interiorul lor minorităţi naţionale sunt numite de Kymlicka state *multinaţionale*, în timp ce pentru statele care primesc un numar mare de imigranţi foloseşte termenul de *polietnic*. Din această diferenţiere rezultă o concluzie importantă: statele care au în componenţa lor minorităţi naţionale nu pot fi considerate, în concepţia lui Kymlicka, state naţionale. (Salat, L., p.28 ,articol in care sunt expuse pe larg opiniile lui Kymlicka din *Multicultural Citizenship. A Liberal Theory of Minority Rights*, Clarendon Press, Oxford, 1995).

Cealaltă sursa a diversităţii etnoculturale o constituie *emigrarea*. Până la sfârşitul anilor cincizeci, începutul anilor şaizeci, statele care primeau imigranţi duceau o politică de asimilare, aplicând dispoziţii care aveau menirea să asigure alinierea şi asimilarea totală a imigranţilor la normele culturale dominante. Începând cu anii şaptezeci, aceste state au renunţat treptat la politica de asimilare, introducând o practică mai tolerantă faţă de identitatea culturală sau obiceiurile imigranţilor. Ca urmare, imigranţii şi-au putut păstra şi practica tradiţiile, au putut înfiinţa în acest scop asociaţii bazate pe voluntariat, adeverindu-se rapid faptul, ca şi aceia dintre ei care au o identitate culturală marcantă şi o conştiinţă etnică dezvoltată se pot integra în sistemul instituţional al ţării care i-a primit, şi îşi pot însuşi limba oficială pentru a deveni cetăţeni loiali şi productivi.

Ataşamentul imigranţilor faţă de cultura lor, oponenţa lor faţă de tendinţele asimilaţioniste, nu înseamnă că grupurile de imigranţi ar pretinde un sistem instituţional pe care-l percep ca fiind indispensabil pentru afirmarea culturii lor şi a societăţii paralele, aşa cum se întâmplă de obicei în cazul minorităţilor naţionale. Imigranţii ţin la păstrarea specificităţii lor etnoculturale în cadrul sistemului instituţional oficial al societăţii care i-a primit, în timp ce interesul lor este în primul rând acela de a fi cetăţeni recunoscuţi ai curentului principal al societăţii, care să se bucure de drepturi egale.

Pluralism şi multiculturalism nu sunt prin ele însele nişte noţiuni antitetice, incompatibile. Daca multiculturalismul este înţeles ca o stare de fapt, ca o expresie care înregistreaza existenţa unei multitudini de culturi nu contravine unei conceptii pluraliste despre lume, fiind doar una din posibilele configuraţii istorice ale pluralismului. Dacă însă multiculturalismul este declarat o valoare, şi nu una oarecare, ci prioritară, atunci discuţia se schimbă. În acest caz pluralismul şi multiculturalismul riscă să intre în coliziune. (Todi,A., *Aspecte lingvistice şi socio-lingvistice ale comunicării în spaţiul virtual*: *chatul* comunicare prezentată la Sesiunea naţională de comunicări ştiinţifice Centenar Mircea Eliade şi Mihail Sebastian, Alba Iulia, 25-26 mai 2007,sub tipar în Annales Universitatis Apulensis, Philologica, Alba Iulia, 8/2007).

Politica educaţională multiculturală urmareşte două scopuri pedagogice determinante: unul este creşterea şi dezvoltarea personalităţii elevilor minoritari, iar celălalt este ameliorarea relaţiilor dintre persoanele aparţinând grupurilor de culturi şi situaţii sociale diferite. Pornind de la ideea educaţiei interculturale şi bazându-se pe argumente fundamental-morale, multiculturalismul pedagogic doreşte să realizeze respectul dintre culturi.

Concluzii:

Evenimentul definitoriu al acestui secol îl reprezintă trăirea diversităţii, a diferenţei şi a eterogenităţii societăţii. Ca urmare a proceselor transnaţionale ale producţiei, consumului şi comunicării, bunurile realizate la mari distanţe, evenimentele petrecute la mii de kilometri de noi, devin experiente cotidiene. Trăirea alterităţii, a condiţiei de străin devine şi mai determinantă în locurile care sunt tinte ale migraţiei în masă. Odată cu imigranţii străini ia naştere căutarea unor noi forme de recunoaştere a celor care, deşi au fost şi până atunci, discursurile societăţii i-au redus la tăcere ori i-au uitat la periferia vieţii publice: minorităţile etnice autohtone sau cele care au imigrat mai demult.

Diferenţele sociale şi culturale dintre cei de origine diferită, reprezintă o provocare atât pentru sfera politică, interesată să găsească soluţii pentru astfel de situaţii, cât şi pentru acele ştiinte sociale care se angajează la o interpretare a acestora. Răspunsurile generate de această provocare au creat un nou tip de discurs: *multiculturalismul*.

Multiculturalismul reprezintă una dintre cele mai celebre şi controversate tematici ale timpului nostru.Multiculturalismul este un discurs pentru o modernitate târzie, care prezintă, interpretează şi reevaluează experienţa socială a diversităţii şi a diferenţelor. Multiculturalismul pune accentul pe diferenţiere şi diversitate. *Cultura, identitatea şi politicul* devin categorii centrale ale dezbaterii şi ale discursului public, context în care dobândesc noi sensuri.

Nu este încă clar dacă am devenit ori nu cu toţii multiculturalişti. Că trăim într-o societate multiculturală e clar, dar dacă acceptam ori nu premisele multiculturalismului ca politica/ideologie rămâne încă o întrebare deschisă.

Preocuparea pentru aspectele culturale, identitare vizează efectiv spaţiul culturii. Statul - daca este multicultural - este format din diferite comunităţi, şi nu este proprietatea niciuneia.

Ultima perioadă a adus schimbări rapide şi spectaculoase în viaţa românilor de pretutindeni. Factorii care le-au determinat sunt multipli: căderea regimului comunist, care a facilitat românilor din ţară şi din fostul lagăr comunist posibilitatea de a trece graniţele, cu restricţii din ce în ce mai puţine, în diferite scopuri: turistic, educativ, financiar sau – pentru a folosi o formulă tocită din vremea dictaturii ceauşiste – pentru „reîntregirea familiei" etc.; relaxarea condiţiilor de emigrare impuse românilor şi altor ţări de către anumite state (Canada, Noua Zeelandă, Australia) pentru românii din România, beneficiile intrării în Uniunea Europeană, coroborate cu aspecte mai puţin plăcute ale democraţiei româneşti (instabilitatea politică şi economică în anumite intervale ale perioadei postdecembriste; creşterea şomajului, în special în rândul tinerilor şi al populaţiilor din anumite zone defavorizate; marginalizarea, în ţară, a anumitor anumitor meserii prin privatizarea şi schimbarea profilului unor fabrici şi uzine) oferă românilor o oportunitate nesperată de angajare şi obţinere de câştiguri (adesea net superioare celor din ţară) în diverse profesii solicitate pe piaţa muncii occidentale; utilizarea pe scară din ce în ce mai largă a internetului, care favorizează comunicarea, reducând distanţele dintre oameni. Ca o consecinţă, directă sau indirectă, a tuturor factorilor menţionaţi (cu pondere diferită de la o situaţie la alta), numărul românilor plecaţi din ţară, temporar sau definitiv, a crescut vertiginos în ultimii ani.

O privire, fie ea şi sumară, pe paginile de internet ale românilor din străinătate, ne relevă problemele cu care se confruntă comunităţile româneşti din afara României: problema adaptării la noile condiţii de viaţă şi de muncă; necesitatea presei în limba maternă; educaţia

(a se vedea, de pildă, situaţia comunităţilor româneşti recent formate, prin emigrarea multor români în străinătate (la muncă, la studii, prin căsătorie etc.); problema păstrării specificului cultural (religie, credinţe, obiceiuri etc.) şi lingvistic într-un mediu străin; în sfârşit (dar nu în ultimul rând) – un factor greu de pus în „ecuaţie" şi de evaluat statistic: dorul, cuvânt şi sentiment care apar destul de frecvent exprimate în spaţiul virtual, fie că este vorba despre publicaţiile online ale românilor din afara graniţelor, despre pagini de internet ale comunităţilor româneşti din străinătate, despre bloguri sau forumuri de discuţie. Poate că nu întâmplător unul dintre siturile făcute pentru românii din străinătate poartă tocmai acest nume: dor de ţară (www.rdt.dordetara.ro, înfiinţat de postul de radio cu acelaşi nume). Publicaţiile online şi site-urile românilor exprimă clar intenţia de a stabili o comunicare între românii de pretutindeni în vederea păstrării şi promovării ideii de român.

BIBLIOGRAFIE:

Blaga, L., *Isvoade*, Editura Minerva, Bucureşti, 1972, p. 45

Favaro, G., *Il dialogo interreligioso,* Editrice Queriniana, Brescia 2002,p. 13

Salat, L.,*Puncte de vedere la interpretarea multiculturalismului in Romania"* in *Altera*, nr. 15/2000, pp. 27-28 (articol în care sunt expuse pe larg opiniile lui Kymlicka din *Multicultural Citizenship. A Liberal Theory of Minority Rights*, Clarendon Press, Oxford, 1995).

Todi, A., *Aspecte lingvistice şi socio-lingvistice ale comunicării în spaţiul virtual: chatul* (comunicare prezentată la Sesiunea naţională de comunicări ştiinţifice Centenar Mircea Eliade şi Mihail Sebastian, Alba Iulia, 25-26 mai 2007), sub tipar în Annales Universitatis Apulensis,Philologica, Alba Iulia, 8/2007.

***http://www.observatorul.com/articles_main.asp?action=articleviewdetail&ID=772

***https://adinterculturala.wordpress.com/studii-in-arhiva/romanii-din-afara-granitelor-structuri-de-comunicare-si-identificare-culturala-in-spatiul-virtual/

*** http://www.cse.uaic.ro/_fisiere/Documentare/Suporturi_curs/II_Cultura şi religie în europa pdf.

www.rdt.dordetara.ro

***Această lucrare a fost realizatăî cadrul proiectului "Cultura româna şi modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanţat de Uniunea Europeana şi Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanţare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077 sau „This paper is suported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077"

SOCIAL RESPONSIBILITY OF MULTINATIONALS. EVIDENCE FROM ROMANIA

Carmen Nistor, PhD. Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi

Abstract: With the rise of multinationals, corporate social responsibility (CSR) has become a new business philosophy of companies that aims to satisfy, besides customers in order to maximize their profits, other stakeholders involved. The purpose of this attitude consists in minimizing the negative impact of multinationals on the environment or society, in general. Taking into consideration the large scale adoption of this concept, our study is focused on analyzing, both theoretical and practical, the existent CSR practices in Romania. On one hand, we reviewed the national literature studies in order to compare the Romanian approach of CSR with those abroad, and, on the other hand, we analyzed the CSR reports issued by multinationals operating in Romania. The results of our study indicate a growth interest on CSR in Romanian, both from the literature and from the multinationals as well.

Keywords: corporate social responsibility, multinationals company, stakeholders, social contributions, CSR practices

Introduction

Nowadays a company's image, culture and values have become fundamental. The involvement and support of social areas is necessary to ensure commercial success because along with that comes the respect of the community to the companies. To achieve these objectives, companies provide donations and sponsorships and are involved in corporate volunteering, foundations and established extensive marketing campaigns, all falling within the scope of social responsibilities. Most companies, mostly multinational, recognize that with the possible profits of the business, they should distribute some to the community in order to maintain the continuity of sustainable development and increase positive image among consumers. This concept is known as corporate social responsibility (CSR) that has been adopted since the '70 by US multinational.

1. Review of the international CSR literature

The basis for understanding the meaning of corporate social responsibility lays in the study of Steiner (1972) which considers that at any time, in any society there is a set of generally accepted relationships, obligations and duties between the major institutions and the people Philosophers and political theorists have called this set of common understandings "the social contract" (Steiner, 1972). Later, Davis et. all. (1984) note that in the United States the trend since the 1960s has been toward more social involvement by business. The public expects business to be part of the community and to act responsibly therein. This trend does not change the basic economic mission of business, because society still expects business to provide economic goods and services efficiently (Davis et. all., 1984).

Furthermore, Robin & Reidenbach (1987) have reviewed the concepts of social responsibility and business ethics, dividing the exiting studies in: general conceptual presentations (Baumhart 1961; Brenner and Molander 1977; Cavanaugh, Moberg, and Velazquez 1981; Clasen 1967; Gross and Verma 1977; Lavidge 1970; McMahon 1968; Newstrom and Rush 1975; Sturdivant and Cocanougher 1973); special-topic conceptual

discussions including such areas as purchasing (Cummings 1979; Davis, Rudelius, and Buchholz 1979; Mayer 1970), field sales personnel (e.g.,

Dubinsky, Berkowitz, and Rudelius 1980), marketing research (e.g., Blankenship 1964; Tybout and Zaltman 1974), new product development (e.g., Varble 1972), and international marketing (e.g., Kaikati and Label 1980); model- or theory-based conceptual pre.sentations (Ferrell and Gresham 1985; Hunt and Vitell 1986; Laczniak 1983); and survey-based empirical investigations (Chonko and Hunt 1985; Crawford 1970; Ferrell and Weaver 1978; Ferrell, Zey-Ferrell, and Krugman 1983; Hunt, Chonko, and Wilcox 1984; Krugman and Ferrell 1981; Laczniak, Lusch, and Strang 1981; Ricklefs 1983; Zey-Ferrell and Ferrell 1982; Zey-Ferrell, Weaver, and Ferrell 1979).

2. Approaches in the Romanian literature on the corporate social responsibility concept

The existing Romanian articles focused on different aspects of corporate social responsibility. Korka (2004) discusses the CSR experience in Romania, especially on the motives that led to a difficult development of this concept. Tiriteu et. all. (1998) notice the impact of multinational on the development of CSR in Romania. Nemoianu (2010) links corporate social responsibility with the misunderstanding by Romanian managers of existing links between ethics and success.

Bibu et. all. (2010) have identified several opinions of companies' managers in Romania regarding CSR. The results of their study show that the importance of CSR is given by the fact that voluntary involvement in social situations brings the company an important benefit of its visibility in the community. Simultaneously, 90% of the respondents from their study revealed that they want to become partners of social communities by engaging in CSR. Non-involvement in social activities or social irresponsibility will have negative consequences primarily on the company's image but also on other like credibility, human resources and opportunities business. Another result of the study shows that 84% of managers surveyed believe that adopting CSR programs by more and more companies can help economic and social revitalization of Romania. Being socially responsible to all audiences with whom they come into contact, both internally and externally (community, employees, customers and partners etc.) companies will demonstrate that share with them the desire for integration into a balanced community.

Ciupercă (2011) analyzes CSR-related discrepancies between managers of companies and real activity statements reported by various forums International and Global CSR Resources approved. The author concludes that, although attitudes and statements are quite a few managers, Romania is a early implementation of the process of corporate social responsibility. Although the process is approved in the management of companies' modalities and implementation of practical features are not well internalized by business.

Vuţă et. all. (2007) discuss the corporate social responsibility in Romania in the context of sustainable development principles, while Stancu and Olteanu (2008) approached CSR from a EU perspective.

3. Discussion on the content of CSR

Corporate social responsibility (CSR, also called corporate conscience, corporate citizenship or sustainable responsible business/ Responsible Business) is a form of corporate

self-regulation integrated into a business model (Wood, 1991). CSR policy functions as a self-regulatory mechanism whereby a business monitors and ensures its active compliance with the spirit of the law, ethical standards and international norms. In some models, a firm's implementation of CSR goes beyond compliance and engages in "actions that appear to further some social good, beyond the interests of the firm and that which is required by law (McWilliams and Siegel, 2001). CSR aims to embrace responsibility for corporate actions and to encourage a positive impact on the environment and stakeholders including consumers, employees, investors, communities, and others. The term "corporate social responsibility" became popular in the 1960s and has remained a term used indiscriminately by many to cover legal and moral responsibility more narrowly construed.

Common CSR actions include:

1. Environmental sustainability: recycling, waste management, water management, renewable energy, reusable materials, 'greener' supply chains, reducing paper use and adopting Leadership in Energy and Environmental Design (LEED) buildind standards.

2. Community involvement: This can include raising money for local charities, providing volunteers, sponsoring local events, employing local workers, supporting local economic growth, engaging in fair trade practices, etc.

3. Ethical marketing: Companies that ethically market to consumers are placing a higher value on their customers and respecting them as people who are ends in themselves. They do not try to manipulate or falsely advertise to potential consumers. This is important for companies that want to be viewed as ethical.

Figure 1. Common CSR actions

Source: McWilliams, A., Siegel, D. (2001), Corporate social responsibility: A theory of the firm perspective, *Academy of Management Review*, Vol. 26, pp. 117–127, doi:10.5465/amr.2001.4011987.

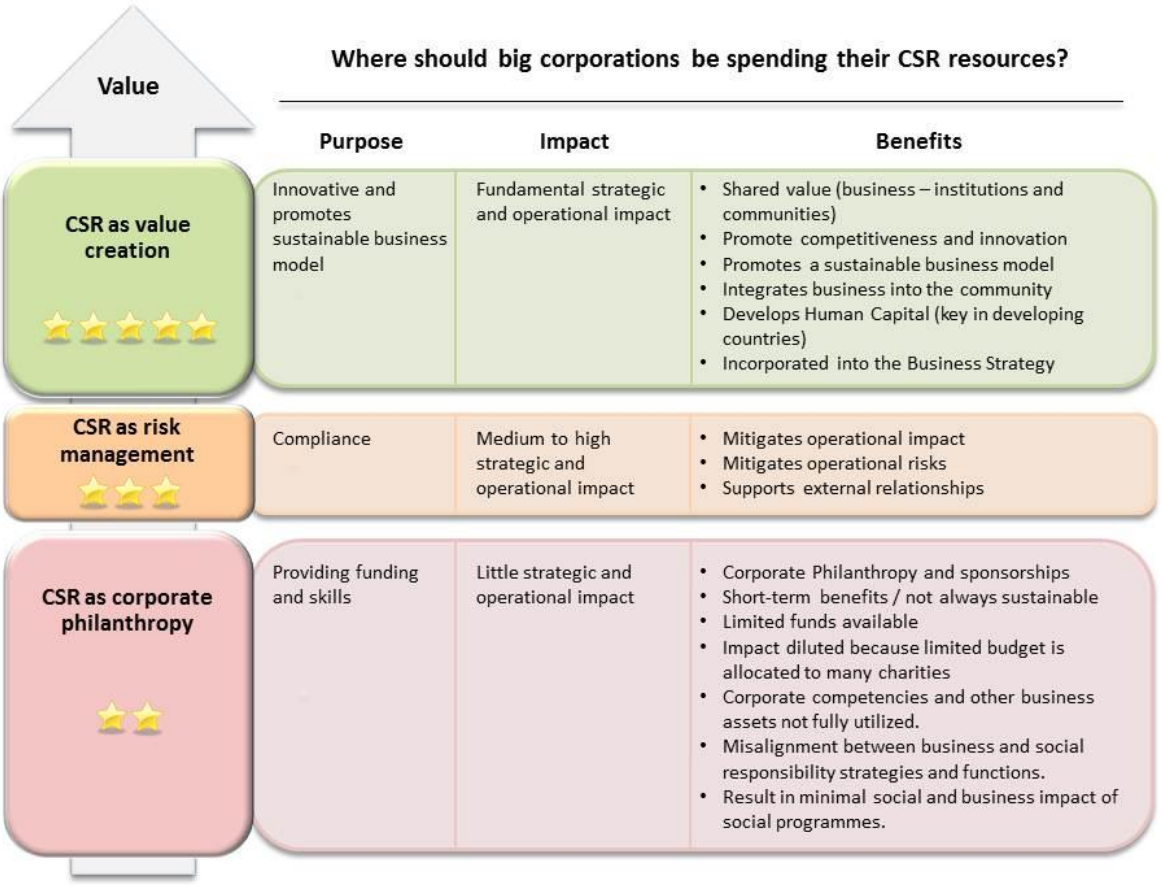
Value
Where should big corporations be spending their CSR resources?
Purpose
Impact
Benefits
CSR as value creation
Innovative and promotes sustainable business model
Fundamental strategic and operational impact
• Shared value (business – institutions and communities)
• Promote competitiveness and innovation
• Promotes a sustainable business model
• Integrates business into the community
• Develops Human Capital (key in developing countries)
• Incorporated into the Business Strategy
CSR as risk management
Compliance
Medium to high strategic and operational impact
• Mitigates operational impact
• Mitigates operational risks
• Supports external relationships
CSR as corporate philanthropy
Providing funding and skills
Little strategic and operational impact
• Corporate Philanthropy and sponsorships
• Short-term benefits / not always sustainable
• Limited funds available
• Impact diluted because limited budget is allocated to many charities
• Corporate competencies and other business assets not fully utilized.
• Misalignment between business and social responsibility strategies and functions.
• Result in minimal social and business impact of social programmes.

Figure 2. CSR approaches

4. CSR practices of multinationals operating in Romania

Ilieş' study in 2011 on preoccupations regarding social corporate responsibility in Romania show that there are some specific areas of interest for social corporate responsibility among companies in Romania: education, social activities, environment, culture, sports, human rights, health care. Taking into consideration the number of companies (48) included in their study (Romanian and multinationals operating in Romania as well), our study focused only on the multinational operating in Romania. In order to identify the main areas of social corporate responsibility of these firms we reviewed their statements and reports regarding social corporate responsibility. We studied 30 multinationals operating in Romania and studied their reports issued between 2010-2013.

The results are as followed:

Table 1. CSR areas in which multinationals operate in Romania

education	10 companies
social activities	12 companies
environment	15 companies
culture	8 companies
sports	13 companies
human rights	9 companies
health care	11 companies

Source: author's projection based on analysed CSR reports of multinationals operating in Romania between 2010-2013

Comparing the results of our study with those of Ilieș we can notice that the number of CSR domains of companies has increased. This trend is consistent with the international approach, which demonstrates that corporate social responsibility begins to increase in Romania.

Conclusions

Anselmsson and Johansson (2007) assessed three areas of CSR performance: human responsibility, product responsibility and environmental responsibility. Martinuzzi et al. described the terms, writing that human responsibility is "the company deals with suppliers who adhere to principles of natural and good breeding and farming of animals, and also maintains fair and positive working conditions and work-place environments for their own employees. Product responsibility means that all products come with a full and complete list of content, that country of origin is stated, that the company will uphold its declarations of intent and assume liability for its products. Environmental responsibility means that a company is perceived to produce environmental-friendly, ecological, and non-harmful products." Jones et al. (2005) found that environmental issues are the most commonly reported CSR programs among top retailers.

The results of our study are consistent with those of Jones, proving that environment it is the main preoccupation of multinational in Romania.

REFERENCES:

Anselmsson, Johan; Ulf Johansson (2007), Corporate social responsibility and the positioning of grocery brands: an exploratory study of retailer and manufacturer brands at point of purchase, *International Journal of Retail & Distribution Management*, Vol. 10, pp. 849.

Bibu, N., Năstate, M., Gligor, D.C. (2010), The Perception Over Corporate Social Responsability in Romania, *Review of International Comparative Management*, Vol 11, Issue 5.

Ciupercă, E.M. (2011), An Explanatory Model of Corporate Social Responsibility Implementation

in Romania", *2011 International Conference on Social Science and Humanity IPEDR*, vol 5, IACSIT Press Singapore.

Davis. S.M., Rudelius, W., Buchholz, R.A. (1979), Ethical Problems of Purchasing Managers. *Harvard Business Review.* Vol. 57, No. 8, pp. 12-14.

Korka, M. (2004), Experiencing Corporate Social Responsibility in Romania, *The Romanian Economic Journal*, Year VII, No. 14, 2004, p. 7.

Jones, P., Comfort, D., Hillier, D. (2005), Corporate social responsibility and the UK's top ten retailers, *International Journal of Retail & Distribution Management*, Issue 33 (12), pp. 882–892, doi:10.1108/09590550510634611.

Martinuzzi, André; Robert Kudlak; Claus Faber; Adele Wiman (2011). "CSR Activities and Impacts of the Retail Sector". *RIMAS Working Papers* No.4: 2.

McWilliams, A., Siegel, D. (2001), Corporate social responsibility: A theory of the firm perspective, *Academy of Management Review*, Vol. 26, pp. 117–127,

doi:10.5465/amr.2001.4011987.
Nemoianu. E.L. (2010), Corporate Social Responsibility in Romania: between PR tactics and Sustainable Strategy, *Academic Public Administration Studies Archive*, p. 5.
Robin, D.P., Reidenbach, R.E. (1987), Social Responsibility, Ethics, and Marketing Strategy: Closing the Gap between Concept and Application, *Journal of Marketing*, Vol. 5I, pp. 44-58.
Stancu, A., Chelcea, L., Baleanu, T.E. (2011), Representing Corporate Social Responsibility. A Case Study of Romania's Top 100 companies, *African Journal of Business Management*, Vol. 5 (6).
Steiner, George A. (1972), Social Policies for Business, *California Management Review* (Winter), pp. 17-24.
Tiriteu, D.L., Ettkin, L.P., Helms, M.M. (1998), Romania: ready for US business investment, *European Business Review*, Vol. 98, No. 5, 1998, p. 260.
Vuţă, M, et. all. (2007), Corporate social responsability în Romania in the context of sustainable development principles, The 47th Congress of European Regional Science Association", *ERSA*, Retrieved from
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1347358.
Wood, D.J. (1991), Corporate Social Performance Revisited, *The Academy of Management Review*, Vol. 16, No. 4, pp. 691-718.

Acknowledgments
"This research was supported by the project "Minerva – Cooperation for an elite career in doctoral and postdoctoral research", co-founded from the European Social Fund through the Development of Human Resources Operational Programme 2007-2013, contract no. POSDRU/159/1.5/S/137832."

MODERN ATHEISM AND ITS IMPACT ON EUROPEAN CULTURE

Călin Roşu, PhD Student, University of Craiova

Abstract: With the end of the world wars, Europe was ready to heal its wounds and repair the wrongs caused to the European creative spirit, the same who had given birth to Western culture.
But the pain of war had left a bitter mark upon the European peoples who, by popular demand, gave up the creativity and cultural needs of centuries past, in favour of selfish ambitions and atheist economy characterized by the fervour of the maximum gain, beyond human consequences.
Christian Europe was invaded by countless waves of colonists from all over the world, most of them sharing a different spiritual vision from the European majority. But the real cultural issues will come from spiritual degradation of the European society itself, especially from the new generations willing to change the world. They decided to break away from their past, national faith, from their religion, in favour of a global pseudo culture, one of ignorance, of insensitivity, showing incapacity to touch people's hearts and the souls of humanity, in search of its new capitalist way.
This new mass-media globalist culture, based on consumerist ideals, based on chaos, atheism and materialism came hard to change the strong cultural and moral values that have created Europe. Churches were fragmented, discredited, replaced in the collective subconscious with financial institutions capable of assuring present wealth in detriment of the future.
Such a society is currently showing its limits through the inability to maintain its real culture, spiritual independence and,even wellbeing is reduced by the lack of morality.
If society is to rebuild and consolidate itself and the classical European culture and ideals, it must shake off the atheist dominance over the economy in favour of the solid building blocks of the true faith and culture of Christian Europe.

Keywords:Christian,culture,material,spiritual,capitalist

With the end of the world wars, Europe seemed ready to heal wounds and repair the damage to the creative spirit, the same who had given birth to western culture.War had left a bitter taste to the european peoples.Among other measures intended to restart the economy some of the western states will begin promoting a consumerist mentality, based on market demand, where production will not equate consumption but company neccessities.Small economy and state economy will pass into the hands of major interest groups,prompting the monopoly of global wealth owned by a small number of multinational companies .

The fall of the colonies ,their independence and poverty under the influence of local leaders subservient to the same groups, will increase the gap between rich and poor.Conflicts will start in developing countries,battles for access to the resources of the world will follow.Rapid enrichment and access to information flowing through the channels of media communication was increasingly influential.

The people have given up their specific creativity and cultural needs of past centuries, in favour of selfish ambitions in favor of a market economy characterized by atheistic fervor clearly defined by the purpose of financial gain , beyond human considerations.

Media culture will replace theater and shows defining past centuries. This was extremely aggressive, assaulting the public minds with untrue information about the world falling rapidly in a transition and about materialism, gains at the expense of faith and traditional culture.

With new models, in particular movie characters will promote modern ideologies, rationalist, materialist and wealthy European consumerist values.Society accepted worldly lures of wealth and accumulation in the rush for financial gains.These new models will show the victory of western capitalism, welfare of a social class, but would deny the moral degradation and loss of European culture.

The society of the people, the one of the Enlightenment was replaced by the society of companies and banks.Consuerism will increase as new images projected on screens will increase people's financial needs and personal comfort requirements.

Christian Europe was overrun by waves of settlers often belonging to other religious orientations than the majority of the population.This would actually create new cleavages, social unrest and turmoil in the lives of europeans.These people would not integrate culturally or mentaliy, remaining isolated in often separated communities, poor ghettos suffering outbreaks of violence and trafficking.They will remain virtually unknown to their conationals until the 90s when they would make their presence clearly felt.

But so far, these isolated communities grew exponentially through migration, putting serious pressure on national security.They will,in many states still retain their unspoiled culture and religion and can not be integrated into consumerist societies.

At the same time, European nations have chosen to sacrifice their own national culture for new ideas that started the radical changes within new generations.The imense loss of life during the war created an acute need for labor, so a rescheduling of social classes and a change in the value scale .Certain fake values were taken, polished and communicated through print media in a balanced manner to the detriment desired by the so-called modern classic.

In the process of decision, economic, and social policies have played a detrmining role,begining from school, new generations were taught to think unilaterally and selfishly to meet the requirements of the new man of world capitalism.

Another victim of this immoral campaign was religion.The strong factor that motivated and united European nations ,who support Therefore, by sustained campaign, aimed at discrediting the Church, the only institution that appeals to moral man, not to socioeconomic one,was hit by aggression.The Church was the only power that was able to stop the desire for financial accumulation.

Church represented a major risk for the entire consumer society because materialism is contrary to Christian morality.From the beginning, the Church drew attention to the moral degradation of society.It opposed the forced secularization and migration 60s massive changes. Meanwhile, new legal regulations which gave vent to sectarianism, atheistic mentality and legalized genocide of slaughtering of the innocent children, shook the influence of the Church from its core.Often repressed by the state, trying to legitimize the actions of Christian social movements opposing to the new order,the Church became the main opposing factor .

Discrediting continued through excessive coverage of alleged scandals within clergy.The church tolerated some immoral representatives that created a lack credibiliy.At the same time, public opinion had began to neglect the positive actions initiated and sponsored by the Church. Deliberately, religious groups were intigated into open conflict against each other then blamed as an alternative inappropriate to the 20th century.

The young people were trained in a manner truly atheistic within the indoctrination machine supported by the various dubious informations, circulated through the mass media.Another destabilizing factor was music, a new breed of rock, punck, pop, etc replaced symphonic music that has sustained european culture for centuries, perpetuated by the great classics.Often ,these new genres message was distorted, perverted and gave rise to real life styles.

Some bands have imposed their thinking style, clothing, behaviour.The 60-70 were dominated by the western culture that ,althoug often promoting anti-social behavior, and sometimes antireligious violence, sparking riots within society.Also, others induced behaviors in a subversive way with young peoples lives became problematic.Behaviours such as sexual libertinism, which led to the spread of AIDS, drugs that destroyed families and lives found feritle soil within the hearts of a hysterical generation.

Anarchist immages who had portrayed youngsters deprived of moral norms, under the influence of narcotics or alcohol abuse, became models for a genration, being presented as an expression of libertyi.In fact, without censorship, their behavior will soon become dangerous to society.On the political scene lobby groups have promoted a series of new values, blackmailable people, subservient to those that had given them the necessary money.These will depend on the willingness of dangerous oranisations, often illegal, even terrorist, and contribute to greater social problems.

Meanwhile, the strongest voice of a fair society, the Church, was silenced by subterfuge and subcultural and extremely powerful voices among the newly rich, people with no moral norms and national attachment.

Another change was that of the national state which will be replaced with the idea of a multicultural society, multiethnic, but ateist.Atheism will be accepted as a common point for cultural uniformity of the various ethnic groups artificially present in European society,.The ideea of peoples and cultural independence of the inhabitants of Europe protecting the nation against immigrants arriving in large numbers from the former colonies was no longer important to the nations.Throughout history the national state has been key to the development of European society, a society developed on solid foundations, organic, capable of providing cultural domination of Western societies.

The ideas of national identity would voluntarily waivered in favor of belonging to a global identity, based on economic needs increasing and decreasing the moral and cultural standarss.New generations did not understand the need to preserve their moral identity and integrity.Through obsessive repetition of so called modern ideals minds have been adapted to consumerist market and atheist lifestyle.Egocentrism enslaving the societies replaced the idea of unity, and banking institutions replaced the Church, while culture was subordinated to the economy.

In terms of finance, culture and education will be exceeded by private investmenst in projects popular indoctrination .Servicies vital to the Church were simply replaced by general indifference and ignorace of the general society ,regardeless of class or status.

The need for modern society was to repress morality, to attract primary power needs, desires held under the guise of the past, the need for integration, of belonging to a world that moves too fast for the whole generation of past.A series of differences between young and old, between parents and children appeared.The second objective was thus, achieved ,the

destabilising of families.The unity, safety, continuity, an environment where everyone would find a need to exist.But, to create human dependence on consumer society,they needed a climate of anxiety, insecurity, a man willing to seek refuge in consumption, the pleasures of the moment.

These inferences draw attention to a phenomenon,a premeditated, and supported on several levels of the psychological battle, the war of the twentieth century.This created hardships when confronting the integrity and stability of societies.In some cases, conflicts have erupted in youth hysterically instigated by the aggressive media.

This consumerist culture promoted by media owned by the obscure desires and interests, lobbyists and corporations.This way by their own atheism, materialism and modernism they have replaced the superior spiritual aspirations defining Europe for thousands of years.

Churches were fragmented and destabilized by the collective conscious, substituted with financial institutions capable of providing this campaign to the detriment of the future.Through the abundance of media campaigns politics attempted the exclusion of the Church from public life, to remove the risk of awakening in nations caught in a global mirage.

Such a society,was destabilised by limits shown in the present moment by the inability to maintain cultural, spiritual independence and even wellfare became uncertain.This questioned the XXI centurycapitalist mirrage.Crises , financial and consumerist values needed to be defend by force only to open new markets, have clearly marked the unstable foundation that currently supports Europe.

To build and strengthen the future , Europe must shake off the yoke of economic and moral degradation of contemporary atheism, which in our times can still be substuited by the solid values of true faith and European culture.

For this, the world must be realistic enough to accept the truth, to make throw off media lies and forget atheism contemporary society.

AKNOWLEDGEMENT

Această lucrare a fost realizată in cadrul proiectului "Cultura româna şi modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanţat de Uniunea Europeana şi Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanţare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077 sau „This paper is suported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

BIBLIOGRAPHY:

"Abrahamic Faiths, Ethnicity and Ethnic Conflicts" (Cultural Heritage and Contemporary Change. Series I, Culture and Values, Vol. 7) by Paul Peachey, George F. McLean and John Kromkowski (Jun 1997) ISBN 1565181042

[b] France, R. T. (2005). "Kingdom of God". In Vanhoozer, Kevin J.; Bartholomew, Craig G.; Treier, Daniel J. et al. *Dictionary for Theological Interpretation of the Bible*. Grand Rapids: Baker Book House. pp. 420–2. ISBN 978-0-8010-2694-2.

^ b *The Gospel of Matthew* by R.T. France (21 Aug 2007) ISBN 080282501X
^ b *Mercer Dictionary of the Bible* by Watson E. Mills, Edgar V. McKnight and Roger A. Bullard (May 1, 2001) ISBN 0865543739
^ b c *Dictionary of Biblical Imagery* by Leland Ryken, James C. Wilhoit and Tremper Longman III (Nov 11, 1998) ISBN 0830814515
^ b *Biblical Prophets in the Qur'an and Muslim Literature* by Roberto Tottoli (Dec 14, 2001) ISBN 0700713948
^ b Bahá'u'lláh (2002). *Gems of Divine Mysteries*. Haifa, Israel: Bahá'í World Centre. p. 9. ISBN 0-85398-975-3.
Psalms: Interpretation by James Mays 2011 ISBN 0664234399
George Eldon Ladd, *The Presence of the Future: The Eschatology of Biblical Realism*, Eerdmans (Grand Rapids: 1974),.
Bowker 2005, pp. *Throne of God* entry
George Eldon Ladd, The Presence of the Future: The Eschatology of Biblical Realism, Eerdmans (Grand Rapids: 1974),
George Eldon Ladd, The Presence of the Future: The Eschatology of Biblical Realism, Eerdmans (Grand Rapids: 1974),.
Encyclopedia of Theology: A Concise Sacramentum Mundi by Karl Rahner (Dec 28, 2004) ISBN 0860120066
Romans 14:17 NIV
George Eldon Ladd, The Presence of the Future: The Eschatology of Biblical Realism, Eerdmans (Grand Rapids: 1974),
Ibid.
Theology for the Community of God by Stanley J. Grenz (Jan 31, 2000) ISBN 0802847552
Matthew by David L. Turner (Apr 15, 2008) ISBN 0801026849
A Primer of Ecclesiastical Latin by John F. Collins (Aug 1985) ISBN 0813206677
^ :^ a b *Introducing Christian Doctrine* (2nd Edition) by Millard J. Erickson (Apr 1, 2001) ISBN 0801022509
Systematic Theology Vol 2 by Wolfhart Pannenberg (Oct 27, 2004)

GROUP NARCISISM

Diana Lona Leonte, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: *Managerilor le este absolut necesară deţinerea unor abilităţi specifice. Modelele de comportament de grup sunt similare cu comportamentele individuale. Acest fapt se întâmplă deoarece un grup este un organism. El tinde să funcţioneze ca o entitate singulară.*
Standardul nostru de viaţă extrem de specializat îl datorăm în întregime specializării societăţii noastre. Specializarea contribuie la imaturitatea grupurilor prin mai multe mecanisme, unul fiind fragmentarea conştiinţei. Când rolul indivizilor într-un grup devine specializat, acestuia îi este foarte uşor să plaseze responsabilitatea morală unei alte părţi a grupului. Astfel, nu numai individual îşi abandonează conştiinţa, ci şi conştiinţa grupului ca întreg devine atât de fragmentată şi diluată, încât, aproape că nu mai există. Orice grup poate inevitabil să rămână fără conştiinţă şi caracterizat de răutate până când fiecare individ în parte nu va mai fi el însuşi în mod direct responsabil pentru comportamentul întregului grup-organismul- din care face parte.

Keywords: manager, society, narcisism, group, specialization..

Specializarea contribuie la imaturiatea grupurilor şi la potenţialul acelora pentru rău prin mai multe mecanisme diferite […]un astfel de mecanism: fragmentarea conştiinţei1. Individul şi societatea îşi abandonează autonomia, specificul lor, acceptă manipularea venită de la centru, dînd naştere unui narcisism colectiv. Christopher Lasch vorbeşte de personalitate narcisistă pentru a defini această construcţie identitară într-un cîmp social manipulat, anulînd capacitatea de intervenţie, autonomă sau individuală.2

Gândirea stereotipizată, dizolvă individualitatea managerului în spaţiul extra-organizaţional conturând o silueta unei entităţi. Dincolo de caracteristicile reale, acestei entităţi îi sunt atribuite şi alte caracteristici: atitudine şi comportamente care sunt influenţate de valori specifice elitare; mândria managerilor de a face parte din clasa managerială, care, este asimilată de restul populaţiei ca o formă de narcisism de grup. Secretul, minciuna instituţionalizată, manipularea, sunt „instrumente" uneori utile în management, alteori, chiar stipulate contractual la angajare. De exemplu, în cadrul negocierii unui contract de afaceri, un manager nu poate, şi ar fi chiar impotriva intereselor organizaţiei pe care o conduce, să fie foarte sincer, poate fi obligat de împrejurări să manipuleze situaţia şi cu siguranţă nu-şi permite să dezvăluie secretele afacerei sale.

Interesant cum, cei care decid să studieze actorul social, independent de baza specializărilor, plecând de la aceeaşi teorie, ajung la diverse interpretări şi explicaţii ştiinţifice. Raymond Boudon3, in ideea argumentării raţionamentului subiectiv, dă exemplul unei piramide care are laturile colorate divers, astfel încât fiecare individ care priveşte o singură latură, poate presupune că toate celelalte laturi au aceeaşi culoare, plecând de la informaţia deţinută. Scott Peck,vorbind despre faţetele realităţii, dă exemplu petele de pe Lună care în

1 M. Scott Peck, *Psihologia minciunii*, Editura Curtea Veche, Buc. 2003, p.264
2Adrian Neculau, *Psihologie Socială. Aspecte contemporane,* Editura Polirom, Iaşi, 1996, p. 234
3Raymond Boudon, *Tratat de sociologie,* Editura Humanitas, Bucureşti, 2005, p. 46

America de Nord pot forma imaginea unui om, iar în America Centrală a unui iepure4. Care este realitatea? Realitatea este că piramida are culoarea laturii private de unul dintre indivizii care o privesc, şi Luna are imaginea unui iepure pentru un central-american. Punctele de vedere alternative nu înlătură alte realităţi. Un singur punct de vedere poate fi abordat sociologic, psihologic, biologic, sociobiologic, Freudian, raţional, existenţialist etc. O disciplină reprezintă un model de abordare.

Alegerea mea este nu de a trata aspectele pozitive ale grupului specializat, ci de a încerca o dicuţie fără intenţia de a eticheta grupurile specializate ca fiind rele. Un exemplu, extrem într-adevăr, este ziua de 16 martie 1968, când elemente din forţa de Intervenţie Barker au intrat într-un grup de sate, MyLai, din provincial Quangai din sudul Vietnamului. Misiunea era de tipul"caută şi distruge" a soldaţilor vietnamezi. Urmarea? Trupele Companiei C au ucis între 500 şi 600 de civili, neînarmaţi, în diferite moduri. Numărul soldaţilor implicaţi poate fi estimat probabil între 50 care au apăsat pe trăgaci, şi aproximativ 200 care au fost martori direcţi la ucidere. În cursul unei săptămâni, cel puţin 500 de oameni din Forţele de Intervenţie Barker au ştiut de masacru. Timp de un an nu s-a raportat nici-o crimă. Adevărul a fost aflat întâmplător. Cum se face ca aproximativ 500 de oameni, majoritatea nefiind indivizi răi, au putut participa la un act atât de monstrous precum cel de la MyLai?

Comportamentul grupurilor este în mod izbitor imatur[...] reprezentând mai puţin decât suma părţilor lor.5

Revenind la exemplele de la începutul discuţiei, răspunsul îşi are origine în mai multe cauze. Una din acestea este problema **specializării.** Specializarea este unul din marile avantaje ale grupurilor. Există numeroase feluri în care grupurile pot funcţiona cu mai mare eficienţă decât indivizii. De exemplu Compania General Motors, poate produce un număr enorm de maşini deoarece angajaţii săi sunt oameni specializaţi: directori, turnători, muncitori.

Standardul nostru de viaţă extrem de specializat îl datorăm în întregime specializării societăţii noastre. Specializarea contribuie la imaturitatea grupurilor prin mai multe mecanisme, unul fiind fragmentarea conştiinţei. Când rolul indivizilor într-un grup devine specializat, acestuia îi este foarte uşor să plaseze responsabilitatea morală unei alte părţi a grupului. Astfel, nu numai individual îşi abandonează conştiinţa, ci şi conştiinţa grupului ca întreg devine atât de fragmentată şi diluată, încât, aproape că nu mai există. Orice grup poate inevitabil să rămână fără conştiinţă şi caracterizat de răutate până când fiecare individ în parte nu va mai fi el însuşi în mod direct responsabil pentru comportamentul întregului grup- organismul- din care face parte. S. Peck face următoarea afirmaţie:"*Narcisismul este o stare în lipsa căreia fiinţele umane se maturizează normal***"**.6 Altfel spus, narcisismul este o formă de imaturitate. Imaturitatea este un regres al individului. Nu numai la nivel individual se poate vorbi despre regres, ci şi la nivel de grup. Un aspect al acestei regresii de grup este fenomenul dependenţei de lider . Dacă sunt împreună un număr de indivizi străini unul de celaălalt, în foarte scurt timp unul sau doi dintre ei îşi vor asuma imediat rolul de lider. Acest fenomen nu se produce ca alegere obiectivă ci spontan şi inconştient. Exemplu poate sta reality show-ul *Survivor*, unde 16 persoane necunoscute sunt obligate sa trăiască izolat. În cel mai scurt timp, telespectatorii îşi pot da seama cine este liderul spontan.

4M. Scott Peck, *Psihologia minciunii,* Editura Curtea Veche, Buc. 2003, p. 147
5 Ibidem, p.263
6 Ibidem, p. 270

Un răspuns la acest fenomen ar fi nu neapărat faptul că o persoană doreşte să fie lider, ci, faptul că ceilalţi indivizi doresc să fie conduşi. A dori să fie conduşi se poate atribui şi lenei, lenea de a lua decizii, de a face planuri, să fie responsabil, să-şi exercite iniţiativa, să rişte să devină nepopular, să ai curaj, etc. Problema este că rolul de supus este rolul copilului. Individual adult este managerul destinului său. Asumându-şi rolul de supus îi înmânează conducătorului autoritatea asupra sa şi maturitatea de a lua decizii. Devine dependent de lider, aşa cum un copil este dependent de părinţi. Astfel individual mediu are o rendinţă pronunţată de a regresa emoţional, imediat ce devine membru al unui grup.

Modelele de comportament de grup sunt similare cu comportamentele individuale. Acest fapt se întâmplă deoarece un grup este un organism. El tinde să funcţioneze ca o entitate singulară. Un grup de indivizi se comportă ca o unitate datorită elementului numit **coeziune de grup.** Când aceste forţe de coeziune eşuează, grupul începe să se dezintegreze, şi încetează să mai existe ca grup. Probabil *cea mai puternică dintre aceste forţe de coeziune este* ***narcisismul.*** Una din variantele narcisismului de grup se manifestă sub forma mândriei de grup. *Aşa cum membrii se simt mândri de grupul lor, aşa grupul se simte mândru de el însuşi.* Revenind la exemplul armatei unde aceste manifestări sunt deliberat afişate mai mult ca în alte organizaţii prin: introducerea unor însemne ale grupului (steaguri, trese, uniforme speciale uneori), încurajarea competiţiei de grup.

O altă manifestare narcisistă de grup este "construirea inamicului" sau ura faţă de "celălalt" grup. Specific grupurilor specializate este situaţia în care dacă nu are un inamic, şi-l va crea în scurt timp. Ideea că cea mai bună cimentare a coeziunii de grup este aţâţarea urii faţă de un inamic extern este foarte adevărată. În strânsă legatură cu clasificarea anterioară, în sociologie se mai vehiculează cu conceptele de **"in-group"** şi **"out-group"**, primul fiind introdus de către W.G. Summer, prin care întelegea acel grup care se caracterizează prin sentimentul de "noi", loialitatea între membrii grupului şi faţă de grupul ca atare, prin sacrificii făcute pentru el şi relaţii prieteneşti intense între membri. Ca urmare, grupul apare ca obiect de autoidentificare pentru membrii care-l compun. Pe de altă parte, conceptul de "out-group" are în vedere ca nici un grup nu există în sine, ci numai dacă este văzut ca atare de alt grup şi apar faţă de el vehiculati termeni ca "**ei**" sau "**ceilalt**i", constituind pentru partea adversă obiect de ostilitate sau dispreţ. Graniţile unui grup nu sunt bariere fizice, ci mai degraba discontinuităţi în desfăşurarea proceselor de interacţiune socială. Graniţile unui grup încadrează indivizii într-o structură de desfăşurare a acţiunilor astfel încât ei se simt incluşi în ea. Unele graniţe se bazează pe modul de aşezare spaţială-vecinătate, comunitate, naţiune, stat. Indiferent se sursa lor, graniţile grupurilor acţionează în două direcţii. Prima direcţie vizează atenţionarea celor din afara grupului asupra condiţiilor ce trebuie respectate pentru a intra în sfera acestuia. A doua se referă la menţinerea celor din grup şi la influenţarea acestora de a nu opta pentru alte tipuri de interacţiune socială. Altfel, orientarea membrilor către alte grupuri determină stări de indiferenţă, competiţie sau conflict direct. Edificator este exemplul persoanelor angajate într-un loc de muncă, dar, din diverse motive, ele îşi îndreaptă atenţia spre alte zone ocupaţionale. Consecinţa cea mai importantă este scăderea randamentului în muncă şi aspiraţia continuă de a pleca spre alte structuri ocupaţionale.7 Competiţia între organizaţii este o formă voalată a "urii" faţă de altă organizaţie omologă. Deficienţele în cadrul unui grup managerial, să

7Constantin Schifirneţ, *Sociologie,* Editura A 3-a, Bucureşti, 2004, p.55

presupunem, vor fi trecute cu vederea cu uşurinţă şi fără durere, prin concentrarea atenţiei asupra deficinţelor altui grup. Folosirea **narcisismului inconştient** sau deliberat este forma prin care un grup fuge de autoexaminare şi vinovăţie. Grupul care eşuează se va comporta probabil cel mai rău. Eşecul răneşte mândria, deci, narcisismul grupului. În cazul unui organism sănătos, eşecul este stimul. Prin urmare, liderii din toate timpurile au întărit de obicei coeziunea grupului în momentele se eşec, îndreptând "ura" grupului către ceva străin sau inamic. Un alt aspect important al specializării este că rareori este întâmplătoare. Dincolo de faptul că individual alege specializarea, şi societatea îl selecteză pe el.*"Orice grup specializat reprezintă o "rasă", ca rezultat al autoselecţiei cât şi a selecţiei de grup"8*

Să luăm în considerare un alt exemplu, chiar mai tipic: forţele de poliţie. Un om nu devine poliţist din întâmplare. Deoarece numai un anumit tip de oameni vor să devină poliţişti, ei se duc şi candidează de la început pentru acest tip de slujbă. Un tânăr provenit din clasa de mijloc sau cea de jos, care este atât agresiv, cât şi tradiţionalist, este foarte posibil să caute o funcţie în forţele de poliţie. Un tânăr intelectual timid nu va face acest lucru.

Revenind la tema de studiu, managerii, acestora le este absolut necesară deţinerea unor abilităţi specifice. Managerii buni sunt foarte des numiţi ***rezolvatori de probleme***. Ei, în mod continuu, analizează situatiile de muncă în scopul identificării problemelor de rezolvat , elaborează si dezvoltă solutii pentru acestea si implementează solutii . Managerii buni sau "rezolvatorii de probleme" stiu unde să privească în situatiile de muncă si cum să înteleagă ceea ce ei văd sau descoperă . Carl Jung, crează "Schema profilului psihosocioprofesional al unui manager":

Fig. I. ***Schema profilului psihosocioprofesional al unui manager***

Nr. Crt.	CERINŢE	ABSOLUT NECESARE	NECESARE	DE DORIT
0	**1**	**2**	**3**	**4**
I	**Pregatire**			
1	Profesională	x		
2	Ştiinţa managementului		x	
3	Cunoştinte economice		x	
4	Cunoştinţe juridice		x	
5	Cunoştinţe de administratie		x	
6	Cunoştinţe de psihologie		x	
II	**Experienţa**			
1	În profilul unitaţii conduse			x
2	De conducere		x	
III	**Calitati psihologice**			
1	Inteligenţa generală	x		
2	Flexibilitate a gândirii	x		
3	Capacitate creatoare		x	
4	Motivaţie cu valoare sociala	x		
5	Trasaturi caracterologice pozitive	x		
6	Calitaţi voliţionale	x		

8M. Scott Peck, *Psihologia minciunii*, Editura Curtea Veche, Bucureşti, 2003, p.277

7	Temperament puternic echilibrat mobil				x
IV	**Comportament**				
1	Sociabilitate			x	
2	Vorbire cursivă			x	
3	Ţinuta corectă	x			
V	**Starea sanataţii**				
1	Bună	x			

Grupul specializat este un grup omogen de oameni care au multe în comun unul cu celălalt şi care sunt diferiţi de alte tipuri de grupuri. Se pot discerne 3 principii generale privind grupurile specializate:

1. *grupul specializat dezvoltă inevitabil un caracter de grup care se întăreşte de la sine;*
2. *grupurile specializate sunt prin urmare înclinate spre narcisism, adică ele se văd pe sine ca fiind superioare şi având mereu dreptate în relaţia lor cu alte grupuri omogene;*
3. *societatea în general, parţial prin procesul selecţiei descris, foloseşte tipuri specifice de oameni pentru a îndeplini rolurile ei specializate, aşa cum foloseşte bărbaţii agresivi şi tradiţionalişti pentru a ocupa funcţii de poliţişti.*

Atitudinile au un fel de inerţie. Odată puse în mişcare ele îşi continuă mersul chiar în faţa evidenţei. A schimba o atitudine necesită o cantitate considerabilă de muncă şi suferinţă.

Narcisismul nostru se manifestă prin aceea că e mult mai probabil să ucidem ceea ce este diferit de noi decât ceea ce seamănă cu noi. Vegetarianul se simte vinovat pentru că ucide alte forme de viaţă animală, dar nu şi formele de viaţă vegetală. Există vegetarieni care mănâncă peşte dar nu mănâncă alt tip de carne, alţii mănâncă pui dar nu carne de mamifere. Există pescari care urăsc ideea de a vâna şi vânători care împuşcă păsări, dar, se îngrozesc la ideea de a ucide un cerb, pentru că are ochii mult mai blânzi. Narcisismul individual sau de grup are multe aspecte, putând vorbi şi despre narcisism naţional, deci, cu atât mai mult despre narcisismul unui grup specializat, managerial, profesie cu un statut special al secolului XXI.

Psihologul Augustin Cambosie, preşedintele Federaţiei Române de Psihoterapie, crede că *narcisismul unei persoane nu este pe deplin satisfăcut dacă are bani*. „Trebuie ca ceilalţi să ştie acest lucru, iar dacă le dai bani celor din jur ai şanse mari să devii o persoană cu adevărat importantă din punct de vedere sociocultural“, afirmă el. Există şi alte motivaţii de ordin psihologic pentru a-ţi transforma numele în ONG. „Poate exista un soi de culpabilitate socială. S-au făcut bani mulţi în timp foarte scurt şi nu întotdeauna în condiţii foarte clare, aşa că unii milionari s-ar putea simţi mai mult sau mai puţin vinovaţi faţă de ceilalţi. Apoi, implicarea în acţiuni de caritate poate fi generată şi de un mecanism de compensaţie pentru lucrurile la care au renunţat acei oameni pentru a ajunge unde au ajuns. E, aşa, un fel de împăcare cu Dumnezeu şi cu sine“, spune Augustin Cambosie.9

Mulţumiri/Aknowledgments

Această lucrare a fost publicata cu sprijinul financiar al proiectului „Sistem integrat de îmbunătăţire a calităţii cercetării doctorale şi postdoctorale din România şi de promovare a rolului ştiinţei în societate”, POSDRU/159/1.5/S/133652. This work was supported by the strategic grant POSDRU/159/1.5/S/133652, co-financed by the European Social Fund within the Sectorial Operational Program Human Resources Development 2007 – 2013.

9 *http://www.capital.ro/articole/filantropia-imagine-narcisism-sau-cauza-nobila/105944,* accesat pe data de 26 /07/2008

SOLIDARITY AND COLLABORATION RETHORICS IN A MULTICULTURALLY EUROPE

Egidiu Condac, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: This relating is written considering the paradox that is obvious in the efforts to make a United Europe, with solidarity, on one side, and the reality always harder of the multidimensional crises faced by the old continent and worldwide, on the other side.
A good solution for the crises ask an effort to demolish all the pieces that built it, and to create with them a new prototype based on the principles of solidarity and collaboration to all levels: intercultural, economic, politic, intergenerational, social.
In this perspective I consider that the European opening can represents a big opportunity of development to a climate of prosperity and peace.

Keywords: crises, solidarity, identity, ethics, welfare

Paradox între o Europă unită şi divizarea produsă de criza actuală

Există astăzi un paradox pe care cu toţi îl trăim în Europa, în mod mai conştient sau mai puţin conştient: pe de o parte se fac eforturi susţinute pentru ca Uniunea Europeană să fie cât mai bine asumată ca instituţie, de către toate ţările membre, iar pe de altă parte observăm şi trăim din zi în zi tot mai mult efectele crizei aşanumite „economice". În faţa acestor două situaţii în care cu toţii ne aflăm concomitent nu putem să nu ne întrebăm spre ce deznodământ vor conduce.

Cât priveşte procesul în Uniunea Europeană observăm că se fac paşi uneori mai rapizi, alteori mai lenţi. Din 2007 face parte şi România din Uniunea Europeană. La 1 decembrie 2009 a fost ratificat Tratatul de la Lisabona de către toate ţările membre, tratat care printre altele legitimează forma juridică a Uniunii Europene, avându-se în vedere creşterea gradului de bunăstare a cetăţenilor, promovarea şi respectarea drepturilor fiecăruia, accesul liber pe piaţa muncii, respectarea demnităţii umane etc.

Dacă luăm în discuţie însă actuala criză pe care o observăm cu toţii şi de care se pomeneşte astăzi în orice mediu ne-am afla, putem vedea cel puţin două tendinţe: tentaţia de a te retrage într-un spaţiu cât mai strâns pentru a-ţi proteja bunurile, văzând chiar în deschiderea spre Europa sau spre alţii o ameninţare a bunăstării personale; oportunitatea deosebită a deschiderii europene spre dezvoltare şi înlăturarea crizei.

Înţelegerea crizei

Pentru a înţelege care ar trebui să fie atitudinea sănătoasă în faţa paradoxului amintit mai sus, este important în primul rând să fim conştienţi despre tipul de criză despre care este vorba.

Criza economiei contemporane este un aspect deosebit al crizei mai generale pe care lumea o traversează astăzi. O criză profundă (noapte profundă). Specialiştii o numesc drept o criză structurală şi nu doar una conjuncturală.

Ce înseamnă aceasta? Care este diferenţa?

Criza conjuncturală există atunci când se schimbă echilibrele interne ale unui model de societate, fără variaţii apreciabile în infrastructura sa (instituţii fundamentale, educaţie, cultură).

O criză structurală se produce atunci când combinaţia schimbărilor ajunge să creeze o *masă critică,* care produce un proces de erodare a fundamentului entităţii respective. Pentru a înţelege mai bine care sunt fundamentele entităţii despre care vorbim - mă refer la Europa - trebuie să amintim familia, moştenirea şi valorile creştine, precum şi libertatea, cu consecinţa sa logică, democraţia. Toate aceste valori au fost conţinute şi apărate în instituţii precum biserica, universităţile, statul în ansamblu. Începând cu revoluţia franceză şi continuând cu mişcările politice şi sociale care au antrenat întreaga Europă într-un proces de reconfigurare a echilibrelor interne, istoria ne oferă un lung şir de exemple de crize conjuncturale dar şi structurale. Capacitatea instituţiilor şi forţa legăturilor lor indică măsura în care ele sunt capabile să absoarbă nişte crize care aparent nu găsesc rezolvare.

Un exemplu de criză de conjunctură este cea creată de mişcările feministe din Anglia de la începutul sec al XX-lea în sprijinul acordării dreptului de vot. În ciuda violenţei mişcării şi a întârzierii rezolvării problemei, instituţiile statului au găsit soluţia (acordarea dreptului de vot) şi sub presiunea gravelor evenimente externe care au culminat cu primul război mondial.

Un exemplu mai apropiat de criză structurală îl constituie criza premergătoare declanşării celui de-al Doilea Război Mondial. Ţările aliate, Franţa şi Anglia, prin guvernele lor nu au oferit exemplul solidarităţii şi sprijinul faţă de ţări mai mici şi expuse ca Austria, în primă fază, apoi Cehoslovacia şi Polonia în cele din urmă, în faţa agresiunii regimului nazist.

Şi exemplele pot continua până mai aproape de zilele noastre (a se vedea felul în care Europa a gestionat criza structurală din fosta Iugoslavie, cu masacrele de populaţie civilă din Bosnia, Croaţia şi Kosovo).

Putem spune că în momentul actual Europa se află în plină criză structurală, o criză nu doar economică, dar şi de identitate (deşi Europa nu se află într-o situaţie precum invazia unei armate străine ca cea de la Poitiers în 732, când flamura verde a islamului a ajuns în mijlocul Europei).

Suntem asaltaţi de o realitate care transpare nu doar din statistici, seminarii şi conferinţe: este vizibilă cu ochiul liber. Criza socială provocată de îmbătrânirea populaţiei, de un învăţământ superior afectat de aşa-zisa corectitudine politică, este dublată de managementul tot mai necompetitiv în domeniul antreprenorial. Produsele europene fac faţă tot mai greu celor venite de pe piaţa asiatică. Dar cea mai gravă criză este cea de identitate. „Succesul" experimentului european poate fi urmărit acum pe viu în Statele Unite, care sub conducerea noului său preşedinte aplică reţeta încercând să rescrie întreaga istorie a naţiunii din care face parte, negând înseşi rădăcinile creştine înscrise în constituţie. Prin ruperea parâmelor cu care era legată de istoria sa, Europa este asemenea unei corăbii care s-a desprins de la chei în timp de furtună. Vechile erori se vor repeta la o scară mai amplă, pentru că ne-am învăţat să privim detaşat spre trecut.

Identităţile individuale, ca şi cele de grup, nu mai sunt raportate la un criteriu acceptat unanim, bazat pe trecutul comun, religia, istoria, tradiţia. Suntem invitaţi imperativ în numele corectitudinii politice să ne respectăm reciproc în baza relativismului, a unor sisteme de valori aflate la atitudinea unor grupuri care întemeiază religii şi mode ad-hoc. Gândirea, limbajul se

pliază pe aceste curente, care creează o nouă limbă de lemn, specifică noilor instanţe politice şi noilor elite intelectuale.

Odată cu acest fenomen dizolvant apare o criză a eticii despre care vom vorbi în continuare.

Criză de natură etică

Poate că ar trebui să pornim această lapidară incursiune prin definirea eticii cu ajutorul exemplului. Putem porni de la o experienţă prin care am trecut cu toţii în istoria recentă. Comunismul ne vorbea despre o etică şi despre o echitate socialistă. Relaţiile sociale şi economice între oameni erau manipulate printr-un discurs demagogic şi egalitarist, în numele unei egalităţi care exista doar în documentele de partid.

Etica rezultată din confruntarea forţelor pieţei se bazează pe principiul egalităţii şanselor.

Prăbuşirea pieţelor financiare de pe Wall Street de acum câţiva ani a produs o inflamare a discursurilor populiste în campania electorală americană ca şi în presă.

Unde se află limita maximă sau cea minimă a câştigului pe care îl poate realiza o persoană? În funcţie de doctrine sau de ideologii am aflat diverse răspunsuri. Zeci de milioane de oameni au plătit cu viaţa pentru „fericirea" de a trăi într-o societate a deplinei egalităţi.

Desigur, Biserica nu îşi propune să dea un răspuns confruntărilor ideologice şi doctrinare care generează diverse direcţii în politică sau economie.

Globalizarea pe care tot mai mulţi comentatori sau responsabili politici o invocă face ca interdependenţele şi interpătrunderile să producă mii de legături, imposibil de desfăcut, în plan economic, social, cultural. Este tot mai greu să ne imaginăm un nou zid chinezesc, o nouă cortină de fier sau chiar o retragere în insule asemenea călugărilor celţi în faţa invadatorilor saxoni.

Recesiunea care a cuprins lumea în ultimii ani a modificat şi raportul de forţe în discursul politic şi economic pe scena mondială. Astfel statul îşi arogă dreptul de a interveni în viaţa cetăţenilor prin taxe, care de exemplu se interpun în calea libertăţii comerţului prin politici pro-avort sau prin manipularea sindicatelor.

Nu trebuie neglijat rolul massmedia în manipularea opiniei publice cu privire la provocările actuale, cum ar fi criza resurselor naturale şi criza încălzirii globale. În acest joc politic, ideologic şi mediatic, cetăţeanului îi este tot mai greu să îşi facă o opinie în lipsa unor repere etice.

Cei care îşi asumă o identitate religioasă în mediul public riscă să fie anatemizaţi sau ridiculizaţi pe scena europeană în numele corectitudinii politice sau a laicităţii societăţii.

O altă componentă a crizei etice se află la cealaltă extremă pe scara socială. Este vorba de etica muncii sau de atitudinea faţă de muncă.

Statul asistenţei sociale a creat o stare de confort în rândul populaţiei europene, un consens între politicieni, antreprenori şi sindicate, pe care globalizarea l-a făcut să se clatine. Subvenţiile generoase pentru producători şi ajutoarele de şomaj au descurajat pe mulţi tineri să îşi caute un loc de muncă. Societatea este astfel derutată.

Răspunsul la aceste provocări de natură politică, socială şi economică nu poate fi împărţit pe bucăţi. Desigur, primim astfel de răspunsuri disparate care nu pot fi asamblate şi

articulate din cauza unor persoane autointitulate specialişti. Dar acest fapt se datorează unei carenţe grave în formarea acestora, în cultură lor, cultură provenită dintr-o pregătire precară.

Biserica oferă o viziune cuprinzătoare asupra tuturor acestor probleme. Problemele legate de criza resurselor şi a felului în care sunt gestionate resursele umane nu ţin doar de resortul economic. O viziune mecanicistă asupra economiei nu poate fi suficientă.

Desigur, Biserica nu îşi propune să se substituie competenţei economiştilor, ci oferă lumii o viziune integratoare despre care este gata să dea mărturie. Această viziune este la rândul ei o mare provocare adresată reţetelor clasice de acum, reţete de apreciere individuală, bazate pe succes imediat, pe eficienţă, conform criteriilor restrictive, etc. După aceste criterii au fost discriminaţi mulţi oameni, care în acest mod au îngroşat numărul şomerilor.

Dar perspectiva creştină este bazată pe o relaţie personală a omului cu Dumnezeu. De aceea ea ajută la evitarea unor erori pe care anumite curente politice le fac în numele corectării unor nedreptăţi, dar care în realitate provoacă o viciere a eticii bazate pe criterii obiective.

Perspective pozitive

Pornind de la caracterul structural al crizei prezente, am remarcat impactul pe care globalizarea economică îl are asupra acesteia. Am observat apoi că legăturile, interacţiunile şi interdependenţele sunt tot mai trainice, mai greu de desfăcut. Este acesta un lucru bun sau un lucru rău?

Pentru cei egoişti este un lucru rău. Pentru cei care cred că globalizarea are doar un singur sens este un lucru rău. Dar cu siguranţă nu este un lucru bun nici pentru cei care au adoptat politica bazată pe relativizarea valorilor şi acceptarea răului ca pe ceva normal (Realpolitik).

Globalizarea este în primul rând un apel la responsabilitate şi la solidaritate.

Internetul care a trecut de prima sa tinereţe a revoluţionat relaţiile între oameni, a creat noi ierarhii în economie dar şi în politică - după cum s-a văzut la alegerile prezidenţiale din SUA - a creat reţele sociale, dar a devenit şi un pericol pentru dictaturi.

Rămâne totuşi doar un instrument. Internetul ne ajută, în ciuda timpului care se comprimă tot mai mult sub povara obligaţiilor noastre cotidiene, să constatăm, aşa cum ne învaţă Biserica, adevăruri despre universalitatea aspiraţiilor umane spre libertate, despre dreptate socială şi despre democraţie. Consiliul Pontifical pentru Comunicaţiile Sociale a dat glas acestor aspiraţii valorizând avantajele internetului pentru dezvoltarea unei lumi condusă de dreptate, pace şi iubire.

Solidaritatea- semnificaţie şi valoare

Cred că o expresie a solidarităţii nu poate găsi o formulare mai fericită decât cea dată într-o împrejurare festivă de către Ioan Paul al II-lea: "*Solidaritatea este o expresie particulară a acelui «a fi aproapele» care în limbajul evanghelic îl numim iubirea «agape», şi care trebuie să marcheze vieţile ucenicilor lui Cristos"* [1].

Şi continuă pe aceeaşi linie când afirmă că "*procesul globalizării economice, deşi nu fără aspecte pozitive, crează noi goluri în sfera solidarităţii în Europa şi în lume. Valoarea*

[1] Ioan Paul al II- lea, "*To business and trade-union leaders on the ethical dimension of the global economy*".

solidarităţii se descoperă în timp de criză, poate în principal pentru că există o criză în singura experienţă care ar putea garanta obiectivul şi valoarea sa universală şi comuniunea între persoane şi popoare pe care conştiinţa vie o duce înapoi la faptul ca suntem copiii unui singur Tată, Dumnezeu care este «iubire» (1 In 4, 8). În Cristos, el ne-a adus la plinirea timpurilor (cf Gal 4, 4) chemându-ne la libertatea adevărată a unei vieţi de iubire şi solidaritate"[2].

În spiritul acestor afirmaţii este necesară o angajare tot mai responsabilă pentru a se evita ca probleme grave, foametea cronică, regresul economic, abuzurile unor dictaturi sau regimuri opresive să conducă la situaţii necontrolabile.

Solidaritatea ca principiu social şi ca virtute morală

Se poate observa că solidaritatea nu este prezentă doar în religia creştină. În aspiraţia lor religioasă, oamenii au văzut în solidaritate un principiu, chiar şi în religiile necreştine. De aceea Biserica a văzut în rugăciunile interreligioase valorificarea acestui principiu şi un instrument de comunicare şi prevenire a escaladării unor conflicte. Rugăciunile pot constitui o breşă în zidul ridicat de intoleranţa religioasă, de extremismul în numele religiei, care în ultimii ani a culminat cu forme extreme de violenţă.

Într-o ocazie specială oferită de întâlnirea de rugăciune de la Assisi din 24 ianuarie 2002 cardinalul Francis Arinze constata că pluralitatea este o realitate de care trebuie ţinut cont astăzi: *„trebuie făcute eforturi pozitive pentru a promova mai bine colaborarea între popoare cu moşteniri culturale şi religioase diferite. Acestea pot să intre în coliziune. Dar acest lucru nu trebuie să aibă loc. Omenirea trebuie să depăşească acest impact şi să promoveze armonia şi colaborarea"* [3].

Printre provocările şi misiunile care cheamă la colaborare sunt amintite *"o mai mare justiţie socială, reducerea diferenţei între săraci şi bogaţi, promovarea păcii, prevenirea războaielor, folosirea resurselor naturale, preocupările ecologice"*[4].

În baza acestei continue interdependenţe între oameni şi popoare solidaritatea *"trebuie înţeleasă ca principiu social menit să determine ordinea instituţiilor"*[5].

Într-adevăr multe din aceste instituţii naţionale, sau internaţionale poartă pecetea şi *"structurile păcatului"*[6] care determină raporturile între persoane şi popoare, cum dealtfel întreaga viaţă a omului este supusă greşelii, erorii, păcatului, aşa cum învaţă mesajul evanghelic.

Dar solidaritatea este şi o virtute morală socială întrucât se angajează în realizarea binelui comun*:"toţi suntem reponsabili faţă de toţi"*[7].

Solidaritatea şi creşterea comună a oamenilor

Fiecare epocă, fiecare generaţie are un mesaj, o moştenire de transmis generaţiilor viitoare. Această conştiinţă individuală şi colectivă ne face să fim mai atenţi cu acţiunile

[2] *Ibid*.
[3] Arinze Card. Francis, "*Reflections by Cardinal Francis Arinze on the Day of Prayer at Assisi, 24 January*".
[4] *Ibid.*
[5] Consiliul Pontifical pentru Dreptate și Pace, *Compendiu de Doctrină Socială a Bisericii*, pag. 168.
[6] Ioan Paul al II-lea, *Solicitudo rei socialis*, 344.
[7] *Ibid.*, pag. 346.

noastre. Care ar fi marile provocări pe care ni le aduce epoca în care trăim? Dezvoltarea tehnologică alertă în epoca actuală face ca aceste provocări să fie amplificate la o scară exponenţială. Suntem confruntaţi cu pericole majore: pe de o parte împuţinarea resurselor convenţionale, pe de altă parte apariţia şi dezvoltarea unor forme de conflict purtate prin mijloace neconvenţionale, pericolul accesului la armamentul distrugător al unor state totalitare. Dar cel mai puternic pericol este pierderea identităţii, a moştenirii transmise de generaţiile anterioare, de fapt pierderea sensului solidarităţii cu cei care ne-au precedat şi cu cei care ne vor urma.

Suntem mereu, chiar dacă în mod subconştient, confruntaţi cu interogativul: Ce vom transmite celor de după noi?

Iată o provocare la care trebuie să răspundem prin atitudini concrete de implicare personală şi comunitară, prin căutarea şi urmarea acelor mijloace care să ne deschidă spre valorile nepieritoare, valori care sunt valabile şi astăzi şi vor fi valabile şi mâine, în ciuda unor tendinţe exclusiviste de a da glas doar noutăţii, ineditului.

Solidaritatea în mesajul lui Cristos

Cea mai înaltă formă a solidarităţii o reprezintă iubirea până la sacrificiu a lui Cristos pentru omenire: *„ascultător până la moarte, până la moartea pe cruce”* [8].

Solidaritatea văzută prin viaţa lui Cristos nu trebuie privită doar prin prisma sacrificiului care a încununat dragostea sa pentru omenire, ci şi prin experienţa relaţiei cu ucenicii săi, cu persoanele pe care le-a vindecat, cu cei care l-au contestat sau au conspirat împotriva lui. În pildele pe care le-a spus pentru a face înţeleasă învăţătura sa avem mereu imaginea iubirii ca formă supremă de solidaritate între oameni. Tatăl este solidar cu fiul său care greşeşte pentru că îl iubeşte[9]. Stăpânul îşi va servi sluga credincioasă care l-a aşteptat cu făclia aprinsă, tocmai ca formă a solidarităţii supreme care este iubirea[10].

În Isus Cristos descoperim cine este aproapele şi de ce trebuie să-l iubim.

Venirea Sa în lume este cea mai mare provocare pe care omenirea, luată în ansamblu şi fiecare luat în mod individual, o primeşte pe parcursul vieţii.

De aceea orice efort îndreptat în această direcţie nu va părea niciodată exagerat în lumina iubirii lui Cristos.

Solidaritatea este viitorul Europei

Dacă în Cristos descoperim sensul profund al solidarităţii, iar mesajul său a fost îmbrăţişat de-a lungul veacurilor de oameni, mai ales de creştini, putem să-i recunoaştem acestei valori misiunea de a coagula pe oameni, comunităţile şi popoarele. Este ceea ce şi-au dorit şi părinţii fondatori ai Uniunii Europene.

În perioada 8-11 octombrie 2009 a avut loc la Gdansk, în Polonia, forumul *”Zilele sociale catolice pentru Europa”* având ca temă *”Solidaritatea, provocare pentru Europa”*. A fost preferat oraşul Gdansk drept loc de desfăţşurare a evenimentului deoarece are o valoare simbolică specială: acolo a început cel de-al Doilea Război Mondial în 1939 şi tot acolo a fost

[8] ***, ”*Filipeni 2, 8”*, în *Biblia*, pag. 2801.
[9] ***, ”*Luca 15*”, în *Biblia*, pag. 2554-2555.
[10] ***, ”*Luca 12,37*”, în *Biblia*, pag. 2549.

marcat începutul prăbuşirii regimului comunist din Europa Centrală şi de Est. Printre cei peste 400 de participanţi se aflau oameni politici, reprezentanţi religioşi din diferite confesiuni, sociologi, economişti, care au reflectat asupra situaţiei Europei în prezent şi despre perspectivele de viitor. Vorbitorii au scos în evidenţă marele dar al libertăţii de care se bucură astăzi cetăţenii europeni, ca o condiţie esenţială pentru dezvoltare. Dar în acelaşi timp s-a apreciat că dezvoltarea nu este posibilă fără o stabilitate morală a omului, dobândită nu numai prin ştiinţă şi economie dar şi prin iubire, prin solidaritate. Alături de o întărire a politicii economice este nevoie şi de o politică socială adecvată. S-a subliniat că a trăi cu demnitate, respectând valorile persoanei umane, ale familiei, într-o Europă liberă, în care pacea, bunăstarea şi credinţa sunt garantate, trebuie să fie o preocupare constantă a tuturor responsabililor naţiunilor din Uniunea Europeană şi să stea la baza unei orientări strategice în favoarea binelui comun.

Zilele sociale catolice s-au încheiat cu proclamarea unui memorandum în care au fost atinse câteva puncte considerate vitale pentru viitorul Europei din perspectiva solidarităţii. Au fost trasate astfel trei direcţii ale trăirii solidarităţii ca angajare personală şi comunitară. O primă direcţie este cea a solidarităţii între generaţii prin promovarea şi protejarea familiei, implementarea unei politici comune europene pentru migraţie şi azil recunoscând şi respectând demnitatea umană a fiecăruia şi prin reorientarea stilului de viaţă al fiecărui cetăţean în care consumul să nu conducă la o degradare ecologică dar să asigure condiţii bune şi generaţiilor viitoare. A doua direcţie priveşte solidaritatea între cetăţenii europeni prin plasarea economiei în serviciul tuturor, recunoscând valoarea muncii umane şi a voluntariatului, prin protecţia celor mai vulnerabili promovând dreptatea socială şi oportunităţile egale pentru fiecare şi prin promovarea unei politici de reglementare a pieţei financiare. A treia şi ultima direcţie enunţată în memorandum se referă la solidaritatea între Europa şi lume prin respectarea cuvântului dat faţă de ţările în curs de dezvoltare, dezvoltarea în continuare a practicii comerţului echitabil şi promovarea păcii şi dreptăţii, bazată pe respectarea demnităţii omului, a drepturilor umane şi în mod deosebit a libertăţii religioase[11].

Concluzii

Pentru a rezuma cele de mai sus ne punem o întrebare retorică: Cine este chemat să participe la realizarea binelui comun?

Trecând rapid şi în mod inevitabil selectiv enciclicele cu caracter social, putem să afirmăm că fiecare are câte ceva de făcut în acest câmp vast. Biserica deschide calea prin oferirea învăţăturii şi cuvântului său ori de câte ori este nevoie de apărat o cauză. Statul trebuie să ofere rolul de arbitru în medierea situaţiilor de conflict şi să ofere un aparat legislativ simplu şi aplicabil. Implicarea sa directă în realizarea binelui comun este adesea pusă sub semnul întrebării, şi adesea nu fără motiv cum se poate constata din documentele Bisericii. Actorii economici au în primul rând datoria să contribuie la implicarea unui procent cât mai mare din forţa de muncă şi să asigure un salariu just. Organizaţiile neguvernamentale au un câmp nelimitat de implicare în domeniul caritabil, al susţinerii unor cauze, al promovării democraţiei şi drepturilor omului. Massmedia poate şi ea să contribuie atunci când

[11] Datele îmi sunt cunoscute personal în calitate de participant direct la eveniment şi sunt documentate din: COMECE, *Solidarity the Challenge for Europe*.

nu este preocupată doar de audienţa la public şi în căutarea de subiecte facile; sau când are o agendă străină interesului public. Iar persoanele individuale sunt cele care pot să facă şi mai mult prin mobilitate, şi iuţeala cu care pot să ia decizii.

În final rezumăm metodologia realizării principiilor sociale cum a făcut şi sfântul papă Ioan XXIII: *Există trei etape care trebuie în mod normal urmate pentru punerea în practică principiilor sociale. Primul, revederea situaţiei concrete; al doilea, formarea unei judecăţi asupra sa în lumina aceloraşi principii; al treilea, decizia cu privire la circumstanţele în care să fie implementate aceste principii.*

Sunt deci trei etape care sunt uzual exprimate în trei termeni: priveşte, judecă, acţionează.[12]

Aceste trei etape ar trebui pe drept să fie urmate în procesul de construire şi trăire a solidarităţii şi colaborării într-o Europă multiculturală.

BIBLIOGRAFIE:

Consiliul Pontifical pentru Dreptate şi Pace, *Compendiu de Doctrină Socială a Bisericii*, Ed. Sapientia, Iaşi, 2007.

Fuerea, Augustin, *Manualul Uniunii Europene* (Ediţia a III-a), Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2006.

Ghica, Luciana-Alexandra (coord.), *Enciclopedia Uniunii Europene* (Ediţia a III-a), Ed. MERONIA, Bucureşti, 2007.

Ioan al XXIII-lea, *Mater et magistra*, Ed. Sapientia, Iaşi, 2013.

Ioan Paul al II-lea, *Solicitudo rei socialis, în Enciclice,* Ed. ARCB, Bucureşti, 2008.

Sorge, Bartolomeo, *Introducere în doctrina socială a Bisericii*, Ed. Sapientia, Iaşi, 2010.

Weigel, George, *Martor al speranţei*, Ed. Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuş, 2007.

*** *Biblia*, Ed. Sapientia, Iaşi, 2013.

Sitografie

Arinze Card. Francis, 2002, ”*Reflections by Cardinal Francis Arinze on the Day of Prayer at Assisi, 24 January 2002*”, disponibil la http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/interelg/documents/rc_pc_interelg_doc_20020116_arinze-assisi_en.html (27.11.2014, ora 1.30 PM).

Comece, *Solidarity the Challenge for Europe. Acta of the 1st Catholic Social Days for Europe, 8-11 October 2009 Gdansk*, disponibil la http://www.comece.org/site/en/publications/pubothers (28.11.2014, ora 2.30 PM).

Ioan Paul al II- lea, 2000, ”*To business and trade-union leaders on the ethical dimension of the global economy*”, disponibil la http://www.clerus.org/bibliaclerusonline/en/e2m.htm#np/ (27.11.2014, ora 1.30 PM).

Investeşte în oameni!
FONDUL SOCIAL EUROPEAN
Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

[12] Ioan al XXIII-lea, *Mater et magistra*, nr. 236.

Axa prioritară: 1 „Educaţia şi formarea profesională în sprijinul creşterii economice şi dezvoltării societăţii bazate pe cunoaştere”
Domeniul major de intervenţie: 1.5 „Programe doctorale şi postdoctorale în sprijinul cercetării”
Titlul proiectului: “Tineri cercetători de succes – dezvoltare profesională în context interdisciplinar şi internaţional”
Cod Contract: POSDRU/159/1.5/S/132400

FAMILY – FRIENDLY POLICIES TO ACHIEVE GENDER EQUALITY IN ACADEMIC FIELD

George Marian Ichim, PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi,

Abstract: This article examines perspectives on employer work–life initiatives as potential organizational change phenomena. Work–life initiatives address two main organizational challenges: structural (flexible job design, human resource policies) and cultural (supportive supervisors, climate) factors. While work–life initiatives serve a purpose in highlighting the need for organizational adaptation to changing relationships between work, family, and personal life, we argue they usually are marginalized rather than mainstreamed into organizational systems. On the one hand, these equality policies are perceived as necessary in order to create more opportunities for upward career mobility for women. On the other hand, both men and women argue against these policies due to issues of reverse discrimination and quality loss that they raise. The study highlights the importance of separating career-friendly policies from family-friendly policies to tackle persistent gender inequity for this subgroup of women academics.

Keywords: gender equity; family-friendly policies; work-family conflict; academic mothers; organisational change

Putem începe prin a spune că în societatea actuală femeile au de-a face cu numeroase bariere şi concepţii tradiţionale atunci când doresc să înceapă sau să promoveze într-o carieră academică, precum concepţia că femeile sunt cele care trebuie să se ocupe de creşterea copiilor; percepţia că sistemul de a obţine un post permanent în profesia academică nu este specific femeilor, deoarece obţinerea unui asemenea post presupune un angajament continuu în ceea ce priveşte munca de cercetare[1], astfel că timpul pentru îngrijirea familiei (o sarcină importantă pentru femei) este limitat, ceea ce dezavantajează profund femeile.De asemenea, cercetările în domeniu[2] sugerează că femeile cadre didactice din mediul academic sunt grupare în nivelele inferioare ale universităţilor, deţinând funcţii nesemnificative în comparaţie cu colegii lor bărbaţi. O explicaţie constă în faptul că femeile din mediul academic sunt responsabile, aşa cum am amintit, de îngrijirea familiei care interferează cu propriile cariere. În această direcţie, politicile familiale au fost adoptate pentru a le ajuta şi pentru a echilibra viaţa de familie cu munca. Mai putem aminti, faptul că drumul profesional al femeilor şi experienţele acestora la locul de muncă sunt definite de valori masculine.

Într-un un studiu realizat de către Cathrine Seierstad şi Geraldine Healy se face referire la o cercetare realizată de către Plantenga (1999), în care se evidenţiază că în ţările Uniunii Europene 86% din europeni, respectiv 97% din suedezi consideră munca la fel de importantă atât pentru bărbaţi, cât şi pentru femei. Însă opiniile variază în situaţia în care locurile de muncă ar fi puţine; 32% din europeni considerând că bărbaţilor ar trebui să li se acorde prioritate în ocuparea acestora. Aceste rezultate sunt în contrast cu cele obţinute în

[1]Mary, Feeney; Margarita, Bernal; Lauren, Bowman; *Enabling work? Family-friendly policies and academic productivity for men and women scientists*; pg. 2
[2]Annette,Gerten; *Moving beyond family-friendly policies for faculty mothers*; pg. 49

Suedia, Finlanda şi Danemarca, unde doar 8% din oameni au aceiaşi părere cu restul europenilor[3].

O explicaţie, regăsită în studiul realizat de către Cathrine Seierstad şi Geraldine Healy, în ceea ce priveşte percepţia inegalităţii de gen din mediul academic îşi are originea în factorii socio-culturali din universităţi. Un răspuns prezentat în studiu de faţă consideră că inegalitatea de gen rezultă din valorile masculine promovate de către societate care sunt preluate şi de către mediul academic. Procesul de excludere a femeilor din cadrul funcţiilor de conducere academice este văzut de către unele respondente ca rezultând din faptul că bărbaţii profesori consideră că este mai uşor de a lucra cu alţi bărbaţi, decât cu femei[4], fenomen cunoscut sub denumirea de ”club al bărbaţilor”.

Înainte de a discuta despre principalele politici familiale, implementate sau care ar trebui să fie luate în considerare, voi realiza o scurtă prezentare a celor mai importante cinci situaţii în care pot apărea obstacolele (responsabilităţile domestice; rigiditatea structurilor instituţionale; discriminarea; obstacolele psihologice; etc.) care împiedică accesul sau promovarea femeilor în mediul academic, situaţii identificate în mai multe studii.

Astfel, o primă situaţie se referă la faptul că bărbaţii sunt văzuţi de către societate ca şi standard în ceea ce priveşte ocuparea funcţiilor de conducere din organizaţii; meritele femeilor nefiind recunoscute[5]. În această direcţie, autorii Gabriella Ahmansson şi Lennart Ohlund, făcând referire la un articol scris de către Ward (2003), menţionează faptul că având o diplomă de doctorat, o femeie poate beneficia de o promovare în cadrul organizaţiei în cadrul căreia lucrează. Acest aspect nu se aplică şi în cazul bărbaţilor, pentru că, aşa cum spun autorii, ”... dânşii (bărbaţii) sunt promovaţi oricum”[6].În ceea ce priveşte faptul că meritele femeilor nu sunt recunoscute trebuie amintit că, aşa cum reiese din studiu de mai sus, femeile ce îşi desfăşoară activitatea în mediul academic şi care trimit spre publicare studii primesc mai multe citări decât bărbaţii în ciuda faptului că aceştia din urmă au mai multe articole scrise[7], de unde se poate trage concluzia că studiile efectuate de către femei sunt mai substanţiale, deci mai meritorii.

O a doua situaţie în care inegalităţile de gen se propagă, se referă la diversele acţiuni discriminatorii şi în ce constau acestea. Ariile de discriminare cu care se confruntă femeile din mediul academic se referă la remuneraţie mai mică decât a bărbaţilor[8] (cauzată de perioadele în care acestea s-au văzut nevoite să-şi întrerupă activitatea datorită maternităţii); grad scăzut de promovare[9] (datorită aceleiaşi explicaţii date anterior cu privire la maternitate); relaţia cu bărbaţii din mediul academic[10].

---

[3]Cathrine,Seierstad; Geraldine, Healy; *Women's equality in the Scandinavian academy: a distant dream?*; pg. 297

[4]*Ibidem*; pg. 300

[5]Claire,Timperley; *Women in the academy: key studies on gender in political science*; pg. 86

[6]Gabriella,Ahmansson; Lennart,Ohlund; *Male hierarchies and gender-balanced boards*; pg. 490

[7]*Ibidem*; pg. 492

[8]Jennifer, de Vries; Claire, Webb; Joan,Eveline; *Mentoring for gender equality and organizational change*; pg. 579

[9]Angela, Young; Steven, Cady; Marguerite,Foxon; *Demystifying gender differences in mentoring: theoretical perspectives and challenges for future research on gender and mentoring*; pg. 163

[10]Karen, Longman; Shawna,Lafreniere; *Moving beyond the stained glass ceiling: preparing women for leadership in faith-based higher education*; pg. 52

Cea de-a treia situaţie pe care autorii o identifică constă în faptul că barbaţii selectează bărbaţi atunci când trebuie să numească o persoană pentru a ocupa o funcţie de conducere sau în cadrul organismelor decizionale[11]; ceea ce conduce la o reproducere a ierarhiilor masculine.

Cea de-a patra situaţie are în vedere faptul că bărbaţii sunt percepuţi ca fiind mult mai competenţi decât femeile în ceea ce priveşte calităţile de manageri[12].

Ultima situaţie ce propagă discriminarea de gen pe care autorii Gabriella Ahmansson şi Lennart Ohlund o identifică, face referire la faptul că deşi statisticile arată că femeile reprezintă aproximativ 50% din absolvenţii de doctorat, procentajul femeilor ce îşi desfăşoară activitatea în mediul academic, necesitând obţinerea unei astfel de diplome, scade foarte mult odată cu avansarea în funcţie. Articolul face referire la un studiu realizat de către Morley (2000) în care acesta se întreabă de ce femeile sunt subreprezentate în funcţiile superioare din mediul academic în ciuda unei legislaţii ce promovează egalitatea de gen şi a numărului tot mai mare de femei ce obţin titlul de doctor[13]. Un alt studiu la care se face referire în aceiaşi cercetare, a fost realizat de către Smith (2002) care precizează că femeile deţin mai puţină autoritate (formală şi informală, după părerea mea) decât bărbaţii; iar atunci când au autoritatea, aceasta se exercită la un nivel inferior din universităţi sau asupra altor femei. Acesta argumentează că răspunsul se află în micro-politicile promovate de către instituţiile de studii superioare[14].

Multe universităţi au dezvoltat politici familiale prietenoase în vederea ajutorării femeilor din mediul academic cu responsabilităţile părinteşti. Din păcate, este neclar dacă aceste politici implementate la nivel de mediu academic au sau nu eficienţă cu privire la promovarea şi succesul în carieră. Deoarece, mediul academic nu este flexibil în ceea ce priveşte anumite evenimente din viaţa de familie, precum naşterea; creşterea şi îngrijirea copiilor, progresul în carieră al femeilor este inhibat sau chiar oprit. Această tensiune dintre responsabilităţile de la locul de muncă şi din viaţa socială/familială fac ca munca în universităţi să fie dificilă pentru femei şi poate avea ca rezultat renunţarea în a mai profesa a acestora.

Autorii Mary Feeney, Margarita Bernal şi Lauren Bowman[15] menţionează că nevoia de a echilibra viaţa familială cu cariera este cea mai mare provocare cu care se confruntă femeile cercetătoare. Se aminteşte că femeile cercetătoare care sunt căsătorite sau au copii au succes mai puţin decât acelea necăsătorite sau fără copii, acestea putându-se concentra asupra carierei. ”Femeile nu pot fi de succes şi să-şi îngrijească copii, toate în acelaşi timp”, spune Mavriplis, citat în acest articol[16]. Bărbaţii cercetători care sunt căsătoriţi şi au copii sunt mai în măsură să reuşească să avanseze spre vârful ierarhiei academice deoarece aceştia nu au aceleaşi responsabilităţi familiale ca şi femeile[17]. În concluzie, în mediul academic lipsa unui echilibru între muncă şi viaţa de familie joacă un rol important în menţinerea femeilor calificate (în particular, cele care sunt căsătorite sau au copii) în universităţi.

---

[11]Gabriella, Ahmansson; Lennart, Ohlund; *op.cit.*; pg. 491
[12]Marieke, Van den Brink;Lineke,Stobbe; *The support paradox: overcoming dilemmas in gender equality programs*; pg. 167
[13]Gabriella, Ahmansson; Lennart, Ohlund; *op.cit.*; pg. 499
[14]*Ibidem*; pg. 501
[15]Mary, Feeney; Margarita, Bernal; Lauren, Bowman; *op. cit.;* pg. 7
[16]*Ibidem*; pg. 9
[17]*Ibidem*; pg. 11

Una din primele politici adoptate în beneficiul femeilor cercetătoare a fost cea cu privire la amânarea procesului de obţinerea a unei funcţii definitive care sprijină acele femei care doresc să dea naştere sau să adopte copii. Această politică recunoaşte dificultăţile cu care se confruntă o femeie atunci când trebuie să ofere îngrijire copiilor[18]. Alte asemenea politici constau în concedii pentru creşterea copiilor; modificări ale obligaţiilor legate de predare. Însă, asemnea politici sunt deseori refuzate de către femei datorită de teamă că vor avea de suferit pe plan profesional; colegii putând să-i privească ca fiind ”neprofesionişti”[19]. Astfel, unele femei vor pune accent mai mult pe propriile cariere decât pe întemeierea unei familii, amânând naşterea unui copil până când acestea vor atinge treapta profesională pe care şi-o doresc.

Autorii Chris Rowley, Jean Lee şi Luh Luh Lan precizează că numindu-se din ce în ce mai puţine femei pentru a ocupa o poziţie în cadrul unor asemenea organisme decizionale, instituţiile pot fi văzute ca fiind neprietenoase cu femeile. Acest lucru are un efect de domino asupra celorlalte femei care şi-ar fi dorit să candideze pentru astfel de funcţii. Pentru a contracara acest efect, studiul indică necesitatea unui ”club al femeilor” (”Big Sisters”) care poate oferi sprijin acestora[20]; sprijin ce poate servi ca platformă în care femeile de succes sau care ocupă o funcţie în cadrul organismelor decizionale să-şi împărtăşească experienţa (în mediul academic sunt foarte puţine modele care ar putea îndeplini şi ”sarcina” de mentor. Acestea pot demonstra cum femeile pot crea valori şi să fie valoroase pentru instituţiile în care îşi desfăşoară activitatea) şi prin care să se identifice şi să se dezvolte următoarele femei ”puternice”.

Cu privire la proporţia scăzută a femeilor cadre didactice în funcţiile superioare sau în organismele decizionale din universităţi, anumite guvernele naţionale încearcă să ajute, într-o oarecare măsură, ca femeile să ocupe un număr mai însemnat de poziţii/locuri în cadrul organismelor decizionale din organizaţiile publice şi private prin impunerea unor anumite cerinţe legale şi cote, care diferă de la un stat la altul[21]. Prin aceste reguli legale se încearcă generarea de schimbări în cadrul mediului organizaţional. De asemnea, se precizează că astfel de reguli impuse de către stat ar putea avea rezultate nedorite în ceea ce priveşte lupta împotriva inegalităţilor de gen, datorită faptului că regulile nu sunt interiorizate de către membrii organizaţiilor[22]. Deci, stabilirea de reguli fără a se opera modificări de ordin intrinsec pot fi văzute ca nişte norme fără fond.

În ceea ce priveşte echilibrul dintre activitatea de la locul de muncă şi viaţa de familie, responsabilităţile familiale au o importantă influenţă asupra femeilor în cadrul societăţilor patriarhale[23]. Mediul organizaţional actual încurajează angajamentele legate de rolurile asumate de către femei în ceea ce priveşte viaţa de familie, atfel că foarte puţine femei ajung să ocupe o funcţie superioară, datorită timpului îndelungat pe care îl petrec în familie

[18]Annette,Gerten; *op.cit.*; pg. 51
[19]Mary, Feeney; Margarita, Bernal; Lauren, Bowman; *op. cit.*; pg. 10
[20]Chris, Rowley; Jean, Lee;LuhLuh,Lan; *Why women say no to corporate boards and what can be done*; pg. 1
[21]Johanne,Grosvold; *Where are all the women? Institutional context and the prevalence of women on the corporate board of directors*; pg. 538
[22]Chris, Rowley; Jean, Lee; LuhLuh, Lan;*op.cit.*; pg. 1
[23]Julie, Gedro; Robert,Mizzi; *Feminist theory and Queer Theory: implications for HRD research and practice*; pg. 447

(îngrijirea copiilor, creşterea acestora, îngrijirea celor bolnavi,etc.)[24]. Autorii indică politici publice şi organizaţionale şi serviciile sociale, precum grădiniţe la locul de muncă[25], un concediu mai lung pentru creşterea copilului[26], timp flexibil de lucru[27]; ca mijloace ce ar putea ajuta femeile să echilibreze într-un mod adecvat viaţa de familie cu munca.

În ceea ce priveşte comportamentul cognitiv, ni se precizează că femeile sunt văzute ca fiind mult mai sensibile, şi drept urmare, sunt percepute ca fiind ”delicate” şi ca având mai puţină autoritate[28]. Făcându-se referire la un studiu realizat de către Johnson (2013), autorii Chris, Rowley; Jean, Lee şi Luh Luh, Lan spun că de foarte multe ori femeile demonstrează abilităţi mai mari decât bărbaţii în ceea ce priveşte îndeplinirea sarcinilor de muncă[29]. În această direcţie, autorii indică necesitatea ca femeile, cât şi bărbaţii să încerce să transforme percepţiile tradiţionale asupra genului în avantaje, evidenţiând meritele şi importanţa caracteristicilor feminine în societate şi nu doar ca îngrijitori ai familiei. Acest lucru se poate realiza, conform acestui articol, prin seminarii, work-shop-uri, sesiuni de dialog prin care să se evidenţieze importanţa prezenţei cât mai multor femei în cadrul organismelor decizionale şi în funcţiile superioare din mediul academic[30].

Acei care beneficiază de concediu pentru creşterea copiilor au de suferit pe plan profesional (creşteri salariale reduse, mai puţine promovări, evaluări discriminatorii). Politicile luate la nivel de universităţi au fost adoptate în vederea creşterii numărului de femei în funcţiile superioare; pentru modificarea trendului adoptat de către guvernele naţionale cu privire la politicile familiale; pentru a spori gradul de conştientizare a efectelor barierelor de gen asupra femeilor cercetătoare[31]. Pentru a înţelege efectele pe care le produce asemenea politici adoptate de către universităţi este important să observăm traiectoria şi oscilaţiile femeilor din mediul academic cu funcţii de conducere sau din organismele decizionale după implementarea acestora. Unii autorii amintesc că dacă cultura organizaţională din mediul academic nu este deschisă la forme alternative ale structurii academice, politicile familiale adoptate la nivelul instituţiilor de învăţământ superior nu vor reuşi să reducă discriminarea şi să echilibreze viaţa familială cu munca[32]. De asemenea, politicile formale nu pot îmbunătăţii situaţia academică actuală dacă acestea nu sunt folosite de către cei care ar putea beneficia de dânsele. Promovarea unor astfel de politici au drept scop, nu realizarea unei egalităţi de gen în universităţi, ci îmbunătăţirea productivităţii organizaţionale.

Chiar dacă există politici formale pentru promovarea unui echilibru între muncă şi viaţa de familie; cultura organizaţională din universităţi poate ascunde eficienţa a unor asemenea politici. ”Este necesară o modificare profundă a culturii organizaţionale înainte ca politicile familiale prietenoase să poată fi de folos”[33], spune Mary Feeney, Margarita Bernal şi Lauren Bowman.

---

[24]Marian, Meyers; *The war on academic women: reflections on postfeminism in the neoliberal academy*; pg. 277
[25]Marieke, Van den Brink; Lineke, Stobbe;*op.cit.*; pg. 168
[26]Marian, Meyers;*op.cit.*; pg. 279
[27]Julie, Gedro; Robert, Mizzi;*op.cit.*; pg. 452
[28]Claire, Timperley;*op.cit.*; pg. 91
[29]Chris, Rowley; Jean, Lee; LuhLuh, Lan; *op.cit.*; pg. 2
[30]*Ibidem*
[31]Mary, Feeney; Margarita, Bernal; Lauren, Bowman; *op. cit.*; pg. 8
[32]Cathrine, Seierstad; Geraldine, Healy;*op.cit.*; pg. 304
[33]Mary, Feeney; Margarita, Bernal; Lauren, Bowman; *op. cit.*; pg. 11

În continuare se subliniază necesitatea unor schimbări la nivelul fiecărui departament, menţionându-se că organismele decizionale şi rectorul universităţilor vor trebui să sprijine implementarea unor asemenea politici, descrise anterior, în scopul de a modifica din temelii cultura organizaţională[34]; politicile, în sine, fără a fi susţinute nu pot fi eficiente.

Femeile cercetătoare nu sunt întotdeauna deschise în a accepta beneficiul unor politici familiale prietenoase. De exemplu, într-un studiu efectuat de către Finkel, citat în lucrarea autoarelor Mary Feeney, Margarita Bernal şi Lauren Bowman, se evidenţiază că doar un mic procent din femeile din mediul academic, care sunt eligibile în a beneficia de concediu pentru creşterea copilului, au apelat la această politică (30%), iar majoritatea sunt îngrijorate că utilizând astfel de politici la va afecta cariera profesională[35].

Autorea Annette Gerten ne arată că atunci când o universitate recunoaşte formal necesitatea de a implementa politici pentru echilibrarea vieţii de familie cu munca şi face eforturi să informeze profesorii cu privire la existenţa unor asemenea politici; politicile familiale prietenoase joacă un rol important în indicarea unei mişcări spre o cultură organizaţională prietenoasă cu femeile şi nevoile acestora[36]. Astfel, pentru dezvoltarea unei culturi prietenoase cu nevoile femeilor şi pentru utilizarea politicilor familiale prietenoase, se cere respectarea următoarelor aspecte: a) prezenţa şi existenţa unor asemenea politici; b) conştientizarea existenţei acestor politici de către toţi actori implicaţi în procesul educaţional din universităţi; c) o schimbare în cultura organizaţională care va încuraja femeile cercetătoare să utilizeze aceste politici[37]. Cu privire la acest aspect, se cuvine a se mai menţiona că familiarizarea cu politicile formale va produce modificări în ceea ce priveşte cultura organizaţională şi politicile informale.

De asemenea, studiile precizează că organizaţiile, precum universităţile, pot fi forţate să implementeze anumite politici pentru a echilibra viaţa de familie cu munca, însă aceste politici legale nu vor conduce la schimbări în cadrul culturii organizaţionale[38]. De exemplu, o universitate se poate conforma normelor legale; în timp ce o altă universitate poate adopta şi alte politici familiale prietenoase, pe lângă cele legale, şi să se asigure că membrii mediului academic sunt informaţi cu privire la acestea şi la consecinţele dorite prin beneficierea de asemenea politici. Această a doua universitate, care a implementat politici adiţionale pentru a modifica valorile organizaţionale, va fi percepută ca fiind mai prietenoasă cu femeile cercetătoare; schimbările în cadrul culturii organizaţionale vor înlătura barierele instituţionale şi vor ajuta la sprijinirea femeilor în accederea în funcţii de conducere sau în organisme decizionale. Femeile vor prefera să rămână să-şi desfăşoare activitatea într-o organizaţie care încurajează femeile să candideze sau să fie numite în astfel de funcţii; acestea având percepţia că le sunt recunoscute meritele.

Ceea ce trebuie reţinut în urma acestui articol constă în înţelegerea importanţei relaţiei dintre a avea politici familiale prietenoase şi de a profita în mod individual, de către fiecare femeie cercetătoare, de avantajul unor astfel de politici. Politicile familiale prietenoase pot reprezenta un pas în direcţia potrivită, dar însă, mai este încă un drum lung de parcurs.

---

[34]Gabriella, Ahmansson; Lennart, Ohlund*; op.cit.*; pg. 495
[35]Mary, Feeney; Margarita, Bernal; Lauren, Bowman; *op. cit.*; pg. 11
[36]Annette, Gerten;*op.cit.*; pg. 54
[37]Mary, Feeney; Margarita, Bernal; Lauren, Bowman; *op. cit.*; pg. 12
[38]Marieke, Van den Brink; Lineke, Stobbe; *op.cit.*; pg. 170

Într-un studiu ni se precizează că femeile cercetătoare trebuie să fie în acelaşi timp şi vizibile şi invizibile pentru a putea reuşi în carieră. Vizibile în ceea ce priveşte competenţele şi ambiţiile lor; invizibile cu privile la ”corpul lor feminin”[39].

Asemenea programe sunt implementate pentru a compensa efectele discriminării la care au fost şi sunt supuse femeile în mediul academic. ”În acest moment, femeile au nevoie de ajutor, iar dacă nu le ajutăm, talentul lor va fi, în mare măsură, irosit”[40]. În final, pot spune că politicile de stat nu ar trebui abandonate, însă este necesar ca acestea să fie combinate cu un mai mare angajament din partea instituţiilor de învăţământ superior.

BIBLIOGRAFIE:

Ahmansson, Gabriella; Ohlund, Lennart (2008); *Male Hierarchies and Gender-balanced Boards*; Indian Journal of Gender Studies; vol. 15 (3); pp. 485-505;

de Vries, Jennifer; Webb, Claire (2006);*Mentoring for gender equality and organizational change*;Employee Relations Journal; vol. 28; pp. 573-587;

Feeney, Mary; Bernal, Margarita; Bowman, Lauren (2014); *Enabling work? Family-friendly policies and academic productivity for men and women scientists*; Science and Public Policy Journal; pp. 1-15;

Gedro, Julie; Mizzi, Robert (2014); *Feminist Theory and Queer Theory: implications for HRD research and practice*; Advances in Developing Human Resource Journal; vol. 16 (4); pp. 445-456;

Gerten, Annette (2011); *Moving Beyond Family-Friendly Policies for Faculty Mothers*; Affilia: Journal of Women and Social Work; vol. 26 (1); pp. 47-58;

Grosvold, Johanne (2011); *Where Are All the Women? Institutional Context and the Prevalence of Women on the Corporate Board of Directors*; Business & Society Journal; vol. 50 (3); pp. 531-555;

Longman, Karen; Lafreniere, Shawna (2012); *Moving Beyond the Stained Glass Ceiling: Preparing Women for Leadership in Faith-Based Higher Education*; Advances in Developing Human Resource Journal; vol. 14 (1); pp. 45-61;

Meyers, Marian (2013); *The War on Academic Women: Reflections on Postfeminism in the Neoliberal Academy*; Journal of Communication Inquiry; vol. 37 (4); pp. 274-283;

Rowley, Chris; Lee, Jean; Lan, LuhLuh (2014); *Why Women Say No to Corporate Boards and What Can Be Done*; Journal of Management Inquiry; pp. 1-3;

Seierstad, Cathrine; Healy, Geraldine (2012); *Women's equality in the Scandinavian academy: a distant dream?*; Work, Employment and Society Journal; vol. 26 (2); pp. 296-313;

Timperley, Claire (2013); *Women in the Academy: Key studies on gender in political science*; Political Science Journal; vol. 65 (1); pp. 84-104;

Van den Brink, Marieke; Stobbe, Lineke (2014);*The support paradox: Overcoming dilemmas in gender equality programs*; Scandinavian Journal of Management; vol. 30; pp.163-174;

[39]Chris, Rowley; Jean, Lee; LuhLuh, Lan; *op.cit.*; pg. 3
[40]Marieke, Van den Brink; Lineke, Stobbe; *op.cit.*; pg. 170

Young, Angela; Cady, Steven; Foxon, Marguerite (2006); *Demystifying Gender Differences in Mentoring: Theoretical Perspectives and Challenges for Future Research on Gender and Mentoring*; Human Resource Development Review; vol. 5 (2); pp. 148-175.

Ichim George Marian (n.1988), doctorand în cadrul Facultăţii de Filosofie şi Ştiinţe Social-Politice, specializarea Sociologie. Din anul 2014 este asistent cercetare ştiinţifică în cadrul proiectului de cercetare FP7 intitulat „Structural Changes to Achieve Gender Equality in Science" (STAGES); respectiv bursier al proiectului POSDRU/159/1.5/S/132400 "Tineri cercetători de succes – dezvoltare profesională în context interdisciplinar şi internaţional".

GLOBALIZATION AND THE FEMINIZATION OF INTERNATIONAL LABOUR FORCE

Maria Petronela Munteanu, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract. Globalization redefines the relations between production, territoriality, economic organization, institutions and social processes. Globalization is a phenomenon of gender, this means that globalization is affecting men and women differently and that the socio-economic changes it brought about also affects the power relations involved in masculine domination. This article discusses the consequences of economic globalization, the different ways in which globalization is a process of gender and how globalization affects women's work worldwide. As noted in the last 20 years, more women have entered the formal labor market. This increase in the number of women in formal employment is referred to as the feminization of the labor force-meaning that the proportion of female workers increased in different sectors of the economy, beyond domestic work - this trend is directly linked to globalization. This article points out the consequences, the evolution and the influence of economic globalization with all that entails: the feminization of poverty, the feminization of migration, the feminization of labor, transnational families and domestic work.

Keywords: feminization, globalization, transnational family, migration, domestic work.

Introducere

Acest articol prezintă relaţia dintre globalizare şi feminizarea forţei de muncă internaţionale prin analiza următorilor factori ce contribuie la acest fenomen: migraţia, transnaţionalismul, familia transnaţională, munca internă/casnică. Compoziţia de gen a forţei de muncă globale s-a schimbat semnificativ în timpul globalizării neoliberale. În plus faţă de participarea femeilor în sectoarele tradiţionale, participarea femeilor pe piaţa forţei de muncă formale a devenit din ce în ce mai mare. Până la sfârşitul anilor 1980, mai mult de jumătate din femeile apte de muncăau fost introduse pe piaţa forţei de muncă formale şi în prezentfemeile alcătuiesc o treime din totalul forţei de muncă din întreaga lume.Majoritatea cercetătorilor feminişti susţin că, feminizarea este consecinţa inevitabilă de a căuta forţă de muncă ieftină, pentru a reduce costurile de producţie. Globalizarea economică a generat surse de trai şi a deschis noi perspective de oportunităţi pentru femei. Această lucrare subliniază consecinţele globalizării economice examinând cadrul politicii neoliberale dintr-o perspectivă de gen, pentru a scoate în evidenţă impactul globalizării economice asupra muncii femeilor.

Cadrul conceptual: Globalizarea şi consecinţe

Globalizarea redefineşte relaţiile dintre producţie, teritorialitate, organizare economică, instituţii si procese sociale. Diferiţi cercetători au încercat să teoretizeze fenomenul globalizării, şi au dat următoarele definiţii: globalizarea[1] este o nouă epocă în istoria lumii capitaliste; globalitatea este o conştiinţă planetară; şi globalizarea este începutul a unei noi forme sociale, societatea reţelelor. Sassen spune că o nouă ordine socială se dezvoltă sub fenomenul globalizării bazată pe reţele, oraşe din toată lumea conectate de o

[1]William I. Robinson, (2009)"SaskiaSassen and the Sociology of Globalization: A Critical Appraisal", vol.3, No1.

infrastructură digitalizată şi care implică noi fluxuri transnaţionale de oameni, putere şi cultură.

Globalizarease referă la un proces accentuat de integrarepe plan mondial şi derăspîndire a unui set de idei mai multsau mai puţin legate de activitatea economică şi deproducţia bunurilor materiale, forţele promotoare fiind:

- liberalizarea comerţului internaţional şi afluxurilor de capital,
- accelerarea progresului tehnologic şi societatea informaţională.

Globalizarea esteprivită sub două aspecte:*pozitiv*– ceea ce înseamnă că se concentrează pe beneficiile uniformizării şi a mondializării societăţilor şi aspectul *negativ* - ce acuză globalizarea pentru pierdereaindividualităţii unui popor, a unei comunităţi. În mod evident globalizarea cuprinde mai multe dimensiuni precum: dimensiunea economică, politică, socio-culturală şi comunicaţională.

În ceea ce priveşte globalizarea economică putem spune că a generat surse de trai şi a deschis noi perspective de oportunităţi pentru femei. Globalizarea economiei de piaţă s-a răspândit peste tot în lume, în ultimul deceniu al secolului 20 după prăbuşirea economiei socialiste planificate în Europa de Est a implicat o pondere tot mai mare de consum a bunurilor disponibile de la aceleaşi companii aproape oriunde în lume, iar, tehnologia care este utilizată pentru a produce aceste bunuri este din ce în ce mai standardizatăînsă mai presus de toate, ideile au devenit din ce în ce mai mult, proprietatea comună a întregii omeniri.

Comerţul, fluxurile de capital şi progresele tehnologice care caracterizeazăglobalizarea economică presupune noi politici economice şi sisteme de producţie cu implicaţii importante pentru economiile naţionale, cum ar fi cerinţele de calificare, reglementările privind piaţa forţei de muncă, politica educaţiei şi ocuparea forţei de muncă[2].

O consecinţă a globalizării este reprezentată de creşterea masivă a migraţiei internaţionale. Acest concept al migraţiei implică atât spaţiul cât şi timpul şi este recunoscută ca fiind un mecanism important al globalizării. Între anii 1990 şi 2005 numărul migranţilor a crescut de la 154 la 190 de milioane, atingând un procent de 3% din populaţia globală. [3] Tot mai mulţi muncitorii calificaţi sau necalificaţi din ţările de origine preferă să migreze în ţările dezvoltate pentru un trai de viaţă mai ridicat şi pentru un salariu mai bun. Combinaţia dintre sărăcie, lipsa locurilor de muncă, sau locuri de muncă prost plătite, în opinia cercetătoarei Sassen, reprezintă un factor ce induce migraţia.

Migraţia internaţională a forţei de muncă este definită ca - deplasarea persoanelor de la o ţară la alta, în scopul ocupării forţei de muncă.Mobilitatea forţei de muncă a devenit un element-cheie al globalizării şi a economiei globale cu ajutorul lucrătorilor migranţi. Atunci când migraţia este gestionată corespunzător, mobilitatea forţei de muncă reprezintă un potenţial de anvergură pentru migranţi, comunităţile lor, ţările de origine şi de destinaţie, precum şi pentru angajatori. Atât ţara de origine cât şi ţara gazdă, văd mobilitatea forţei de muncă internaţionale ca parte integrantă a strategiilor de dezvoltare naţionale şi ocupare a forţei de muncă. Pe de o parte datorită migraţiei forţei de muncă,ţările de origine beneficiazăde o ameliorare a presiunilor şomajului şi contribuie la dezvoltarea prin remitenţe,

[2]Valentine M. Moghadam, (1999),„Gender and Globalization: Female Labor and Women's Mobilization", Journal of World-Systems Research, vol 2, p. 367.
[3]Gordon H. Hanson, (2010), „Handbook of Development Economics", Vol. 5, The Netherlands: North-Holland, p. 4364.

transfer de cunoştinţe, precum şi crearea de reţele comerciale şi de afaceri, pe de altă parte, pentru ţările de destinaţie care se confruntă cu lipsa forţei de muncă, migraţia forţei de muncă ordonată şi bine gestionată poate uşura deficitul forţei de muncă şi facilitarea mobilităţii.[4]

Datorită procesului, numit globalizare, femeile sunt într-o continuă schimbare (miscare) cum nu au fost niciodată. Femeia de succes este prezentată în reclamele la cărţi de credit, telefoane mobile sau companii aeriene ca fiind femei care se plimba prin lume sunând acasa din hoteluri luxoase, care apoi se reunesc cu copiii nerabdători în aeroporturi. În schimb este tot mai puţin mediatizat fluxul extraordinar al forţei de lucru de sex feminin[5] şi anume : creşterea migraţiei a milioane de femei din ţări slab dezvoltate în societăţi evoluate, unde au ca scop de activitate slujbe în diferite domenii cum ar fi menajere, bone şi uneori chiar şi dame de companie (prostitutie). In lipsa ajutorului de la partenerii de viata, multe dintre acestea au reusit să îşi facă o carieră într-o lume condusă de bărbaţi, prin simplul fapt ca au cedat atribuţiile de îngrijire a copiilor, părinţilor sau a locuinţelor, femeilor din ţări subdezvoltate din lumea a treia.

Feminizarea forţei de muncă

Globalizarea este un fenomen de gen, acest lucru înseamnă că globalizarea afectează diferit bărbaţii şi femeile şi că schimbările socio-economice aduse, de asemenea afectează relaţiile de putere implicate în dominaţia masculină. În ultimii 20 de ani, aşa cum s-a văzut, tot mai multe femei au intrat în forţa de muncă plătită. Această creştere a numărului de femei în ocuparea forţei de muncă plătite este menţionată ca feminizarea forţei de muncă - aceasta înseamnând pur şi simplu că, în general, proporţia de lucrători de sex feminin a crescut în diferite sectoare ale economiei, dincolo de producţie pe bază prestată în gospodărie - această tendinţă fiind direct legată de globalizare.

Feminizarea apare datorită disponibilităţii forţei de muncă şi a locurilor de muncă ce din ce în ce mai mult tind să caracterizeze activităţile conexe, asociatecorect sau incorect, cu femei şi pentru că modelul de muncă tinde să conducă la o proporţie tot mai mare de femei care ocupă locuri de muncă.

Feminizarea forţei de muncă[6] este, de asemenea parte dintr-o schimbare generală spre o economie de serviciu care este împărţită într-un sector bine plătit şi dominat de bărbaţi (cum ar fi servicii financiare şi tehnologia informaţiei) şi un sector slab plătit, extrem de feminizat (cum ar fi îngrijirea la domiciliu, îngrijirea persoanelor vârstnice, îngrijirea copilului, servicii de curatenie). Din cauza numărului mare de profesionişti de sex feminin în sectorul bine plătitdin ţările bine-dezvoltate, a crescut enorm cererea pentru femei din ţările slab dezvoltate pentru a presta servicii de îngrijire şi menaj.În cele din urmă, feminizarea forţei de muncă înseamnă şi feminizarea condiţiilor de muncă prin procesele informale şi prin flexibilitatea ocupării forţei de muncă.

[4]International Organization for Migration, http://www.iom.int/cms/en/sites/iom/home/what-we-do/labour-migration.html

[5]Barbara Ehrenreich, Arlie Russell Hochschild, (2002) „Global Woman,Nannies, Maids, and Sex Workers in the New Economy", http://www.sagepub.in/upm-data/48332_ch_3.pdf .

[6]Martin J.P., Dumont J., Spielvogel G., (2007), „The Weakest Voices: Women Migrating in a Globalized World", https://globalsociology.pbworks.com/w/page/14711179/Gender%20and%20Globalization

Printre implicaţiile pieţei forţei de muncă din partea ofertei, agenda de ajustare structurală urmărită în întreaga lume, în ultimii ani, prezintă mai multe ipoteze. În primul rând, în ţările industrializate, în special, selectivitatea creşterea sau "direcţionarea" de beneficii de stat a însemnat mai puţini oameni care au drepturi. Acest lucru a stimulat efectele„lucrătorului suplimentar"- împingând tot mai multe femei pe piaţa muncii. În al doilea rând, erodarea relaţiilor de muncă neo-corporatiste şi promovarea reglementărilor pieţei de muncă, au erodat interiorul puteriipieţei forţei de muncă în special a persoanelor de sex masculin. Iar în al treilea rând, securitatea veniturilor salariale a fost redusă în multe ţări, în mare parte, prin eliminarea sau slăbirea legislaţiei salariului minim, sau prin aplicarea de bază a legilor existente.Participarea femeilor pe piaţa muncii este determinată de o combinaţie de factori economici, demografici, culturali. [7]

Un model tradiţional de diviziune a muncii între femei şi bărbaţi în cadrul societăţii a fost bazat pe o separare clară între activitatea de producţie (a bărbaţilor concentraţipe munca plătită formală) şi activitatea de reproducere, (a femeilor concentrate asupra uzului casnic şi a îngrijirii copiilor şi a responsabilităţilor, eventual combinate cu munca informală).

Globalizarea producţiei se bazează tot mai mult pe lanţurile de valori integrate la nivel mondial, în care există legături directe între producţie, distribuţie şi vânzare. Acestea implică un grad ridicat de flexibilitate a aprovizionării între ţări, facilitată de mobilitatea capitalului şi finanţe, şi caracterizat prin sisteme de livrare la timp, la nivel mondial. Producţia globală a atras atât femeile, cât şi bărbaţii în noi forme de angajare flexibile. [8]

Internaţionalizarea muncii interne/casnice

O proporţie tot mai mare de populaţie de pe întreg globul, aproximativ 180 milioane de oameni- migrează în fiecare an dintr-o ţară în alta. O mare proporţie a acestei populaţii migratoare este reprezentată de femei. Conform analistilor economici şi a cercetătorilor, există o bifurcaţie a forţei de muncă după cum urmează: o expansiune a veniturilor mari pentru locurile de muncă profesionale şi tehnice, o micşorare a veniturilor medii pentru locurile de munca necalificate şi calificate şi o extindere a locurilor de muncă cu salarii mici. Locurile de muncă cu salarii mici în ţările dezvoltate economic este reprezentată de populaţia migraţionistă. Femeile au fost introduse pe piaţa forţei de muncă internaţionale în diferite domenii, trecând de la agricultură către industrie şi servicii. În ultimul deceniu s-a constat o cerere tot mai mare pentru munca internă/domestică. Astfel că tot mai multe menajere, dădace, îngrijitori, infirmiere, asistente medicale şi doctori îşi lasă familiile şi comunităţile din societăţile slab dezvoltate economic din Sud, pentru a funiza grijă/îngijire pentru familiile şi comunităţile bogat dezvoltate economic din Nord.

Munca domestică[9] a migranţilor se încadrează în categoria de muncă precară cu beneficii sociale şi drepturi legale limitate, salarii mici şi condiţii de muncă proaste. Muncitorii domestici migranţi, de sex feminin sunt marginalizaţi în continuare de statutul lor

[7]Guy Standing, (1999),„Global Feminization Through Flexible Labor: A Theme Revisited, World Development" Vol. 27, No. 3,p. 585.
[8]International Labour Organization, (2004),„The gender dimensions of the globalization of production", http://www.ilo.org/global/publications/lang--en/index.htm
[9]Isaken L. W., Uma Devi S., Hochschild A. R., (2008),„Global Care Crisis A Problem of Capital, Care Chain, or Commons?"American Behavioral Scientist, Vol 52, No 3.

migrant temporar. Cercetătorii asupra femeilor migrante identifică faptul că aceste femei îşi sacrifică cariera personală, sprijinul familial, şi viaţa de familie întocmai pentru beneficiile familiilor lor. Atât ţările gazde cât şi ţările migrante, promovează exportul de muncă internă prin programe specilizate de pregătire, precum programe de nursing, menaj sau programe de folosirea articolelor de uz casnic. (folosirea microundelor, aspiratoarelor, etc.).

Relaţiile dintre grijă şi munca plătită a devenit o problemă presantă în transformarea bunăstării societăţii. Munca grijii/îngrijirii sau munca internă aşa cum mai este numită, s-a transferat de la munca neplătită realizată de către femei în cadrul familiilor lor, la munca plătită în alte familii.[10] Prin urmare, tot mai multe forme hibride de muncă şi îngrijire sunt în curs de dezvoltare.

Datele demonstrează în mod clar că sectorul îngrijirii se extinde rapid în cadrul structurilor ocupaţionale a forţelor de muncă europene; aproape o cincime de locuri de muncă create pe teritoriul Uniunii Europene, între anii 1995 şi 2001 erau în domeniul sănătăţii şi a serviciilor sociale, atingând aproape 10 % din totalul forţei de muncă. Sănătatea, serviciile sociale şi educaţia sunt două sectoare care au fost martore la marea expansiune a muncii femeii încă din 2000. Cererile puternice de locuri de muncă în sectorul serviciilor personale de îngrijire sunt foarte canalizate prin sectorul gospodăriilor.

Femeile migrante au contribuit decisiv la extinderea menţionată anterior a locurilor de muncă în sectorul intern/ îngrijirii. De fapt, migraţia în cadrul sectorului îngrijirii devine rapid una din factorii cheie ce redefinesc clasificarea regimului îngrijirii: introducând o dimensiune transnaţională în cadrul câmpului ce este adesea văzut ca un fenomen. Contribuţia acestui fenomen a fost deosebit de semnificativă în cazul locurilor de muncă la domiciliu.

Incidenţa muncii migranţilor în acest sector este mult mai remarcabilă în ţările mediteraneene, în cazul în care locul de muncă în domeniul casnic s-a extins în structura ocupării forţei de muncă. O multitudine de circumstanţe s-au orientat pentru a produce această creştere a muncii domestice în sectorul forţei de muncă. În ceea ce priveşte partea de cerere de forţă de muncă, aceasta include o gamă de factori sociodemografici, instituţionali şi culturali: în particular, îmbatrânirea populaţiei; creşterea participării femeii pe piaţa forţei de muncă; un deficit în aprovizionarea serviciilor sociale, în special în domeniul îngrijirii bătrânilor şi a copiilor; modificarea modelelor de familie ce merge mână în mână cu emanciparea femeilor; dependenţa încă înrădăcinată şi acceptabilitatea socială a formelor particulare şi informale de îngrijire.[11]

Modelul migraţiei din ultimele două decenii şi a traiectoriei istorice a unui regim de bunăstare, bazată pe familie, s-au îndreptat către facilitarea şi chiar încurajarea extinderii sectoruluimuncii casnice, ca reţea principală de îngrijire în detrimentul altor forme instituţionalizate de munca a îngrijirii.

Reţele feministe transnaţionale

Creşterea masivă a migraţiei a dus la teoretizarea a două fenomene puternice precum cel al transnaţionalizării producţiei şi al transnaţionalizării migraţiei forţei de muncă. Sub

[10]Margarita Leon, (2013) "A real job? Regulating household work: The case of Spain", European Journal of Women's Studies.
[11]Margarita Leon, (2013) "A real job? Regulating household work: The case of Spain", European Journal of Women's Studies.

umbrela analizei transnaţionale a migraţiei forţei de muncă, transnaţionalismul include mai multe aspecte, şi anume: migraţia, neocolianismul, corporaţii multinaţionale, cetăţeni, instituţii legale interguvernamentale, precum şi finanţe globale şi sectoare bancare.

Mişcările feministe contemporane constituie una dintre cele mai prodigioase domenii de cercetare feministe în disciplinele de sociologie şi ştiinţe politice. Reţelele feministe transnaţionale sunt expresia organizatorică a circulaţie femeii transnaţionale, sau a feminismului global. Feminismul global[12] poate fi definit ca discursul şi mişcarea femeilor ce vizează promovarea statutului femeilor prin: acces mai mare la resurse, prin măsuri legale pentru a efectua egalitatea de gen, precum şi prin auto-emanciparea femeilor în cadrul graniţelor naţionale şi prin forme transnaţionale de organizare şi mobilizare.

Studii asupra transnaţionalismului au apărut la începutul anilor 1990 ca reacţie a conceptualizării bifocale a studiilor despre migraţiune dominante în acea perioadă. Potrivit cercetătorilor în domeniu, fluxul migraţiilor din ţările slab dezvoltate în cele bine dezvoltate şi mobilitatea forţei de muncă au dus la formarea familiilor transnaţionale şi a lanţul global al grijii. Familiile transnaţionale sunt o formă a vieţii de familie ce nu este încă recunoscută de către politicile migraţiei, politicile de sănătate sau sistemele educaţionale în majoritatea ţărilor imigrante/gazde. Relaţiile transnaţionale au declanşat o serie de probleme juridice la nivelul ţărilor imigrante.

Familiile transnaţionale sunt uneori definite ca familii separate dar care se referă la acele unităţi de familie cu legături strânse între membrii acesteia în ciuda distanţei fizice. Înţelegând aceste fenomen ne putem referi şi la apariţia altor termeni precum: maternitate transnaţională, paternitate transnaţională, bunici transnaţionali. Membrii familiei din diferite locaţii geografice sunt conectaţi în cadrul sistemului familiei transnaţionale. Familia transnaţională[13] se întinde de-alungul graniţelor statale, de-alungul unui set de norme şi valori care îşi au originea în diferite sisteme de protecţie sociale.

Conceptul de lanţ global al grijii atrage atenţia asupra unei largi serii de subiecte precum: studii asupra globalizării, studii asupra migraţiei, asupra grijii şi studii despre egalitatea de gen. Acest termen a fost pentru prima oară folosit pentru a descrie o serie de relaţii personale dintre oamenii din întreaga lume, bazate pe munca plătită sau neplătită a grijii. Lanţul global al grijii a existat în diferite regiuni şi ţări precum Statele Unite, Africa încă din 1860 la mijlocul secolului XX, însă de-alungul timpului au trecut şi de alte graniţe naţionale.

Între anii 1850 şi 1970, spre exemplu, mii de femei din zona rurală a Sloveniei au migrat către Egipt, pentru a ocupa poziţii de servitori domestici şi doice (wet nurses), lăsîndu-şi copii în grija altora. Lanţurile de îngrijire[14] nu sunt relaţii de sine stătătoare, ele sunt ancorate într-o comunitate a "bunurilor comune" (commons)- o comunitate unde se ia şi se dă, iar individul este doar o mică parte din această comunitate. În concluzie părţile implicate: -

[12]Valentine M. Moghadam, (1999), „Gender and Globalization: Female Labor and Women's Mobilization", Journal of World-Systems Research, vol 2, p 385.
[13]Valentine Mazzucato, DjamilaSchans, (2013) "Transnational Families, Children and the Migration-Development Nexus",Social ScinceReserch Council.
[14]Lise Widding Isaken, Sambasivan Uma Devi, Arlie Russell Hochschild, *Global Care Crisis A Problem of Capital, Care Chain, or Commons?*, American Behavioral Scientist, Vol 52, No 3, 2008, p. 407.

muncitorii, rudele muncitorilor,angajatorii muncitorilor, afacerile ce apar în urma acestui fenomen, politicile- devin un interes comun, legitim în domeniul migraţiei de sex feminin.

Concluzii

Acest articol subliniază contribuţia globalizării în feminizarea muncii transnaţionale analizând elementele ce întrunesc procesul globalizării. Creşterea masivă a migraţiei a dus la teoretizarea a două fenomene puternice precum cel al transnaţionalizării producţiei şi al transnaţionalizării migraţiei forţei de muncă. Perspectiva transnaţională defineşte migraţia ca pe un proces, în care legăturile sociale şi simbolice dintre două sau mai multe ţări ar putea fi puternice dar şi de durată.

Termenul "feminizarea forţei de muncă" este folosit în principal pentru a desemna două caracteristici diferite. În primul rând, este folosit pentru a se referi la creşterea bruscă a forţei de muncă şi participarea femeilor la trecerea de la sectorul agricol în sectorul industrial. În al doilea rând, termenul "feminizarea forţei de muncă" este folosit pentru a descrie flexibilitatea crescută a forţei de muncă între bărbaţi şi femei. Evoluţiile contextuale a diviziunii de gen a forţei de muncă au fost influenţate de evoluţia pieţei muncii în sine. Dimensiunea de gen a globalizării producţiei a fost supusă unui proces rapid de transformare în ultimele două decenii. Acest lucru se reflectă în numărul de niveluri în ceea ce priveşte relaţiile schimbării de producţie la nivel mondial şi ocuparea forţei de muncă, schimbarea modelelor de consum la nivel mondial şi formele schimbării reproducerii.

BIBLIOGRAFIE:

Ehrenreich B., Hochschild A. R., (2002), *Global Woman, Nannies, Maids, and Sex Workers in the New Economy*.

Gordon H. Hanson, (2010), *Handbook of Development Economics*, Vol. 5.

Guy Standing, (1999), *Global Feminization Through Flexible Labor: A Theme Revisited, World Development* Vol. 27, No. 3.

Isaken L. W., Uma Devi S., Hochschild A. R., (2008), *Global Care Crisis A Problem of Capital, Care Chain, or Commons?*, American Behavioral Scientist, Vol 52, No 3.

Margarita Leon, (2013), *A real job? Regulating household work: The case of spain*, European Journal of Women's Studies.

Martin J.P., Dumont J., Spielvogel G., (2007), *The Weakest Voices: Women Migrating in a Globalized World*.

Valentine M. Moghadam, (1999), *Gender and Globalization: Female Labor and Women's Mobilization*, Journal of World-Systems Research, vol 2.

Valentine Mazzucato, DjamilaSchans, *Transnational Families, Children and the Migration-Development Nexus*, Social ScinceReserch Council.

William I. Robinson, (2009), *SaskiaSassen and the Sociology of Globalization: A Critical Appraisal*, vol.3, No1.

Web-ografie

http://www.iom.int/cms/en/sites/iom/home/what-we-do/labour-migration.html- ILO

http://www.ilo.org/global/publications/lang--en/index.htm-The gender dimensions of the globalization of production, 2004, International Labour Organization.

Acknowledgement

Doresc să imi exprim aprecierea către Universitatea Al. I. Cuza din Iaşi, şi Proiectului POSDRU/159/1.5/S/132400 Tineri cercetători.

ANALYSIS OF THE US FOREIGN POLICY IN THE EARLY TWENTY-FIRST CENTURY: THE ONSET OF THE IRAQ WAR

Ionuţ Timiş, PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The events of the early twenty-first century marked the beginning of a new era in international politics. The legitimacy of the measures taken by the United States after the attacks of September 11 in matters of foreign policy has created great debate worldwide, essentially bringing about the end of American unipolarity. The key elements in our analysis will be the new sources of threat identified by the American Administration (terrorist groups, weak states helping or hosting these groups, and rogue states), as well as the reasons behind the decision to invade Iraq.

Keywords: axis of evil, rogue states, George W. Bush, NSS, war on terror

Secolul XX a fost secolul Americii. Încă din 1945, America s-a bucurat şi continuă să se bucure de rolul important pe care îl are în istorie, drept cea mai mare putere economică, politică şi militară. Pentru mai bine de un secol însă, liderii politici americani au preferat să adopte politici care să menţină SUA departe de intrigile şi încurcăturile politicii internaţionale. In secolul XX, Europa reprezenta centrul puterii globale. „Sub izolaţionism, liderii americani au încercat să menţină neutralitatea americană şi să evite implicările directe în problemele europene."[1] Izolaţionismul a caracterizat politicile externe şi de apărare ale SUA până la implicarea în Primul Război Mondial când a fost nevoită să renunţe la această poziţie, implicându-se pentru prima dată în istorie în problemele continentului European. Astfel, în 1917 intră în război de partea Marii Britanii şi a aliaţilor acesteia,[2] deschizând practic calea implicării SUA în politica internaţională.

Principalele linii de politică externă americană au fost definite încă din 1940 de către două mari strategii pe baza cărora s-a constituit ordinea internaţională modernă. Una dintre ele este de orientare realistă, organizată în jurul politicilor de *îndiguire* şi *descurajare*, precum şi de menţinere a balanţei globale de putere. Piatra de temelie a acestei strategii se baza pe politica de îndiguire, care avea ca scop împiedicarea Uniunii Sovietice de a-şi extinde sferele de influenţă. Cealaltă mare strategie, de orientare liberală, este concretizată în planurile de reconstrucţie ale economiei globale întreprinse de Statele Unite la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial[3]. Aceasta se concentrează pe organizarea relaţiilor politice instituţionalizate în jurul democraţiilor de piaţă, întărite de deschiderea economică.[4] Deşi cele două strategii îşi

[1] Gilteson, R. Alan, Dudley, L.Robert, Dubnick, J.Melvin, *American Government*, Houghton Mifflin Company, 1991, Boston, p.428

[2] Neutralitatea SUA era puternic înrădăcinată în convingerea că nu trebuie să se implice în Primul Război Mondial decât în situaţia în care propria securitate îi este ameninţată. Astfel odată cu publicarea unei telegrame secrete germane care propunea o alianţă militară cu Mexicul, precum şi scufundarea unor vapoare americane de către submarinele germane, SUA decide că nu se mai poate ascunde în spatele izolaţionismului. Pentru o perspectiva mai detaliata vezi Kissinger, Henry, *Diplomatia*, Bic All, Bucuresti, 2003, p.41

[3] Pe 21 şi 24 Februarie, ambasadorul Marii Britanii în Washington trimite Departamentului de Stat american mai multe note prin care spune că guvernul englez nu va mai putea susţine financiar Grecia şi Turcia, după încheierea anului fiscal britanic, pe 31 Martie 1947. Vezi Freeland, M. Richard, *The Truman Doctrine and the Origins of McCarthyism*, New York University Press, New York şi Londra, 1985, p.4

[4] Ikenberry, G. John, „American's Imperial Ambition", *in Foreign Affairs*, Volumul: 81, Numărul: 5, septembrie/octombrie 2002, p. 45

au rădăcinile în două tradiţii intelectuale diferite, ele au conlucrat foarte bine pe parcursul celor 50 de ani în care şi-au găsit aplicabilitatea, strategia realistă creând raţiunea politică pentru stabilirea angajamentelor de securitate din politica externă, iar strategia liberală ajutând Statele Unite să îşi exercite puterea în favoarea îndeplinirii interesului naţional, fără a destabiliza însă comunitatea internaţională. Rezultatul acestor politici a dus la sfârşitul anilor ’90 la crearea unei ordini internaţionale nemaiîntâlnite până la acel moment, formată dintr-o coaliţie de state democratice unite prin pieţe, instituţii şi parteneriate solide în domeniul securităţii. Această ordine internaţională a fost construită în jurul a două orientări istorice: prima dintre ele a constat în angajamentul SUA de a asigura securitatea partenerilor europeni şi asiatici, precum şi accesul acestora la pieţele şi tehnologia americană în cadrul unei economii globale deschise; cea de-a doua are la bază orientările liberale prin care statele est-asiatice şi europene au acceptat supremaţia Statelor Unite şi sistemul politico-economic de cooperare.

Evenimentele din 11 septembrie 2001[5] au tras un puternic semnal de alarmă în rândul americanilor determinând o redefinire a politicii externe şi a strategiei de securitate naţională. Pentru prima dată de la sfârşitul Războiului Rece o nouă strategie de securitate prindea contur în Washington, noua direcţie de politică externă urmând să fie enunţată un an mai târziu, pe 17 septembrie 2002, când administraţia Bush publică Strategia de Securitate Naţională a Statelor Unite ale Americii (NSS)[6], stârnind puternice controverse nu doar datorită faptului că era prima strategie de securitate a acestei administraţii[7], ci şi pentru că venea imediat după atacurile teroriste.

Un aspect important de luat în considerare în formularea noii strategii l-a constituit şi faptul că teritoriul SUA a fost atacat de foarte puţine ori în istorie. Mai precis, în 1814 când britanicii au incendiat Casa Albă şi Capitoliul, şi în 1941 când Japonia a lansat atacul de la Pearl Harbour. Astfel, toate cele trei atacuri îndreptate împotriva SUA (inclusiv cel de la 11 septembrie) au avut în comun faptul că au determinat schimbarea strategiilor politice americane, evidenţiind eşecul vechilor linii de politică. In consecinţă, pe data de 1 iunie 2002

[5] Pe data de 11 septembrie 2001, 19 membri ai unei organizaţii teroriste cunoscute ca şi Al Qaeda au deturnat patru avioane ale liniilor comerciale americane, lansând cel mai puternic atac împotriva Americii de la Pearl Harbour până în prezent. Două avioane au lovit turnurile clădirii World Trade Center din New York, cauzând prăbuşirea acestora, un al treilea avion s-a prăbuşit pe una din aripile Pentagonului, iar ultimul avion s-a prăbuşit pe un câmp din Western Pennsylvania, după o luptă între terorişti şi pasagerii de la bord. Acest atac a dus la pierderea a 3000 de vieţi omeneşti. Vezi Hamilton, Lee, *The 9/11 Commission Report: Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States*, Government Printing Office, 2004, p. 1

[6] Procedura prin care administraţia prezidenţială prezintă în faţa Congresului raportul privind Strategia de Securitate Naţională a fost impusă prin *Goldwater-Nichols Department of Defense Reorganization Act* din 1986, document disponibil la: [https://digitalndulibrary.ndu.edu/cdm4/document.php?CISOROOT=/goldwater&CISOPTR=956&REC=11], data accesarii: 28 noiembrie 2014

[7] Utilitatea acestui raport era privită cu scepticism până la această dată, Administraţiile Regan, Bush iar mai apoi Clinton au înaintat fiecare rapoarte NSS, însă acestea s-au dovedit a fi doar o reprezentare a situaţiei existente, fiind astfel lipsite de interes faţa de opinia publică. Strategiile celor trei administraţii plecau de la premisa că teritoriul Statelor Unite era în siguranţă deoarece statele care posedau armament nuclear nu ar fi îndrăznit să atace SUA pentru că acest lucru ar fi atras după sine o contraofensivă puternică. Descurajarea nucleară a reprezentat principalul pilon al strategiei de securitate americană încă de la începutul Războiului Rece. Presupunerea că America este ferită de un eventual atac a fost însă puternic zdruncinată pe 11 septembrie. Vezi Gaddis, John, Lewis, „A Grand Strategy of Transformation”, in *Foreign Policy*, Noiembrie/Decembrie 2002, disponibil la: [http://www.foreignpolicy.com/articles/2002/11/01/a_grand_strategy_of_transformation], data accesării: 29 martie 2008

la West Point, George W. Bush trasează trei noi direcţii de urmat în materie de politică externă: „Vom apăra pacea luptând împotriva teroriştilor şi tiranilor. Vom menţine pacea prin constuirea unor relaţii amiabile între marile puteri. Vom extinde pacea prin încurajarea societăţilor libere şi deschise de pe fiecare continent."[8]

Prima mare inovaţie a noii strategii o reprezintă ecuaţia teroriştilor şi a tiranilor ca şi surse de pericol, derivată bineînţeles din atacurile de pe 11 septembrie. Strategia americană din trecut se concentra pe apărarea împotriva statelor conduse de tirani, care aveau nevoie de mari capacitaţi militare şi economice pentru a putea pune în pericol securitatea şi interesele SUA.[9] Însă noua strategie trebuie să îşi îndrepte atenţia înspre grupurile teroriste, care pot răsturna securitatea internaţională la nişte costuri relativ reduse: „Acum, reţele întunecate de indivizi pot cauza haos şi suferinţă pe teritoriul nostru, la costuri mai scăzute decât ale unui tanc. "[10]

În accepţiunea administraţiei Bush, noua definiţie a pericolului se bazează pe o combinaţie între „radicalism şi tehnologie" – extremismul politic şi religios, întărit de posesia armelor de distrugere în masă.[11] În discursul susţinut la West Point, preşedintele Bush declară: „Cel mai mare pericol la adresa libertăţii se află la intersecţia periculoasă dintre radicalism şi tehnologie. În momentul în care răspândirea armelor chimice, biologice şi nucleare [se intersectează cu] tehnologia rachetelor balistice – în acel moment, chiar şi statele slabe sau grupări restrânse pot obţine o capacitate catastrofică de a lovi marile naţiuni. "[12]

Bush identifică trei posibili agenţi ai pericolului la adresa securităţii SUA: organizaţiile teroriste capabile să acţioneze la nivel global, state slabe care găzduiesc sau ajută asemenea organizaţii teroriste şi aşa numitele *state rebele.* Primii doi agenţi sunt întruchipaţi de Al Qaeda şi regimul taliban din Afganistan. Iar aşa numitele *state rebele* sunt definite ca şi state care: „…agresează în mod brutal proprii cetăţeni şi irosesc resursele naţionale în scopurile personale ale conducătorilor; nu manifestă nici un fel de respect pentru regulile de drept internaţional, îşi ameninţă vecinii, şi încalcă cu indiferenţă tratatele internaţionale la care sunt parte; sunt hotărâte să obţină arme de distrugere în masă, precum şi alte tehnologii militare avansate, în scopul folosirii acestora ca mijloace prin intermediul cărora să ducă la îndeplinire planurile agresive; sponsorizează reţelele teroriste; resping valorile umane fundamentale şi detestă Statele Unite şi tot ce reprezintă acestea."[13]

---

[8] Discursul preşedintelui George W. Bush susţinut în faţa absolvenţilor Academiei de la West Point, disponibil la: [http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/06/20020601-3.html], data accesării: 28 noiembrie 2014

[9] „Apărarea naţiunii împotriva inamicilor săi reprezintă principala îndatorire a guvernului federal. Astăzi, această obligaţie s-a schimbat în mod dramatic. Inamicii din trecut aveau nevoie de armate şi capabilităţi industriale ridicate pentru a pune în pericol securitatea Statelor Unite". „The National Security Strategy of The United States of America", septembrie 2002, disponibil la:[http://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf], data accesării: 28 Noiembrie 2014

[10] *Ibidem.*

[11] Record, Jeffrey, „The Bush Doctrine and War with Iraq" in *Parameters*, Vol.33, primăvara 2003, p.4 disponibil la: [http://strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/parameters/articles/03spring/record.pdf], data accesării: 28 noiembrie 2014

[12] Discursul preşedintelui George W. Bush susţinut în faţa absolvenţilor Academiei de la West Point, disponibil la: [http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/06/20020601-3.html]

[13] The National Security Strategy of the United States of America, p.14

Un alt punct important în strategia de securitate emisă de administraţia Bush îl reprezintă regândirea vechilor politici de descurajare şi îndiguire. Eficacitatea acestor strategii, care au dus la câştigarea Războiului Rece, presupun „existenţa unor regimuri identificabile conduse de lideri recognoscibili, care operează cu mijloace cunoscute în cadrul unor teritorii identificabile”[14]. Aceste caracteristici ale celor două doctrine par să fie inaplicabile în faţa noilor inamici cu care se confruntă SUA[15] - idee enunţată de preşedintele Bush în discursul de la West Point: „Descurajarea, promisiunea retalierii masive împotriva statelor, nu înseamnă nimic în faţa întunecatelor reţelele teroriste care nu au nici naţiune, nici cetăţeni pe care să îi apere. Îndiguirea nu este posibilă în contextul în care dictatori instabili care posedă arme de distrugere în masă pot să lanseze un potenţial atac sau pot să le pună la dispoziţia unor grupări teroriste.”[16]

Evenimentele din 11 septembrie au arătat că organizaţiile teroriste pot cauza un nivel de distrugere care în trecut putea fi provocat doar de către state cu însemnate resurse militare. Armele de distrugere în masă erau văzute în timpul Războiului Rece ca ultimă opţiune de politică externă. În noul context internaţional, armele de distrugere în masă sunt percepute de către organizaţiile teroriste ca fiind o opţiune din ce în ce mai viabilă[17]. În această situaţie, la mai puţin de două luni după 11 septembrie, George W. Bush declara: „Nu vom aştepta ca autorii crimelor în masă să obţină arme de distrugere în masă.”[18], urmând ca în discursul susţinut în faţa naţiunii – State of The Union Adress –, acesta să declare: „…timpul nu este de partea noastră. Nu voi aştepta ca lucrurile să treacă de la sine, în timp ce pericolul creşte. Nu voi sta de o parte, în timp ce pericolul devine din ce în ce mai iminent.”[19], concluzia fiind trasă în NSS: „Nu putem lăsa ca inamicii să atace primii.”[20]. Prin aceste declaraţii, Bush anexează vechilor doctrine de îndiguire şi descurajare o nouă direcţie de politică externă: „doctrina atacului anticipativ”. NSS specifică baza legală, acceptată de legislaţia internaţională pentru această nouă strategie: „dreptul internaţional acceptă faptul că naţiunile nu trebuie să sufere un atac înainte de a întreprinde acţiuni legale pentru a se apăra împotriva forţelor care prezintă un pericol de atac iminent.” [21]

O altă inovaţie a NSS din 2002 o reprezintă preocuparea pentru înlăturarea cauzelor care duc la apariţia teroriştilor şi a tiranilor. Devenise deja clar că sărăcia nu era cea care a determinat un grup de oameni educaţi din clasa de mijloc a Orientului Mijlociu să piloteze trei

[14] Gaddis, John, Lewis, „A Grand Strategy of Transformation”, disponibil la: [http://www.foreignpolicy.com/articles/2002/11/01/a_grand_strategy_of_transformation]

[15] „In the Cold War … we faced a generally status quo, risk-averse adversary. Deterrence was an effective defense. But deterrence based only upon the threat of retaliation is less likely to work against leaders of rogue states more willing to take risks, gambling with the lives of their people, and the wealth of their nations.” vezi „The National Security Strategy of The United States of America”, p.15

[16] Discursul preşedintelui George W. Bush de la West Point. disponibil la: [http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/06/20020601-3.html]

[17] „Astăzi, inamicii noştri văd armele de distrugere în masă ca şi o opţiune viabilă. „The National Security Strategy of the United States of America*”, loc.cit.*

[18] Kristol, William, „Taking the War Beyond Terrorism”, in *The Washington Post* January 31, 2002, disponibil la: [http://www.weeklystandard.com/Content/Public/Articles/000/000/000/850kgrmm.asp] data accesării: 28 noiembrie 2014

[19] “State of the Union Adress”, 29 ianuarie 2002, disponibil la: [http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html], data accesării: 28 noiembrie 2014

[20] “The National Security Strategy of the United States of America*”, loc.cit.*

[21] *Ibidem. loc.cit.*

avioane în unele dintre cele mai importante clădiri ale Statelor Unite. Ceea ce a determinat această acţiune a lor au fost „resentimentele crescute din absenţa instituţiilor reprezentative din propriile societăţi, astfel încât singura ieşire din dizidenţa politică fiind fanatismul religios."[22] Ceea ce conduce către ultimul obiectiv al NSS, anume răspândirea democraţiei în lume. Statele Unite se angajează să termine ceea ce Woodrow Wilson începuse cu aproape un secol înainte, astfel că în ianuarie 2002 preşedintele american trage un semnal de alarmă cu privire la „axa răului"[23] constituită din Iran, Irak şi Coreea de Nord.

Materializarea noii politici externe a SUA are loc în primă fază prin declanşarea aşa numitul „război al terorii" îndreptat împotriva noilor forme de pericol reprezentate de aceste grupări extremiste. Primul pas înspre eliminarea acestora a fost înlăturarea regimului taliban din Afganistan. Această acţiune americană nu a avut însă rezultatele aşteptate, nereuşind să elimine reţeaua Al-Qaeda de pe scena politică internaţională. Slaba gestionare a crizei existente, precum şi incapacitatea liderilor de la Pentagon de a oferi o soluţie viabilă pentru rezolvarea acestei probleme, au determinat Administraţia Bush să angajeze Statele Unite într-o a doua conflagraţie, îndreptată de această dată împotriva Irakului[24], care alături de Iran şi Coreea de Nord, forma „axa răului". Administraţia Bush şi-a construit pledoaria pentru invazia în Irak pe baza unui set de supoziţii care ar fi trebuit să ducă la o serie de consecinţe favorabile. În primul rând, eliminarea regimului lui Saddam Hussein şi încheierea programelor irakiene de dezvoltare a armelor de distrugere în masă ar fi trebuit să îndepărteze unul dintre cele mai mari pericole pentru securitatea regională şi securitatea Statelor Unite. De asemenea, invadarea Irakului ar fi exclus orice posibilitate ca Saddam să ajute Al Qaeda sau orice altă reţea teroristă cu arme de distrugere în masă, şi va duce la eliberarea populaţiei irakiene de sub regimul opresiv a lui Saddam Hussein. Administraţia americană a plecat de la premisa că această invazie va duce la un val de democratizare în Orientul Mijlociu.

De îndată ce forţele americane au ocupat Bagdadul a devenit clar însă că supoziţiile de la care a plecat Administraţia Bush, cu privire la programele de dezvoltare a armelor de distrugere în masă irakiene, au fost eronate. Lipsa armelor nucleare irakiene a stârnit astfel puternice controverse în rândul opiniei publice internaţionale, care considerau că atacul SUA ar fi trebuit să se îndrepte înspre centrul pericolului, adică înspre reţeaua teroristă condusă de Osama bin Laden, şi nu înspre periferie, adică înspre Irak[25].

În faza incipientă a Războiului din Irak administraţia americană se baza pe ipoteza că înlăturarea de la putere a liderului irakian va duce la o democratizare rapidă a Irakului, atrăgând după sine o explozie democratică[26] în lumea islamică de o magnitudine comparabilă

[22] Gaddis, John, Lewis, „A Grand Strategy of Transformation", disponibil la: [http://www.foreignpolicy.com/articles/2002/11/01/a_grand_strategy_of_transformation]

[23] „axis of evil" este sintagma originală folosită pentru prima dată de preşedintele George W. Bush în discursul susţinut în faţa naţiunii „State of the Union Adress", disponibil la: [http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html]

[24] Pollack, M., Kenneth, „Next Stop Baghdad ?", in *Foreign Affairs*, martie/aprilie 2002, disponibil la [http://www.foreignaffairs.com/articles/57805/kenneth-m-pollack/next-stop-baghdad], data accesarii 28 noiembrie 2014

[25] Record, *op.cit*, p.5

[26] În perioada post Război Rece, Statele Unite au adoptat o politică de securitate bazată pe precedentul istoric care demonstrează faptul că „democraţiile nu se luptă între ele", orientându-şi astfel politica externă în direcţia impunerii democraţiei în celelalte state pentru a împiedica războiul. vezi Nye, S., Joseph, Jr, *The Paradox of American Power: Why the World's Superpower Can't Go It Alone*, Oxford University Press, 2001, p. 153

cu cea produsă de sfârşitul Războiului Rece. Realităţile Orientului Mijlociu au sugerat însă faptul că acest deziderat democratic trebuie să treacă printr-un drum lung şi anevoios, în care cea mai importantă provocare este reprezentată de găsirea unei soluţii de încadrare a diversităţii populaţiei într-o identitate politică statală, iar aşteptările Statelor Unite ar trebui să urmeze şi ele această cale.

Decizia Statelor Unite de a declanşa intervenţia armată în Irak, fără acordul Consiliului de Securitate al ONU, reprezintă un moment de cotitură pe scena relaţiilor internaţionale[27]. Prin această acţiune Statele Unite au subminat practic autoritatea ONU ca principal garant al ordinii şi securităţii internaţionale. Refuzul Consiliului de Securitate este cu atât mai relevant cu cât a fost pentru prima dată de la înfiinţarea ONU când Statele Unite nu au reuşit să obţină majoritatea în Consiliul de Securitate, într-o problemă care conta pentru ele. Unilateralismul manifestat de Statele Unite prin ignorarea deciziilor ONU a fost aspru criticat de opinia publică internaţională[28], care condamnă SUA pentru acţiunea ilegală de a invada Irakul.

În concluzie, analizând retrospectiv raţiunile care au stat la baza intervenţiei americane în Irak, putem afirma faptul că această acţiune a determinat o schimbare profundă pe scena relaţiilor internaţionale pentru mulţi ani de acum încolo. Modul în care această criză va fi rezolvată definitiv depinde în mare măsură de politicile care vor fi adoptate de liderii de la Casa Albă. Dacă Statele Unite vor să îşi recâştige prestigiul de care s-au bucurat pe parcursul atâtor decenii, trebuie să îşi orienteze agenda politică înspre recâştigarea credibilităţii pe plan internaţional.

BIBLIOGRAFIE:

„A National Security Strategy for a New Century", Casa Albă, decembrie 1999. disponibil la:[http://clinton4.nara.gov/media/pdf/nssr-1299.pdf] data accesării: 28 noiembrie 2014

Discursul preşedintelui George W. Bush susţinut în faţa absolvenţilor Academiei de la West Point [http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/06/20020601-3.html] data accesării: 28 noiembrie 2012

[27] Malone, M., David, Cockayne, James, „Quicksand? The United Nations in Iraq, 2001–2005", in Thakur, Ramesh, Singh Sidhu, Pal, Waheguru, *The Iraq crisis and world order: Structural, institutional and normative challanges*, United Nation University Press, Hong Kong, 2006, p.371.

[28] Pe data de 15 Februarie 2003, în sute de oraşe din lume, aproximativ 10 milioane de oameni au protestat împotriva invaziei în Irak de către forţele coaliţiei conduse de SUA. Acesta avea să fie cel mai mare protest anti-război din istoria omenirii. Peste 1 milion de oameni au blocat centrul Londrei într-una din cele mai mari demonstraţii care au avut loc vreodată în acest oraş. Un număr similar de oameni au mărşăluit în Roma, Barcelona, Berlin, Madrid, Paris, Sydney şi alte zeci de oraşe. Un număr de aproximativ 400.000 de oameni au participat la demonstraţii şi în New York. Pentru o perspectivă mai detaliată, vezi Walgrave, Stefaan, Rucht, Dieter, Tarrow, Sidney , *The World Says No to War: Demonstrations against the War on Iraq (Social Movements, Protest and Contention)*, Univ Of Minnesota Press, Minneapolis, 2010, pp. 1-2

Freeland, M. Richard, *The Truman Doctrine and the Origins of McCarthyism*, New York University Press, New York şi Londra, 1985
Gaddis, John, Lewis, „A Grand Strategy of Transformation", in *Foreign Policy*, Noiembrie/Decembrie 2002, disponibil la: [http://www.foreignpolicy.com/articles/2002/11/01/a_grand_strategy_of_transformation], data accesării: 29 martie 2008
Gilteson, R. Alan, Dudley, L.Robert, Dubnick, J.Melvin, *American Government*, Houghton Mifflin Company, 1991, Boston
„Goldwater-Nichols Department of Defense Reorganization Act", 1986, disponibil la: [https://digitalndulibrary.ndu.edu/cdm4/document.php?CISOROOT=/goldwater&CISOPTR=956&REC=11], data accesării: 27 noiembrie 2014.
Hamilton, Lee, *The 9/11 Commission Report: Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States*, Government Printing Office, 2004, pp. 1-35
Ikenberry, G. John, „American's Imperial Ambition", *in Foreign Affairs*, Volumul: 81, Numărul: 5, septembrie/octombrie 2002
Kissinger, Henry, *Diplomatia*, Bic All, Bucuresti, 2003, pp.25-48
Kristol, William, „Taking the War Beyond Terrorism", in *The Washington Post* January 31, 2002, disponibil la: [http://www.weeklystandard.com/Content/Public/Articles/000/000/000/850kgrmm.asp] data accesării: 28 noiembrie 2014
Malone, M., David, Cockayne, James, „Quicksand? The United Nations in Iraq, 2001–2005", in Thakur, Ramesh, Singh Sidhu, Pal, Waheguru, *The Iraq crisis and world order: Structural, institutional and normative challanges*, United Nation University Press, Hong Kong, 2006
„National Strategy to Combat Weapons of Mass Destruction", Casa Albă, decembrie 2002, disponibil la: [http://www.state.gov/documents/organization/16092.pdf], data accesării: 28 noiembrie 2014
Nye, S., Joseph, Jr, *The Paradox of American Power: Why the World's Superpower Can't Go It Alone*, Oxford University Press, 2001
Pollack, M., Kenneth, „Next Stop Baghdad ?", in *Foreign Affairs*, martie/aprilie 2002, disponibil la [http://www.foreignaffairs.com/articles/57805/kenneth-m-pollack/next-stop-baghdad], data accesarii 28 noiembrie 2014
Record, Jeffrey, „The Bush Doctrine and War with Iraq" in *Parameters*, Vol.33, primăvara 2003, pp. 4-21, disponibil la:[http://strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/parameters/articles/03spring/record.pdf], data accesării: 28 noiembrie 2014
"State of the Union Adress", 29 ianuarie 2002, disponibil la: [http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html], data accesării: 28 noiembrie 2014
„State of the Union Address", 28 ianuarie 2003, disponibil la: [http://www.whitehouse.gov/news/releases/2003/01/20030128-19.html], data accesării: 28 noiembrie 2014
„State of the Union Address", 17 martie 2003, disponibil la: [http://www.presidentialrhetoric.com/speeches/03.17.03.html], data accesării: 28 noiembrie 2014

„The National Security Strategy of The United States of America", Casa Albă, septembrie 2002, disponibil la:[http://www.state.gov/documents/organization/63562.pdf] data accesării: 28 noiembrie 2014

United for Peace and Justice, „The World Says No to War", 15 februarie 2003, disponibil la: [http://www.democracynow.org/2003/2/17/the_world_says_no_to_war], data accesării: 28 noiembrie 2014

Walgrave, Stefaan, Rucht, Dieter, Tarrow, Sidney , *The World Says No to War: Demonstrations against the War on Iraq (Social Movements, Protest and Contention)*, Univ Of Minnesota Press, Minneapolis, 2010

A REVIEW OF ANTIFRAUD SOFTWARE MARKET

Puiu Monica, PhD. Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi

Abstract. Since fraud can be a catastrophic risk for all companies worldwide, there have been recorded numerous attempts to reduce this negative phenomenon. Some of them focused on detecting fraud cases, while others tried to prevent them at an early stage. The purpose of this article is to analyse fraud prevention programs developed by specialised organisation, implemented in companies all over the world that contributed with success in reducing corporate fraud. We reviewed the major reports on antifraud software developed over the years, their degree of implementation within organisation and in what extent they fulfilled their purpose. Also, we point it out where Romania stands in the antifraud software market and the key points that should be taken into consideration by local companies when implementing these specific programs.

Keywords: fraud detection, fraud prevention, antifraud software, international antifraud software market, Romanian antifraud software market

Introduction

Since the release of Sarbanes-Oxley (SOX) Act in 2002 there have been developed several anti fraud programs. Usually the software has been focused on a specific type of fraud, the possibility of covering all fields sensitive to fraud not being accomplished yet. As a result, several anti fraud solutions have focused on e-commerce or electronic payments, which can be attacked from outside by hackers or malicious viruses, while others were developed in order to prevent fraud within organisations.

Despite their heterogeneity, commonly fraud detection programs include a system monitoring and scanning to find conflicts between an employee or an authorised person and his access rights. With the development of IT, fraud prevention programs started to use more sophisticated techniques, behavioural data etc. in order to detect and prevent fraud as it is happening.

Being a recent field of research, the existing studies from the literature have focused especially on the detecting software, neglecting the prevention part. It is the case of Ngai et. al. (2010) who reviewed and classified the financial fraud detection programs, proposing a classification framework for all the data mining techniques used.

The researchers presented a comprehensive review of the literature on the application of data mining techniques for the detection of financial accounting fraud, considering that a systematic and comprehensive literature review of the data mining techniques applicable to financial accounting fraud detection may provide a foundation to future research in this field. The findings of their study show that data mining techniques like logistic models, neural networks, Bayesian belief network, and decision trees have been applied most extensively to provide primary solutions to the problems inherent in the detection and classification of fraudulent data[1].

[1] Ngai, E.W.T., Hu, Y., Wong, Y. H., Chen, Y., Sun, X., (2010), The application of data mining techniques in financial fraud detection: A classification framework and an academic review of literature, *Decision Support System*, pp. 559-569, doi:10.1016/j.dss.2010.08.006

Similar to Ngai et. al., Aite Group (2014) have analysed and classified anti fraud software for enterprises, finding some key points for the enterprise fraud management. Aite Group's methodology consisted in interviews and demos with enterprise fraud management (EFM) providers, financial institution executives, and Aite Group's in-house knowledge. Further, having as base the findings of their study, we take into consideration other solutions proposed by developers in order to fight fraud.

Fraud prevention solutions framework according to Aite Group

Many fraud-prevention providers offer point solutions to mitigate one or several types of fraud. A few of these companies even offer their own simple methods of working the alerts generated by their prevention solution, but they do not offer the robust case management product that enables effective fraud management. There is no silver bullet to fighting fraud, but many of these point solutions are very effective[2]. Some highlights regarding solution providers for some types of fraud are presented in Table 1 (a) and (b).

Table 1 (a) - Fraud prevention solutions providers by problem

Fraud-prevention problem	Fraud solution providers		
Check fraud—on-us checks	BAE Systems	FICO	FIS
	Fiserv Intellinx	NICE	Actimize
	Orbograph	Softpro	SQN
Check fraud—deposits	BAE Systems	Early Warning Services	FICO
	FIS	Fiserv	Intellinx

Source: Aite Group's Report (2014), *Enterprise Fraud Management: Still Evolving After All These Years*, may 2014, retrieved from http://www.sas.com/content/dam/SAS/en_us/doc/analystreport/aite-enterprise-fraud-management-107178.pdf.

Table 1 (b) - Fraud prevention solutions providers by problem

Check fraud—kiting	Banker's Toolbox	BAE Systems	Computrol
	FIS	Fiserv	Intellinx
	Verafin		
Debit card fraud	ACI Worldwide	BAE Systems	First Data
	FICO	FIS	Fiserv
	NICE Actimize	SAS	Vantiv
	Verafin		
Credit card fraud	Accertify	ACI Worldwide	Alaric
	BAE Systems	CyberSource	Experian
	FICO	First Data	FIS
	Fiserv	NICE Actimize	SAS
	Vantiv		
Online fraud	41st Parameter	ACI Worldwide	BAE Systems
	FICO	Fiserv	ID Analytics
	NICE Actimize	RSA	SAS
	ThreatMetrix		
Contact center fraud	Auraya Systems	Authentify	Convergys
	FICO	Fiserv	Mattersight
	Natural Security	NICE Actimize	Nuance

[2] Aite Group's Report (2014), *Enterprise Fraud Management: Still Evolving After All These Years*, may 2014, retrieved from http://www.sas.com/content/dam/SAS/en_us/doc/analystreport/aite-enterprise-fraud-management-107178.pdf.

	Phone Factor TradeHarbor VoiceTrust	Pindrop Security TrustID VoiceVault	SpeechPro Verint Voxeo
Wire fraud	ACH Alert FICO Guardian Analytics SAS	ACI Worldwide FIS Larue Technologies Verafin	BAE Systems Fiserv NICE Actimize
ATM fraud	BAE Systems Fiserv Parascript	Diebold NICE Actimize SAS	FICO Paragon
Employee fraud	BAE Systems Intellinx	FIS NICE Actimize	Fiserv
New account fraud	BAE Systems Experian ID Analytics Verafin	Early Warning Services FICO Lexis Nexis	Equifax Fiserv TransUnion

Source: Aite Group's Report (2014), *Enterprise Fraud Management: Still Evolving After All These Years*, may 2014, retrieved in November 2014 from http://www.sas.com/content/dam/SAS/en_us/doc/analystreport/aite-enterprise-fraud-management-107178.pdf.

Fraud Detection Software enables an organization to protect itself from fraud by verifying information on applications and identifying suspicious transactions. Basically, the antifraud software have specific characteristic. Some of the key products mentioned in the solution above are the following:[3]

First Data software works to help merchants and financial institutions process customer transactions safely. Its Fraud Detection product helps identify fraudulent debit and credit card transactions in real-time. They also use Neural Network Technology integrated with transaction data as part of their detection strategy. First Data also includes tools to monitor internal transactions for fraud. The company also provides financial institutions with ATM management and implementation of technologies like chip cards.

ArcSight is a global provider of compliance and security management solutions that protect enterprises and government agencies. They collect and correlate user activity and event data across the enterprise to identify, prioritize, and respond to compliance violations, policy breaches, cybersecurity attacks and insider threats. ArcSight's FraudView solution evaluates and scores financial transactions in real time, and correlates activities across multiple banking channels. It creates a risk score for each transaction as it occurs.

Arbutus Software offers both its Arbutus Query and Arbutus Connect products for fraud detection purposes. Arbutus Query is a tool kit that helps test and compare all types of organizational data. The interface is designed to develop and execute a set of fraud tests, and then deploy those tests either ongoing or as needed. The fraud tests can be applied in a legacy environment or against any type of data files. Arbutus Connect is made to work with Microsoft Excel for organizations using Excel for fraud detection. It fills in the functionality gaps of Excel by allowing analysis of unlimited data volume, makes it easier to access new data sources and supports legacy system analysis and reporting.

[3]http://www.jazdtech.com/techdirect/leaf/Security-and-Privacy/Security-Software/Fraud-Detection-Software.htm, retrieved in November 2014.

Fiserv, Inc. provides information management and electronic commerce systems for the financial services industry. Their Fraud Risk Solutions portfolio includes internal fraud prevention, check imaging interrogation, check fraud and deposit fraud detection, payment authorization fraud detection and multi-channel fraud prevention. They deliver fraud detection tools in one risk management system with an easy interface. Fiserv, in business more than 25 years, ranked No. 1 on the FinTech 100 survey of top technology partners to the financial services industry.

EastNets provides global compliance and payment solutions, including anti-money laundering (AML), anti-fraud, payment and transaction management solutions. Their en.SafeWatch Anti-Fraud product is part of the EastNets enterprise compliance management framework. It provides real-time fraud detection, using fraud scenarios and profiling and a risk-based approach and assessments, and performs automatic and semi-automatic decision assistance. EastNets touts its products as ready to work with SWIFT, the financial industry messaging system.

Other anti fraud solution identified

An online research for anti fraud software solutions has returned a Top 40 of this kind of programs. Among these we selected the most representative as it follows:[4]

Actimize delivers real-time, customer-centric fraud prevention that supports a holistic, enterprise-wide fraud management program.

ActiveData for Excel delivers powerful data analytics to the familiar Microsoft Excel environment.

AgenaRisk it is a powerful but intuitive tool for modelling, analysing and predicting risk.

AssetArchive by FinSoft is a software destined to examine loan trends, detect possible fraud attempts, and consistently audit borrower and lender data.

BankWare.NET by International Financial Systems is a "customer centric" core banking software solution that runs the front, middle and back office of the bank.

Clari5 EFM by CustomerXPs Software is a real-time, intelligent product empowering banks with instant insights enabling influenced outcomes of fraud free transactions.

Compliancy+ Corporate by MyFinancialAlerts automates the monitoring of card transactions with the ability to report potential fraud/misuse as it occurs, reducing detection time.

Dataview360 by GDS Link is an advanced Risk Management software for the financial services, telecommunications, retail, manufacturing and transportation industries.

ESurksha by Bennett Technologies is an anti Fraud Solution for Ecommerce, Banking, financial & CRM applications.

Fair Issac Falcon Fraud Manager by ISGN is detecting and stopping fraud for 20 of the world's top 25 financial institutions

Falcon Fraud Manager by FICO is an enterprise-class decisioning platform to provide end-to-end fraud, security and compliance management.

[4] We typed in google.com the expression “anti fraud software” and we selected among 440.000 results the first 40 software shown as result after the search.

FirstStrike Fraud Detection by APEX Analytix is an automated analytics that provide prioritized risk scores on all of your vendors.

Fractals by Alaric is a class-leading integrated, intelligent fraud detection and prevention framework for payment card issuers and acquirers.

Fraud Analyst by Digital Envoy a proven platform for risk-based authentication, fraud detection, and real-time identity verification.

Fraud Barrier by Scorto is a fraud detection software that implements fraud scoring models based on advanced data mining techniques to calculate proximity. V

Fraud Risk Manager by Fiserv simplifies fraud prevention with this intelligent and easy-to-use financial crime management and compliance solution.

FraudGUARD by Interthinx is an electronic loan-level fraud detection solution for lenders and investors.

FraudNet by 41st Parameter is a fraud detection software that identifies fraudulent accounts, searches for customer information & provides warning of account takeover.

Insights On Demand by Oversight Systems links disparate financial systems, inspects every transaction in real time, and presents results with quantified risks.

Interceptas by Accertify is a financial fraud detection software that can detect online scams, online credit card fraud, and fraud related to returned merchandise.

iPrevent by Brighterion is a cross-channel fraud detection and prevention solution with strong behavioral analytics and automatic model creation.

Kount Complete by Kount is a SaaS solution for fraud management that reduces the number of fraudulent transactions, eliminates chargebacks, and offers geolocation.

LogRhythm Log Management by LogRhythm is a log management solution for collecting data across the enterprise and for identifying and preventing insider trading.

MATLAB by The MathWorks is a programming environment for algorithm development, data analysis, visualization, and numerical computation.

MinFraud by MaxMind identifies fraudulent credit card purchases and purchasers, IP tracing, BIN number matching.

NetReveal by BAE Systems is a risk, fraud and compliance solution suite for financial services and government clients across the globe.

On-Demand VerificationSM by TARGUSinfo is a web based tool that helps automatically verify good transactions and identify those that are high risk.

Oracle Bharosa by Oracle is a leading provider of fraud prevention and strong authentication solutions - i.d. management, risk-analysis, and fraud prevention.

PATRIOT OFFICER by GlobalVision Systems is a solution for financial institutions, integrating Anti-Money Laundering, Anti-Terrorist Financing, and Anti-Fraud capabilities.

Pointer by Potentia is a fraud detection software using advanced mathematics.

preCharge Fraud Screening by preCharge Risk Management makes an in-depth fraud scoring and customer verification in seconds. The software is proven to increase approved orders.

ReadiONE by ReadiMinds Systems & Services integrated Identity Theft & Online Financial Fraud Prevention and Business Activity Monitoring, for Banking & Securities Industry.

Reputation Manager 360 by Iovation is a software destined to reduce cyber fraud through strict device identification measures and risk report generation.

RiskTracker by BANKDetect is an account activity analysis system that analyzes daily banking transactions to detect a wide variety of fraud and abuse threats.

SAS Financial Management by SAS Institute helps companies to report, manage and improve the financial performance of your entire organization.

Signifyd by Signifyd is a fraud detection solution for eCommerce businesses. The technology aggregates customer data from multiple sources to identify fraud.

SVAT by Profinit is a visual information analytics product that helps discover links and money flow between subjects of financial or criminal investigation.

ThreatMetrix by ThreatMetrix is a global online fraud prevention solution that stops internal fraud and enables web businesses most at risk.

TransactionGuard by Entrust provides real-time monitoring of transactions, automatic detection of fraudulent activities and comprehensive case management tools.

ZoiD by ZoID stops credit / debit card fraud, check fraud, secures online bank accounts making them 100% secure, stops all online transaction fraud

As we can notice all software presented have different functions depending on which fraud they are destined to.

A review on anti fraud software implementation within organisations

The risk of fraud, bribery and corruption is greater in rapid growth markets. This may be due to a weak control environment that results in policies and procedures being implemented differently from global compliance frameworks. Tough times lead to shortcuts, companies being often under pressure to show positive results to stakeholders regardless of market conditions. This can create a higher fraud risk in volatile markets.

In order to have a global view among anti fraud software implemented within organisations worldwide we reviewed the major reports regarding this issue published by ACFE (2010), Ernst & Young (2013),KPMG (2013) and PricewaterhouseCoopers (2014).

When economic conditions are tough, there is pressure on management to meet sales targets, which can increase the risk of creative accounting practices and fraud. Organizations lose an estimated 5% of annual revenues to fraud[5] (ACFE, 2010). Despite fraud prevention efforts such as increased legislation and enforcement or increased emphasis on ‘‘tone at the top,’’ fraud remains relatively entrenched within organizations.

As we can see from the results of studies analysed[6] which were conducted in the last years, the software fighting creative accounting and fraud are continuously evolving. The estimation for the following years considers the possibility of developing ERP programs that could cover more areas of fraud within organisation.

[5] Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) (2010), *Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse*, Austin, TX.

[6] Ernst & Young (2013), *Building a more ethical business environment. Asia-Pacific Fraud Survey 2013;* Ernst & Young (2013), *Navigating today's complex business risks. Europe, Middle East, India and Africa Fraud Survey 2013;* KPMG Forensic, (2013), *Survey of fraud, bribery and corruption in Australia & New Zeeland 2012;* PricewaterhouseCoopers (2014), *Global Economic Crime Survey.*

Anti fraud software situation in Romania

While fraud is a specific problem in Romania as a national level, despite the preoccupations of the multinational acting in the local market, the anti fraud software are not developed at all in comparison to other estates. The anti fraud programs developed by local Romanian software companies are nearly non-existing, most of the companies who own these kind of programs preferred to buy them from other foreigner companies. These approaches bring specific issues when implementing a foreign program not suitable for the local economy. If we consider online fraud, for example, these solutions won't bring implementation issues, but, if we take into consideration specific anti fraud programs for accounting there are several problems that could rise. Starting from the accounts used, the currency or the law, there are all specific problems that could appear when implementing this kind of programs.

Having these pointed out, we consider that a risen preoccupation in developing and implementing specific anti fraud programs suitable for every country should be a national preoccupation of all institutions and professionals involved. This matter requires a good collaboration between different professionals like IT and accounting, or accounting and experts in fraud, or management etc.

Fraud detection software should be able to support a wide variety of devices, and include more than just online financial platforms, including ATM, branch and call center activity. It should also differentiate between consumer and business behaviour. Fraud detection software can be expensive, and it's hard to measure the rate of investment (ROI)[7]. Software as a Service (SaaS) offerings continue to gain market share as organizations look to outsource fraud detection at a lower cost.

Conclusion

Every organisation can effectively perform enterprise fraud management in a centralized or decentralized manner. A decentralized approach sacrifices operational efficiencies and customer service, while a centralized function can make for more efficient operations, hold one area fully accountable for the function, and extend a career track to employees, yielding greater dedication and productivity.

Fraud management has become increasingly important over time as fraud attacks continue to evolve and become more aggressive. An effective, efficient anti fraud department has many components. Usually it covers all of them, from detecting and preventing fraud to handling customer claims, investigating and recovering funds in fraud cases, processing fraud charge-offs, producing desired management reporting, and performing root cause analysis of fraud losses to improve the fraud-prevention function. This is the reason why researchers talk about preventing and detecting fraud all together.

Centralized anti fraud programs improve customer service by providing a single point of contact for the victimized customer. The customer does not have to contact multiple departments, and the organization operates more efficiently as well.

[7] Albrecht, W.S., Albrecht, C.C., Albrecht, C.O., Zimbelman, M., *Fraud Examination*, 3rd edition, South-Western, Mason, 2009.

A number of anti fraud software providers offer a full view of customers and their activity through robust case management tools that can integrate the outputs of all fraud-prevention systems (including their own). This is necessary to detect fraud effectively and reduce false positives to a manageable level.

Anti fraud software providers can offer improved operational efficiency through automated workflows with built-in reminders and review and approval steps. They can also ensure compliance with defined time frames or deadlines. New solution providers that desire to provide new antifraud capabilities are emerging. Organisations which are looking for a provider should consider them as these new providers continue to make progress.

REFERENCES:

Aite Group's Report (2014), *Enterprise Fraud Management: Still Evolving After All These Years*, may 2014, retrieved in November 2014 from http://www.sas.com/content/dam/SAS/en_us/doc/analystreport/aite-enterprise-fraud-management-107178.pdf.

Albrecht, W.S., Albrecht, C.C., Albrecht, C.O., Zimbelman, M., *Fraud Examination*, 3rd edition, South-Western, Mason, 200

Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) (2010), *Report to the Nations on Occupational Fraud and Abuse*, Austin, TX

Ernst & Young (2013), *Building a more ethical business environment. Asia-Pacific Fraud Survey 2013*

Ernst & Young (2013), *Navigating today's complex business risks. Europe, Middle East, India and Africa Fraud Survey 2013*

KPMG Forensic, (2013), *Survey of fraud, bribery and corruption in Australia & New Zeeland 2012*

Ngai, E.W.T., Hu, Y., Wong, Y. H., Chen, Y., Sun, X., (2010), The application of data mining techniques in financial fraud detection: A classification framework and an academic review of literature, *Decision Support System*, pp. 559-569, doi:10.1016/j.dss.2010.08.006.

PricewaterhouseCoopers (2014), *Global Economic Crime Survey*

http://www.jazdtech.com/techdirect/leaf/Security-and-Privacy/Security-Software/Fraud-Detection-Software.htm, retrieved in November 2014.

APPROACHING INSOLVENCY FROM A EUROPEAN PERSPECTIVE

Rădulescu Tudor-Andrei, PhD. Student, "Alexandru Ioan Cuza" University of Iasi

Abstract. The increased number of companies and individuals from the EU that established business activities in other countries than the origin one has draw attention to insolvency and their specific procedures from the European Union. In order to develop a common framework for insolvency proceedings in the EU, the Council set up a Regulation on insolvency proceedings in which establishes the common rules that should be respected in this field. The present article focuses on the specific guidelines of EU Regulation regarding insolvency: court competence to open insolvency proceedings, the applicable law and the recognition of the court's decisions when a debtor becomes insolvent. Furthermore, it compares the EU Law on insolvency with the New Romanian Law on insolvency adopted in 2014, pointing out the main differences between them. The results show that both approaches concentrate on helping businesses overcome financial difficulties, all the while protecting creditors' right to get their money back.

Keywords: EU insolvency Regulations, Romanian insolvency law; insolvency proceedings, reorganisation, creditor's right

Introduction

Companies and individuals in the EU are increasingly establishing business activities or economic interests in EU countries other than where their core activities are located. If they become insolvent, there may be direct implications on the proper functioning of the internal market. To establish a common framework for insolvency proceedings in the EU, the Council set up a Regulation on insolvency proceedings that establishes common rules on:[1]

1. the court competent to open insolvency proceedings;
2. the applicable law;
3. the recognition of the court's decisions when a debtor (a company, a trader or an individual) becomes insolvent.

The main objective is to avoid the transfer of assets or judicial proceedings from one EU country to another, which can improve the legal position of companies or individuals.

European rules on cross-border insolvency are laid down in Regulation (EC) No 1346/2000 on insolvency proceedings (the "Insolvency Regulation"), which has applied since 31 May 2002. The Regulation contains rules on jurisdiction, recognition and applicable law and provides for the coordination of insolvency proceedings opened in several Member States. The Regulation applies when the debtor has an establishment or creditors in another Member State than his own.

Taking into consideration that the rules on cross border insolvency date from 2000, the Comission issued in 2014 a set of new recommendations that focus on helping businesses overcome financial difficulties, all the while protecting creditors' right to get their money back[2]. Furthermore, we are going to review the recommendation of the European Commission.

[1] http://ec.europa.eu/justice/civil/commercial/insolvency/index_en.htm, accessed in November 2014.
[2] European Commission, COMMISSION RECOMMENDATION of 12.3.2014 on a new approach to business failure and insolvency, http://ec.europa.eu/justice/civil/files/c_2014_1500_en.pdf, accessed November 2014.

1. EU's insolvency regulations

The European Commission believes there are three main reasons why insolvency laws are overdue for reform. The first is that in many countries they currently do not favour the early restructuring of companies in difficulties, which often leads to liquidation of viable enterprises. The second is that, under personal bankruptcy rules, "honest entrepreneurs" are not discharged quickly enough from their debts to try and build new firms. A third concern is that insolvencies involving cross-border organisations are often chaotic, as different countries have different rules and no one knows which ones have priority. Both entrepreneurialism itself and the amount of credit provided to entrepreneurs would be higher; the argument goes, if businessmen and their backers could count on a speedy and predictable outcome if the worst comes to the worst.[3]

The Commission's proposal to amend the Insolvency Regulation addresses many of the issues identified as problematic in a 2011 resolution of Parliament, in particular group insolvency, but does not go as far as harmonising national rules. In October 2011, the Parliament adopted an initiative report on insolvency proceedings, calling for partial harmonisation of insolvency law, a reformulation of COMI to prevent fraudulent forum-shopping, enactment of rules on insolvency of groups of companies and the creation of an EU insolvency register.

In December 2012, the Commission adopted a proposal to amend the Regulation. It would broaden its scope to cover not only bankruptcy, but also restructuring aimed at avoiding liquidation. A new, more precise definition of COMI would be introduced, codifying the clarifications from the case-law of the Court of Justice. Upon the lodging of insolvency proceedings, a court would have to verify whether it is competent under the Regulation, and foreign creditors would have the possibility to challenge that finding. The proposal would also address the issue of publicity and transparency, by obliging MS to create insolvency registers, embedded in the e-Justice portal, and to publish relevant court decisions. New, detailed rules would oblige courts and liquidators from different MS to cooperate closely to coordinate insolvency proceedings in different countries. A new chapter would address the issue of insolvency of a firm belonging to a group of companies, enabling a coordinated restructuring plan for the entire group. Finally, the proposal would abolish the requirement that secondary proceedings must also be winding-up proceedings. The proposal does not envisage harmonisation of national insolvency procedures, but in an accompanying communication the Commission announced that it will analyse the impact of divergences between national insolvency laws.

In May 2013, the EP's Impact Assessment Unit positively evaluated the Commission's impact assessment. In December 2013, the Committee on Legal Affairs adopted its first-reading report, welcoming the proposal. A number of amendments were tabled, aimed at removing ambiguities and aligning the text with other EU legal acts, as well as enhancing the coordination of insolvency proceedings in a group of companies by providing for special "group coordination proceedings"[4].

[3] *Efforts to make resolving insolvency easier in Europe are proceeding slowly*, http://www.economist.com/news/business-and-finance/21629190-going-bust, accessed November 2014.
[4] *Reform of the EU Insolvency Regulation*, http://epthinktank.eu/2014/02/01/reform-of-the-eu-insolvency-regulation/, accessed November 2014.

The objective of this Recommendation is to ensure that viable enterprises in financial difficulties, wherever they are located in the Union, have access to national insolvency frameworks which enable them to restructure at an early stage with a view to preventing their insolvency, and therefore maximise the total value to creditors, employees, owners and the economy as a whole. The Recommendation also aims at giving honest bankrupt entrepreneurs a second chance across the Union[5].

The Commission Recommendations will help to provide a coherent framework for national insolvency rules, asking Member States to:[6]

1. Facilitate the restructuring of businesses in financial difficulties at an early stage, before starting formal insolvency proceedings, and without lengthy or costly procedures to help limit recourse to liquidation;
2. Allow debtors to restructure their business without needing to formally open court proceedings;
3. Give businesses in financial difficulties the possibility to request a temporary stay of up to four months (renewable up to a maximum of 12 months) to adopt a restructuring plan before creditors can launch enforcement proceedings against them;
4. Facilitate the process for adopting a restructuring plan, keeping in mind the interests of both debtors and creditors, with a view to increasing the chances of rescuing viable businesses;
5. Reduce the negative effects of a bankruptcy on entrepreneurs' future chances of launching a business, in particular by discharging their debts within a maximum of three years.

The change of insolvency proceedings in the European Union had an impact in other member states. As a result, Romania adopted in 2014 a New Insolvency Law (Law no. 85/2014 on insolvency procedure and insolvency prevention).

2. Romanian insolvency law

Law no. 85/2014 on insolvency procedure and insolvency prevention was published in the Official Gazette, Part I, no. 466 of June 25, 2014. According to the New Code of insolvency, the reorganization plan of an insolvent company will last three years and not one year as is specified in GEO. 91/2013, declared unconstitutional. Moreover, it may be made an extension of a year.

The new law mentions that the execution of the reorganization plan may not exceed three years, calculated from the date of plan confirmation. Payment terms contracts - including credit or leasing - can be maintained by the plan, even if they exceed 3 years. These terms can also be extended with the consent of the creditors, if initially were shorter than 3 years. After completion of all obligations of the plan of reorganization and closure, these payments will continue as the resulting contracts[7].

[5] European Commission, *Commission recommendation of 12.3.2014 on a new approach to business failure and insolvency*, art. 1.
[6] European Commission, *Insolvency: Commission recommends new approach to rescue businesses and give honest entrepreneurs a second chance*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-254_en.htm, accessed November 2014.
[7] Rădulescu, T. (2014), *New approaches of insolvency in Romania. Procedural issues*, articles presented at the 2nd edition of the International Conference „Accounting and Auditing Perspectives", Timisoara.

New Insolvency Code establishes that the reorganization plan will include:[8]

1. Categories of claims which are favoured;
2. Treatment of disadvantaged categories of receivables;
3. Whether and to what extent the debtor, economic interest group members, associations, limited partnerships and general partners of limited partnerships won't have responsibility;
4. What compensation will be offered to holders of all categories of claims, compared with the estimated value that could be received by the distribution in bankruptcy; The estimated value is calculated based on an assessment report prepared by an appraiser appointed;
5. The method of payment of receivables.

Modification of the plan of reorganization, including its extension can be made anytime during the reorganization procedure, without being able to exceed a maximum total duration of the performance plan of four years from the confirmation page. The change may be proposed by any of those vocations to propose a plan, whether or not the proposed plan. The vote on amendment of the creditors will be left with debts outstanding at the time of the vote, in the same manner as voting for the reorganization. The changing of the plan will be confirmed by the bankruptcy judge.

Also, it is stated a threshold of 40,000 lei for companies that want to enter insolvency. In other words, the debtor will be able to require insolvency only if the debts exceed 40,000 lei. The threshold is the minimum amount of the claim to be filed for the opening of insolvency procedure. The threshold value is 40,000 lei both for creditors and debtor, including claims made by the liquidator appointed by liquidation procedure stipulated by Law no. 31/1990, republished, with subsequent amendments, for claims, other than those of employees, for these the threshold being of 6 gross average wages / per employee.

In Law no. 85/2006 was imposed a threshold for a request to initiate insolvency only for the creditor[9], while GEO. 91/2013 was instituted this value both for creditor and debtor. Given this, in Law no. 85/2014 were taken provisions from the emergency ordinance declared unconstitutional.

3. New Romanian insolvency law connections with the EU's Directive

As provided even at the end of Law no. 85/2014, it transposes Directive 2001/24 / EC of the European Parliament and of the Council of 4 April 2001 on the reorganization and winding up of credit institutions, published in the EU Official Journal, L series, no. 125 of 5 May 2001.

The New insolvency law abrogates Government Ordinance no. 10/2004 regarding bankruptcy of institutions credit as detailed as follows.

I. Main news regarding credit institutions participating in the insolvency procedure as preferential creditors.

Insolvency Code introduces several changes regarding the rights of creditors who have claims that it has a cause of preference (claims which are accompanied by a privilege, as the

[8] Law no. 85/2014 on insolvency procedure and insolvency prevention, published in the Official Gazette, Part I, no. 466 of June 25, 2014.
[9] Law no. 85/2006 on insolvency procedure, published in the Official Gazette, Part I, no. 359 of April 21 2006, amended and supplemented.

mortgage and / or its similar rights or a lien on the property debtor's assets), which belong mainly to the credit institutions.

These changes are the following:

a) Allocation of money in the accounts of borrowers who were brought as collateral in favor of the credit institution

The Insolvency Code clarifies the existing regime of money in the account of debtor to the initiation of the proceeding and upon which is built a security mortgage (and cash collateral), establishing that they will be distributed on demand to the creditor by the receiver / liquidator lender holding the mortgage securities to cover its outstanding debts, within 5 days of the request of the creditor.

If the amounts for escrow account in case of opposition, they will be transferred to the bank account of the proceedings, after checking, by the bailiff, to fulfill the substantive requirements of the contract.

b) Limitation of privileged creditors

Insolvency Code makes some remarks on the financing granted to the debtor in the period of observation in order to develop current activities. They:

- Enjoy priority to repayment in case of bankruptcy of the debtor;
- Shall ensure, primarily by affecting certain assets or rights which not form the subject of causes of preference, and in the alternative, if no such property or rights available will affect goods already encumbered with the agreement of creditors' beneficiaries of these causes preference.

In the event that such consent of the creditors will not be obtained, the priority at established restitution will decrease the refund scheme established to lenders of causes of preference proportionally in relation to the entire value of the goods forming the subject of such rights or causes of preference.

c) Compensation of claims arising after initiation

Under the new rules, any creditor has the right to oppose the debtor compensation claims arising after the date of initiation. This represents a significant advantage for credit institutions to provide financing to the debtor in insolvency proceedings. The insolvent debtor moneys borrowed by a banking institution after the date of opening insolvency proceedings may be offset by the amounts generated by the current activity of the debtor that collects credit institutions in the debtor accounts.

II. The main news on insolvency / bankruptcy of credit institutions

Insolvency procedure / bankruptcy of credit institutions is currently governed by the Insolvency Code, with some changes to the legal regime already known, as follows:

a) It establishes the obligation to obtain the prior approval of the National Bank of Romania by insolvency practitioners that want assigned to the file;

b) It regulates the binding member of the committee of creditors Deposit Guarantee Fund in the banking system;

c) The liquidator may submit a proposal on the winding through The purchase of assets and assumption of liabilities, only after consultation with the National Bank of Romania;

d) The liquidator shall notify the Competition Council regarding the potential transaction, if the liquidation of assets of the credit institution is through the purchase of assets and assumption of liabilities.

Conclusions

Insolvencies are a fact of life in a dynamic, modern economy. Around half of enterprises survive less than five years, and around 200 000 firms become insolvent in the EU each year. This means that some 600 companies in Europe go bust every day. A quarter of these insolvencies have a cross-border element. And they are on the rise – the number of insolvencies has doubled since the beginning of the crisis and the trend is set to continue in 2015.

Furthermore, evidence suggests that failed entrepreneurs learn from their mistakes and are generally more successful the second time around. Up to 18% of all entrepreneurs who go on to be successful have failed in their first venture.

It is therefore essential to have modern laws and efficient procedures in place to help businesses, which have sufficient economic substance, overcome financial difficulties and entrepreneurs get a "second chance". Yet, insolvency frameworks in many EU countries currently channel viable enterprises in financial difficulties towards liquidation, rather than restructuring. They also present obstacles to giving honest entrepreneurs a second chance after insolvency by establishing long discharge periods.

As we seen in the present article, the European Commission has adopted new recommendations regarding insolvencies across companies in the EU but the implementation of these rules in the member states is still not completed entirely. Comparing the situation of insolvencies in Romania, the new adopted law in 2014 has unified the aspects regarding companies' insolvency with those specific for credit institutions. As positive effects are expected, further modifications are necessary for the Romanian law on insolvency to be consistent with the current EU's recommendations on insolvency.

REFERENCES:

Bufford, S. (2014), *Revision of the European Union Regulation on Insolvency Proceedings – Recommendations*. Penn State Law Research Paper 2-2014. Available at SSRN: http://ssrn.com/abstract=2382133.

Carballo Piñeiro, L. (2014), *Towards the Reform of the European Insolvency Regulation: Codification Rather than Modification*. Nederland Internationaal Privaatrecht (NIPR), 2014, 2, 207-215. Available at SSRN: http://ssrn.com/abstract=2482014.

Council Regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings (OJ L 160, 30.6.2000).

Efforts to make resolving insolvency easier in Europe are proceeding slowly, http://www.economist.com/news/business-and-finance/21629190-going-bust, accessed November 2014.

European Commission, *COMMISSION RECOMMENDATION of 12.3.2014 on a new approach to business failure and insolvency*, http://ec.europa.eu/justice/civil/files/c_2014_1500_en.pdf, accessed November 2014.

European Commission, *Insolvency: Commission recommends new approach to rescue businesses and give honest entrepreneurs a second chance*, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-254_en.htm, accessed November 2014.

Law no. 85/2006 on insolvency procedure, published in the Official Gazette, Part I, no. 359 of April 21 2006, amended and supplemented.
Law no. 85/2014 on insolvency procedure and insolvency prevention, published in the Official Gazette, Part I, no. 466 of June 25, 2014.
Rădulescu, T. (2014), *New approaches of insolvency in Romania. Procedural issues*, articles presented at the 2nd edition of the International Conference „Accounting and Auditing Perspectives", Timisoara.
Reform of the EU Insolvency Regulation, http://epthinktank.eu/2014/02/01/reform-of-the-eu-insolvency-regulation/, accessed November 2014.
http://ec.europa.eu/justice/civil/commercial/insolvency/index_en.htm, accessed in November 2014.

Acknowledgements
"This research was supported by the project "Minerva – Cooperation for an elite career in doctoral and postdoctoral research", co-founded from the European Social Fund through the Development of Human Resources Operational Program 2007-2013, contract no. POSDRU/159/1.5/S/137832."

LA CONSTRUCTION DU PROFILE DE L'ELITE POLITIQUE LOCALE EN L'EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE

Roxana Marin, Doctoral Fellow, Romanian Academy, Iaşi Branch, POSDRU/159/1.5/S/133675, PhD Student, University of Bucharest

Abstract: The present paper is an attempt at critically and comparatively exploring the profile formation at the elite level, from two main perspectives: (1) socio-demographically, and (2) personal traits. The paper moves forward by adding an empirical touch to the theoretical framework and by advancing a general criticism to the consecrated "personal traits"-type of profile construction of the elite, thus proposing a rather "value-orientation" fashion of elite profile construction. When dealing with the construction of a leader's profile, the simplest manner of approaching the topic is from a socio-demographical standpoint, i.e. inquiring into the social and demographical traits of a member of an elite group: age, gender, religion, occupational status, education, professional status, marital status, place of birth and father's occupation (hence, social mobility), relatives in politics, party affiliation. In addition, the complementary model of constructing an elite profile is quality-oriented (Putnam, 1976) and it refers to the self-perception of the elite; the quality-based model is a five-fold one: (a) ethical, (b) pragmatic, (c) technocratic, (d) political, and (e) gender models. Finally, an elite profile can be constructed on the bases of various value orientations (e.g. attitudes towards state intervention in economy, economic equality, citizen participation, political conflict, etc.).
With the assistance of two explicative trajectories, this articles discusses the construction of the profile of the local political elites in East-Central Europe, differentiating a typology of the local political elite: (1) "predominantly elitistic", (2) "democratic elitist", and (3) "predominantly democratic".

Keywords: local political elites, East-Central Europe, socio-demographical profile, value-based profile, qualitative profile

I. Remarques liminaires. Évaluation théorique. Le profil sociodémographique

« [Les élites d'une société sont] *les personnes ayant organisé la capacité de faire de véritables ennuis politiques sans être promptement réprimées*. » (Higley 2010: 161-176)

La biographie sociale des élites politiques locales peut être perçue comme « un ensemble de ressources sociales qui sont transformées en positions officielles et en influence, positions et influence qui ne sont pas disponibles ceux qui ne disposent pas de telles ressources. L'accès à la classe politique exige l'emploient une capacité accrue des ressources personnelles […]. » (Stoica 2003:107) En outre, comme Harasymiw a souligné avec justesse, « la composition des élites politiques est pertinente pour le contenu des politiques publiques » (Harasymiw 1984:3), l'origine sociale des membres de l'élite locale étant en partie responsable de priorités dans la politique de leur communauté. Par conséquent, les caractéristiques sociales des membres de l'élite politique locale constitue, dans une première phase, les composants de l'éligibilité dans le recrutement des candidats et dans le processus d'investiture par les parties.

Inversement, une analyse des opinions et des attitudes adoptées par les élites politiques locales est instrumentale et primordiale dans la description de ce groupe. En référence à la vue, les perceptions, les opinions et les attitudes des élites politiques, et à partir de la très simple, plus brutale et plausible hypothèse que les préférences, les orientations et les valeurs des dirigeants comptent plus que ceux des masses, Robert Putnam (1976:80) identifie quatre grandes orientations dans l'attitude de ce type d'élite: orientations cognitives

(prédispositions basé sur laquelle les individus interprètent la réalité existante; par exemple, l'attitude au regard du conflit social); orientations normatives (évaluations en ce qui concerne la façon dont la société devrait être; par exemple, les attitudes, idéologiquement motivés, vers l'égalité économique); les orientations interpersonnelles (les perceptions au sujet des autres segments de l'élite politique); orientations stylistiques (« caractéristiques structurelles des systèmes croyances de l'élite politique » (Stoica: 179)). Certaines valeurs adoptées par les représentants de l'élite politique locale peut être expliqué par leur contexte social: par exemple, il est prévu que ceux qui viennent de familles de classe inférieure sont enclin à favoriser l'égalité économique. D'autres valeurs sont acquises dans le cadre du processus de socialisation (c'est-à-dire, le type d'éducation, les épisodes de socialisation primaire etc.).

II. Remarques méthodologiques: les études de cas, des objectifs, des questions et méthodes

La présente recherche s'intéresse à la question du leadership local dans les pays d'Europe centrale et orientale. Concrètement, la recherche a commencé comme une tentative d'examiner, de façon comparative, le profil et le rôle des élites politiques locales dans quatre démocraties en transition d'Europe centrale et orientale, la Roumanie, la République tchèque et la Pologne, et l'impact des élites sur l'évolution des communautés locales dans les pays en développement de la région de l'ancien Europe Sovietisée. Les études de cas principales sont trois petites villes, **Tecuci**, **Česká Lípa**, et **Oleśnica**, très similaires en termes de démographie (environ 40 000 habitants) et stratégies de développement (une économie fondée sur l'industrie alimentaire et des activités en matière de commerce etc.). Par conséquent, la portée de la recherche a été initialement plutôt descriptive, exploratoire; un capteur inductif, un processus observatoire - une enquête sur une série d'aspects intéressant de signaler lorsqu'il s'agit de et de la discussion sur l'étude des élites politiques. Certes, après la collecte des données[1] et confrontés à des écarts marqués entre les trois villes, la question apparaît: **quels sont les facteurs qui déterminent les écarts entre cas ?**

Par conséquent, quatre sont les principales questions de recherche d'intérêt ici: (1) qui sont les principales sociodémographiques caractéristiques les élites politiques locales de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica afficher ? (2) qui sont les valeurs, les perceptions, les orientations, adoptées par les membres des élites politiques locales de Tecuci, Česká Lípa, et Oleśnica? Qui sont leurs attitudes à l'égard de certains aspects essentiels concernant la démocratie, la décentralisation et l'autonomie, l'auto-identification culturelle et géographique ? (3) Comment les élites politiques locales de Tecuci, Česká Lípa, et Oleśnica hiérarchisent les politiques localement ? (4) Quels sont les contacts les plus fréquents et des interactions des élites politiques locales de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica ?

Pour l'identification des groupes d'élites au niveau des trois collectivités, le papier emploie la *méthode de positionnement* d'identifier et d'analyser les élites politiques locales, par la mise en oeuvre de la phrase « élites politiques locales » grâce à la définition suivante: l'élite politique locale est ce groupe comprenant les personnes de pouvoir législatif et le pouvoir exécutif au sein de la structure locale conduisant, celle de prise de décision. La

[1] La manière dont les trois villes ont été choisis correspond à une première sélection en fonction de la démographie et des critères économiques, associée à une sélection de conveyance (c'est-à-dire, les administrations qui ont répondu au chercheur l'appel).

population de la recherche empirique ainsi était représentée par les membres des conseils municipaux/ locales de Tecuci (19 personnes), Česká Lípa (25 personnes), et Oleśnica (22 personnes), comme ils l'étaient en 2011-2013. Les méthodes de collecte des données favorisée par ce document sont les suivants: l'administration d'un questionnaire écrit standard, analyse de documents sur les minutes des réunions des trois conseils, observation participative au cours des sessions des conseils et de leurs comités spécialisés.

III. Résultats

1. Comment élitiste est l'élite politique locale de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica ?

En suivant Eldersveld (1989), la présente recherche pose la question de savoir comment « élitiste » est l'élite politique locale de Tecuci, Česká Lípa, et Oleśnica ? Ce n'est pas exclusivement fait référence à la situation économique que les membres du conseil local (municipal) affichent, mais aussi de leurs perceptions générales concernant des fonctions démocratiques comme la participation des citoyens, la mobilité sociale, l'égalité économique et à un niveau de congruence entre leurs valeurs et perceptions et ceux des gens qu'ils représentent, ceux de l'électorat. Un indicateur majeur analysé ici c'est l'occupation des pères des membres du conseil municipal, afin de continuer à évaluer le degré de mobilité sociale au sein des élites politiques locales. En outre, les antécédents sociaux d'un représentant local peut fournir un truc concernant ses perceptions vers les secteurs pauvres de la population, à l'égard des personnes socialement défavorisées etc. Dans le cas de Tecuci, selon les réponses au fournies questionnaire par les membres du conseil local, la majorité des conseillers locaux (78,94%) proviennent d'une famille inférieure ou de la classe ouvrière. Dans de tels cas, les pères avaient seulement à la baisse de niveau de scolarité intermédiaire (avec seulement quatre ou huit classes graduée, avec un niveau d'instruction élémentaire). Pour Česká Lípa, le Conseil comprend essentiellement des particuliers venant de familles basses et de la classe ouvrière (68%), avec une très légère différence de Tecuci. En Oleśnica, le pourcentage de conseillers venant d'un abaissement de la classe ouvrière historique est le plus bas parmi les trois cas, 65% seulement le roulement tel ascendant. Par conséquent, il existe un important degré de mobilité sociale parmi les membres actuels des trois conseils locaux, avec 78,94% (à Tecuci), 68% (à Česká Lípa) et 65% (à Oleśnica) d'entre eux venant des familles pauvres, familles le moins scolarisées. L'application du modèle de « l'indépendance » dans le cas d'élite politique locale de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica montre une prédominance de la mobilité sociale ascendante des membres des conseils locaux. Il n'y a aucun cas, parmi les conseillers locaux dans les trois cas, de mobilité descendante d'un point de vue sociale et il n'y en avait que trois cas (15,78 %) de Tecuci, huit cas (32%) de Česká Lípa et dix cas (45,45%) d'Oleśnica, de socialement immobile. En utilisant la formule de calcul de Boudon du taux de la mobilité sociale ascendante des élites politiques locales,

$$AM = \frac{\sum n_{ij} \times 100}{N}$$

$AM = \frac{16 \times 100}{19} = 84.21$ (pour Tecuci), (pour $AM = \frac{17 \times 100}{25} = 68$ (pour Česká Lípa),

et $AM = \frac{12 \times 100}{22} = 54.54$ (pour Oleśnica),

il en est résulté que 84,21% des membres du conseil local de Tecuci, 68% des membres du conseil municipal de Česká Lípa, seulement 31,57% des membres du conseil municipal

d'Oleśnica sont, socialement et professionnellement, dans un position ascendant en comparaison de leurs pères.

Le profil du conseiller municipal local dans les trois cas est complété par d'autres indicateurs sociodémographiques (*voir les tableaux 1, 2, 3 et 4*).

Le tableau 1. Le statut professionnel des conseillers municipaux de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica

Occupation	Nombre de conseillers locaux		
	Tecuci	Česká Lípa	Oleśnica
Ingénieur	47,36 %	44%	
Professeur	21,05 %	12%	50% + 8,33 % (universitaires)
Juriste (avocat, notaire etc.)	15,78 %	12%	8,33 %
Médecin traitant	5,26 %	12%	
Le soudeur	5,26 %		
Mécanicien	5,26 %		
Psychologue		4%	
Electricien		4%	
Spécialiste de l'informatique		4%	
Architecte		4%	
Musicien/artiste - peintre		4%	8,33 %
Entrepreneur/ entrepreneur			8,33 %
Fonctionnaire			16,66 %

Le tableau 2. La répartition par âge dans les conseils municipaux/ locales de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica

Âge	**Nombre de membres du Conseil Municipal (%)**		
	Tecuci	**Česká Lípa**	**Oleśnica**
20-29	0%	8%	0%
30-39	5,26 %	24%	7,14 %
40-49	31,57 %	16%	42,85 %
50-59	36,84 %	40%	28,57 %
60-69	21,05 %	12%	21,42 %
70-79	5,26 %	0%	0%
Plus de 80	0%	0%	0%

Le tableau 3. La position sociale des pères des membres des conseils locals de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica

Le statut social du père			
	Tecuci	**Česká Lípa**	**Oleśnica**
Classe inférieure (avec études moyennes ou sous-moyennes)	78,94%	68%	26,66%
Classe intermédiaire (avec haute école ou de l'université)	15,78%	28%	53,33%
Classe supérieure (avec études universitaires)	5,26%	4%	20%

Le tableau 4. Lieu de naissance des membres des conseils locals de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica

Lieu de naissance			
	Tecuci	Česká Lípa	Oleśnica
Tecuci/ Česká Lípa/ Oleśnica	52,63 %	68%	65%
Autre ville	10,52 %	16%	0%
Autres régions rurales (commune, village)	36,84 %	16%	35%
Autres pays	0%	0%	0%

Basé sur l'enquête sur la situation des indicateurs sociodémographique, il en est résulté que, moyennement, le profil du conseiller municipal/ local serait fonction des caractéristiques suivantes:

Le conseiller municipal/local de Tecuci: un homme né à Tecuci, qui a obtenu un diplôme technique ou technologique en les études universitaires - un ingénieur -, d'environ 52,4 ans, marié, Christian-Orthodoxe (même s'il n'a pas consacré comme un praticien), venant d'un abaissement de la classe ouvrière ou famille de paysans (ayant, de ce fait, aucun autre membre de la famille impliqué en politique), mais étant lui-même un membre de la classe moyenne ayant un revenu moyen d'environ 42 891 lei annuellement, impliqué dans des affaires privées dans le domaine du commerce et de l'industrie alimentaire (73,68% des cas).

Le conseiller municipal/ local de Česká Lípa: un homme né à Česká Lípa, qui a obtenu un diplôme technologique de maître ou des études avancées, venant d'une classe moyenne historique (la « petite-*bourgeoisie* ») et étant lui-même un membre de la classe moyenne, un ingénieur de 47,24 ans, marié, athée (même si officieusement souscrivant à la manière chrétienne morale construire), avec une plus faible ou de la classe ouvrière, avec pas de parents engagés dans la vie politique.

Le conseiller municipal/ local de Oleśnica: un homme né à Oleśnica, qui a obtenu un diplôme des études universitaires humanistes (généralement, un enseignant), de 50,2 ans,

marié, Christian-Catholique (et consacré comme un praticien), venant du milieu de classe moyenne, mais avec aucune autre parents impliqués en politique, lui-même partie de la classe moyenne et ancien activiste de la société civile.

2. Les attitudes et les orientations des conseillères de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica

La recherche actuelle évalué les attitudes des élites politiques vers quatre valeurs qui se référent aux fondements de la construction démocratique et quantifiés par question n° 9 dans le questionnaire: participation des citoyens; le changement novateur, progressive; l'importance du conflit politique; l'égalité économique. Les attitudes des membres des conseils locaux vers l'intervention de l'état dans l'économie ont également été prises en considération, tandis qu'une sixième valeur visée l'autonomie locale et la décentralisation, deux processus en permanence à l'ordre du jour du gouvernement postcommuniste. Les attitudes vers l'intervention de l'état dans l'économie et l'autonomie locale et la décentralisation ont été quantifiés par les attitudes sur l'échelle d'intensité (je suis fortement d'accord avec - je suis d'accord avec - je suis partiellement d'accord avec - je ne suis pas d'accord avec - je ne suis pas du tout d'accord avec - je ne sais pas/pas de réponse).

D'après les réponses fournies par les conseillers locaux, dans une démocratie, les plus précieux éléments sont ceux de la participation citoyenne (avec un niveau moyen d'acceptation de 47,83%), et changement graduel (un niveau moyen d'acceptation de 20,6%). L'égalité économique et la prévention des conflits posent quelques problèmes intéressants pour l'orientation valorique de ces élites. Premièrement, il y a un rejet clair de l'égalité économique entre les conseillers locaux de Tecuci, qui peut être traduite par un syndrome de détachement total, exprimé avec éloquence, vers l'*ancien régime*. Deuxièmement, pour les conseillers locaux de Tecuci et Oleśnica, la prévention des conflits est significative, et serait truc pour un comportement monolithique au sein du Conseil.

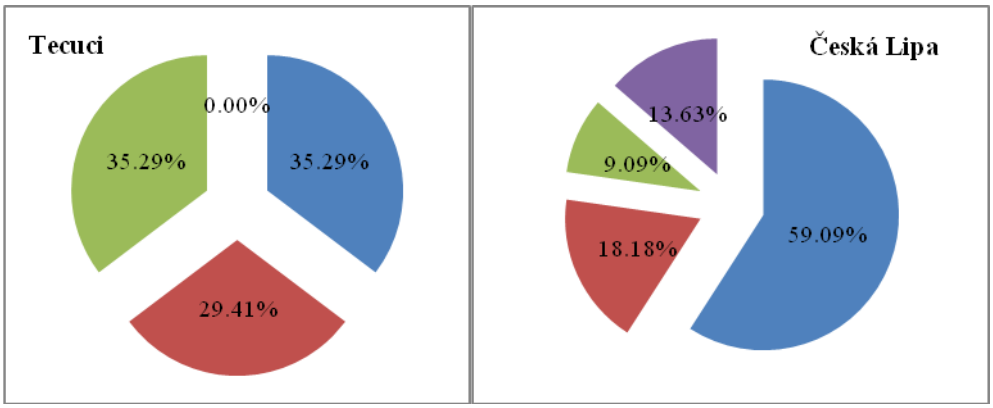

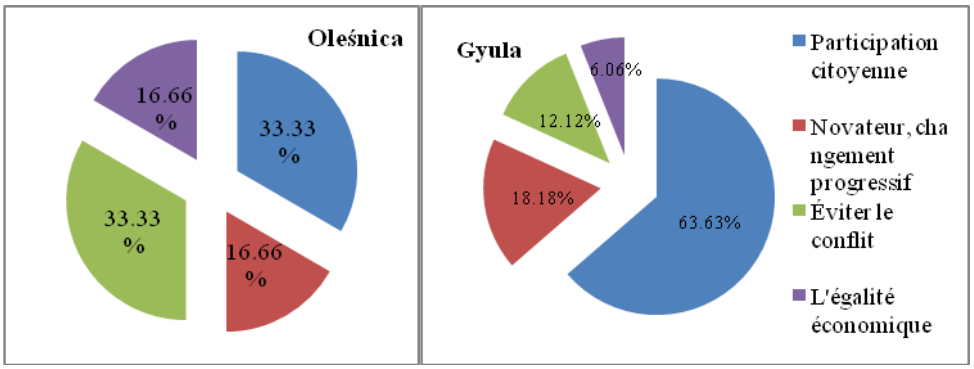

Les graphiques 1, 2, 3, 4. Les orientations de valeur des conseillers municipaux de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica (Q9: « Laquelle des caractéristiques suivantes ne vous le plus de valeur dans une démocratie ? »)

De l'analyse de deux valeurs - participation des citoyens et la prévention des conflits -, il en résulte que les membres des conseils locaux de Tecuci et Oleśnica pourrait être caractérisée comme « populistes » (en acceptant la participation citoyenne comme une marque de la démocratie, mais éviter les conflits politiques); les membres des conseil municipal de Česká Lípa sont essentiellement « démocrates » (en acceptant la participation des citoyens et des conflits politiques comme caractéristiques de la démocratie) (voir tableau 5).

Le tableau 5. Les caractéristiques du leadership local, en fonction de ses attitudes envers intervention de l'état dans l'économie et l'égalité économique

		Intervention de l'État dans l'économie	
		Acceptation	Rejet
L'égalité économique	Acceptation	Étatistes-egalitarianists	Anti-étatistes-egalitarianists
	Rejet	Étatistes-anti-egalitarianists	Anti-étatistes-anti-egalitarianists

Le tableau 6. Les caractéristiques du leadership à l'échelle locale, en fonction de son attitude face aux conflits politiques et la participation des citoyens

		Conflit politique	
		Acceptation	Évitement
Participation citoyenne	Acceptation	Démocrates	Populistes
	Rejet	Pluralistes	Autoritarianistes

Les réponses fournies dans le questionnaire par les membres des conseils municipaux de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica, à l'égard de l'intervention de l'état dans l'économie et sur les perspectives de poursuite de la décentralisation et l'autonomie locale, des croquis: (a) un leadership local de Tecuci qui est très enthousiaste à la décentralisation (parfois, sans être réellement au courant de toute la palette des responsabilités que la décentralisation accrue génère), mais très indécis à l'idée de l'état interventionniste (en partie parce que l'élite politique coïncide avec l'élite économique, et localement, il devient plus

facile de les entrepreneurs privés, même s'ils jouissent de la subvention de l'état); (b) un leadership local de Česká Lípa qui présente un réel scepticisme en ce qui concerne une déjà importante décentralisant répartition de la puissance, et généralement favorables à l'intervention de l'état dans l'économie, en particulier en temps de crise ; (c) un leadership local en Oleśnica qui est beaucoup à la fois favorables à l'état protectionniste et d'accroître la décentralisation et l'autonomie locale (avec proportion importante de répondants étant « fortement en faveur » des deux).

Graphique 5. Les attitudes des conseillers locaux en ce qui concerne l'intervention de l'état dans l'économie (Q10: « Comment percevez-vous l'intervention de l'état dans l'économie ? »)

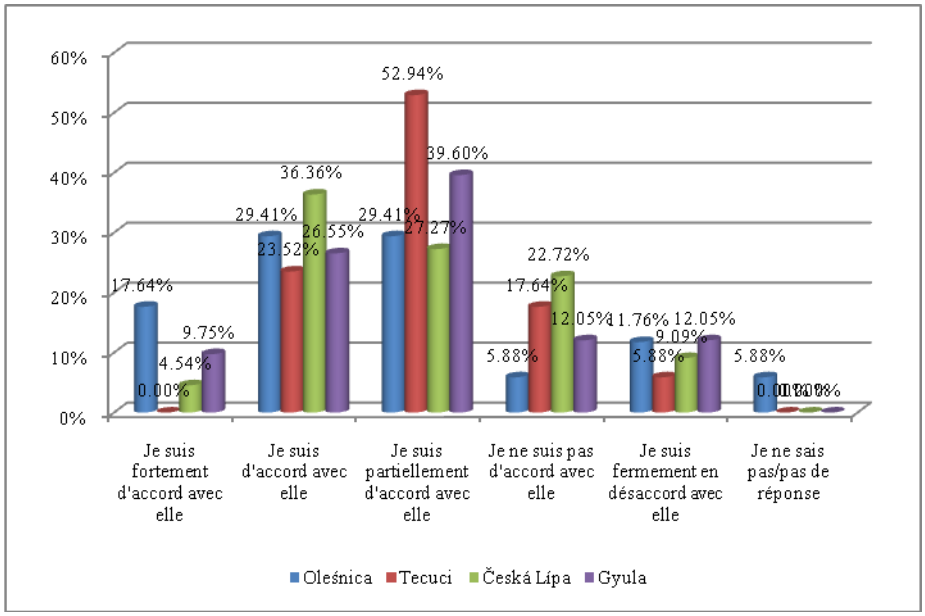

Graphique 6. Les attitudes des conseillers locaux en ce qui concerne les perspectives de la décentralisation accrue (Q11: « Comment pouvez-vous penser à une plus grande autonomie locale et à décentralisation, octroyées par les autorités centrales? »)

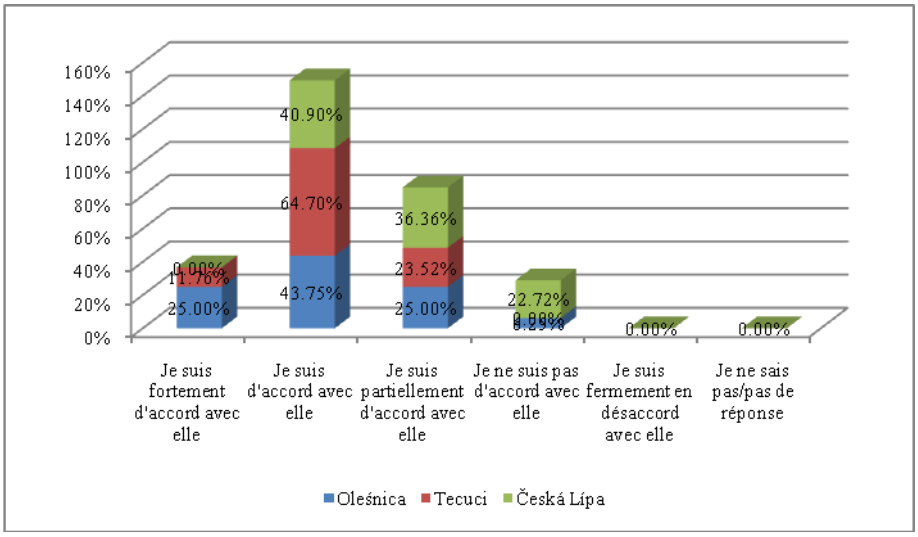

De l'analyse des deux orientations de valeur – l'intervention de l'état dans l'économie et l'égalité économique -, il résulte que: les membres des conseils locaux de Tecuci et Česká Lípa pourrait être inventé comme « étatistes-anti-egalitarianistes » (en grande partie en acceptant l'intervention de l'état dans l'économie, en particulier dans les moments de crise,

mais rejetant l'égalité économique comme une marque d'un groupe de travail la démocratie); les membres du conseil municipal d'Oleśnica pourrait être étiqueté comme « étatistes-egalitarianists » (acceptant les deux, l'état protectionniste et l'égalité économique comme caractéristiques de la démocratie, d'où l'idée générale de la « société du bien-être ») (*voir le tableau 6*).

4. Le type « qualité » du profil de l'élite politique locale et ses applications

La profile de « qualité » de l'élite politique a été fondée sur cinq modèles à repliage simple de Robert Putman (1976). Robert Putnam a fameusement visé à une certaine forme d'attitudes et de comportements agrégats du groupe d'élite, généralement constant, difficilement modifiable, stable; les comptes de dépôt à terme pour « des modes de croyances et de comportements [répandue parmi les membres de l'élite politique] concernant la situation de les systèmes économique, politique, social, culturel. » Enfin, pour identifier les qualités, l'idéal portrait serait un conseiller municipal/ local qui devraient posséder des qualités que pourraient constituer les *critères* d'admissibilité (Putman 1973) et donneraient aux conseillers locaux un net sentiment de « appartenance de groupe ». Les résultats coïncident, dans une large mesure, à un modèle éthique, grâce à telles fonctionnalités comme l'honnêteté (justesse, l'exactitude, l'équité) (14,66% des réponses de Tecuci, 12,03% des réponses de Česká Lípa, 12,16% des réponses d'Oleśnica), moralité (verticalité: 5,33% de Tecuci, un impressionnant 10,18% de Česká Lípa), l'altruisme, le désintérêt (1,33% des réponses de Tecuci et 4,05% d'Oleśnica) et la modestie (1,33% des réponses de Tecuci, 1,85% des réponses de Česká Lípa), courage (3.7% de Česká Lípa), sobriété et discipline individuelle (2,7% de Oleśnica) parmi les plus importantes qualités locales un conseiller municipal devrait avoir. Le modèle technocratique est tout autant apprécié par les conseillers locaux: un nombre significatif a souligné les caractéristiques telles que la formation et l'expertise (4% des réponses de Tecuci, 6,48% de Česká Lípa et 5,4% pour Oleśnica) et l'expérience politique (5,33% de Tecuci, 4,62% de Česká Lípa), le renseignement (6,48% des réponses de Česká Lípa et 1,35% des réponses pour Oleśnica) comme la marque du modèle technocratique. Les conseillers locaux mentionnant le dévouement à des plans d'amélioration pour la ville, et la volonté de changement et le respect de la communauté (12% de Tecuci, chute de 8,33% de Česká Lípa), la capacité de cerner les possibilités de développement de la ville, la vision de développement (6,66% de Tecuci, 10,18% de Česká Lípa, 1,35% pour Oleśnica), l'initiative (1,33% de Tecuci et un semblable 1,85% de Česká Lípa), l'engagement, l'industrie et la participation de la communauté (9,45% pour Oleśnica), les compétences de persuasion, la capacité de compromis et de négocier, le dialogue d'orientation (1,33% de Tecuci et une plus importante 7,4% de Česká Lípa, 9,45% pour Oleśnica), la sensibilité sociale, l'activité sociale et la reconnaissance et les soins pour le citoyen (3.7% de Česká Lípa et un robuste 9,45% pour Oleśnica) etc., ont favorisé le modèle pragmatique. Enfin, le modèle politique a été construit à travers les qualités suivantes: loyauté au parti (2,66% des réponses de Tecuci et 1,85% des réponses de Česká Lípa), les talents oratoires (1,33% de Tecuci et 0,92% pour Česká Lípa), et l'incorruptibilité et le détachement vers l'intérêt (8% de Tecuci et même 7,39% de Česká Lípa, 1,35% pour Oleśnica), mais, plus important, l'esprit d'équipe et la collégialité (12% des réponses dans le cas de Tecuci, par opposition à 2,77% des réponses dans le cas de Česká Lípa); en Oleśnica, le modèle politique est quasi-absent, en raison de la non-politique

affiliation des membres du conseil municipal. Le modèle du genre n'était pas utilisé dans la présente étude, comme aucun conseiller municipal/ local a perçu les différences entre les sexes sont importantes en dessinant le profil idéal d'un membre du Conseil.

4. Le portrait idéal des conseillers municipaux dans la perspective des conseillers eux-mêmes: Q16: « Quels sont les cinq plus importantes qualités un conseiller municipal local devrait posséder ? » (question ouverte: les cinq premières plus fréquentes réponses étaient quantifiés)

	Tecuci	Česká Lípa	Oleśnica
Modèle éthique			
Exactitude, l'honnêteté, l'équité, la véracité	14,66 %	12,03 %	12,16 %
L'altruisme	1,33 %	0%	4,05 %
Modestie	1,33 %	1,85 %	0%
Normes morales élevées, verticalité et la gravité, la sobriété, discipline personnelle	5,33 %	10,18 %	2,7 %
Courage, la bravoure		3,7 %	
La ponctualité		0,92 %	
Modèle technocratique			
Expérience politique, la volonté politique	5,33 %	6,48 %	
Expertise et formation	4%	4,62 %	2,7 %
Fiabilité			5,4 %
L'efficacité, la compétence			2,7 %
Intelligence, sagesse		6,48 %	4,05 %
Patience ou réaction rapide		1,85 %	
Enthousiasme, l'imagination, la créativité, l'innovation		1,85 %	4,05 %
Modèle Pragmatique			
Son dévouement pour la ville de plans d'amélioration, le dévouement, le respect de la communauté, le désir de changement	12%	8,33 %	
Participation, la diligence, l'engagement, l'affirmation de soi, l'industrie			9,45 %
Découragement, la cohérence, la conséquence			4,05 %
Minutie, integrité			1,35 %
La capacité de cerner les possibilités de développement de la ville (vision, perspective)	6,66 %	10,18 %	1,35 %
Initiative	1,33 %	1,85 %	
La persuasion les compétences, la capacité de faire des compromis, de coopérer et de négocier , axée sur le dialogue et non conflit	1,33 %	7,4 %	8,1 %
L'intuition		0,92 %	9,45 %
Ouverture avec d'autres, la tolérance, l'ouverture d'esprit		3,7 %	9,45 %
		1,85 %	

Sensibilité sociale, de l'activité sociale, les soins pour les citoyen		2,77 %	
L'indépendance économique			2,7 %
Compétences de leadership			
La responsabilisation, la réceptivité			
Modèle politique			
Les talents oratoires	1,33 %	0,92 %	
Loyauté politique	2,66 %	1,85 %	
L'incorruptibilité	5,33 %	4,62 %	1,35 %
Intérêt détachement (objectivité)	2,66 %	2,77 %	1,35 %
La collégialité, l'esprit d'équipe	12%	2,77 %	
L'indépendance politique			1,35 %
L'égalité entre les sexes modèle	0%	0%	0%

(Nombre total de réponses: 75, 108 et 74, respectivement)

IV. Observations finales provisoires et explications

> « *Si nous savons comment les participants [au jeu politique] il y a eu, d'où ils venaient, par quelles voies, quelles sont les idées, les compétences et les contacts qu'ils ont acquis ou jetés le long de la voie, alors nous aurons une meilleure compréhension des événements politiques. [...] [En] connaissant leurs aptitudes, les sensibilités, les objectifs et les informations d'identification, nous sommes mieux en mesure d'anticiper ce qu'ils disent et font, et d'évaluer les élites, des institutions et des performances des systèmes.* » (Marvick 1968: 273-282)

La présente étude avance une triple classification des dirigeants politiques locaux, construits et employant principalement deux trajectoires explicatives, l'un de l'être discuté longuement ici: (a) le niveau de la décentralisation de l'administration budgétaire spécifique pour chacun des pays à l'étude, et (2) l'« héritage » de l'ancien régime communiste, exprimé par le type de « culture politique de l'elite » (Jowitt 1999). Pour le niveau de la décentralisation de l'administration budgétaire, bien que le document reconnaisse l'importance de autres formes diverses de décentralisation (vertical, à la prise de décisions, électoral, fiscal, du personnel - Treisman, 2002; administrative *v.* politique; territoriale *v.* technique - Apostol Tofan, 2008; vertical v. horizontal; fonctionnelle *v.* territoriale - Stoica, 2003; interne *v.* externe), il favorise plutôt une approche réductrice de l'exercice des dépenses de la décentralisation. À cette fin, il utilise la moyenne de index de la décentralisation actuellement utilisé par la Banque mondiale et le FMI dans le cadre de l'émission de leurs rapports annuels; l'opérationalisation[2] de la « décentralisation » comme le niveau infranational des dépenses des administrations publiques. Afin de bien rendre compte des différences dans le niveau de l'exercice de la décentralisation administrative parmi les trois

[2] Sur le long d'une série de domaines d'un intérêt considérable au niveau local (infrastructures, éducation, santé, sécurité publique, transports, services sociaux (y compris le logement et le chômage de secours), activités culturelles et récréatives etc.), on évalue la mesure dans laquelle elles sont traitées au niveau national, régional et local. Cette évaluation est construite principalement basée sur des lois, des règlements internes, des règlements administratifs différents et des organes de l'exécutif, ainsi que sur des données empiriques efforts entrepris par la Banque mondiale et le FMI expertise.

cas, ce document ajoute à ce index trois seuils, ainsi: (a) un niveau significatif de la décentralisation administrative et budgétaire décrit les pays dont le niveau moyenne de l'infranational part des dépenses générales est supérieur à 50%; (b) un niveau standard de la décentralisation est spécifique pour ces pays avec une moyenne locale et régionale de dépenses des administrations publiques qui est supérieur à 30%, mais inférieur à 50%; et (c) un faible niveau de décentralisation caractérise les pays avec un niveau infranational des dépenses des administrations publiques inférieur à 30%.

Le tableau 6. La proportion de infranational des dépenses des administrations publiques (exprimé en pourcentage du budget national total)

	Ordre public et sécurité	**L'éducation**	**Santé**	**Sécurité sociale & Bien-être**	**Logement & équipements communaux**	**Loisirs & Culture**	**Transport & Communication**	**Moyenne**
La Bulgarie	2.17	59,53	44,11	8.30	68,95	26,69	12,19	31,70 %
République Tchèque	17,20	17,22	5,98	8,03	68,47	61,89	46,53	32,18 %
La Hongrie	6,86	46,99	44,83	11,99	74,10	43,97	27,64	36,62 %
La Pologne	34,30	72,47	87,36	17,49	86,92	76,13	65,34	62,85 %
La Roumanie	4,80	9,23	0,36	2,97	83,01	34,74	17,55	21,80 %
La Slowacki	5,69	2.40	0,26	0,49	56,74	27,00	18,78	15,90 %

(Source: Fonds monétaire international, *Annuaire des statistiques des finances publiques*, le FMI, Washington, D.C., 2001. Les données sont sélectionnées uniquement pour les pays d'Europe centrale et orientale, ex-satellites de l'URSS.)

En concluante, (a) pour le niveau significatif de l'exercice de la décentralisation administrative, le cas polonaise est exponentielle; (b) le niveau standard de la décentralisation s'adapte le tchèque cas, tandis que (c) le faible niveau de décentralisation est spécifique au cas de la Roumanie. Le niveau de la décentralisation peut avoir un impact sur l'élaboration de l'agenda pour les politiques au niveau local, la stratégie et sa hiérarchisation, le degré d'isolation d'élite (c'est-à-dire, l'insistance sur les contacts et les interactions confiné à la municipalité), une partie des orientations de valeur etc. C'est pourquoi, il est prévu qu'un niveau significatif de la décentralisation serait la pièce un aussi haut degré d'isolation de l'élite et inciterait une orientation vers les sphères d'activités soi-disant « *hard* » (par ex., améliorations publiques, infrastructure, développement économique, ordre public etc.), un

degré considérable de responsabilité politique et la réactivité et l'identification avec un plutôt prifil d'élite qui est « pragmatique » et « technocratique ». D'un autre côté, il pourrait facilement être hypothèse que de faibles niveaux de la décentralisation ne peut résulter que d'une élite géographiquement ouverte, dans un focus sur les domaines d'activité plutôt « *soft* » et une priorité politique en conséquence (par exemple, éducation, santé, culture, jeunesse et activités de loisir etc.), en raison d'une impuissance perçue de mise en œuvre du changement local et un niveau de responsabilité politique faible, et la construction d'un profil d'élite concentré sur les modèles « éthique » et « politique ». La seconde trajectoire explicative se réfère à l'héritage de l'*ancien régime*. Afin de rendre cette variable complexe, cette étude utilise la différenciation exploitée par Kitschelt *et al.* (1999) entre trois types de dictature communiste dans les pays de l'ancienne Europe Sovietisée: (1) la dictature communiste « national-accommodante » (par exemple, la Pologne et la Hongrie), (2) la dictature communiste « bureaucratique-autoritaire » ou « bien-être » (Jarausch, 1999) (par ex., la Tchécoslovaquie et l'Allemagne de l'Est), et (3) la dictature communiste « patrimonial » ou de « modernisation-nationalisation » (Petrescu, 2010) (par ex., la Roumanie et la Bulgarie).

En fonction du type de dictature communiste rencontré par chacun des trois sociétés sous contrôle ici, l'élite développe une certaine forme de « culture politique », vestiges des fonctionnalités qui ont été détournées, reproduit ou carrément préservé au cours de la transition et de la période de consolidation démocratique. L'étude préconise la collocation « culture politique élitaire »[3] de K. Jowitt[4] (1992, pp. 51-52 et 54-56) pour se référer

[3] « La culture politique d'élite » est « un ensemble de postures informels adaptatives (comportementales et attitudinales) qui émergent en tant que réponse à et la conséquence d'une certaine expérience de formation d'identité d'élite ». Ken Jowitt (1992) définit le terme « la culture politique d'élite » d'une certaine façon dans l'opposition à ce qu'il pièces comme « la culture politique du régime » (*c'est-à-dire,* « un ensemble de postures informels adaptatives (comportementales et attitudinales) qui émergent en réponse à la définition institutionnelle de la vie sociale, économique et politique ») et à « la culture politique de la communauté » (*c'est-à-dire,* « un ensemble de postures informels adaptatives (comportementales et attitudinales) qui émergent en réponse aux relations historiques entre le régime et la communauté »). Jowitt, par opposition à toutes autres universitaires de la « culture politique », a déclaré la collocation est effectivement défini en termes d'analyse comportementale de l'ancien régime: la « culture politique » est « l'ensemble des postures informelles adaptatives - comportementales et attitudinales - qui émergent en réponse à, et interagir avec, l'ensemble des définitions formelles - idéologique, politique et institutionnel - qui caractérisent un niveau donné de la société ».

[4] La définition et l'opérationnalisation de la « culture politique » ont abouti à une écrasante diversité dans la compréhension. Même si, presque toutes les études abordant le thème de la « culture politique » tournent autour des *spiritus rectore* G. Almond et S. Verba et leur *opus magnum* d'un caractère pionnier « *La culture civique* » n'avait pas diminué en importance, pour l'étude spécifique des élites politiques, R. Putnam a fameusement visé à « la culture politique de l'élite », définie comme une forme d'attitude et de comportement agrégat du groupe d'élite, généralement constant, difficilement modifiable, stable; les comptes de dépôt à terme pour « des modes de croyances et de comportements [répandue parmi les membres de l'élite politique] à propos de les systèmes politique, économique, social, culturel » (Putnam, 1973). Dans le cadre de l'application des observations tirées de l'utilisation du concept de « culture politique de l'élite », on ne peut que se demander si les trois groupes sélectionnés formant les conseils municipaux des municipalités de Tecuci, Česká Lípa et Oleśnica ont acquis un sentiment de conscience de groupe comme faisant partie d'une élite; une telle « conscience d'élite » au niveau local est difficile d'être opérationnalisé et mesuré ultérieurement, mais certains essais et efforts pourraient employer des indicateurs tels que le degré de cohésion du groupe, la reconnaissance de certains traits « spéciales » (c'est-à-dire, spécifiques) que le conseiller municipal/ local devrait posséder (sauf, évidemment, de la dimension moral, éthique, qui n'est en aucun cas une marque de statut ou différenciation du groupe dans le cas des élites). En fait, quoique rhétoriquement emphatique et discursivement à la mode, l'image éthique de l'élite politique, dans la douce tradition aristotélicienne, est désuète

à ces attitudes et comportements caractéristiques héritées de l'ancien régime, conservées à partir du niveau central au niveau local. Par exemple, un ancien régime « patrimonial » se traduirait par une augmentation de le monolithisme des nouvelles élites politiques, tandis qu'un régime « bureaucratique et autoritaire » pourrait produire une élite politique qui est purement « technocratiquement » orientée. Enfin, un ancien régime « national-accommodante » est susceptible de générer dans la contemporanéité une élite qui est plutôt fragmenté, factionalist, permettant à l'opposition, contestation et certaine « *back-bencherism* », avec une attitude pragmatique dans la prise de décision et de l'identification de profils. De plus, une série de indicateurs sociodémographiques dans la construction de profil de l'élite sont tempérées par la nature de l'ancien régime, comme c'est le cas, par exemple, avec les taux de la mobilité sociale ascendant, qui est généralement plus élevé précédemment dans les régimes communistes « patrimonial », alors qu'il est diminué dans le cas de l'ancienne dictature communiste « bureaucratique-autoritaire », où il existait un petit groupe de « *petite bourgeoisie* », plutôt une grande masse de paysans, dont la démocratie plus tard a sélectionné ses élites.

Donc, l'étude propose et favorise la différenciation entre trois types d'élites, étayé sur le contenu spécifique de la culture politique de l'élite et sur l'ensemble des attributions prévues par un certain degré de décentralisation:

- **« Prépondérant élitiste »** (par ex., Tecuci), correspondant à un ancien "la modernisation-nationalisation", "patrimonial" dictature communiste, suivie de "elite la reproduction", et le faible niveau de décentralisation administrative et de l'autonomie locale, actuellement, caractérisé par un degré significatif de "élite distinctive";
- **« Démocratique élitiste »** (par ex., Česká Lípa), correspondant à une dictature communiste défunt « national-accommodante », suivie de « la circulation de l'élite », et un niveau élevé de décentralisation et d'autonomie locale, dans le présent;
- **« Prépondérant démocratique »** (par ex., Oleśnica), correspondant à une dictature communiste ancien « bureaucratique-autoritaire », de « bien-être », suivie de « la circulation de l'élite », une tradition de décentralisation administrative et de niveaux d'autonomie locale, aujourd'hui.

Les « prépondérant élitistes » sont ces élites caractérisée par un degré significatif de « la distinction d'élite », *c'est-à-dire,* percevoir eux-mêmes, en tant que groupe ou individuellement, en tant qu'entité distincte de la majeure partie de la population de la ville, dans le cadre d'un programme spécial, la caste supérieure des notables et potentats locaux, et donc enclins à favoriser l'écart entre les gouvernants et les gouvernés; profitant des niveaux de prestige et de la réputation, ce type d'élites locales affichent cependant un sentiment de réticence à traiter efficacement, avec la communauté, les principaux problèmes, sur la base que le pouvoir au niveau local est insuffisant pour permettre au leadership ici de réaliser le changement. Par conséquent, il peut être conclu que le leadership local « prépondérant élitiste » correspond à ces communautés présentant un degré faible de décentralisation et d'autonomie locale. En outre, les expressions des « prépondérant élitistes » sont étroitement liés à une modèle « politique », parce-que leur recrutement est presque exclusivement intra-

et son archaïsme devient visible dans la littérature dès le début du 20e siècle, les œuvres célèbres des « élitistes » italiens, le trio de Pareto - Mosca - Michels.

mural, toutes les personnes qui composent les dirigeants locaux sont membres du parti et bénéficient de l'appui indispensable de la partie, dont les succursales sont fortement tributaires de la centrale. Il est intéressant de noter que les groupes « prépondérant élitistes » sont ceux qui se rapprochent le plus le souhait aristotélicien dans leur construction, la conception et la perception de soi: ils ont tendance à se conformer au modèle « étique » de l'idéal du conseiller municipal/ local, du moins de manière déclarative, chérissant des attributs morales que pourraient leur fournir une sorte de supériorité morale comme la première marque de caractère distinctif à l'égard de leur circonscription et à la population de leur communauté.

Les « démocratique élitistes » sont les élites dont certains traits et profils point à une certaine forme de *aurea mediocritas* entre un sentiment de caractère distinctif et le prestige dont ils jouissent au sein de la communauté, d'une part, et la manière efficace et significative de leur dévouement à plans de développement de leur communauté, d'autre part; et comme tels, qu'ils forment une « caste » des notables de la ville et sont très peu représentatifs de la population des établissements qu'ils conduisent, dans le domaine sociodémographique, ils peuvent agir de façon décisive pour le bénéfice de leur ville en raison d'un degré considérable de légèreté des prérogatives, des responsabilités et des attributions en le domaine d'autonomie locale et de décentralisation. Les conseillers locaux « démocratique élitiste » restent encore largement tributaires de l'appui des partis politiques, mais les parties locales apparaissent indépendants en ce qui a trait à leur succursale centrale; à l'occasion, le type « démocratique élitiste » correspond à un recrutement local intra-mural des partis établis, des éclats ou des autres très localisées mouvements politiques, organisations répondant aux besoins et aux demandes extrêmement spécifiques, en décrivant un localisme politique relativement forte et en permettant de factionnalisme et décentralisation, de « *back-benchersim* » très localisé territorialement. En outre, les groupes « démocratique élitistes » chevauchent sur un modèle plutôt « pragmatique » ou « technocratique » du conseiller municipal/ local, comme les attributs du leadership plus précieux viennent d'être le professionnalisme de la direction locale, sa capacité à la prise de décision politique, la conception et la résolution de problèmes.

Les « prépondérant démocratiques » sont ces élites dotés d'un sentiment d'identification avec les masses, avec les citoyens ordinaires de la communauté qu'ils représentent temporairement, en dominant la « sensibilité sociale » qui permettrait de déterminer leur propension à des stratégies de leadership local concernant la sécurité et à la protection sociale; ce type d'élites locales est juxtaposé à une tradition de décentralisation et à un mécanisme de déconcentration qui leur permettent d'identifier et de mettre en œuvre des politiques répondant aux besoins de la ville. Le type d'élites locales « prépondérant démocratique » est probablement la plus proche de la population qu'elle représente en termes de la représentation passive, dans la mesure où il peut inclure des personnes du niveau d'éducation faible, ou de personnes déjà impliquées dans directement plaidant pour les intérêts de certains segments de la communauté (élèves, femmes, chômeurs, travailleurs etc.). Ces dirigeants locaux connaissent généralement bien les problèmes avec lesquelles leur ville confronte, en étant particulièrement préoccupé par les questions sociales (par exemple, chômage, prestations sociales, logement etc.). Les méthodes de recrutement des élites dans ce contexte sont très inclusives, mais la réelle spécificité de ces élites est le mode extra-mural dans lequel ils sont sélectionnés, comme leur affiliation politique est futile si existant; le rôle

du parti dans le processus de recrutement, qu'il soit local ou central, est pratiquement insignifiant. En conséquence, les expressions des élites locales « prépondérant démocratique » correspondent des profils plutôt « pragmatique » et « moral », tandis que le modèle « politique » est pratiquement absente dans leur cas.

REFERENCES :

Apostol Tofan, Dana (2008) *Drept administrativ*. Vol. I, ed. a 2-a, rev. Bucureşti: C. H. Beck.
Boudon, Raymond (ed.) (1997) *Tratat de sociologie*, București, Humanitas.
Eldersveld, Samuel J. (1989) *Political Elites in Modern Societies: Empirical Research and Democratic Theory*, Ann Arbor (Michigan), University of Michigan Press.
Harasymiw, Bohdan (1984) *Political Elite Recruitment in the Soviet Union*, New York, St. Martin Press.
Higley, John. "Elite Theory and Elites". In LEICHT, K.T., and J.C. JENKINS (eds.). *Handbook of Politics: State and Society in Global Perspective* (Part I), 2010. pp. 161-176.
Jarausch, Konrad Hugo (ed.). *Dictatorship as Experience: Towards a Socio-Cultural History of the GDR* (transl. by Eve Duffy). New York: Berghahn Books, 1999.
Jowitt, Kenneth (1992) "The Leninist Legacy", in *idem*, *New World Disorder: The Leninist Extinction*, Berkeley (California), University of California Press, 1992, pp. 284-305.
Kitschelt, Herbert, Zdenka MANSFELDOVA, Radoslaw MARKOWSKI and Gábor TÓKA. *Post-Communist Party Systems: Competition, Representation, and Inter-Party Cooperation*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
Marvick, Dwaine (1968) "Political Recruitment and Careers", in Daniel L. Sills and Robert K. Merton (eds.), *International Encyclopedia of the Social Sciences*, Vol. XII, New York & London, Macmillan & Free Press, pp. 273-282.
Petrescu, Dragoş. *Explaining the Romanian Revolution of 1989: Culture, Structure, and Contingency*. Bucharest: Editura Enciclopedică, 2010.
Putnam, Robert D. *The Beliefs of Politicians. Ideology, Conflict, and Democracy in Britain and Italy*. New Haven (Connecticut): Yale University Press, 1973.
Putnam, Robert (1976) *The Comparative Study of Political Elites*, Englewood Cliffs (New Jersey), Prentice-Hall.
Stoica, Virgil (2003) *Cine conduce Iaşiul ?*, Iaşi, Fundaţia Axis Publishing House.
Treisman, D. (2002) *Defining and Measuring Decentralization: A Global Perspective*. UCLA manuscript. Los Angeles (California): Department of Political Science, University of California at Los Angeles, pp. 1-38,
www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/treisman/Papers/defin.pdf.
MILLS, Charles Wright. *The Power Elite*. Oxford University Press, New York, 1956.

Acquittement:
Ce papier est pris en charge par la brancheProgramme opérationnel Développement des ressources humaines (MRH SOP), financéesDu Fonds Social Européen et par le Gouvernement roumain dans le cadre duN° de contrat SOP HRD/ 159/1.5 /S/133675.

* Étudiant en doctorat, École doctorale de sciences politiques, Université de Bucarest; doctoral bursier à l'Académie roumaine, Iaşi branch, Projet POSDRU/159/1.5/S/133675.

FROM A POLARIZED TO A GLOBALIZED ENVIRONMENT – THE DEVELOPMENT OF THE SECURITY AGENDA

Olesea Ţaranu, Post-PhD Fellow, SOP HRD/159/1.5/S/133675 Project, Romanian Academy, Iaşi Branch

Abstract: The Cold War favored a realist approach to security issues. According to the realist thinking, the states, representing the main security referents, sought to preserve their cardinal values, survival being the absolute priority. The limited and narrow character of this traditional, state-centric and militarized approach becomes clear with the implosion of the USSR and the end of the Cold War. The collapse of this superpower caused by problems other than the military external threats, questioned the usefulness of the traditional approach while further development into a new environment marked by profound transformations, highlighted the need for reconceptualization and expansion of the security agenda. The end of bipolar competition fundamentally altered the nature of threats and the way they are understood. While the risk of a global confrontation and major interstate outbreak of conflicts decreases, the shift from a polarized to a globalized environment emphasizes the major risk generated by a series of new threats. Civil conflicts, ethnic tensions, terrorism, migration, extreme poverty, pandemics, illegal drug, human and arms trafficking, insufficient food, water and energy resources, environmental degradation - these are just a few of the issues that are "enjoying" visibility within a new international, post-Cold War context. This article aims to capture some of the transformations undergone by the security agenda since the end of the Cold War.

Keywords: Cold War, security agenda, traditional approach, high-politics, low-politics

Introducere

Anul acesta comunitatea internaţională a comemorat 25 de ani de la căderea zidului Berlinului, simbolul cortinei care a divizat nu doar continentul european, ci a împărţit întreg mapamondul în două sfere imense de influenţă. Acest moment istoric marchează sfârşitul unei epoci maligne în istoria umanităţii, o epocă guvernată de confruntarea ideologică, politică şi (indirect) militară a celor două superputeri. Arena de luptă a fost globală şi întreg sistemul internaţional a fost prins prizonier.

Sfârşitul competiţiei bipolare a produs o serie de mutaţii importante în sistemul internaţional determinând transformarea epocii polarizate într-un mediu globalizat. Într-un discurs susţinut în anul 2004 intitulat „Courage to fulfill our responsabilities", Kofi Annan surprindea caracterul deosebit al ordinii contemporane declarând: „la începutul secolului XXI, ne aflăm în faţa unor extraodinare provocări şi a unor extraordinare interconectări. Suntem cu toţii vulnerabili în faţa noilor ameninţări care au evoluat în modalităţi complexe şi impredictibile"[1]. Mediul de securitate diferă astăzi fundamental de perioada Războiului Rece, fiind mai puţin structurat, mai complex, mai instabil şi imprevizibil, generator de riscuri şi ameninţări noi, crescând numărul şi rolul actorilor non-statali, atestându-se o multiplicare a surselor de tensiune cauzate de diminuarea resurselor naturale, agravarea fenomenului de poluare a mediului înconjurător, reapariţia unor mai vechi probleme precum conflictele teritoriale, regionale, etnice, religioase, amplificarea insecurităţii datorată existenţei statelor eşuate sau slabe, a instituţiilor corupte, practicilor nedemocratice şi neconstituţionale - toate

[1] Kofi Annan „Courage to fulfill our responsabilities" în The Economist, 02 december, 2004, disponibil online pe http://www.un.org/News/ossg/sg/stories/articleFull.asp?TID=7&Type=Article, accesat la data de 5.10.2014

acestea manifestându-se în contextul procesului accentuat şi inegal de globalizare. Lumea a devenit mai nesigură, iar guvernele şi popoarele urmăresc obiective mai complexe decât înainte. Prezenta lucrare urmăreşte să surprindă o serie de transfărmări suferite de sistemul internaţional odată cu sfârşitul confruntării bipolare şi intrarea într-o nouă epocă marcată de impactul fenomenului globalizării. În mod prioritar, obiectivul major rămâne acela de a repera principalele mutaţii din agenda de securitate, aducând sub lupă rolul statului în noul context şi extinderea listei cu noile ameninţări la adresa securităţii.

Războiul Rece şi conturarea unei abordări tradiţionale de interpretare a securităţii

Perioada Războiului Rece a fost dominată de o abordare tradiţională, statocentrică şi militarizată de interpretare a securităţii. Tributară influenţelor teoriilor realiste şi neorealiste din Relaţiile Internaţionale, teorii ce păreau să surprindă cel mai bine realităţile Războiului Rece, abordarea tradiţională oferă o perspectivă specifică asupra înţelesului securităţii, referentului şi naturii ameninţărilor la adresa referentului securităţii.

Confruntarea globală pentru putere în termeni militari şi ideologici, dar mai ales factorul nuclear şi incredibila sa capacitate de distrugere reprezintă elementele specifice Războiului Rece care au contribuit la întărirea perspectivei hobbesiene asumate de realişti. Pentru adepţii realismului, lumea este împărţită în state care luptă pentru putere şi supravieţuire. Statele sunt actorii cheie în relaţiile internaţionale, la acest nivel producându-se cea mai mare concentrare de putere, îndeosebi prin faptul că statele dispun de cea mai mare capacitate de utilizare a forţei militare. Sistemul internaţional este caracterizat ca fiind unul anarhic, presupunând absenţa unei autorităţi capabilă să impună ordinea. Realiştii nu lasă loc de îndoială cu privire la ce anume trebuie protejat, obiectivul fundamental al oricărui stat fiind propria supravieţuire. Neorealistul Kenneth Waltz este cel care exprimă cel mai bine acest obiectiv: "în anarhie, supravieţuirea este scopul cel mai înalt. Statele pot căuta să-şi îndeplinească alte finalităţi doar dacă supravieţuirea este asigurată"[2]. Astfel, securitatea este definită mai întâi drept asigurarea perpetuării existenţei statului, cea mai înaltă datorie a acestuia, scopul ultim al existenţei sale[3].

Prin delimitarea arenei politice în mediu "reglementat" (în interior, fiind autoritatea legitimă ce poate impune ordinea, statul se preocupă de securitatea indivizilor prin menţinerea monopolului asupra violenţei legitime) şi "anarhic" (mediul internaţional este văzut ca o lume hobbesiană, dominată de competiţie, luptă pentru putere şi supravieţuire), statul trebuie să facă faţă, în primul rând, ameninţărilor venite din exterior. Sistemul internaţional în care statul evoluează este împărţit cu alţi actori care îşi urmăresc, la rândul lor, propriile obiective. Interacţionând, statele pot ajunge oricând la conflict, ca o consecinţă a urmăririi egoiste a propriilor interese. În această situaţie, statul trebuie să fie mereu pregătit pentru apărarea/impunerea cu forţa, împotriva altor actori, a propriilor valori sau interese, mai ales a celor considerate de importanţă cardinală[4].

Un element esenţial în validarea acestei abordări militarizate asupra securităţii o reprezintă noţiunile corelate de politică "de nivel înalt" (high-politics) şi "de nivel coborât"

[2] Kenneth Waltz, *Teoria Politicii Internaţionale*, Editura Polirom, Iaşi, 2006, p. 177
[3] Radu – Sebastian Ungureanu, "Conceptul de securitate", în Andrei Miroiu, Radu – Sebastian Ungureanu (coord.), *Manual de Relaţii Internaţionale*, Editura Polirom, Iaşi, 2006, p. 180
[4] *Ibidem*, p.181

(low-politics). Aceste concepte au efecte politice puternice întrucât se potrivesc uşor cu înţelegerea intuitivă a termenului "securitate" ca referindu-se la aspectele "vitale", "imediate" sau "periculoase" ale politicii[5]. Aspectele politico-militare care au dominat politica de securitate în perioada Războiului Rece erau considerate ca aparţinând sferei de high-politics. În contrast, chestiunile economice, de mediu, sociale sau de politică internă au fost expediate în domeniul low-politics[6]. Consecinţa a fost stabilirea unei ierarhii explicite în agenda securităţii. Politica "de nivel coborât" ajungea rareori să fie discutată, exceptînd cazul în care ea avea un impact direct si lipsit de ambiguitate asupra domeniilor diplomatice sau militare[7]. Acelaşi lucru remarca şi David Baldwin: " în perioada Războiului Rece, studiile privind securitatea au fost realizate mai ales de cercetători preocupaţi de politicile militare ale statelor. Dacă forţa militară era relevantă pentru o problemă, atunci problema era considerată ca fiind de securitate, iar dacă nu, atunci era considerată ca aparţinând aspectelor secundare ale politicului"[8]. O definiţie clasică deja în mediul academic ce a generat numeroase dezbateri este cea oferită de Stephen Walt care afirma că "Studiile de Securitate pot fi definite drept studiul ameninţării, folosirii şi controlului forţei militare"[9]. Afirmaţia lui Walt surprinde foarte bine natura preocupărilor Studiilor de Securitate în perioada Războiului Rece şi preferinţele autorilor asociaţi curentului tradiţionalist pentru o agendă de cercetare în care statul era principalul obiect de referinţă ce trebuia protejat mai ales de ameninţările militare de origine exogenă, ameninţări ce erau tratate ca fiind excepţional de periculoase, având prioritate absolută.

Sfârşitul Războiului Rece şi extinderea agendei de securitate

Dacă pe parcursul Războiului Rece, agenda de securitate s-a dezvoltat în jurul unei axe conflictuale specifice marcate de rivalitatea nucleară a celor două superputeri, odată cu dispariţia URSS-ului, apar o serie de provocări ce chestionează veridicitatea asumpţiilor tradiţionale.

Deşi au existat voci care au susţinut încă din ultimul deceniu al Războiului Rece necesitatea extinderii agendei de securitate pentru a include si ameninţări de natură non-militară (Richard Ullman, Barry Buzan, Jessica Tuchman Mathews etc), considerăm totuşi că încheierea confruntării bipolare marchează punctul final al interpretărilor de tip realist/neorealist. Colapsul Uniunii Sovietice a provocat acute probleme de ordin teoretic atât realismului, cât şi punctului de vedere politico-militar tradiţional din prisma căruia era abordată securitatea[10], demonstrând incapacitatea abordării tradiţionale de a prezice dispariţia colosului răsăritean. Implozia acestei superputeri nu s-a datorat deficitului de forţă militară şi nu a survenit în contextul unui atac militar din partea unui actor extern. Deşi reprezenta a doua putere militară a lumii, securitatea URSS-ului a fost compromisă de slăbiciunile interne,

[5] Tim Bird, Stuart Croft, "Şcoala de la Copenhaga şi Securitatea Europeană", în volumul *Studii de Securitate*, Editura Cavallioti, Bucureşti, 2005, p. 10
[6] Ann J. Tickner, "Re-visioning Security", în Ken Booth, Steve Smith, *International Relations Theory Today*, Polity Press, Cambridge, 1995, p. 177.
[7] Tim Bird, Stuart Croft, *op.cit.*,
[8] David Baldwin, „The Concept of Security", în *Review of International Studies*, 23, 1997, p. 9
[9] Stephen Walt, „The Renaissance of Security Studies:, în *International Science Quarterly*, Volume 35, Issue 2, 1991, p. 212
[10] Bogdan Ştefanachi, „Noul mediu de securitate – o abordare post-realistă. Şcoala de la Copenhaga", în *Studii Europene şi de Securitate*, Anul I, Nr. 1, 2007, p. 87

de natură socio-economică şi instituţională, probleme din sfera low-politics. Pornind de la această constatare, cei care au dorit extinderea agendei securităţii în perioada care a urmat Războiului Rece au contestat concepţia militarizată şi centrată asupra statului din abordarea tradiţională, susţinând semnificaţia unor obiecte de referinţă altele decât statul (ex. indivizii sau comunitatile) şi semnificaţia ameninţărilor de altă natură decât militară. Securitatea trebuia să părăsească cadrul îngust al determinaţiilor strict militare, ameninţarea militară fiind surclasată de alte, numeroase tipuri de ameninţări!

Mai mult decât atât, odată cu mutaţiile suferite de mediul internaţional post- Război Rece, este chestionată utilitatea delimitării agendei de securitate în probleme de tip high- respectiv low-politics. Ceea ce se reproşează este manieră dihotomică de a trata problemele ca fiind fie interne, fie internaţionale. Acceptând această distincţie, se consideră statele ca fiind nişte entităţi închise aproape ermetic, o perspectivă evident eronată. Se observă frecvent cum anumite probleme având iniţial rădăcini interne ajung să producă consecinţe pe plan internaţional (problema poluării aerului sau apelor, problema refugiaţilor sau terorismul). Acest tip de probleme trebuie considerate mai curând transnaţionale, evidenţiind permeabilitatea statelor în contextul globalizării, văzută ca deteritorializare a societăţilor, economiilor şi politicilor, ascensiunea unor noi actori şi reţele[11]. În condiţiile în care se acceptă validitatea tezei enunţate mai sus, devine clar caracterul limitat al utilităţii distincţiei dintre problemele de tip high-politics şi cele de tip low-politics, acestea aflându-se intr-o relaţie de interdependenţă. Atât timp cât evenimente precum un val masiv de imigranţi, inundaţii puternice, cutremure devastatoare, accidente nucleare pot produce consecinţe mai grave decât un atac militar în termeni economici, civili, ambientali, sociali, atunci suntem îndreptăţiţi să spunem că, în sistemul internaţional contemporan, colapsul economic, dezastrele ecologice sau conflictele etnice reprezintă ameninţări mult mai grave la adresa securităţii statelor decât războaiele externe, interstatale[12].

Dacă în epoca confruntărilor bipolare, securitatea (cu referire la securitatea naţională) intra în sfera de competenţă a statului prin intermediul apărării militare, odată cu sfârşitul Războiului Rece asistăm la o creştere semnificativă a puterii şi rolului unor actori transnaţionali – organizaţii internaţionale, ONG-uri, mari corporaţii, actori non-legitimi (grupări teroriste, instituţii şi mişcări religioase, miliţii, mişcări de guerillă, carteluri de droguri). Noii actori pot fi văzuţi ca veritabili challenger-i la adresa rolului tradiţional al statului în calitatea sa de actor cheie în sistemul internaţional, sursa celei mai mari concentrări de putere. În contextul transformării epocii polarizate într-un mediu globalizat, statul pierde monopolul asupra puterii, fiind supus unor presiuni venite de la un nivel superior, din partea organizaţiilor regionale sau globale, de la un nivel inferior, din partea unor actori interni precum miliţiile, mişcările de guerillă etc., şi din lateral, de către o multitudine de organizaţii nonguvernamentale şi corporaţii multinaţionale.[13] Pierderea poziţiei centrale este dublată de o diminuare a capacităţii statului de a asigura securitatea propriilor cetăţeni, acesta devenind

[11] Brian White, Richard Little, Michael Smith, *Issues in World Politics*, Third Edition, Palgrave Macmillan,Basingstoke, 2005, p. 10
[12] *Ibidem*, p. 11
[13] Richard Haass, „The age of Nonpolarity. What will follow U.S. Dominance", în *Foreign Affairs*, May/June, 2008, p. 2

frecvent, în mod paradoxal, principala sursă de ameninţare la adresa indivizilor[14]. Caracterul difuz al puterii din noua arhitectură de securitate evidenţiază, o dată în plus, incapacitatea statului de a acţiona eficient în mod unilateral în vederea asigurării securităţii sale şi protejării de ameninţări. Procesul de globalizare ce a contribuit la volatilizarea graniţelor naţionale, distribuţia puterii în sistem (ca un fenomen opus concentrării puterii) şi dezvoltarea unor noi tipuri de ameninţări, transnaţionale au impus multilateralismul ca pe o condiţie necesară.

Sfârşitul competiţiei bipolare modifică în mod fundamental natura ameninţărilor şi modul în care sunt acestea concepute. În timp ce riscul unei confruntări globale şi a izbucnirii unor conflicte interstatale majore scade, transformarea dintr-un mediu polarizat într-un mediu globalizat evidenţiază riscul major generat de o serie de noi ameninţări. În această perioadă, apar presiuni pentru o extindere a agendei de securitate pentru includerea unor sectoare ce trebuie protejate precum cel politic, economic, cultural, ambiental şi, de asemenea, apar presiuni pentru includerea în ecuaţia securităţii a ameninţărilor provenite din interior, evidenţiate de conflictele etnice şi civile ce au explodat şi a acţiunilor umanitare desfăşurate de actorii internaţionali.

Astfel, cele mai frecvente surse de îngrijorare care se regăsesc pe agendele de securitate ale actorilor internaţionali (statali şi non-statali) sunt:

- creşterea continuă a necesităţilor de *energie* şi dependenţa din ce în ce mai accentuată de hidrocarburi, principalul motor al economiilor mondiale. Competiţia pentru hidrocarburi, asigurarea accesului la conducte şi terminale, stabilirea viitoarelor trasee ale rutelor energetice[15] etc. reprezintă astazi aspecte importante pe agenda de politică externă a statelor;
- *insuficienţa resurselor alimentare* ce provoacă foametea şi malnutriţia în zone importante de pe glob. Ne putem astepta ca în următoarele decenii, în contextul creşterii alarmante a populaţiei, sistemul internaţional să se confrunte cu o adevărată penurie alimentară capabilă să genereze sau să agraveze fenomene precum migraţia masivă şi conflictele[16];
- *insuficienţa resurselor de apă* ce afectează părţi importante ale globului, de la Africa Sahariană, la Orientul Apropiat şi Mijlociu sau Asia Centrală, competiţia pentru aceste resurse luând frecvent forma unor conflicte violente[17];
- *problemele dezvoltării umane*. În această categorie regăsim tendinţa de creştere galopantă a populaţiei Terrei, manifestă în mod deosebit în state precum China, India, sau în regiuni vaste din Asia de Sud-Est, Orientul Apropiat şi Mijlociu, determinând acutizarea presiunilor economice, sociale şi politice. Acest fenomen prezintă şi o formă opusă de manifestare, de reducere şi îmbătrânire a populaţiei ce se manifestă mai ales în statele bogate din Occident. În condiţiile în care procesul de creştere a populaţiei este însoţit de reducerea resurselor vitale, scăderea nivelului de trai, sărăcie

[14] Această temă de cercetare se află la baza unei abordări alternative a securităţii cunoscută sub numele de Securitatea Umană. A se vedea, de ex. Tadjbakhsh, Shahrbanou, Chenoy, Anuradha, *Human Security. Concepts and implications*, Routledge, Abingdon, 2007.

[15] Nicolae Dolghin, *Geopolitica. Dependenţele de resursele energetice*, Editura Universităţii Naţionale de Apărare Carol I, Bucureşti, 2004, p. 6

[16] Stan Petrescu, *Ameninţări primare*, Editura Militară, Bucureşti, 2008, p. 423

[17] Emil Hedeşiu, Constantin Stoica, Gheorghe Toma, *Securitatea Internaţională sub impactul globalizării. Realităţi, provocări, schimbări*, Editura ANI, Bucureşti, 2007, p. 7

extremă uneori, degradarea sistemului de sănătate, degradarea educaţiei, manifestarea dezastruoasă a unor fenomene asociate degradării mediului devine limpede caracterul complex al acestor ameninţări şi riscul pe care îl presupune acutizarea manifestării acestuia pentru securitatea internaţională;

- problemă relativ nouă pe agenda de securitate, preocuparea pentru consecinţele dezastruoase, presupunând efecte pe termen lung ale procesului de *degradare a mediului* reprezintă astăzi un aspect de maxim interes atât pentru liderii politici, cât mai ales pentru diverse organizaţii inter sau nonguvernamentale şi pentru opinia publică. Acest subiect câştigă din ce în ce mai mult teren, fiind considerat acum o problemă orizontală ce are capacitatea de a afecta în mod negativ toate sectoarele vieţii, creând un dezechilibru grav între funcţionarea ecosistemului mondial şi supravieţuirea rasei umane. Consecinţele fenomenului de încălzire globală, crearea efectului de seră, subţierea stratului de ozon, ploile acide, cu repercursiuni precum distrugerea vegetaţiei, secetă, incendii devastatoare, inundaţii ce răpesc mii de vieţi într-un timp record, determină creşterea interesului pentru prevenirea şi soluţionarea acestor probleme, observându-se tendinţa statelor de acţiune multilaterală, de dezvoltare a cadrului normativ la nivel internaţional în conformitate cu deciziile organizaţiilor internaţionale şi de căutare a unor soluţii pentru obligarea actorilor ce nu doresc să se supună reglementărilor internaţionale şi să acţioneze în vederea promovării principiului dezvoltării durabile[18];
- persistenţa şi chiar accentuarea *discrepanţelor economice dintre Nordul bogat şi Sudul sărac*, fenomen ce afectează stabilitatea socială din regiuni extinse, crescând numărul perdanţilor economici şi accentuând sentimentele de frustrare ce favorizează declanşarea unor noi conflicte;
- o altă problemă la care vom face referire este prezenţa *statelor slabe* în sistemul internaţional, slabiciunea lor datorându-se, aşa cum spunea Buzan, gradului scăzut de coeziune socio-politică[19]. Puternica fragmentare politică, precum şi discrepanţele majore de natură socială şi economică face ca statele slabe să fie extrem de vulnerabile atât la descompunerea internă, cât şi la penetrarea intereselor politice externe, iar în cazul în care ele nu au nicio forţă militară capabilă să facă faţă unor ameninţări de natură armată, aceste state riscă să fie cucerite de forţe externe ce profită de vulnerabilitatea extremă. Atunci când un stat slab este şi o putere redusă, vulnerabilitatea sa este aproape nelimitată, iar prezenţa unor resurse atractive pentru alţii face ca presiunea externă asupra acestor vulnerabilităţi să fie o posibilitate constantă[20]. Mai mult decât atât, statele pe care Buzan le numeşte slabe din perspectiva coeziunii interne socio-politice ajung să reprezinte o ameninţare deosebită şi pentru alţi actori precum statele vecine sau chiar pentru marile puteri din sistem (ca să nu mai vorbim despre ameninţarea pe care o reprezintă pentru cetăţenii proprii),

[18] Acest principiu este introdus de Comisia Brundtland în anul 1987 în Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future disponibil pe http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm
[19] Barry Buzan, *Popoarele, statele şi teama, O agendă pentru studii de securitate înternaţională în epoca de după războiul rece*, Editura Cartier, Chişinău, 2000, p. 106
[20] *Ibidem*, p. 121

prin exportul de instabilitate internă[21] şi, o problemă ce a obţinut vizibilitate deosebită în epoca post post-Război Rece determinând sporirea interesului Occidentului pentru situaţia acestor state, prin acţiunile de susţinere sau tolerare a prezenţei unor actori nelegitimi precum grupările teroriste ce găsesc pe teritoriul statelor slabe, în condiţiile unei instabilităţi generale, limitării puterii şi autorităţilor guvernamentale, un mediu propice desfăşurării unor acţiuni precum antrenarea viitorilor combatanţi, pregătirea unor acţiuni teroriste, găzduirea teroriştilor căutaţi de Vest pentru faptele lor etc.;

- *terorismul internaţional*;
- *dezvoltarea naţionalismului, xenofobiei, extremismului violent, în special sub lozincile radicalismului religios*;
- *existenţa conflictelor locale şi interne, interetnice şi interreligioase* cu potenţial de răspândire major;
- *proliferarea armelor* balistice, proliferarea armelor nucleare şi a altor arme de distrugere în masă (incluzând arme biologice, chimice, radiologice);
- *traficul ilicit de arme, droguri, persoane;*
- *criminalitatea organizată;*
- *dezvoltarea şi răspândirea pandemiilor;*
- *atacurile cibernetice* ce devin mai frecvente, mai organizate şi devastatoare din perspectiva costurilor implicate afectând structurile administrative, sectorul economic şi de afaceri, transporturile şi reţelele de servicii;
- prezenţa *statelor eşuate* - proasta guvernare (corupţia, abuzul de putere, instituţiile slabe şi lipsa responsabilităţii) şi conflictul civil slăbesc statele din interior, în anumite cazuri, conducând aproape la colapsul instituţiilor statului (Somalia, Liberia şi Afganistanul sub talibani sunt cele mai cunoscute exemple), eşecul statal reprezentând un fenomen alarmant, care subminează guvernanţa globală şi contribuie la instabilitatea regională.

Aşa cum se poate remarca, factorii de insecuritate ai începutului de secol XXI reprezintă rezultatul unui ansamblu variat şi complex de efecte politice, economice, sociale, militare, ecologice determinate şi/sau accentuate de fenomenul globalizării. Raportul *Naţiunilor Unite* din 2004 întitulat „O lume mai sigură: Responsabilitatea noastră comună”[22] afirma, referindu-se la realităţile noului mediului de securitate că există o serie de ameninţări care vizează atât statele puternice, cât şi pe cele mai slabe şi cum niciun stat nu este capabil să înfrunte singur aceste ameninţări, oricât de puternic ar fi el, soluţia pentru contracararea lor constă în cooperarea internaţională, vazută ca o alternativă la unilateralism, securitatea mondială şi cea regională prezentându-se sub forma unor interdependenţe de securitate.

[21]O analiză excelentă a provocării reprezentate de prezenţa statelor eşuate şi slabe în sistemul internaţional este cea pe care o regăsim în Francis Fukuyama, *Construcţia statelor. Guvernarea şi ordinea mondială în secolul XXI*, Editura Antet, Filipeştii de Târg, 2004

[22] Report of the Secretary General’s High Level Panel on Threats, Challenges and Change, A more secure world: Our shared responsability, United Nations, 2004, pag. 23 disponibil pe http://www.un.org/secureworld/report2.pdf, accesat la data de 29.10. 2014

Concluzii

Războiul Rece a privilegiat abordarea realistă a problematicii securităţii. Conform acestei abordări, statele, reprezentând referenţii securităţii, urmăreau să-şi asigure păstrarea valorilor cardinale, prioritară fiind supravieţuirea. Caracterul limitat şi îngust al acestei abordări tradiţionale, statocentrice şi militarizate devine limpede odată cu implozia URSS şi încheierea Războiului Rece. Colapsul acestei superputeri determinat de alte probleme decât cele de natură militară, provenite din exterior, a chestionat utilitatea abordării tradiţionale pentru ca evoluţiile ulterioare într-un mediu nou, marcat de transformări profunde să evidenţieze necesitatea reconceptualizării şi extinderii agendei de securitate.

Agenda de securitate nu trebuie şi nu mai poate fi limitată la folosirea ameninţării cu forţa (militară). Deşi riscurile pe care le presupune războiul sunt majore, iar efectele sale sunt distrugătoare având potenţialul de a se răspândi afectând şi securitatea altor actori, există totuşi, în sistemul internaţional contemporan nenumărate alte surse de insecuritate reprezentând preocupări importante pentru decidenţii politici, determinând îngrijorare şi solicitând acţiuni concrete în vederea gestionării eficiente.

BIBLIOGRAFIE:

Baldwin, David, "The Concept of Security", în *Review of International Studies*, 23, 1997

Bird, Tim, Croft, Stuart, "Şcoala de la Copenhaga şi Securitatea Europeană", în volumul *Studii de Securitate*, Editura Cavallioti, Bucureşti, 2005

Buzan, Barry, *Popoarele, statele şi teama, O agendă pentru studii de securitate înternaţională în epoca de după războiul rece*, Editura Cartier, Chişinău, 2000

Dolghin, Nicolae, *Geopolitica. Dependenţele de resursele energetice*, Editura Universităţii Naţionale de Apărare Carol I, Bucureşti, 2004

Fukuyama, Francis, *Construcţia statelor. Guvernarea şi ordinea mondială în secolul XXI*, Editura Antet, Filipeştii de Târg, 2004

Haass, Richard, „The age of Nonpolarity. What will follow U.S. Dominance", în *Foreign Affairs*, May/June, 2008

Hedeşiu, Emil, Stoica, Constantin,Toma, Gheorghe, *Securitatea Internaţională sub impactul globalizării. Realităţi, provocări, schimbări*, Editura ANI, Bucureşti, 2007

Kofi Annan „Courage to fulfill our responsabilities" în The Economist, 02 december, 2004, disponibil online pe
http://www.un.org/News/ossg/sg/stories/articleFull.asp?TID=7&Type=Article

Petrescu, Stan, *Ameninţări primare*, Editura Militară, Bucureşti, 2008

Report of the Secretary General's High Level Panel on Threats, Challenges and Change, A more secure world: Our shared responsability, United Nations, 2004, p. 23 disponibil pe http://www.un.org/secureworld/report2.pdf

Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future disponibil pe http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm

Ştefanachi, Bogdan, „Noul mediu de securitate – o abordare post-realistă. Şcoala de la Copenhaga", în *Studii Europene şi de Securitate*, Anul I, Nr. 1, 2007

Tadjbakhsh, Shahrbanou, Chenoy, Anuradha, *Human Security. Concepts and implications*, Routledge, Abingdon, 2007

Tickner, Ann, "Re-visioning Security", în Booth, Ken, Smith, Steve, *International Relations Theory Today*, Polity Press, Cambridge, 1995

Ungureanu, Radu-Sebastian, "Conceptul de securitate", în Miroiu, Andrei, Ungureanu, Radu-Sebastian (coord.), *Manual de Relaţii Internaţionale*, Editura Polirom, Iaşi, 2006

Walt, Stephen, „The Renaissance of Security Studies:, în *International Science Quarterly*, Volume 35, Issue 2, 1991

Waltz, Kenneth, *Teoria politicii internaţionale*, Editura Polirom, Iaşi, 2006

White, Brian, Little, Richard, Smith, Michael, *Issues in World Politics*, Third Edition, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2005

Această lucrare a fost realizată în cadrul Proiectului POSDRU 159/1.5/133675 "Inovare şi dezvoltare în structura şi reprezentarea cunoaşterii prin burse doctorale şi postdoctorale (IDSRC – doc postdoc)", cofinanţat de Uniunea Europeană şi Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

NEW-MEDIA, DIGITAL DEVELOPMENT AND CULTURAL ORGANIZATIONS

Alexandru-Cosmin Apostol, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi, POSDRU/159/1.5/S/133652 Project

Abstract: During the last years, alongside a major technological breakthrough and increasingly expansion of the Internet, cultural and educational organizations from public and private spheres (museums, cultural centers, non-governmental organizations, several private initiatives and other) have adjusted, or even are trying nowadays to adjust themselves to the new trends by multiplying and adapting the communication means with which they are addressing to the audiences (Facebook pages, own websites, specialized blogs and other). Young people represent, in this context, the most exposed public category to the informational boom provided through the social media services and so the digital development may have an impact on their own attitudes, practices and cultural behavior. The specialized literature from social and human sciences has been growing over last decades, especially since the researchers are constantly interested to draw up new theories and different views on the role of new media in the construction of socio-cultural identity among youth. Starting from a relevant series of empirical considerations and also from a brief analysis of good practices examples specific to the field of study, this article explores how cultural institutions benefit from new-media technologies, namely digital communications tools. This work is supported by the strategic grant POSDRU/159/1.5/S/133652.

Keywords: cultural practices, cultural organizations, digital development, youth, new-media

Introducere

Concomitent cu expansiunea tehnologică, în ultimii ani au fost dezvoltate numeroase reţele de socializare sau servicii media precum Facebook, Google +, Twitter, YouTube, MySpace, Flickr, LinkedIn, Blogging etc. de care beneficiază - alături de indivizi - şi organizaţiile (inclusiv cele culturale) atât în scop comunicaţional, cât şi de distribuţie audio-video a unor materiale, ştiri, evenimente ş.a.

Sitaram Asur şi Bernardo Huberman[1] subliniază că o asemenea propagare digitală are o influenţă semnificativă asupra modului în care se desfăşoară discursul la nivel societal datorită vitezei de difuzare a informaţiilor pe toate palierele de interes – mediu, politică, tehnologie, entertainment, cultură etc., în funcţie de care sunt trasate noi tendinţe inclusiv în ceea ce priveşte agenda publică. Comunicarea Culturală Digitală (*Digital Cultural Communication - DCC*) constituie, conform autorilor Angelina Russo şi Jerry Watkins[2], un subiect important de cercetare şi design a modalităţilor prin care se poate stabili o relaţie bazată pe interactivitate între instituţiile culturale şi comunitate (public, audienţe), utilizând chiar *new-media.*

Pe scurt, în momentul în care avem în vedere analiza impactului *new-media*, ne referim la o serie de transformări profunde pe care le-a cunoscut producţia media în societatea contemporană în ultimele decenii, odată cu dezvoltarea extrem de rapidă a reţelelor de socializare (*social media*) şi comunicare, dar şi a progresului tehnologic care a cunoscut o

[1] Sitaram Asur şi Bernardo A. Huberman, *Predicting the Future With Social Media*, accesat online: http://www.hpl.hp.com/research/scl/papers/socialmedia/socialmedia.pdf, la data de 13 oct. 2014.

[2] Angelina Russo şi Jerry Watkins, „Digital Cultural Communication: Enabling new-media and co-creation in South-East Asia", *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology* (IJEDICT), 2005, Vol. 1, Issue 4, pp. 4 – 17.

largă răspândire geografică (apariţia smartphone-urilor, a tabletelor, a calculatoarelor ultraperformante etc.)[3].

Gustavo S. Mesch[4] aduce în prim-plan aşa numitul „determinism tehnologic", atunci când vorbeşte despre influenţa internetului asupra existenţei tinerilor (nuanţarea unor atitudini, motivaţii, aspiraţii etc.). Pentru aceştia, „intimitatea" vieţii personale capătă în contextul progresului digital o cu totul altă conotaţie, comparativ cu părinţii lor, spre exemplu, deoarece tinerii nu ezită să-şi expună, în scop comercial sau non-comercial, bunuri culturale pe care ei înşişi le produc. Alături de creaţiile proprii sunt dezvăluite însă şi aspecte ce ţin strict de identitatea lor sau de experienţele cotidiene. De altfel, Mesch subliniază faptul că în acest punct are loc fuziunea dintre „social" şi „tehnologie" în care graniţa sau limita dintre spaţiul privat şi cel public este quasi-inexistentă. Acelaşi autor susţine că percepţia aproape unanimă este aceea că sentimentele şi experienţele sunt partajate doar cu „prietenii" virtuali, or publicul care are acces la aceste informaţii este unul nelimitat[5].

Date statistice generale privind rata de utilizare a internetului şi a reţelelor de socializare în Uniunea Europeană şi România

Pentru a evidenţia impactul internetului şi a reţelelor de socializare asupra indivizilor (inclusiv a tinerilor) am realizat o scurtă trecere în revistă a unor date furnizate de Institutul Naţional de Statistică din România şi Eurostat, organismul oficial al Uniunii Europene care se preocupă de colectarea de informaţii de ordin statistic pe diverse domenii de activitate.

Institutul Naţional de Statistică (I.N.S.) din România[6] punctează faptul că 54,4% dintre gospodăriile din ţară au acces la reţeaua de Internet, cea mai ridicată pondere fiind în mediul urban (70,9%). Nouă din zece tineri cu vârsta cuprinsă între 16 şi 24 de ani utilizează frecvent calculatorul, procentajele scăzând însă pe măsura creşterii în vârstă a indivizilor. Astfel, conform celor mai recente date statistice furnizate de I.N.S., numai 17,2% dintre cetăţenii români care au între 65 şi 74 de ani au folosit un calculator.

În anul 2013, conform Eurostat[7], în România procentajul gospodăriilor din zonele cu o densitate mare a populaţiei care aveau acces la conexiune la internet de tip *broadband* era de 76%. Legat de acest indicator statistic, ceea ce se remarcă este faptul că procentajul anterior amintit este la acelaşi nivel cu cel al Irlandei şi peste cel al unor state precum Portugalia (69%), Italia (71%), Luxemburg (72%), Spania (73%) sau Cehia (75%). Media celor 28 de state care formează în acest moment spaţiul comunitar este de 80%.

Tot în 2013, la nivelul Uniunii Europene (EU 28) 88% dintre tinerii cu vârsta cuprinsă între 16 şi 24 de ani utilizau zilnic internetul. În România, procentajul pe aceeaşi grupă de

[3] Cf. Martin Lister et. al, *New Media: A Critical Introduction*, Routledge, Second Edition (2009), p.13.
[4] Gustavo S. Mesch, „The Internet and Youth Culture", *The Hedgehog Review*, Spring 2009, pp. 50 – 60.
[5] Ibidem.
[6] Cf. Comunicatului de Presă Nr. 283 din 28 noiembrie 2014 – *Accesul populaţiei la tehnologia informaţiilor şi comunicaţiilor în anul 2014* – Cercetare statistică privind accesul populaţiei la tehnologia informaţiilor şi comunicaţiilor în gospodării (TIC), accesat online:
http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/com_anuale/tic/tic_r2014.pdf, la data de 28 nov. 2014
[7] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Information_society_statistics_at_regional_level#Further_Eurostat_information, accesat la data de 25 nov. 2014

vârstă era de doar 63%, clasându-se pe ultima poziţie dintre toate statele membre, la 12 puncte procentuale în spatele Bulgariei care ocupa penultimul loc[8].

Eurostat a mai relevat faptul că 85% dintre tinerii din cele 28 de state ale Uniunii Europene, care au între 16 şi 24 de ani, sunt activi pe diverse reţele de socializare (îşi deschid conturi personale, postează informaţii, interacţionează cu alţi membri etc.). La fel ca în cazul precedent, România ocupă ultima poziţie, având 5 procente mai puţin comparativ cu Bulgaria şi Italia (câte 72% în fiecare caz). Potrivit unor date actualizate cel mai recent în anul 2012, peste jumătate dintre tinerii europeni (53%) îşi încărcau sau distribuiau bunuri culturale proprii (fotografii, filmuleţe, muzică etc.). În această privinţă, România (36%) devansa la acea vreme Belgia (35%) şi Malta (24%).

Plecând de la aceste date, se poate observa cu uşurinţă faptul că tinerii care au între 16 şi 24 de ani reprezintă cea mai expusă categorie de populaţie la expansiunea Internetului şi a reţelelor de socializare. De asemenea, ei acordă o atenţie sporită - comparativ cu celelalte categorii de populaţie, modului în care îşi distribuie creaţiile în spaţiul online. De remarcat este faptul că această tendinţă - legată de utilizarea new-media de către tineri într-o măsură mai ridicată comparativ cu alte categorii de vârstă, a fost şi este demonstrată prin intermediul studiilor sociologice[9], fiind nuanţate portrete socio-demografice detaliate ale utilizatorilor web.

Exemple de bune practici privind utilizarea social media de instituţiile culturale

În anul 2008, *The Library of Congress* (Biblioteca Congresului) din Statele Unite ale Americii a devenit una dintre instituţiile pioniere în digitalizarea unei părţi a conţinutului[10], pornind de la elaborarea în 2007 a unei strategii pilot de promovare cu ajutorul mediului online şi a resurselor digitale, respectiv de la simpla iniţiere a unei dezbateri publice legate de modalităţile prin care utilizatorii web pot contribui activ - dezvăluind informaţii, cunoştinţe sau experienţe proprii - la îmbunătăţirea activităţii Bibliotecii. Scopul prestigioasei instituţii americane a fost de a atrage potenţiali vizitatori pe site-ul oficial printr-o strategie de implicare activă în comunităţi web deja formate/ cristalizate şi care beneficiau de funcţionalităţile specifice reţelelor sociale. În plus, eventualilor noi utilizatori ai site-ului le era oferit, odată cu vizitarea paginii web, accesul, prin intermediul serviciului de distribuire a fotografiilor (*photosharing*) Flickr la o vastă galerie alcătuită din peste 4000 de imagini din patrimoniul instituţiei. Costurile materiale pe care le-a presupus o asemenea acţiune au fost de 24,95 dolari, necesari pentru crearea unui cont profesional de Flickr care să permită încărcarea unui număr nelimitat de fotografii. În aproximativ zece luni de la implementare, în luna octombrie a anului 2008, numărul de vizitatori ai site-ului Bibliotecii a cunoscut o creştere considerabilă, iar impactul galeriilor de fotografii distribuite prin Flickr a fost impresionant: peste 10 milioane de vizitatori, 15000 de utilizatori web care au trecut în lista lor de contacte

[8] Datele sunt disponibile la adresa web: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/youth/data/database, accesate la data de 27 nov. 2014.

[9] Un exemplu relevant de astfel de studiu complex este cel prezentat de Maeve Duggan şi Joanna Brenner, *The Demographics of Social Media Users – 2012*, PewResearchCenter, 14 pagini, accesat online: http://www.pewinternet.org/files/old-media/Files/Reports/2013/PIP_SocialMediaUsers.pdf, la data de 20 nov. 2014.

[10] Michelle Springer et. al., *For the Common Good: The Library of Congress Flickr Pilot Project*, 30 oct. 2008, accesat online: http://www.loc.gov/rr/print/flickr_report_final.pdf, la data de 22 nov. 2014.

Biblioteca Congresului, 7166 de comentarii postate ş.a.m.d. Acest exemplu de bună practică demonstrează faptul că o strategie bine conturată şi realistă poate contribui fundamental la ridicarea nivelului de intracţiune dintre o organizaţie culturală şi publicul său.

În 2006, Biblioteca Naţională din Australia (National Library of Australia) a iniţiat proiectul „Click and Flick", deschis tuturor persoanelor care doreau să contribuie cu propriile lor fotografii în cadrul *Picture Australia*, un „antrepozit" de imagini, care până la momentul respectiv era unul închis şi în care erau furnizate doar colecţii din arhiva muzeului[11]. Impactul unei asemenea acţiuni a fost unul semnificativ în materie de interacţiuni stabilite între public şi instituţia propriu-zisă.

Nina Simon, actualul director al *Muzeului de Artă şi Istorie* din Santa Cruz (California) a iniţiat în 2006 proiectul *The Participatory Museum*[12], concretizat printr-un ghid care evidenţiază instrumentele de care pot beneficia muzeele ca urmare a dezvoltării new-media, în încercarea de a atrage vizitatori prin intermediul spaţiului online. Nina Simon consideră că muzeele ar trebui să-şi revoluţioneze mijloacele de comunicare digitală, prin transformarea conţinutului de tip static sau clasic, în platforme dinamice şi mai ales interactive[13]. Totodată, într-un articol publicat în 2014[14], este evidenţiat modul în care *British Museum* (Muzeul Britanic) a utilizat *Facebook Insights* în vederea cunoaşterii optime a utilizatorilor web care vin în contact cu pagina de socializare a instituţiei. *Facebook Insights*[15] reprezintă un instrument util pentru instituţiile care deţin o pagină de socializare specială şi care oferă posibilitatea cunoaşterii optime a unor statistici despre utilizatorii care apreciază respectiva pagină, în funcţie de o serie de variabile socio-demografice relevante (gen, vârstă, etnie, statut socio-profesional, nivelul studiilor ş.a.m.d). Alte exemple de bună practică în privinţa atragerii de către instituţiile şi organizaţiile cultural-educaţionale de noi audienţe prin intermediul blogurilor, de această dată, sunt prezentate de Scott Bomboy şi Rebecca Sherman[16].

Un amplu studiu desfăşurat de Arts Council în Marea Britanie în anul 2010[17] pe un eşantion compus din 2000 de subiecţi, a relevat faptul că mai mult de jumătate dintre respondenţi (53%) au utilizat internetul în vederea obţinerii de informaţii legate de sectorul cultural. O treime dintre subiecţi au căutat diverse ştiri despre artişti/ performeri sau evenimente şi expoziţii. 21% au vizualizat lucrările unor artişti pe bloguri sau alte servicii media (de exemplu, Youtube), iar 20% şi-au achiziţionat bilete sau tichete pentru a participa la manifestări culturale. De remarcat este faptul că numai 7% au declarat că au intrat pe

[11] Angelina Russo, Jerry Watkins, Lynda Kelly şi Sebastian Chan, „Social media and cultural interactive experiences in museums", *Nordisk Museology*, 2007 (1), p. 20.
[12] http://www.participatorymuseum.org/ , accesat online la data de 24 nov. 2014
[13] http://museumtwo.blogspot.ro/2006/12/what-is-museum-20.html, accesat online la data de 25 nov. 2014.
[14] Anastasia-Yvoni Spiliopoulou, Simon Mathony, Vassilis Routsis, Christina Kamposiori, „Cultural Institutions in the digital age: British Museum's use of Facebook Insights", *Participations: Journal of Audience & Reception Studies*, Volume 11, Issue 1, May 2014, pp. 286 – 303.
[15] *Facebook Help Center*, accesat online https://www.facebook.com/help/355635011174004, la data de 14 nov. 2014.
[16] Scott Bomboy şi Rebecca Sherman, Success Strategies for Engaging Audiences with Museum Website Blogs. In *Museums and the Web 2014*, N. Proctor & R. Cherry (eds). Silver Spring, MD: Museums and the Web. Published February 24, 2014 http://mw2014.museumsandtheweb.com/paper/success-strategies-for-engaging-audiences-with-museum-website-blogs/, accesat la data de 29 nov. 2014.
[17] *Digital audiences: Engagement with arts and culture online*, MTM London, November 2010, accesat online: http://www.artscouncil.org.uk/media/uploads/doc/Digital_audiences_final.pdf, la data de 14 nov. 2014.

forumuri de discuţie sau bloguri dedicate dezbaterilor pe teme cultural-artistice. Un alt rezultat notabil al cercetării consemnează că *social media* şi, în special, reţeaua Facebook reprezintă un instrument foarte important în identificarea şi distribuirea unor informaţii ce vizează domeniul cultural-artistic. De remarcat este faptul că britanicii care sunt activi în mediul online şi sunt interesaţi de artă şi cultură, au tendinţa de a participa într-o măsură ridicată la evenimente de resort, ceea ce ar putea demonstra că *digital media* este un mijloc important de atragere a unor audienţe. În ceea ce priveşte percepţia beneficiilor pe care le aduce dezvoltarea digitală, 60% dintre respondenţi au menţionat că – în acest context – au facilitatea de a căuta mult mai uşor informaţii despre evenimente culturale şi artistice. Dintre cei care utilizează sau au cont pe o reţea de socializare, 15% au punctat că lunar devin „fani" ai unei organizaţii culturale, iar 11% realizează acelaşi lucru săptămânal. Chiar dacă cercetarea din care am redat anterior o serie de rezultate a avut loc acum aproximativ patru ani, concluziile ce vizează implicaţiile pe care le are social-media asupra organizaţiilor şi instituţiilor au o largă aplicabilitate şi în zilele noastre. Astfel, autorii punctează că instituţiile care au abilitatea de a utiliza într-o modalitate optimă beneficiile *social media,* au posibilitatea de a atrage un public mult mai numeros comparativ cu organizaţiile care apelează la website-uri vechi şi newslette-uri/ notificări trimise prin serviciile de email. De altfel, sunt trasate pe baza aceluiaşi raport, o serie de recomandări de atragere şi fidelizare a publicurilor: (1) distribuirea de clipuri cu privire la expoziţiile sau activităţile organizate; (2) tururi virtuale; (3) facilitarea acordării de review-uri sau ratinguri din partea audienţelor.

În septembrie 2008, guvernul australian - prin Autoritatea Australiană pentru Comunicaţii şi Media, a lansat raportul *Utilizarea internetului şi a reţelelor sociale de către tineri*[18], în care sunt redate rezultatele unor studii reprezentative efectuate atât pe populaţia de părinţi, cât şi pe copiii care aveau între 8 şi 17 ani. Demersul a avut drept principale obiective: (1) înţelegerea modului în care tinerii utilizează *new-media* şi tehnologiile comunicaţionale; (2) înţelegerea adecvată a mediului online în care tinerii operează; (3) oferirea de îndrumare Ministerului în ceea ce priveşte dezvoltarea tehnologică şi a trendurilor care acaparează internetul; (4) dezvoltarea de produse educaţionale care să-i prevină deopotrivă pe părinţi şi copii asupra riscurilor pe care le-ar putea întâmpina în mediul online. Acest exemplu este unul deosebit de interesant, cu atât mai mult cu cât este implicată o autoritate guvernamentală care îşi focalizează atenţia (pornind chiar de la consultarea comunităţii) pe analiza impactului pe care le au noile reţele de socializare şi servicii *new-media* asupra subgrupurilor de populaţie alcătuite din tineri - copii şi adolescenţi - considerate a fi cele mai vulnerabile în faţa boom-ului informaţional care caracterizează societatea globală a ultimelor decenii. Pornind de la cazul muzeelor sau bibliotecilor, au apărut în ultimii ani consideraţii de ordin teoretic şi empiric prin intermediul cărora este subliniată modificarea majoră de paradigmă – pe măsura progresului digital - privind rolul social al acestor instituţii culturale[19]. În contextul dat, social media reprezintă o platformă viabilă de analiză aprofundată a angajamentului indivizilor în

[18]Raportul *Internet use and social networking by young people*, Media and Communications in Australian Families Series, No. 1, September 2008, este disponibil integral în varianta online la adresa web: http://www.acma.gov.au/webwr/_assets/main/lib310665/no1_internet_use_social_networking_young_people.pdf, accesată la data de 14 nov. 2014.

[19] Angelina Russo, Jerry Watkins, Lynda Kelly şi Sebastian Chan,*op. cit.* pp. 19 – 20.

viaţa culturală, cu atât mai mult cu cât instituţiile şi organizaţiile din domeniu se arată tot mai interesate de atragerea unei audienţe tot mai numeroase.

Analiză privind utilizarea mijloacelor digitale în promovarea unor instituţii publice cultural-educaţionale din Iaşi

Scopul analizei este acela de a evidenţia pe scurt modul în care o serie de instituţii publice cu profil cultural-educaţional din Iaşi, utilizează mijloacele digitale în vederea promovării lor în mediul online.

În subordinea Consiliului Local Iaşi şi a Consiliului Judeţean Iaşi se află 15 instituţii[20] cu specific cultural-educaţional. Se evidenţiază faptul că toate aceste instituţii deţin în acest moment un site oficial, majoritatea suportând ultimele modificări de conţinut vizual sau de diverse funcţionalităţi între anii 2011 şi 2014.

În 7 cazuri din totalul celor 15 analizate, există încă de pe pagina de deschidere a siteurilor (*home page*) cel puţin o trimitere către o reţea de socializare (de ex. Facebook) sau către un serviciu media (de ex. Youtube). Singurele instituţii culturale care au o expunere mai largă spre aceste servicii de tip social media sunt Filarmonica Moldova Iaşi (Facebook, Google+, Pinterest, Youtube, Twitter, LinkedIn), respectiv Muzeul Literaturii Române Iaşi (Facebook şi Youtube). În restul situaţiilor există doar trimiteri către Facebook. Interesant este faptul că din aceste 15 situaţii analizate - chiar dacă în numai 7 cazuri sunt trimiteri directe de pe pagina de deschidere către diverse reţele sau servicii media/ socializare - 11 organizaţii şi instituţii cultural-educaţionale deţin totuşi un cont de Facebook. Din aceste 11 cazuri, doar 7 pagini au fost întemeiate special pentru organizaţii sau instituţii, iar în restul situaţiilor sunt create după modelul paginilor simple personale/ individuale, chiar dacă funcţionalităţile sunt mult limitate. În ceea ce priveşte instituţiile educaţionale dedicate tinerilor cu nevoi speciale, se remarcă faptul că în 4 cazuri - dintr-un total de 6, acestea nu au niciun fel de expunere în spaţiul social-media, singurele excepţii fiind Liceul Special „Moldova" Tg. Frumos şi Liceul Tehnologic Special Trinitas.

Dintre toate instituţiile analizate, cea mai veche pagină de Facebook creată este cea a Ateneului Tătăraşi (27 noiembrie 2010), iar cele mai noi aparţin Liceului Special „Moldova" din Târgu Frumos şi Editurii Junimea, ambele înfiinţate la finalul lunii octombrie a anului 2014. Cele mai multe aprecieri (*likeuri*) pot fi întâlnite pe pagina Muzeului Literaturii Române Iaşi – 8788[21] (cont creat în data de 4 martie 2013).

O asemenea analiză extrem de generică ridică însă o serie de observaţii legate de modul în care instituţiile cultural-educaţionale aflate în subordinea Consiliului Local Iaşi şi al Consiliului Judeţean Iaşi îşi gestionează/ administrează partea de interacţiune cu publicul prin intermediul social-media:

[20] Analiza a fost realizată în perioada 25 – 29 noiembrie 2014, pe cele 15 instituţii cultural-educaţionale aflate în subordinea Consiliului Local Iaşi, respectiv a Consiliului Judeţean Iaşi. În subordinea C. L. Iaşi se află: Editura Junimea, Casa de Cultură a Municipiului Iaşi „Mihai Ursachi" şi Ateneul Tătăraşi, iar în subordinea C. J. Iaşi se regăsesc: Biblioteca Judeţeană „Gheorghe Asachi" Iaşi, Filarmonica Moldova Iaşi, Teatrul pentru Copii şi Tineret „Luceafărul" Iaşi, Muzeul Literaturii Române Iaşi, Şcoala Populară de Arte, Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Iaşi, Liceul Tehnologic Special Trinitas, Şcoala Gimnazială Specială Paşcani, Grupul Şcolar „Ion Holban Iaşi", Liceul Tehnologic „Vasile Pavelcu" Iaşi, Liceul Special „Moldova" Târgu Frumos, Şcoala Gimnazială Specială „Constantin Păunescu" Iaşi.

[21] Conform datelor colectate pe 28 noiembrie 2014.

- Pe paginile de deschidere (*home page*) ale site-urilor oficiale aparţinând unor instituţii cultural-educaţionale nu există o legătură directă spre pagina de Facebook, chiar dacă acestea sunt funcţionale (Editura Junimea, Ateneul Tătăraşi, Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale, Liceul Special „Moldova" Tg. Frumos).
- Unele pagini sunt create într-o modalitate aparent inadecvată (sub forma paginilor simple individuale sau personale), în ciuda faptului că există posibilitatea creării unui cont instituţional care beneficiază de funcţionalităţi complexe şi de un modul de administrare oportun care să monitorizeze o serie de aspecte ce ţin de interacţiunile cu utilizatorii finali (date socio-demografice ale acestora, măsurarea impactului unor postări/ informaţii/ evenimente promovate ş.a.m.d). Cunoscându-se asemenea date, s-ar facilita îmbunătăţirea sau adaptarea conţinutului pe diverse paliere de vârstă.
- Organizaţiile cultural-educaţionale se axează preponderent – acolo unde este cazul - pe promovarea paginilor înfiinţate în cadrul reţelei de socializare Facebook, chiar dacă există şi alte servicii media care să redea audienţelor fragmente sau chiar în integralitate diverse produse culturale precum spectacole, concerte, evenimente de amploare locală, regională sau naţională etc. (de exemplu, Youtube).

Concluzii

În special în ultimul deceniu, dezvoltarea serviciilor *new-media* care includ şi reţelele de socializare (*social media*) a determinat o schimbare substanţială a modului în care instituţiile cultural-educaţionale abordează problema comunicării şi a interacţiunii cu publicurile sale. Odată cu apariţia şi dezvoltarea digitală şi tehnologică, internetul a început să joace un rol tot mai important în existenţele indivizilor, influenţându-le inclusiv interacţiunile cotidiene, comportamentele culturale şi practicile de petrecere ale timpului liber. Este evident că instituţiile culturale încep să devină interesate de modul în care ar putea construi diverse strategii de atragere de noi audienţe, direcţiile de dezvoltare sugerate incluzând spaţiul online.

Instrumentele pe care le oferă mediul online sunt, după cum se poate observa, de o complexitate aparte şi uşurează cunoaşterea în profunzime a audienţelor care să permită o permanentă adecvare şi adaptare a ofertei culturale. Există însă şi numeroase provocări pe care instituţiile cultural-educaţionale ar trebui să le gestioneze într-o modalitate optimă. Tocmai de aceea, exemplele de bune practici şi de studii prezentate pe parcursul articolului sunt doar o serie de idei despre cum ar trebui să se adapteze organizaţiile la *new-media* şi la dezvoltarea digitală, mai ales că resursele pe care le oferă spaţiul online sunt extrem de vaste. După cum am subliniat, individul nu mai este privit doar ca un simplu vizitator sau spectator, ci poate contribui activ cu diverse sugestii sau chiar creaţii la îmbogăţirea patrimoniului unei instituţii.

REFERINŢE BIBLIOGRAFICE:

(articole şi volume de specialitate, rapoarte şi site-uri web):

Asur, Sitaram, HUBERMAN, Bernardo A., *Predicting the Future With Social Media*, accesat online: http://www.hpl.hp.com/research/scl/papers/socialmedia/socialmedia.pdf, la data de 13 oct. 2014.

Bomboy, Scott, Sherman, Rebecca, *Success Strategies for Engaging Audiences with Museum Website Blogs*. In *Museums and the Web 2014*, N. Proctor & R. Cherry (eds). Silver Spring, MD: Museums and the Web. Published February 24, 2014: http://mw2014.museumsandtheweb.com/paper/success-strategies-for-engaging-audiences-with-museum-website-blogs/, accesat la data de 29 nov. 2014.

Duggan, Maeve, Brenner, Joanna, *The Demographics of Social Media Users – 2012*, PewResearchCenter, 14 pagini, accesat online: http://www.pewinternet.org/files/oldmedia/Files/Reports/2013/PIP_SocialMediaUsers.pdf, la data de 20 nov. 2014.

Lister, Martin, Dovey, Jon, Giddings, Seth, Grant, Iain, Kelly, Kieran, *New Media: A Critical Introduction* – Second Edition, Routledge, 2009.

Mesch, Gustavo S., „The Internet and Youth Culture", *The Hedgehog Review*, Spring 2009, pp. 50 – 60.

Russo, Angelina, Watkins, Jerry, „Digital Cultural Communication: Enabling new-media and co-creation in South-East Asia", *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology* (IJEDICT), 2005, Vol. 1, Issue 4, pp. 4 – 17.

Russo, Angelina, Watkins, Jerry, Kelly, Lynda, Chan, Sebastian, „Social media and cultural interactive experiences in museums", *Nordisk Museology*, 2007 (1), pp. 19 – 29.

Spiliopoulou, Anastasia-Yvoni, Mathony, Simon, Routsis, Vassilis, KAMPOSIORI, Christina, „Cultural Institutions in the digital age: British Museum's use of Facebook Insights", *Participations: Journal of Audience & Reception Studies*, Volume 11, Issue 1, May 2014, pp. 286 – 303.

Springer, Michelle, Dulabahn, Beth, Michel, Phil, Natanson, Barbara, Reser, David, Woodward, David, Zinkham, Helena, *For the Common Good: The Library of Congress Flickr Pilot Project*, 30 oct. 2008, accesat online: http://www.loc.gov/rr/print/flickr_report_final.pdf, la data de 22 nov. 2014

***, *Digital audiences: Engagement with arts and culture online*, MTM London, November 2010, accesat online: http://www.artscouncil.org.uk/media/uploads/doc/Digital_audiences_final.pdf, la data de 14 nov. 2014.

***, „Internet use and social networking by young people", *Media and Communications in Australian Families Series*, No. 1, September 2008, este disponibil integral în varianta online la adresa web: http://www.acma.gov.au/webwr/_assets/main/lib310665/no1_internet_use_social_networking_young_people.pdf,

http://www.participatorymuseum.org/ , accesat online la data de 24 nov. 2014

http://museumtwo.blogspot.ro/2006/12/what-is-museum-20.html, accesat online la data de 25 nov. 2014.

Baze de date Eurostat privind utilizarea internetului în Uniunea Europeană, accesibile online la adresa: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/youth/data/database.

Comunicatul de Presă Nr. 283 din 28 noiembrie 2014 – *Accesul populaţiei la tehnologia informaţiilor şi comunicaţiilor în anul 2014* – Cercetare statistică privind accesul populaţiei la tehnologia informaţiilor şi comunicaţiilor în gospodării (TIC), accesat online:

http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/com_anuale/tic/tic_r2014.pdf, la data de 28 nov. 2014
Facebook Help Center, accesat online la adresa web:
https://www.facebook.com/help/355635011174004, la data de 14 nov. 2014.
Site-ul oficial al Consiliului Judeţean Iaşi: www.icc.ro
Site-ul oficial al Primăriei Municipiului Iaşi: www.primaria-iasi.ro
Site-urile oficiale şi paginile oficiale de Facebook ale instituţiilor cultural-educaţionale aflate în subordinea Consiliului Judeţean Iaşi şi al Consiliului Local al Municipiului Iaşi.

Această lucrare a fost publicată cu sprijinul financiar al proiectului „Sistem integrat de îmbunătăţire a calităţii cercetării doctorale şi postdoctorale din România şi de promovare a rolului ştiinţei în societate”, POSDRU/159/1.5/S/133652, finanţat prin Fondul Social European, Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. This work was supported by the strategic grant POSDRU/159/1.5/S/133652, co-financed by the European Social Fund within the Sectorial Operational Program Human Resources Development 2007 – 2013.

METAPHORS OF HISTORICAL MEMORY: SITE, CONSTRUCTION, ARCHIVE, PALIMPSEST

Mihai Stelian Rusu, Postdoc Researcher, PhD, "BabeŞ-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The point of departure of this paper is the thesis of metaphorical ubiquity, according to which language (both everyday speech and the conceptual apparatus used by the scientific disciplines) has a pervasive metaphorical nature. Starting from these considerations on the metaphoricity of language, the paper moves on to explore the metaphorical formulations in terms of which historical memory has been made sense of. Using Romanian historical memory as our case study, the paper analyses three conceptual metaphors employed for making sense of the collective consciousness of the past: i) the Freudian metaphor of memory as archaeological site, ii) the masonry metaphor of memory as construction, and iii) the administrative metaphor of memory as archive, where the dominant processes are those of organizing and reorganizing the content of memory. A close reading of the temporal dynamics of Romanian historical memory makes us advance a forth conceptual metaphor of memory, iv) the bookish metaphor of the palimpsest. The latter's descriptive force derives from the fact that, on the one hand, it succeeds in shedding light on the processes of successively writing and re-writing memory, and on the other hand, it outlines the irreducible multivocality of the past. The paper ends by making a comparison between the three metaphoricities of memory, whose conclusion asserts the epistemic superiority of the metaphor of the palimpsest in terms of its capacity to illuminate the nature of historical memory in general and that of the Romanian one in particular.

Keywords: metaphoricity, conceptual metaphors, collective memory, Romanian historical memory

Ubicuitatea metaforei: de la metaforicitatea limbajului la metaforicitate cognitivă

Sintagma „ubicuitatea metaforei" dă titlul unui volum (Parprotté şi Dirven, 1985) în care este reconsiderat rolul metaforei dintr-un arabesc lingvistic ataşat decorativ proceselor de gândire în element structural al gândirii, parte componentă a armăturii cognitiv-lingvistice în care este turnată gândirea umană. Anii ′80 au cunoscut o autentică revoluţie conceptuală – o dramatică răsturnare de paradigmă în termenii propuşi de T. Kuhn (2008) [1963] – al cărei rezultat a constat într-un *glissando* prin care metafora a fost deplasată din zona lizieră a gândirii unde a fost amplasată ca ornament lingvistic, înfloritură stilistică adăugată gratuit şi la fel de dispensabilă proceselor de gândire, în însăşi centrul activităţii cogitative. Pe măsura producerii acestei glisări, tot mai acută a devenit realizarea că „metafora este adânc impregnată în fibra proceselor cognitive, a actelor sociale şi a folosirii limbajului, că metafora este în fapt un factor constitutiv al tuturor construcţiilor şi reconstrucţiilor mentale ale realităţii" (Parprotté şi Dirven, 1985, p. viii). Revoluţia conceptuală originată în anii ′80, al cărei suflu încă nu a fost epuizat nici până acum, a dărâmat de mult statornicita distincţie literal-figurativ care separa dihotomic enunţurile literal-denotative de formulările conotativ-metaforice pentru a instala metafora în centralitatea limbajului iar metaforizarea ca proces consubstanţial gândirii.

Fitilul prin care a fost detonată această revoluţie conceptuală din care s-a produs „cotitura metaforică" a fost aprins de articolul „Conceptual Metaphor in Everyday Language" (Lakoff şi Johnson, 1980a), argument dezvoltat ulterior la dimensiunile unei ample monografii în cartea *Metaphors We Live By* – al cărui titlu românesc ar putea suna *Metaforele*

noastre cele de toate zilele. În paginile acestei lucrări, G. Lakoff şi M. Johnson (1980b) arată convingător că metaforele nu sunt extravaganţe lingvistice ce îşi găsesc adăpostul în construcţii poetice al căror domeniu de existenţă se restrânge la lumea creaţiilor stilistice, ci sunt parte esenţială atât a vorbirii curente cât, şi mai important, a proceselor de gândire ce alcătuiesc sistemul mental. Expresiile metaforice permează în toate profunzimile sale limbajul obişnuit, cât şi întreg sistemul de gândire şi acţiune utilizat de indivizi pentru a-şi face viaţa zilnică mai uşoară şi pentru a se descurca în mendrele existenţei lor cotidiene. Iar dacă acceptăm concluzia, întemeiată în cuprinzătorul probatoriu întocmit în urma unor penetrante analize lingvistice, potrivit căreia „sistemul nostru conceptual ordinar, prin prisma căruia gândim cât şi acţionăm, are o natură fundamental metaforică" (Lakoff şi Johnson, 1980b, p. 3), avem motive serioase pentru a extinde jurisdicţia validităţii acestei afirmaţii astfel încât să cuprindă înăuntrul limitelor sale şi „sistemul conceptual *extraordinar*" pe care oamenii îl utilizează în momentele de reflecţie teoretică sub forma discursului ştiinţific. Metaforele sunt inescapabile nu doar în vorbirea curentă a vieţii mundane, ci şi în limbajul conceptual de ordin ştiinţific. Inclusiv în ştiinţele „tari" (i.e. ştiinţele naturii), cele care încearcă, potrivit idealului formulat în doctrina filosofică a pozitivismul logic, să descrie cât mai literal posibil lumea exterioară, limbajul metaforic nu este pe deplin absent. După cum afirmă R. Boyd (1993), în ştiinţele mature, metaforele joacă rolul unor dispozitive euristice de care se slujesc comunităţile ştiinţifice pentru „acomodarea limbajului la structura cauzală a lumii" (p. 483). Acolo unde limbajul ştiinţific este deficitar, neexistând noţiuni care să acopere cu precizie semantică anumite fenomene ale realităţii, categoriile metaforice servesc la extinderea limbajului ştiinţific pentru a-l potrivi realităţii. Aceasta este funcţia *catachresică* a metaforei, aceea de a umple golurile existente în vocabularul ştiinţei prin expresii desprinse din experienţa umană, cum este cazul formulei „gaură de vierme" în teoria relativităţii generale, ori asemuirea atomului cu un sistem solar în miniatură. În acelaşi sens se foloseşte metafora „bilelor de biliard" ca descriptor al comportamentului particulelor în teoria cinetică a gazelor. Dincolo de această funcţie lexicală, metaforele conceptuale deschid un „acces epistemic" către aspecte ale realităţii pe care limbajul literal, tocmai datorită literalităţii sale semantice, nu le poate reda. Ceea ce arată aceste exemple este că metaforele nu sunt simple figuri de stil – precum au fost considerate în tradiţia clasică, cu rădăcini coborând până la filosofia aristotelică, în cadrul căreia metafora este considerată a fi un element accesoriu care parazitează limbajul literal – pe cât „figuri ale minţii" (Radman, 1997), dispozitive mentale cu o adâncă înrădăcinare în aparatul minţii care structurează modul în care dăm sens experienţei. Astfel, pornind de la premisa metaforicităţii limbajului, potrivit căreia limbajul este structurat metaforic, trecând prin teza metaforicităţii gândirii, care afirmă că gândirea însăşi este informată de structuri metaforice, putem desprinde concluzia „metaforicităţii cognitive" potrivit căreia cunoaşterea teoretică este mult facilitată de conceptele metaforice.

Neîndoios, în afară de venerabilul bun-simţ (cunoaşterea comună) în care este codificată anonima înţelepciune populară, sursă inepuizabilă de proverbe, zicători şi expresii străbătute de o vibrantă forţă metaforică, maeştri incontestabili ai metaforizării sunt exploratorii imaginarului plăsmuit de mintea omenească – poeţii şi scriitorii. Operele lor literare sunt laboratoarele de creaţie ale gândirii metaforice. Mânuită cu virtuozitate literară de profesioniştii verbului, metaforizarea este procedeul stilistic responsabil de crearea unora

dintre cele mai spectaculoase efecte poetice. Numai că metaforizarea nu este proprietatea exclusivă a literaţilor şi atribut propriu operelor literare. Ea infiltrează în profunzime şi operele non-ficţionale ce revendică – spre deosebire de creaţiile literare care dispun de o dispensă faţă de imperativul ştiinţific al realismului ontologic – statut de factualitate epistemică, pretinzând să realizeze o priză fermă pe realitatea pe care o supun analizei. Infiltraţiile metaforice ale operelor non-ficţionale au fost relevate fără urmă de îndoială de analiza tropologică realizată de H. White (1973) în a sa *Metahistory*, în care cercetătorul american a pus în evidenţă tehnicile retorice utilizate de marii istorici ai secolului al XIX-lea pentru a da „imaginaţiei istorice" o încarnare textual-narativă. Afundându-se analitic în scriiturile lui Michelet, Ranke, Tocqueville şi Buckhardt, White descoperă o „poetică a istoriei" întemeiată pe două traverse centrale: a) un mod de punere în scenă a naraţiunii istorice (*mode of emplotment*), care poate să fie romantic, tragic, comic sau satiric, şi b) prevalenţa unui anumit *mod tropologic*, exprimat sub forma metaforei, metonimiei, sinecdotei, ori a ironiei, ce dă o culoare literară specifică scriiturii istorice. Ceea ce relevă cercetarea tropologică executată cu măiestrie analitică de H. White este că până şi istoricii care au îmbrăţişat cu entuziasm preceptul rankean de a scrie istoria „aşa cum a fost ea cu adevărat" (*wie es eigentlich gewesen*) au recurs la variate figuri de stil şi tehnici retorice pentru a reconstitui narativ filmul trecutului.

Continuând pe linia trasată de H. White în magistrala sa analiză tropologică a imaginaţiei istorice a secolului al XIX-lea, nu e deloc dificil de argumentat existenţa unei „poetici a ştiinţei sociale" în care metafora este utilizată pe post de dispozitiv euristic (Rusu, 2013a). Ca specie a analogiei, metafora este pusă la lucru şi în atelierul intelectual al ştiinţelor sociale, care recurg la formule metaforice nu atât din interes estetic, urmărind efectele stilistice ale metaforizării, ci mai pregnant din *raţiuni epistemice*, ţintind spre capitalizarea cognitivă a efectelor revelatorii ce decurg din metaforizarea conceptuală a realităţii sociale ori a unor fenomene constitutive ale acesteia. Ştiinţele sociale nu au încetat să dea curs, nici chiar în cea mai pozitivistă fază a existenţei sale epistemologice, unei „imaginaţii metaforice" (Rigney, 2001), rodul căreia a constat într-o bogată colecţie de analogii (societatea ca organism la H. Spencer şi É. Durkheim, rafinată ulterior de către T. Parsons şi N. Luhmann în imaginea societăţii ca sistem, societatea ca teatru de război în viziunea conflictualistă a lui K. Marx ori societatea ca teatru dramatic în concepţia dramaturgică a lui E. Goffman, şi lista poate continua). Carieră strălucită în istoria gândirii sociale a făcut, spre exemplu, metafora „mâinii invizibile" a pieţei prin care A. Smith a teoretizat auto-reglarea jocului dintre cerere şi ofertă în lipsa intervenţiei mâinii moarte a statului. Tulburătoare a fost profeţia necropolară rostită de K. Marx, care a proorocit că proletariatul va fi „groparul burgheziei" şi al capitalismului, pe al căror mormânt se va construit societatea comunistă a egalităţii sociale. Nu mai puţin faimoasă – şi pe atât de neliniştitoare – s-a dovedit a fi metafora prin care M. Weber a exprimat efectele dezvrăjirii lumii declanşată de raţionalizarea vieţii sociale ca instituind o „cuşcă de fier" asupra spiritului modern.

Folosind demarcaţia elaborată de L. Blaga (1969) [1937], el însuşi un maestru al metaforei, despre multe dintre conceptele metaforice formulate în ştiinţele sociale se poate spune că nu sunt simple „metafore plasticizante", al căror rost ar fi doar acela de a transfigura estetic un fenomen prin realizarea unei paralele analogice cu un alt fenomen, cum este cazul

metaforei prin care imaginea unor rândunele aşezate pe liniile de telegraf este stilizată prin asemuirea păsărilor cu înşiruirea notelor pe portativ (p. 276). Multe dintre acestea – aici intrând metafora weberiană a raţionalităţii instrumentale (cu întregul său cortegiu de consecinţe în birocratizarea vieţii sociale a modernităţii) ca „cuşcă de fier", ori metaforă shakespeareană a „lumii ca scenă" pe care E. Goffman (2003) [1959] a prelucrat-o în paradigma sociologică a dramaturgiei sociale – sunt autentice „metafore revelatorii", cum le numeşte Blaga, capabile să dezvăluie înţelegerii aspecte fundamentale ale unor fenomene misterioase. În această calitate revelatorie, marele merit al acestor sintagme metaforice nu este efectul estetico-stilistic pe care fără urmă de îndoială în generează, ci rezidă în schimb în forţa lor lămuritoare, cea care derivă din capacitatea lor de a facilita înţelegerea unor fenomene de o înaltă complexitate printr-o parcimonie extremă de cuvinte.

Memoria ca obiect metaforic: trei regimuri de metaforicitate a memoriei istorice

Memoria – atât ca facultate individuală cu care este înzestrată mintea umană, cât şi ca practică socială de aducere-aminte împreună a trecutului colectiv – a făcut obiectul unor metafore celebre, de mare notorietate în istoria ideilor culturale. Inventarul întocmit de D. Draaisma (2000) în cartea sa *Metaphors of Memory* stă mărturie pentru varietatea lor caleidoscopică, precum şi pentru ingeniozitatea metaforică a teoreticienilor memoriei. De la faimoasa imagine platoniciană a memoriei ca tablă de ceară, trecând prin asemuiri ale memoriei cu biblioteci şi depozite, pivniţe şi labirinturi, palate şi teatre şi sfârşind cu analogii organiciste precum asemănarea cu un stomac sau cu un fagure de albine, memoria nu a dus lipsă de comparaţii metaforice. Teza ubicuităţii limbajului metaforic se verifică din plin şi în domeniul interdisciplinar de studiu al memoriei sociale (*social memory studies*), în cuprinderea căruia se situează şi abordarea noastră.

Noţiunea de memorie colectivă a câştigat de-a lungul timpului reputaţia unui „concept esenţialmente contestat" (Gallie, 1956), desemnând un fenomen evaziv, greu de statornicit într-o formulă definiţională consensuală. Scurtcircuitând voit stufoasele disensiuni teoretice asupra naturii fenomenului, precum şi criticile radicale ce ţintesc disoluţia ontologică a fenomenului („memoria colectivă nu există", Sontag, 2011), vom postula ca bază definiţională următoarea formulare: memoria colectivă (cu sinonimele sale: memoria istorică, memoria socială şi memoria societală) este sistemul retro-proiecţional de reprezentări sociale pe care o comunitate îl construieşte cultural pentru a-şi defini şi înţelege propriul său trecut (Rusu, 2013b). Vom argumenta că fenomenul memoriei istorice a fost conceptualizat în cadrele teoretice fixate de trei „regimuri de metaforicitate", înăuntrul cărora memoria istorică a fost tratată prin prismele metaforice ale sitului arheologic, construcţiei şi arhivei. Prima metaforă a memoriei istorice – situl arheologic – aparţine *tradiţiei conservatoriste* de teoretizare a memoriei. În lumina acestei tradiţii de gândire, memoria colectivă păstrează şi reflectă, cu fidelitate şi realism, evenimentele petrecute în trecut. Alte formulări metaforice în care a fost redată această prezumtivă calitate a memoriei istorice de a reflecta cu acurateţe realitatea trecutului au fost cea a memoriei ca oglindă retrospectivă ori ca icoană a vremurilor de ieri. Celelalte două – modelul constructivist şi cel arhivistic al memoriei – sunt încadrabile în *tradiţia prezentistă*, de pe ale cărei poziţii memoria istorică apare ca mult mai plastică, modelabilă şi uşor de pus în slujba intereselor politice ale prezentului. În ipostazele sale cele

mai radicale, cărora trebuie spus că nu le acordăm creditul nostru epistemic, paradigma prezentistă portretizează memoria istorică în termeni ficţionali, ca nimic altceva decât „tradiţii inventate" de către potenţaţii politici elaborate în scopul de a consfinţi cu contraforţii trecutului ordinea instituită a lucrurilor (Hobsbawm şi Ranger, 1983). Folosindu-ne de evoluţia istorică a memoriei naţionale româneşti ca studiu de caz, la acestea trei vom propune un al patrulea cadru de referinţă metaforic, dat de imaginea palimpsestului, despre care vom susţine că le este superior celorlalte în potenţialul său epistemic, anume, în capacitatea sa de a facilita înţelegerea dinamicii memoriei colective în durata lungă a evoluţiei sale istorice.

Prin noţiunea de „regim de metaforicitate" nu facem referire doar la existenţa unei simple analogii metaforice prin prisma căreia se structurează înţelegerea fenomenului metaforizat în funcţie de calităţile obiectului la care se face referinţă (anume, referentul metaforic). Regimul de metaforicitate presupune existenţa unui cadru discursiv mai elaborat, caracterizat de prezenţa unei „coerenţe metaforice extensionale", în care i) analogiile sunt desfăşurate pe mai multe planuri între fenomenul metaforizat şi referentul său metaforic („extensiune metaforică") în acelaşi timp în care ii) îşi păstrează unitatea semantică („coerenţă metaforică"). Aceasta reclamă extinderea procesului de metaforizare de la o simplă analogie mecanică la realizarea unei „modelări metaforice" care implică găsirea unei palete mai largi de analogii între fenomenul supus metaforizării şi fenomenul de referinţă. Un exemplu ideal îl constituie regimul de metaforicitate teatrală al sociologiei dramaturgice dezvoltată de E. Goffman. Avem aici o metaforă-nucleu cu forţă generativă (metaforă nucleară generativă), sub forma concepţiei shakespeareane a „lumii ca scenă". Modelarea metaforică a acestei idei a presupus, mai întâi, extensionarea intuiţiei shakespeareane prin dezvoltarea unei întregi serii de analogii derivate. Astfel s-au născut noţiunile de „actor social", „prestaţie a rolului", „scenariu normativ", „improvizaţie scenică", „scenă şi culise", „public auditor" etc. care alcătuiesc aparatul terminologic al sociologiei dramaturgice. Totodată, modelarea metaforică a presupus ca acest proces de extensiune terminologică să păstreze coerenţa metaforică dată, în acest caz, de logica dramatică şi semantica teatrală.

La răspântia dintre secolele al XIX-lea şi al XX-lea, imaginarul teoretic privitor la memorie intra sub farmecul metaforei freudiene a sitului arheologic. Suverană trona în consensul intelectual al vremii teoria psihanalitică a memoriei patentată de S. Freud, care postula teza omni-conservabilităţii memoriei. „În viaţa psihică", afirmă Freud (2000) [1930], „nimic din ceea ce a fost format o dată nu poate să dispară, […] totul rămâne păstrat cumva" (p. 153). Încercând o analogie pictorială, Freud alege metafora arheologică a Oraşului Etern (multimilenara Romă) care păstrează straturile sedimentate ale propriei sale istorii. La fel cum un istoric poate reconstitui viaţa romană în diversele sale epoci pe baza săpăturilor în această arhivă geologică, în acelaşi fel psihologul poate face foraje psihanalitice prin care să scoată la lumină amintirile pe care aparatul psihic le arhivează nediscriminativ şi conservă intacte. Pe coordonatele acestei metafore freudiene elaborată pentru a reprezenta natura memoriei psihice, memoria colectivă a fost, la rându-i, conceptualizată ca sit arheologic în care sunt îngropate experienţele istorice ale comunităţii.

Arheologia freudiană a memoriei s-a văzut curând contestată, atât pe planul psihic al vieţii individuale, cât şi pe cel colectiv al vieţii sociale, de concepţii inspirate de un imaginar masonic. Aceasta vizualiza memoria în termenii unei construcţii, iar aducerea-aminte ca pe un

proces de construire activă a sensului şi nu de descoperire, prin excavaţie, a experienţelor trăite în trecut. În acelaşi timp în care, în psihologie, F. Bartlett (1932) contesta radical teza freudiană a omni-conservabilităţii memoriei, în sociologie, M. Halbwachs (1992) [1925] turna patul de mortar pe care avea, ulterior, să fie pavată paradigma construcţionistă în conceptualizarea memoriei colective. Bartlett a arătat că memoria nu operează prin reproducerea fidelă a experienţelor, ci presupune reconstrucţia creativă a trecutului ce se iveşte din jocul dintre stocul de informaţii depozitat în structurile mnezice şi „schemele" (tipare cognitive) ce structurează gândirea individului. Ca atare, amintindu-şi, indivizii se angajează într-un „efort de semnificare" (*effort after meaning*) prin care încearcă să dea sens experienţelor trecute în lumina schemelor de gândire relevante acestora. În mod similar, Halbwachs (1980) [1950] a făcut clar că memoria colectivă este „o reconstrucţie a trecutului realizată cu informaţii împrumutate din prezent, o reconstrucţie pregătită, la rândul ei, de reconstrucţii făcute în perioadele precedente, în care imaginile trecutului au fost deja alterate" (p. 69). În locul unei memorii îngropate în subconştientul colectiv, în care experienţele trecutului sunt integral conservate şi pot fi aduse la suprafaţă prin săpături arheologice, Halbwachs instalează imaginea memoriei istorice ca o perpetuă construcţie şi reconstrucţie a cărei arhitectonică este tributară intereselor contemporane şi presiunilor prezentului. Una din consecinţele consacrării paradigmei constructiviste în gândirea sociologică a ultimei jumătăţi de secol – a cărei piatră de hotar a fost lucrarea semnată de P.L. Berger şi T. Luckmann (2008) [1966], *The Social Construction of Reality* – a constat în impunerea *metaforei masonice* în conceptualizarea diverselor fenomene sociale, înţelese acum drept „constructe". Fără îndoială, cea mai populară metaforă prin prisma căreia a fost teoretizat fenomenul memoriei – individuale şi colective deopotrivă – a fost cea a construcţiei, memoria fiind reprezentată fie ca şantier în lucru, fie ca un edificiu zidit cu cărămizile trecutului. În contrast flagrant cu metafora arheologică avansată de Freud, metafora masonică revelează natura artefactuală a memoriei, caracterul său construit social.

Imageria constructivistă asupra memoriei a fost concurată de o *metaforicitate de factură administrativă*, imaginea centrală fiind aici cea a *arhivei*, iar procesele dominante fiind cele de *organizare* şi *reorganizare* a conţinutului memoriei. În scrierile sale asupra subiectului, S. Chelcea (1996, 2006) manifestă o preferinţă explicită pentru acest tip de metaforicitate. O astfel de metaforicitate administrativă este secretată şi de expresii curente în literatura de specialitate dedicată memoriei colective, precum sunt cele care enunţă „gestiunea politică a trecutului", „guvernarea trecutului" ori chiar „managementul" şi „controlul" trecutului. Cea mai minuţioasă modelare metaforică a înţelegerii memoriei istorice în termenii analogici ai proceselor administrative îi aparţine Aleidei Assmann (2008), care propune un model teoretic al dinamicii dintre aducere-aminte şi uitare rezemat în perechea conceptuală arhivă-canon. Assmann purcede de la tandemul format din excepţionalitatea memoriei şi inevitabilitatea uitării. O „societate funesiană" (Rusu, 2011), care, asemenea personajului lui Borges, nu îşi poate uita nimic din propriul trecut, poate fi plăsmuită sub înrâurirea ficţiunii borgesiene, însă existenţa ei factuală este o imposibilitate empirică. În câmpul cultural, ca şi în sfera vieţii psihice, uitarea este principiul suveran, ceea ce face din aducere-aminte o facultate excepţională. După ce stabileşte postulatul excepţionalităţii memoriei în raport cu inevabilitatea şi normalitatea uitării, Assmann diferenţiază între două moduri de aducere-

aminte: o memorie activă, ale cărei mecanisme culturale funcţionează pentru a ţine în viaţă „trecutul ca prezent" şi o memorie pasivă, ale cărei instituţii operează în scopul conservării „trecutului ca trecut" (Assmann, 2008, p. 98). Prima este *canonul*, memoria culturală de lucru a societăţii; cea de-a doua este *arhiva*, memoria culturală de referinţă, meta-memoria canonului. În forma canonică sunt strânse, celebrate şi comemorate evlavios referinţele istorice cu maximă relevanţă simbolică pentru comunitate, evenimentele din trecut despre care organismul social consideră că îi definesc măduva sa identitară. Instituţia arhivei, în schimb, cuprinde toate celelalte referinţe istorice care, neincluse în clasa canonică şi deci fără importanţă utilitară în definirea identităţii culturale a comunităţii, sunt salvate totuşi de la uitare. Situată în interstiţiul dintre canon şi uitare, arhiva este o formă de „uitare conservativă" (*Verwahrensvergessen*) (Jünger, 1957, cf. Assmann, 2008, p. 98), ori, folosind o metaforă funerară, arhiva constituie o formă de memorie înmormântată. Canonul şi arhiva, deşi fundamentate pe principii de organizare total diferite – canonul în baza principiului excluziunii, arhiva în baza principiului incluziunii cumulative – se regăsesc într-o relaţie dialogică şi de dependenţă mutuală. Din fondul de referinţe istorice prezervat de arhivă este prelevată selecţia privilegiată consfinţită cu aura canonică. Şi la fel cum arhiva este baza de selecţie a canonului, referinţele canonice pot retrograda în arhivă, în urma unei revizuiri a criteriilor de consacrare. De remarcat este faptul că imaginea arhivei ca simbol al memoriei este o metaforă hibridă, în care sunt integrate elemente masonice cu elemente de inspiraţie administrativă – arhiva fiind, materialmente, o construcţie în interiorul căreia se derulează procese de organizare şi reorganizare a fondului pe care îl găzduieşte.

Fără să minimalizăm din meritele euristice ale analogiilor de ordin constructivist şi administrativ în luminarea naturii memoriei colective, am păstrat pentru final metafora despre care credem că surprinde cel mai bine dinamica istorică a fenomenului memoriei. Face aceasta întrucât reuşeşte să pună în evidenţă tensiunea funciară în care subzistă memoria colectivă, a cărei fizionomie este configurată de înfruntarea forţelor revizioniste ale prezentului cu forţa rezistivă a tradiţiei trecutului. Este metafora *palimpsestului*. O considerăm mai relevantă decât celelalte din mai multe motive. În primul rând, fiind o metaforă livrescă, se înscrie caligrafic în concluzia scrisă de M. Atwood (1998), care a observat că „trecutul este făcut din hârtie. […] Uneori, mai e câte o clădire sau un tablou sau un mormânt, dar cea mai mare parte e hârtie" (p. 1513). Încercând un mix metaforic, s-ar putea spune că memoria istorică este zidită din „cărămizile textuale" reprezentate de manualele şcolare de istorie naţională şi alte scrieri savante care dau seama de trecutul colectiv. Există, desigur, şi alte elemente constitutive ale memoriei – statui, locuri memoriale, ritualuri comemorative etc. – însă textualitatea rămâne forma cea mai expresivă a memoriei, iar hârtia tipărită medium-ul ei cel mai răspândit. Apoi, spre deosebire de metaforele construcţiei şi arhivei – a căror putere sugestivă rezidă tocmai în caracterul lor generic şi în semantica lor generoasă – palimpsestul propune o metaforă cu semantică mult mai precisă. Virtutea ei sugestivă derivă din capacitatea de a hibrida alte două reprezentări metaforice tributare imaginaţiei livreşti în care a fost depictată memoria colectivă. Este vorba despre metafora memoriei ca *tabula rasa* – metaforă centrală în paradigma prezentistă reprezentată de teoria „tradiţiilor inventate", în lumina căreia memoria istorică acumulată de un regim politic poate fi ştearsă cu buretele şi înlocuită în conştiinţa colectivă cu o altă memorie mai

convenabilă compusă din tradiţii inventate – şi de cea a memoriei ca *litere gravate pe blocul de granit al trecutului* – aceasta fiind ideea care se degajă cu forţă din paradigma conservatoristă ipostaziată, de exemplu, în teoria memoriei colective ca tradiţie a amintirii (Shils, 1981) în care trecutul păstrat în conştiinţa publică prezintă o certă refractaritate la tentativele prezentiste de revizuire.

Cu alt prilej (Rusu, 2013c), am arătat că dinamica istorică a memoriei naţionale româneşti s-a configurat ca urmare a jocului tensional dintre o tradiţie istorică a amintirii ce acţiona ca rezistori în faţa revizuirii şi nevoile stringente ale prezentului de a reinterpreta această tradiţie a amintirii pentru a înhăma trecutul în slujba proiectelor politice contemporane. Examinată în durata lungă a genezei şi devenirii sale culturale, memoria istorică românească se profilează ca traversând printr-o serie de stări succesive, în care imaginea moştenită a trecutului este supusă unor presiuni revizioniste venite din partea imperativelor politice ale prezentului. Cartografiind diferitele configuraţii ale memoriei istorice româneşti, am evidenţiat o serie de şapte formule succesive sub forma cărora a fost gestionată politic moştenirea trecutului colectiv. Factorul decisiv, structurant, a fost concepţia despre naţionalitate. În funcţie de înţelegerea identitară prin prisma concepţiei de naţiune şi a evoluţiei ideologiei naţionaliste, pot fi decupate şapte stări sub care s-a stabilizat memoria istorică românească: i) în cadrul „pre-naţionalismului patriotic civic" al perioadei regulamentare (1831-1859/1864), dominat de filosofia reformator-iluministă, când statul naţional unitar român nu era încă centralizat iar sistemele de învăţământ public erau abia la începutul instituţionalizării lor, ţările române au cultivat *memorii colective relative regional*. Gestionarea politică a trecutului se făcea în registre diferite, fiecare principat elaborându-şi propria înţelegere a trecutului turnată în cadrele propriei statalităţi. Totuşi, o serie de note comune sunt împărtăşite de toate cele trei memorii româneşti (munteană, moldoveană şi transilvană), numitorul comun fiind reductibil la postulatele de bază ale paradigmei latiniste a Şcolii ardelene; ii) versiunile provinciale ale trecutului românesc codificate în memorii colective relative regional sunt supune unui proces de *naţionalizare* în urma creării statului naţional unitar român prin unirea principatelor danubiene din 1859. Sub impulsul „naţionalismului etnic" care a luat avânt ideologic în a doua jumătate a secolului al XIX-lea şi pe baza infrastructurii educaţionale pilonată prin reforma intrucţiunii publice din 1864, asistăm la articularea *memoriei naţionale româneşti*. Intensificat spre sfârşitul secolului al XIX-lea, procesul de fuzionare a concepţiilor particulare provincial asupra trecuturilor româneşti într-o unică viziune naţională asupra trecutului românesc este complet finalizat până la facerea României Mari în 1918; iii) săvârşirea României Mari în postludiul „Războiului de Întregire a Neamului" a avut ca efect ideologic o bifurcaţie a naţionalismului între o variantă radicală, a unui *românism xenofob* („fanatism naţionalistic") şi o variantă moderată, a unui „naţionalism critic". Pe fondul acestui „consens naţionalist" cu valenţe duale s-a consolidat *memoria naţională* în interbelicul românesc, absorbind atât accente fanatice cât şi elemente critice auto-reflexive; iv) al doilea război mondial s-a sfârşit prin răsturnarea regimului monarhic ereditar, sămânţat în sistemul politic românesc în 1866, şi înlocuirea acestuia cu un regim de „democraţie populară" sub conducerea comuniştilor instalat prin presiunea tancurilor sovietice staţionate pe teritoriul României. Sub înrâurirea doctrinei *internaţionalismului proletar* şi a *patriotismului socialist* (în fapt, ideologii anti-naţionaliste),

prima fază a socialismului românesc (1947-1964) a restructurat dramatic memoria istorică sedimentată în conştiinţa colectivă prin eviscerarea măduvei naţionaliste a memoriei româneşti. Trecutul naţional este supus unui intens proces de socializare, rezultatul fiind o *memorie (anti-)naţională sovietofilă*; v) ieşirea statului român de pe orbita Kremlinului, proclamată enunţiativ prin „Declaraţia de independenţă" din aprilie 1964, a semnalat startul re-naţionalizării politicii şi culturii româneşti. Al doilea capitol al comunismului românesc se remarcă prin repunerea în drepturi depline a ideii naţionale, ajunsă din nou în miezul identităţii colective. Simţul istoric românesc se concretizează acum în *memoria naţional-comunistă*, caracterizată prin de-sovietizare, autohtonizare şi hiperbolizare a trecutului indigen; vi) prăbuşirea regimului comunist în decembrie 1989 a produs efecte minimale asupra restructurării memoriei elaborate în naţional-comunism, din care a fost extirpat doar stridenţele evident comuniste. În compensaţie, etnicitatea a fost complet reabilitată pe fondul resurgenţei pasiunilor etnice în politica românească imediat post-decembristă. Gestiunea politică a trecutului se face în termeni similari gestiunii naţional-comuniste. *Memoria post-comunistă*, articulată în prima fază a tranziţiei româneşti de la totalitarism înspre democraţia de tip liberal stă sub semnul rezidualităţii şi inerţiei; vii) prefaceri semnificative în modul de raportare la trecut pot fi decelate ca producându-se după anul 2000, ca efect al temperării pasiunilor etnice, al „reformei comprehensive" a învăţământului şi mai ales al intensificării eforturilor de integrare în structurile euro-atlantice demarate de elita politică românească. Memoria post-comunistă suferă o dublă prefacere, configurându-se ca *memorie post-naţionalistă* şi ca *memorie anti-comunistă*. Oficializarea discursului anti-comunismului ca retorică de stat, dobândind hegemonie discursivă în sfera publică, este reflectată de comisionarea şi asumarea Raportului de condamnare a comunismului de către Preşedinţia României în 2006. Totuşi, deşi reconfigurările memoriei istorice româneşti de-a lungul acestor şapte stări sunt semnificative, există totuşi elemente structurale care îşi păstrează identitatea neştirbită de-a lungul vremurilor. Este vorba de mănunchiul de categorii arhetipale, mitoteme sau şabloanele formale care dau structură unitară naraţiunii în care a fost organizată memoria istorică românească. Acestea sunt *originea*, *continuitatea*, *unitatea*, *independenţa* şi *spiritualitatea* poporului român, care, chiar dacă îşi schimbă conţinutul substanţial îşi păstrează numaidecât invariabilitatea formală. De exemplu, cu toate că latinitatea a fost fie afirmată ca unică şi exclusivă bază genetică a poporului român (de-a lungul secolului al XIX-lea), fie contestată şi pusă sub semnul întrebării (în cadrul memoriei anti-naţionale configurate în primele decenii de după cel de-al doilea război mondial), fie acceptată ca parte constitutivă a românităţii (mai întâi în formula dualã daco-romanism, apoi în cea trială a substratului dac, stratului latin şi adstratului slav), ideea cadru a originii a stat întotdeauna la baza tuturor configuraţiilor memoriei istorice româneşti. Tensiunea funciară dintre constanţa categoriilor formale (origine, continuitate, unitate, independenţă, spiritualitate) şi presiunile revizioniste ce acţionau la nivelul conţinutului semantic al acestora poate fi descrisă prin formula parcimonioasă „rezistenţele structurale şi prefaceri substanţiale" în gestionarea politică a trecutului românesc. Palimpsestul, ca manuscris de pe care s-au şters inscripţiile iniţiale pentru a face loc unor noi înscrieri, dar care mai păstrează vizibile urmele vechiului text, simbolizează prefacerile incomplete ale memoriei, plasticitatea limitată a trecutului amintit, dar şi caracterul recalcitrant al trecutului care, deşi efasabil, se îndârjeşte să persiste chiar şi în

condiţii politice ostile. Nu în ultimul rând, metafora palimpsestului transmite ideea multivocalităţii trecutului, a *polyglossiei* ireductibile a memoriei colective, în care, chiar dacă suprimate de memoria oficială, ecouri sporadice ale contra-memoriilor continuă să răzbată prin crăpăturile narativei dominante.

În ciuda virtuţilor sale sugestive, metafora palimpsestului prezintă, inevitabil, şi câteva dezavantaje. Aceste carenţe analogice îşi au obârşia în însăşi natura modelării metaforice, condamnată din capul locului la imperfecţiune. Ceea ce am numit a fi „coerenţa metaforică" între fenomenul metaforizat şi referentul său metaforic nu poate fi niciodată fără cusur. Aspiraţia perfecţiunii modelării metaforice este împiedicată de natura diferită a fenomenelor puse în legătură analogică de procesul metaforizării. Chiar dacă între cele două fenomene există multiple puncte de contact, ele aparţin, în definitiv, altor sectoare ale realităţii. Această apartenenţă ontică specifică este cea care zădărniceşte totalitatea modelării metaforice. Cazul palimpestului ca metaforă pentru memoria istorică românească nu se poate sustrage de la necesitatea inexceptabilă a acestei legităţi. Una dintre carenţele analogice ce afectează imaginea palimpsestului ca metaforă a memoriei istorice derivă din faptul că palimpsestul este asociat cu manuscrisul, fiind un produs al culturii chirografice. Pe când memoria istorică, fiind un produs al modernităţii, construcţia sa culturală începând în cazul românesc cu puţin înainte de jumătatea secolului al XIX-lea, aparţine mai degrabă culturii tipografice. Despre memoria naţională românească se poate spune, fără riscul infirmării, că este o *memorie întipărită*. Palimpsestul prototipic al memoriei istorice moderne îl formează versiunile succesive ale *Marii Enciclopedii Sovietice*, tipărită între 1921 şi 1990, celebră pentru perfecţionarea anticei practici de *damnatio memoriae*, pe măsură ce versiunile re-editate eliminau, la comanda imperativelor politice ale zilei, bucăţi întregi din memoria textualizată în ediţiile mai vechi. Spre deosebire de palimpsest, ştergerea nu se manifestă la nivelul aceleiaşi pagini, ci poate fi descoperită doar cu ajutorul arhivei, examinând ediţiile anterioare ale lucrării. În pofida acestei neconcordanţe, imaginea palimpsestului îşi păstrează vigoarea sugestivă în redarea naturii memoriei istorice în general şi a celei româneşti în particular, exemplificând, în plus, utilitatea teoretică a metaforei în demersul de conceptualizare a realităţii.

BIBLIOGRAFIE:

Assmann, A. (2008). Canon and Archive. În A. Erll şi A. Nünning (Eds.), *Cultural Memory Studies. An International and Interdisciplinary Handbook* (pp. 97-108). Berlin şi New York: Walter de Gruyter & Co.

Atwood, M. (1998). In Search of Alias Grace: On Writing Canadian Historical Fiction. *The American Historical Review,* 103(5), pp. 1503-1516.

Bartlett, F.C. (1932). *Remembering: A Study in Experimental and Social Psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.

Berger, P.L. şi Luckman, T. (2008). *Construirea socială a realităţii*. *Tratat de sociologia cunoaşterii*. Bucureşti: Editura Art.

Blaga, L. (1969). Geneza culturii şi sensul metaforei. În *Trilogia culturii*. Bucureşti: Editura pentru Literatură Universală.
Boyd, R. (1993). Metaphor and theory change: What is "metaphor" a metaphor for? În A. Ortony (Ed.), *Metaphor and Thought*. Second Edition (pp. 481-522). Cambridge: Cambridge University Press.
Chelcea, S. (1996). Memoria socială. În A. Neculau (Ed.), *Psihologie socială: aspecte contemporane* (pp. 109-122). Iaşi: Polirom.
Chelcea, S. (2006). *Psihosociologie. Teorie şi aplicaţii*. Bucureşti: Editura Economică.
Draaisma, D. (2000). *Metaphors of Memory. A History of Ideas about the Mind*. Cambridge: Cambridge University Press.
Freud, S. 2000 [1930]. Disconfort în cultură. În *Opere. Vol IV. Studii despre societate şi religie* (pp. 147-206), traducere R. Melnicu, Bucureşti: Editura Trei.
Gallie, W.B. (1956). Essentially Contested Concepts. *Proceedings of the Aristotelian Society*, 56, pp.167-198.
Goffman, E. (2003). *Viaţa cotidiană ca spectacol*. Bucureşti: comunicare.ro.
Halbwachs, M. (1980). *The Collective Memory*. New York: Harper & Row Colophon Books.
Halbwachs, M. (1992). *On Collective Memory*. Chicago şi Londra: The University of Chicago Press.
Hobsbawm, E.J. şi Ranger, T. (1983). *The Invention of Tradition*. Cambridge: Cambridge University Press.
Kuhn, T.S. (2008). *Structura revoluţiilor ştiinţifice*. Bucureşti: Humanitas.
Lakoff, G. şi Johnson, M. (1980a). Conceptual Metaphor in Everyday Language. *The Journal of Philosophy*, 77(8), pp. 453-486.
Lakoff, G. şi Johnson, M. (1980b). *Metaphors We Live By*. Chicago şi Londra: The University of Chicago Press.
Parprotté, W. şi Dirven, R. (1985). *The Ubicuity of Metaphor. Metaphor in Language and Thought*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
Radman, Z. (1997). *Metaphors: Figures of the Mind*. Dordrecht: Springer Science+Business Media.
Rigney, D. (2001). *The Metaphorical Society: An Invitation to Social Theory*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers.
Rusu, M.S. (2011). Sociopsihologia memoriei colective. În P. Iluţ (Ed.), *Studii de sociopsihologie* (pp. 67-89). Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.
Rusu, M.S. (2013a). Topografii ale trecutului: structurarea şi restructurarea conştiinţei istorice româneşti prin manualele naţionale de istorie, *Sociologie Românească*, 11(1), pp. 84-102.
Rusu, M.S. (2013b). History and Collective Memory: The Succeeding Incarnations of an Evolving Relationship. *Philobiblon. Transylvanian Journal of Multidisciplinary Research in Humanities*, 18(2), pp. 260-282.
Rusu, M.S. (2013c). *Memoria naţională românească: construirea şi reconstruirea discursivă a trecutului naţional. Rezistenţe structurale şi prefaceri substanţiale în gestiunea politică a trecutului românesc*. Teză de doctorat nepublicată, Cluj-Napoca: Universitatea Babeş-Bolyai.
Shils, E. (1981). *Tradition*. Chicago: The University of Chicago Press.
Sontag, S. (2011). *Privind la suferinţa celuilalt*. Bucureşti: Humanitas.

White, H. (1973). *Metahistory. The Historical Imagination in the Nineteenth-Century Europe*. Baltimore & Londra: The Johns Hopkins University Press.

This paper is a result of a research made possible by the financial support of the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development 2007-2013, co-financed by the European Social Fund, under the project POSDRU/159/1.5/S/132400 – "Young successful researchers – professional development in an international and interdisciplinary environment".

TURKEY BETWEEN THE EUROPEAN INTEGRATION AND THE KURDISH QUESTION

Ciprian Vasile Rus, PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: Turkey, a predominantly Muslim country, but having its secularism expressly stipulated in the Constitution, is partially situated in Europe, in terms of territory, but in a much higher percentage Turkey belongs to Asia. Integrated in the North Atlantic military structures, Turkey is part of the Western geostrategic defense plan but still remains outside the institutional framework of the European Union and therefore is unable to participate in the European decision-making process
At the moment, Turkey faces some obstacles that can be invoked against its accession to the European Union: the Kurdish issue with its adjacent terrorist phenomenon, the Cyprus problem and Europe's fear, less expressed, regarding the inclusion of a Muslim country in Europe, country that could easily become a kind of "Trojan horse", encouraging the import in Europe of some Middle Eastern problems and could represent a potential bridgehead for the Islamisation of Europe.

Keywords: Turkey, Kurds, Terrorism, European integration, Islam

Turcia kemalistă, "moştenitoarea Imperiului Otoman", este expresia de voinţă a unui stat de a se îndrepta spre valori instituţionale europene şi care a avut capacitatea de a-şi conştientiza erorile din trecut legate de întârzierea nejustificată a introducerii modernităţii, cu toate că ocupa vaste teritorii din Europa. Se vrea un stat cu repere organizaţionale occidentale, cu instituţii laice cu toate că, paradoxal, propovăduirea islamului şi răspândirea acestuia în Europa a însemnat principala "indispoziţie" creată creştinilor secole de-a rândul de către Imperiul Otoman. Cine şi-ar fi închipuit până în secolul XX că Turcia va deveni un stat laic a cărui garanţie de laicizare va fi tocmai forţa armată, care este principala instituţie suport pentru păstrarea teoriei kemaliste. Puterea şi voinţa de schimbare coroborate cu înţelegerea de către aproape întreaga societate turco-otomană au fost determinante la începutul secolului XX. Lipsa schimbării însemna dispariţie de pe scena europeană, regres şi poate o viitoare sciziune. Istoria nu abundă în astfel de atitudini statale radicale, întinse pe un termen aşa de lung şi cu rezultate care să menţină un stat în grupul liderilor, dacă nu globali cel puţin regionali. Desprinderea de trecut prin această atitudine a fost un act de voinţă care a avut rezultate previzionale de importanţă geostrategică pentru statul turc nou înfiinţat: desprinderea într-o proporţie mare de Orient cu toate că aproximativ 95% din Turcia se află în Asia şi apropierea de Europa Occidentală, 5% din teritoriul turc părând a fi suficient pentru a profita de o potenţială "europenizare".

Desprinderea de Orient, competiţia cu Rusia pentru influenţă în spaţiul sud-est european putea duce la apariţia unor grave vulnerabilităţi a securităţii statale. Vulnerabilitatea apare faţă de Rusia dar şi faţă de statele din Orientul Apropiat care nu vedeau cu ochi buni modernizarea şi laicizarea statului turc. Asigurarea securităţii statului turc a fost tranşată diplomatic prin maximizarea importanţei geostrategice a spaţiului în care îşi identifică graniţele, adică ca punte de trecere dinspre Europa spre Orient dar şi ca un stat mai uşor acceptat la masa statelor din Orientul Apropiat, cel puţin prin prisma religiei, astfel captând

interesul statelor membre N.A.T.O. La acestea se adaugă veşnica Rusie care, cu excepţia momentelor scurte de ambiguitate după evenimente majore din istoria sa, a avut ca scop menţinerea influenţei sale în Europa de sud-est, considerată tradiţional ca fiind cordonul care desparte democraţia occidentală de expansionismul rus dar şi statele din această zonă, care fie sunt locuite de slavi, fie sunt de religie creştin-ortodoxă şi manifestă anumite sentimente de frustrare faţă de Turcia datorită evenimentelor istorice (cu referire mai ales la Serbia).

La aceste probleme s-a răspuns cu includerea Turciei în structura Alianţei Nord-Atlantice şi garantarea de către această organizaţie regională a securităţii statale turce, în schimbul cooperării împotriva duşmanilor tradiţionali ai occidentului. Cine şi-ar fi închipuit, anterior secolului XX, Imperiul Otoman să facă parte dintr-o alianţă nord-atlantică şi care desfăşoară acţiuni împotriva unor entităţi statale de religie islamică? Laicitatea instituţiilor statale presupune pragmatism pe planul politicii externe şi nu o poziţie dominată de sentimente religioase. Acest pragmatism turc este dovedit de alianţa cu Israel, duşman al statelor din Orientul Mijlociu dar apropiat în oarecare măsură de Turcia, care abil a reuşit să evite conflicte majore cu statele islamice.

Încununarea politicii kemaliste ar fi încadrarea în structurile economice, politice şi financiare europene actuale ca o finalitate a procesului de modernizare instituţională. Procentul de 5% ca parte teritoarială a Turciei din Europa este considerat suficient pentru adepţii proeuropeni în a cere integrarea în structurile Uniunii Europene. Este Turcia pregătită să facă faţă cerinţelor europene în materie economică şi a drepturilor omului? Este oare pregătită să "europenizeze" partea sa asiatică, cu tot ce înseamnă instituţionalizare, modernitate, integrare minoritară şi nu numai în marea familie europeană, atât din punct de vedere educativ, social cât şi politic? Dar oare Europa este pregătită să primească în rândul său, cu drept de decizie, în politicile pe care le va adopta, a unui stat de religie islamică, parte componentă şi a sistemului oriental, cu multe tradiţii şi cutume politice, sociale, economice, militare şi religioase diferite din multe puncte de vedere de cele occidentale? Imperiul Otoman nu a făcut parte din Europa dar a invadat-o şi a impus reguli în sud-estul acesteia pentru o lungă perioadă, cu efecte pe termen lung şi care generează şi în contemporaneitate stări conflictuale şi atitudini războinice greu de demorsat. Influenţa turcă, ca moştenire de la otomani, asupra unor state care au o politică rezultată a unor strategii pe termen lung derulate de către Imperiul Otoman (exemplu permutări de populaţii) poate avea ca efect realizarea unor coaliţii care să răstoarne ordinea europeană consacrată. Exemplificative sunt statele nou create în sud-estul Europei, Bosnia-Herţegovina, Kosovo dar şi Albania care au suferit modificări etnice importante datorate acţiunilor Imperiului Otoman şi care şi-au schimbat procentele populaţiei de religie musulmană, în sensul creşterii acestora. În rândul acestor state Turcia are o influenţă ridicată şi s-a implicat în mod direct în conflictele pe care acestea le-au avut cu statele creştine: au antrenat combatanţii musulmani adepţi ai independenţei statale în dauna centralizării, independenţă bazată în principal pe criterii religioase, din Bosnia, Kosovo, au trimis trupe în Kosovo ca parte a alianţei Nord Atlatice pentru a interveni în cazurile conflictuale şi a căror obiectivitate este discutabilă, a făcut lobby pentru cauza acestora şi pentru a atrage sprijinul statelor occidentale. Europa nu a cunoscut, în cadrul său, existenţa unor state de religie islamică până de curând. Bosnia-Herţegovina este un stat recent creat în urma unui conflict violent cu forţele iugoslave-sârbe care s-a derulat pe parcursul a trei ani iar Albania este un exemplu de stat care a apelat la ajutorul extern în 1997 pentru a putea

supravieţui unui colaps. Recent declaratul stat Kosovo şi care a apărut tot în urma unui conflict violent cu sârbii a antagonizat poziţia statelor membre UE şi NATO în ceea ce priveşte recunoaşterea sa iar trecutul său istoric ca fundament al existenţei sale este discutabil dar aportul Imperiului Otoman este axiomatic în ceea ce priveşte ponderea procentuală a musulmanilor în interiorul graniţelor sale.

Turcia a privit cu pozitivism crearea noilor state în sud-estul Europei mai ales a celor de religie islamică văzând acest fapt ca pe o creştere a influenţei sale în zonă dar asumându-şi şi un rol de protectorat asupra acestor fraţi mai mici dar divizarea sud estului European şi ieşirea de sub tutela U.R.S.S.-ului a tuturor statelor de aici a fost privită cu optimism de la Ankara întrucât scădea influenţa rusă iar Turcia putea pătrunde pe piaţă ca lider regional.

Este în beneficiul Turciei pe termen scurt şi mediu să apară în această parte a Europei noi state cu populaţie majoritar musulmană dar oare pe termen lung convine Turciei un scenariu care să accepte apariţia unui stat mare musulman în acest spaţiu, gen Albania Mare care să cuprindă Albania, Kosovo, Sandjak-ul, părţi din Macedonia, poate chiar din Bosnia-Herţegovina şi poate şi alte teritorii din zonă? Ar putea acesta, aflându-se în întregime în spaţiul european să preia iniţiativa ca lider european al musulmanilor? Dacă da, atunci Turcia va avea un rol secundar şi ar pierde influenţa asupra acestui stat dar şi iniţiativa. Să ne amintim că apariţia unui stat islamic puternic în Europa era şi visul unor islamişti extremişti care au spijinit conflictele anti-sârbe din deceniul 10 al secolului XX. Osama ben Laden dorea crearea unui asemenea stat şi care să constituie avangarda pătrunderii islamiştilor în Europa.

Permiterea aderării Turciei la Uniunea Europeană ar periclita balanţa raportului creştini-musulmani în Europa. Ar putea permite constituirea unei peninsula islamice în Europa care să faciliteze accesul musulmanilor într-o Europă îmbătrânită şi uzată din multe puncte de vedere. Turcia se luptă încă cu contradicţia sa legată de dorinţa de modernizare şi acces la valorile europene şi, pe de altă parte, tradiţia sa de ţară musulmană, deci conservatoare faţă de valorile occidentale, considerate ostile de Orientul Mijlociu.

O particularitate care mai permite europenilor să stopeze aderarea Turciei la Uniunea Europeană este “problema kurdă”, care departe de a fi rezolvată a fost ameliorată în ultima perioadă de Ankara. Anii ’20 ai secolului XX au “omis” soluţionarea problemei ridicate de către minoritatea kurdă. Lipsa de unitate a kurzilor, de comunicare pe o singură voce a fost determinantă în lăsarea în vid a soluţiei. Includerea efectivă în statul turc nou creat fără recunoaşterea vreunei forme minimale de autonomie sau a unor drepturi care să le permită continuitate culturală şi având ţinta fixată în asimilarea forţată, a determinat reacţii previzionabile, care erau de aşteptat din partea oricărei minorităţi supusă opresiunii de către majoritate. Netranşarea în termen scurt de către turci a problemei kurde se datorează inclusiv factorilor geografici, net în favoarea kurzilor. Aceştia locuiesc în partea muntoasă a Turciei, la intersecţia cu Irakul şi Siria, state pe teritoriul cărora se află comunităţi importante de kurzi. Zona muntoasă impune restricţii de circulaţie serioase forţelor militare, făcând din zonă un spaţiu greu de cucerit, asemănător situaţiei trupelor americane care sunt desfăşurate în Afganistan. Pe de altă parte, mobilitatea kurzilor în spaţiul dintre cele trei state poate ridica probleme diplomatice şi militare pe plan extern pentru Turcia în situaţia continuării acţiunilor contra kurzilor în zona extraturcă. La acestea se adaugă obiceiurile kurde legate de modul lor de viaţă, de cultura lor militară. Marea majoritate a cutumelor kurde sunt descrise de călători care au traversat spaţiul locuit de către aceştia la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul

secolului XX. Aceştia îi descriu pe kurzi ca fiind obişnuiţi cu săvârşirea unor tâlhării şi ca având un caracter nomad. Unele triburi kurde conviețuiau sub forme de sedentarism dar acestea erau considerate a fi inferioare. În dese rânduri erau raportate stări conflictuale între triburile kurde care nu puteau fi stopate decât prin intervenţia forţelor armate. Unele conflicte erau îngheţate prin autoritatea unui şef extern celor două triburi şi care se bucura de autoritate în rândul acestora. Portul armelor, chiar rudimentare, era ceva obişnuit în rândul kurzilor.

Toate aceste descrieri vin să confirme un caracter războinic al kurzilor dar totodată şi lipsa de unitate, de viziune comună asupra unei strategii de acţiune unitare pentru existenţa unui Kurdistan Mare.

Introducerea noţiunii de "zonă militarizată" de către turci în spaţiul locuit de către kurzii din Turcia a menţinut sub un oarecare control acţiunile acestora mai ales asupra modului de exprimare a acestora în mediul extern acestui spaţiu. Abia la sfârşitul anilor '70 ai secolului XX se va reuşi crearea unei entităţi mai "expresive "care să încerce materializarea radicală a acţiunilor pro independenţă ale kurzilor turci. Aceasta s-a exprimat, întâmplător sau nu, sub forma unor entităţi de orientare stângă, cu adepţi recrutaţi din rândul kurzilor săraci, mai ales muncitori din zonele sărace din jurul oraşelor. Acţiunile au îmbrăcat şi forme violente specifice unei minorităţi care luptă cu majoritatea pentru independenţă: lupta de gherilă şi forme de acţiune caracteristice fenomenului terorist. Odată ce acţiunile teroriste kurde au fost exprimate şi în spaţiul extra-kurd, adică pe teritoriul Turciei, în oraşele mari sau chiar în statele occidentale, problema kurdă a fost reconştientizată de către comunitatea occidentală care o lăsase uitată din anii '20. Acţiunile teroriste au fost coroborate cu lobby-ul dezvoltat de comunităţile kurde din statele occidentale, comunitatea kurdă fiind foarte numeroasă, mai ales în Germania. S-au deschis centre culturale kurde în oraşele europene importante (exemplu, Paris) care au promovat elemente de cultură kurdă şi au făcut publicitate "problemei kurde" în mass-media occidentală, aceasta fiind larg prezentată publicului occidental, adept al respectării drepturilor omului. Sensibilizarea publicului european cu privire la situaţia kurzilor coroborată cu formarea pentru Turcia a unei imagini de stat islamic care nu respectă drepturile omului contravin principiilor europene. „Problema kurdă" a fost exportată în Europa prin atentatele teroriste care au fost planificate de către membrii P.K.K. şi stfel s-au adus prejudicii destul de serioase Turciei pro-europene.

Pe de altă parte, Turcia a ştiut să profite de poziţia sa geografică, de importanţă sa economică, reprezintând un punct obligatoriu, aproape în orice variantă ar fi analizat, de trecere a gazelor naturale dinspre Caucaz, Rusia spre Europa Occidentală şi avut o politică activă în acest sens. Criza siriană i-a oferit Turciei o nouă oportunitate de a se afirma ca lider regional în defavoarea Siriei şi a Rusiei, care a sprijinit Siria împotriva unei intervenţii occidentale. Politica Turciei ca lider regional fără a fi parte a Uniunii Europene faţă de Rusia a fost una care să îi servească interesele, în mod clar împotriva intereselor ruseşti dar fără o exprimare făţişă care să deranjeze în mod direct şi fără echivoc diplomaţia rusă: a spijinit lupta pentru independenţă a musulmanilor din Bosnia-Herţegovina şi din Kosovo care au luptat împotriva sârbilor sprijiniţi de către Rusia, au spijinit lupta şi solicitările cecenilor pentru proclamarea independenţei Ceceniei în defavoarea Rusiei şi au căutat realizarea unei ţesături de alianţe regionale care să contracareze diplomaţia rusă.

Această scurtă aserţiune a fost realizată pentru a sublinia diferenţa, antagonia de interese turco-ruse în regiune, ca rezultat al luptei pentru influenţă în spaţiul sud-est european

şi în Orientul Mijlociu, unde Turcia are pretenţia de a deveni lider, cu toate că laicizarea statului începută de Kemal Ataturk nu este privită cu ochi buni de către statele islamice. Pe de altă parte, trebuie reaminitită doctrina de stânga pe care se sprijină Partidul Muncitorilor din Kurdistan, P.K.K., acum rebotezat. Nu mergem mai departe cu ideea unei apropieri între acesta şi Rusia dar opinia existenţei cel puţin a unei simpatii între cele două entităţi poate fi afirmată. Interesul Rusiei ca Turcia să se confrunte cu probleme interne de natură segregaţionistă, exprimate sub forme teroriste care să o slăbească sau să o ţină departe de structurile Uniunii Europene, în condiţiile în care Turcia este parte componentă a Organizaţiei Nord Atlantice, poate fi considerat din punctul acesteia de vedere ca fiind întemeiat.

Pe lângă aspectele menţionate intervine şi factorul religios. În jurul Turciei există un coordon de state de religie creştin ortodoxă, care majoritatea au avut de suferit în perioada Evului Mediu de pe urma politicii de islamizare dusă de către Imperiul Otoman şi care, poate doar cu excepţia României sunt mai apropiate de Rusia. Kurzii, pe de altă parte, deşi musulmani, nu sunt adepţi fervescenţi ai practicilor religioase. Practica religioasă este una mai moderată în cazul acestora, deci o integrare în sistemul statal turcesc bazată pe criterii religioase este puţin plauzibilă.

Pe de altă parte, Turcia este dominată în ultima perioadă de către partidul AKP (Partidul pentru Dreptate şi Dezvoltare) prin exponentul său, actualul preşedinte al Turciei, Recep Tayyip Erdogan. Acest partid a fost deseori asociat în mass-media cu sintagma de „partid islamic”, însă liderii săi nu acceptă această sintagmă ci preferă să menţioneze că reprezintă un partid conservator. Oricum anumite indicii spre cel puţin uşoară orientare a Turciei spre conservatorismul islamic există: în anul 2014, în Turcia, guvernul a interzis utilizarea Twiter şi Youtube, decizie asupra căreia a revenit după ce Curtea Constituţională a stabilit neconstituţionalitatea acestei măsuri iar în luna noiembrie 2014, preşedintele Recep Tayyip Erdogan a declarat că o femeie nu poate fi pusă pe picior de egalitate cu un bărbat. Pe de altă parte, nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că, în anul 1998, Recep Tayyip Erdogan, care a fost în trei rânduri prim-ministru al Turciei iar acum deţine funcţia de preşedinte, a fost condamnat şi a executat patru luni de închisoare cu executare datorită faptului că ar fi instigat la islamism, ceea ce contravenea principiilor instituite de Kemal Ataturk. Politizarea evenimentului i-a creat un val imens de popularitate şi l-a propulsat în elita politică turcă.

Liderul P.K.K., Abdulah Ocalan, a fost capturat de serviciile de informaţii turce la sfârşitul anilor ’90 după o complicată acţiune desfăşurată în cooperare cu alte servicii în Orientul Mijlociu şi Africa. Condamnat iniţial la moarte, pedeapsa i-a fost strămutată în pedeapsa cu închisoarea pe viaţă într-o închisoare de maximă siguranţă. Acesta a fost un semnal important pentru statele occidentale de încercare de semnalare a accederii pe un drum european a Turciei, în ceea ce priveşte respectarea drepturilor omului. Liderul P.K.K. a lansat, la rândul său, ulterior, din închisoare, un apel la încetarea acţiunilor de natură teroristă derulate împotriva Turciei şi utilizarea metodelor diplomatice şi de lobby pentru cauza kurdă. Paralel, Turcia lasă impresia „îndulcirii” tonului vis-a-vis de kurzi, mai ales că la graniţa cu Irakul rezistenţa kurdă împotriva Statului Islamic este susţinută de Turcia. O eventuală cădere a acestei rezistenţe ar aduce Turcia faţă în faţă cu luptătorii terorişti ai Statului Islamic, adepţi ai califatului, principiu opus doctrinei kemaliste. Oricum ideea acordării unei largi autonomii kurzilor din Turcia nu poate fi acceptată deocamdată, cu atât mai puţin o altă formă mai evoluată de autodeterminare. Cu toate acestea, Turcia nu a evitat, nu doar să recunoască, ci şi

să sprijine, în mod activ, acţiunile de independenţă ale musulmanilor din Bosnia-Herţegovina din perioada 1992-1995 iar mai târziu a celor din Kosovo, unde a sprijinit cel puţin prin antrenarea luptătorilor membri ai Armatei de Eliberare din Kosovo, cunoscută ca U.C.K., organizaţie catalogată iniţial ca fiind teroristă iar ulterior scoasă de pe această listă, datorită unor obiective subiective urmărite de unele state membre N.A.T.O.

Situaţia ideală pentru Turcia ar fi aceea de a ţine sub control problema kurdă, de a se afirma ca entitate conducătoare a musulmanilor din sud-estul Europei, care să se afle sub deplinul său control (probabil, fără a se uni într-un singur stat, gen Albania Mare) şi de a fi liderul necontestat al statelor din Europa de sud-est, ca primă putere economico-militară. Obiective greu realizabile dar nu imposibile, însă, condiţia sine-qua-non este aceea de a deveni membră a Uniunii Europene, pentru a da frâu liber tranzacţiilor comerciale şi a avea un rol decizional în ceea ce priveşte politicile europene. Cât timp Turcia nu este membră a Uniunii Europene obiectivul rămâne distant dar pragurile rămân cele menţionate: doar 5% face parte din Europa din punct de vedere teritorial, este un stat musulman care odată acceptat în Uniunea Europeană poate schimba mult din politicile europene, poate modifica în timp raportul creştini versus musulmani, poate deveni o poartă de intrare în Europa a musulmanilor din Orientul Mijlociu şi odată cu aceasta a unor probleme neprevăzute etc.

WHAT DOES RUSSIA FEAR MOST?

Tünde Nagy, PhD Student "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca
Claudiu Marian, Assist. Prof., PhD, *IRES*, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Motto:
"Nobody will build a wall around Us" *Vladimir Putin*
"NATO's doors remain open; and it is not Russia who will decide who comes in or not." *Victoria Nuland*
"Russia is a terrorist state." *Dalia Grybauskaite*

Abstract: We think that at the root of Russian geopolitical thought lies the fear of its losing its paramountcy in both Europe and the world. The fist sign for the Russians was the 1999 enlargement of NATO. NATO's expansion was pushed forward by the Clinton administration. At the beginning of the 90's it was Russian president Boris Yeltsin who expressed openly, for the first time this fear for NATO's enlargement and underlined the real impact of this process. It reflected the perpetual paranoia of the Russians which came from the Cold War period it was the constant fear of having to share in the near future a common border with NATO. This fear turned little by little into what they considered a real geopolitical threat and this fact underlined ever since Russia's attitude towards the West and marked decisively Russia's foreign policy.

Keywords: paramountcy, enlargement, cold war, foreign policy, NATO.

The post 1989 era brings into light a new geopolitical reality. It is NATO's Eastward expansion which represents a mortal threat on a fundamental principle of Russian concept of Security. This trend becomes more and more visible and could develop because of Russia's diminishing prestige on the international arena due to its emergence as a Cold War loser state. Traditionally the Warsaw Pact guaranteed for quite a long period of time a 1000 km[1] buffer zone between the borders of the USSR and NATO. At the end of the Cold War and in a rather short interval after it, NATO managed to bring into the Alliance the Baltic States, Lithuania, Latvia and Estonia and with it, the border came dangerously close to Russia (200 km to Sankt Petersburg).[2] Later developments in NATO's Eastern expansion brought further complications when Hungary, Poland and Romania joined the Alliance. These events triggered important changes in the region, the new members were given NATO status and guarantees of security encouraging their reintegration in the European family.

The collapse of the Warsaw Pact placed Russia in a situation of maximum vulnerability threatening its international position and blocking Russian's need of a buffer space which could offer sufficient guarantees of security. NATO offered instead vague guarantees that it would not build military bases or bring strategic weapons or military personnel of any kind in the areas that Russia lost.

The military imbalance that appeared was clearly illustrated in 2012 when the Institute for Strategic Studies makes public a statistics which says that 23 out of 28 European NATO basis are placed in Western Europe, around 150 American soldiers were based in the East and

[1] George Friedman; *"Ukraine and the 'Little Cold War' "*, http://www.stratfor.com/weekly/ukraine-and-little-cold-war#axzz3KGCpiRFE. 27.11.2014.
[2] Andrei, Folbert; "Cum câştigă Putin războiul internaţional cu Occidentul", în *Revista Lumea*, No.8(257)/august 2014, Bucureşti. p. 14.

66.000 were garrisoned in the West. No nuclear weapons were in position East of Berlin.[3] But little by little the armies of the Eastern States belonging to NATO step up their performances, equipment and training making them a real threat to Russia and creating further imbalance. The high - intensity with which the West promoted its values created a great commotion and brought them into conflict with the Russian pragmatism regarding their own geostrategic interests.

In this respect Ukraine's steps towards gaining NATO and EU status represents a fundamental threat to Russian's interests practically forcing its hand to go into action bringing with it the entire arsenal which it developed in the last decade with the aim to generate a new scenario meant to maintain and justify its interests in the region. So they bring in their new propaganda concepts (annexation, federalization, the creative of independent republics[4] or developments of new frozen conflicts.[5]

Russia brought in means and instruments meant to destabilize the enemy or to undermine the morale of a group of adversaries (the energetic weapon, stimulants or financial sanctions[6], loans[7], cybernetic attacks, infiltration, manipulation or exploiting the political situation in certain countries[8].

Furthermore Russia sends smoke screens assuring it is a major player in conflicts like Syria, Iran, Afghanistan or reopening military basis in Latin America or the North Pole and showing an interesting position of collaboration with Israel.[9]

After 2 decades of collaboration and construction of a rather viable environment of security in the post Cold War era, the newly build frame (far from being a perfect one) generated some kind of evolution in every European country including Russia. Putin's coming to power coincided with a favorable period in the development of Russia. Gas and oil exports brought huge profits which Putin chose to use in promoting the advancement of Russian interests, expansion and outmaneuvering the West. We could say that Moscow in the name of inside balance is relying not on outside alliances but on its own capabilities and resources and based on these it tries its best in out-fighting the West. It denotes some sort of siege mentality, in which practically everybody around you could be a hostile, a possible enemy out to harm you. So Russia has to be permanently poised and ready, prepared against the challenges of the West.

On the other hand Russia can be considered a revisionist power with a moderate character. The expectations of Russia's revisionist ambitions is not a very clearly defined fact. Does this revisionism represent Russia's major legit interest or is it Putin's regime hidden agenda for recreating a Greater Russia with the power and influence of the USSR and the re-establishments of Moscow's control over the former Soviet territories?

---

[3] Liviu, Mureşan; "Marele Zid Rusesc", în Revista *Foreign Policy România*, No.40, iunie/iulie 2014, Bucureşti. p.40-41.
[4] The Republic of Donetsk
[5] The Dniester Republic
[6] Stopping fruit and meat imports from Moldova
[7] 10 billion dollars loam to Hungary
[8] See for instance Romania and Moldova
[9] It is strange that Israel did not protest against Ukraine's anexation, in spite of American pressures, Hilda, Leibovici; "Ciudatul parteneriat Rusia-Israel", in *Revista Lumea*, No. 11(260)/noiembrie 2014, Bucureşti Nr. 11(260), p. 64-65.

It's not yet clear how durable Putin's popularity really is. Whether Putin is operating from a position of strength or weakness remains a crucial and open question to the West.[10] Another school of thought promotes the idea that Russia's ambitions are connected with the recapturing of its global power statute and of course at the same time a great European power, both achievements being endangered by NATO and EU expansion. In this respect the annexation of Crimea means the firm presence of Russia's power in Europe a long time after the end of the Cold War and it permits the establishments of a so called Western Front passing though the Black Sea right into the Middle East where Russia is reconsolidating step by step its strategic influence.[11]

So it is vital for Russia to maintain a string of buffer states on its Western border to protect Moscow against both possible military threats and economic influences generated by NATO capability and EU expansion in the very neighborhood of its national borders.

Another feature of Russian revisionism is the stout incompatibility between the Russian and Western model of societal and economic development. Seen from this point of view, Ukraine is in fact a battleground between two incompatible concepts referring to the model of development of a liberal, capital, European type of state and a Euro-Asiatic one, authoritarian totalitarian – which is Russia's final strategic target which brings an end to the process of Europeanization of the States from Eastern Europe and Southern Caucasus.

Therefore the help extended to secessionist states, by the Russian government represents a way to put an end to the transatlantic European integrationist project.

Russia's discourse of foreign policy promotes a project of federalization for Ukraine but the concept is different from the American or French model.

Instead, Russia prefers the Yugoslav one, centralized and authoritarian which ensures absolute control over Ukraine.

Moreover Moscow continues to refuse with obstinacy the withdrawal of its troops from the Dniester Republic and continues to recognize the independence of the separatist republics from the Caucasus. It is painfully clear now that after the annexation of Crimea, Russia desires the separation of Eastern Ukraine and Odessa from their motherland.

All these moves are designed to stop Eastern expansion of EU and NATO and the definitive burial of the European project of a United Europe. From this point of view the ever increasing Russian aggressiveness in the last 20 years shows clearly that Russian ambitions are not limited just to Ukraine. The Putin regime is quite capable to move in other directions, the primary targets could be the Dniester Republic, very possibly the Baltic States and especially Odessa. At the roots of this aggressive policy is the Medvedev doctrine which does not recognize the existence of OSCE brings forward the idea of giving up NATO and advances the idea of creating an Eurasiatic security organization extending from Lisbon to Vladivostok.

These clearly defined, bold objectives are in sharp contrast with the Western strategic objectives which fall roughly into three options:

---

[10]Michael, Crowley; Simon, Shuster/Kramatorsk; "Vladimir Putin has seized Crimea and destabilized Ukraine. What drives him?", in *Revista Time*, Vol. 183, No. 19/march 2014, London. p.20-22.

[11] Michael, Crowley; Simon, Shuster/Kramatorsk**;** "What Putin Wants", in *Revista Time*, Vol. 183, No. 19/march 2014, London, p.23.

- Containment of Russian expansion and influence in Central and Eastern Europe
- Promotion, consolidation and public reaffirmation of solidarity among European and especially East-European allies
- Rapid acquisition of strategic initiative to stop Russia's significant gains in Ukraine.

There are few hopes if any, to get Crimea back in the short or medium term which shows that Russian strategy proved superior, giving Moscow the upper-hand and control over the Black Sea in Eastern Europe and Southern Caucasus. The situation remains complex and vague. At the Wales NATO Summit the main idea that emerged was that Ukraine did not constitute a strategic stake and Western military leaders showed clearly that military action was not an option, and the West did not seek direct armed confrontation with Russia.[12]

This attitude generated tensions in the Baltic States.[13] Sharp criticism to this policy comes from America. Conservatives from both parties sharply criticize the President for the failure of the American sanctions to stop Russia.[14]

As a conclusion we are of the opinion that in the short and medium term things cannot be reversed in Ukraine. A very possible scenario could be the freezing up of the present situation in Ukraine in a formula which has the consent of all sides.

The Western discourse and message is an ambiguous one and fails to convince the Russians. On top of everything Vladimir Putin announced his intention to run again for the Presidency in 2018. How many of the world leaders of today will be in power then? So what does Putin and Russia fear most? Probably absolutely nothing.

BIBLIOGRAPHY:

Andrei, Folbert; "Cum câştigă Putin războiul informaţional cu Occidentul", in *Revista Lumea*, No. 8(257)/august 2014, Bucureşti.

Hilda, Leibovici; "Ciudatul parteneriat Rusia-Israel", in *Revista Lumea*, No. 11(260)/noiembrie 2014, Bucureşti.

George Friedman; *"Ukraine and the 'Little Cold War' "*, http://www.stratfor. com/weekly / ukraine - and-little-cold-war#axzz3KGCpiRFE

Liviu, Mureşan; "Marele Zid Rusesc", in *Revista Foreign Policy România*, No.40, iunie/iulie 2014, Bucureşti.

Michael, Crowley; Simon, Shuster/Kramatorsk; "Vladimir Putin has seized Crimea and destabilized Ukraine. What drives him?", in *Revista Time*, Vol. 183, No. 19/march 2014, London.

Simona R. Soare; "Mai mult decâtun un Război Rece 2.0", in *Revista Foreign Policy România*, 2014.

[12] Simona R. Soare; "Mai mult decâtun un Război Rece 2.0", in *Revista Foreign Policy România*, 2014. p. 42-45.

[13] Dalia Grybauskaite, Lithuanian President declared on the National Radio, 21.11.2014.-*"Russia is a terrorist state."* Russia takes into consideration the baracing off diplomatic relations with Lithuania. http://www.baltictimes.com/news/articles/35799/#.VHWAgMlmOjA

[14] American President Obama*: "Americans like the smell of a new car"*, in recognition that he is in his last year, and Americans need a new President, Fox news, 24.11.2014. http://www.foxnews.com/politics/2014/11/24/obama-americans-want-new-car-smell-in-2016/

President Grybauskaite, http://www.baltictimes.com/news/ articles/35799 /#.VHWA gMlmOjA
President Obama, http://www.foxnews.com/politics/2014/11/24/obama-americans-want-new-car-smell-in-2016/

This paper is a result of a doctoral research made possible by the financial support of the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development 2007-2013, co-financed by the European Social Fund, under the project POSDRU/159/1.5/S/132400 - "Young successful researchers – professional development in an international interdisciplinary environment".

CULTURAL DIVERSITY ON BOARD SHIPS

Ana Ion, assistant lecturer Ph.D., "Mircea cel Batran" Naval Academy of Constanta

Abstract: Today's globalized market requires putting together people of different nationalities or ethnic groups for the purpose of working and creating goods for the whole world. In shipping the situation goes as such too, with a mention that getting along well in such environment is more difficult due to the enclosed space and the miniature society created aboard ships. Communication, both work –related and interpersonal, may suffer because of this more than in other companies.
Standard communication phrases are mandatory aboard ships, along with mastery of the English language to enable a ship to function properly and safely. Still, "the social side of shipboard interaction is frequently neglected… but is critical to… good morale, which in turn impacts on the safe operation of vessels."
This study aims to present a few aspects of cultural diversity aboard seagoing vessels and the way they may affect communication

Keywords: cultural diversity, cultural awareness, cultural competence, linguistic competence, intercultural communication, cultural respect

Introduction

Nowadays, shipping industries are challenged with multiethnic, multilingual, and multicultural crews. We should understand "challenge" not necessarily as a positive term, as most of us would consider, i.e. competition for a positive end, but rather as a threat, or conflict. Unless people working in multinational crews are prepared to serve in such an environment, so as to eliminate the negative connotation of the term, we will continue to understand the term as such. We consider we are right in making this assumption if we think of miscommunication instances, or even lack of communication aboard ships, which may have fatal consequences on people, ships, and environment. Not rare are the cases of marine accidents due to human error, i.e. poor knowledge of English, bad pronunciation of English words, use of the language spoken by the majority of crew members, etc., as it is common fact that English is the language of the sea.

However, with all its shortcomings, multiculturalism means globalization which, in its turn, tends to be a dominant characteristic of the world industries and trade. This is the reason why teachers who train would-be seafarers must be aware of the fact that one important outcome of their knowledge and experience transfer is to help students in creating multicultural competences, too.

The aim of our study is to raise awareness on the necessity of giving courses on intercultural communication, and of developing maritime students' social and multicultural competences, so as to provide them with the appropriate social and cultural 'luggage" to take with them at their workplace. Furthermore, the rationale for this suggestion comes along with the present situation of our students, who do not have the possibility to get trained in a multicultural environment.

We considered appropriate to enlarge upon a few ideas related to what intercultural competence is concerned, in general, and aboard multicultural ships.

Cultural competence

In brief, cultural competence "refers to an ability to interact effectively with people of different cultures and socio-economic backgrounds, particularly in the context of human resources, non-profit organizations, and government agencies whose employees work with persons from different cultural/ethnic backgrounds". [1]

We become aware of other peoples' culture when we come to understand that we should look objectively at what is going on around us, and reshape our perception in such a way so as to be able to accept what at first we reject, i.e cultural shock; we should admit, or tolerate the others' behavior, thoughts, customs, and values. Cultural competence should be understood as a process achieved in time. Therefore, we consider it imperative to give our students an understanding of different cultures. Members of diverse cultures living and working together may not always agree, may become confused in problem solving, since they possibly have different ways of dealing with them. However, different approaches can be very valuable and beneficial when people have learnt to fit in.

Linguistic competence

The process of acquiring a culture can not be separated from language. Knowing that we do not receive any culture share at birth we have to construct, maintain and enrich it all through our lives. For this, there is no better tool, but language... "language is the tool we use to create the reality in which we live and to coordinate our world with the world of others" [2]. Besides job-related, technical competence intercultural communicative competence is major. Constant awareness that individuals of other cultures differ from what we are should be kept in mind. Communication failures combined with, or grown from fatigue or stress, rapid decisions in emergency situations may lead to disaster. A high percentage of maritime accidents, nearly 80%, are caused by misunderstanding, mistrust, or uncertainty. Every single member of a ship's crew should understand that they must comply with the STCW (International Convetion for Standard of Training, Certification and Watchkeeping) regulations.

Students in merchant marine academies are provided mostly with technical/ professional knowledge which they need to apply to the workplace, which is of utmost importance for a successful and rewarding career. This is one set of competencies which is, by no means is not enough.

In today's globalized world it is imperative that individuals who interact with people of other cultures gain another set of competencies, i.e. cultural awareness and cultural intelligence. Thus, they will be able to account for and understand different values and patterns of world's culture, so as to be efficient workers and communicators.

Seafarers were among the first who felt the impact of globalization. Cross-culture teams are now a familiar reality on ships. They share the same workplace and 'home" away from their mother country for long periods of time. They should all agree on a common goal, and adopt a common strategy so as to be a homogenous team whose final purpose is to accomplish their task, and keep the ship and their lives safe.

[1] http://en.wikipedia.org/wiki/Cultural_competence
[2] Apud, Jan Horck, A Mixed Crew Complement, LICENTIATUPPSATS

Members of ship crews of diverse cultural backgrounds do not always agree with the way of achieving their final goal, since not all the global partnerships generate good cooperation and collaboration. Workplace lingual and inter-cultural aspects, in seafaring, have been discussed in a series of articles whose authors, among many others who have written on this topic, are members and participants in the International Maritime English Conference (IMEC), i.e.Alison Noble, Peter van Kluijven, Katherine Logie.

As stated by Alison Noble in her article" *Make the Most of Diversity*", Telegraph, June 2011, 26, " the move towards providing training in intercultural competences in nautical colleges also appears to have been fast gaining momentum", which is true, indeed. Students, especially after their first voyages, as cadets, come back home telling about misunderstandings, clashes and conflicts arising from the cultural differences between the members of the crew, they were unaware of. Had they been "prevented" upon, or accustomed to different ways of behaviour things would have been easier for them, they say.

This is also what the authors argue in favour of, admitting that, apart from the standards set by IMO (International Maritime Organization) referring to safety at sea and marine pollution prevention, trainers of future seafarers should focus on inter-cultural relations among ship crew members.

Cultural differences may often hinder communication, since not all the seafarers know how each culture behave, or how to deal with these differences. Students who are not quite lucky to learn in a multicultural environment (the authors' students includingly) will not know how to deal with people belonging to other cultures, unless they are made aware of some cultural aspects. This is a good reason why they need to receive training and guidance all through their academic years, so as to manage clashes or conflicts that may appear on board ships due to ship crews different cultural backgrounds. It is not that we want to draw attention on the negative effects of multi-cultural, or multilingual crews! On the contrary it is for making our students knowledgeable about cultural values, beliefs and perceptions, what is appropriate in one culture or another.

We have to acknowledge that people communicate in different ways depending on their belonging to various ethnic groups, or background, education, personality, race, gender, age, etc.

In order to achieve productive outcomes in their work, members of a ship crew should avoid exclusion, discrimination, they should be flexible and adaptable, and give respect to people of other cultures. Some cultures are extremely contrasting, in social behaviour, eating habits, ways of asking or answering, or personal relationships. It may take quite a long time to get to know a certain individual, and probably a lot of misunderstanding will take place until you realize that certain facts in his/her behaviour are characteristic to their culture.

As aforementioned, not rarely do students come back from their first voyage with wrong ideas and thoughts about representatives of certain nations. Being asked how their voyage was they first mention things related to the interaction they had with crew members, or, which is worse, they associate their misfortunes, when they occur, with different individuals belonging to other cultures. Being inexperienced, from the very beginning they put up a barrier between them and the non co-nationals. Some of them are unwilling to set connections. We are not speaking about the Romanian cadets only. In their back-home

"stories" our students relate about the reluctance and isolation of some of their co-workers, who did not show willingness to interact, or took offence at some gestures or behaviour.

We reiterate our opinion with regard to people working in multi-cultural crews: necessity to get students acquainted with, at least, basics of other cultures, so as to successfully get across with people they work with.

Leadership courses are held in our academy which train students so as to achieve qualities of good leaders, which is worthy of praise. These courses are extremely useful and valuable for higher managerial positions, teaching the know-how of managing conflicts and maintaining a productive, creative and calm atmosphere. Up to that end, our students need to take smaller steps, to learn how get along well with all members of the crew so as to create conditions for accomplishing the tasks they are assigned on board.

Diversity in race, language, culture should be seen as beneficial and constructive, not destructive. If cultural diversity is ignored, and people do not see unity in diversity, the whole team, i.e. ship crews, will perform below expectations and norms, which are very strict aboard ships.

We mentioned all these to enhance our commitment towards teaching students and helping them recognize cultural differences, respecting them and acting accordingly. Once the cultural stereotypes are recognized and accepted it would be easier to understand why members of different cultures feel and act in their own way.

A further step is cultural creativity, in which each member can contribute with his/her own ideas and thoughts. This is the ultimate step to respect.

Therefore, unless people are educated about aspects of different cultures, chances are that any kind of relationships and fruitful interaction is ruined. In some cultures, little comments or jokes can be detrimental or offending. Some persons may feel uncomfortable if they are treated in the same way with the others, belonging to different cultures, especially if those certain individuals have little knowledge of English, which is supposed to be the lingua franca at sea. Such people should be given more time and understanding from a skilled speaker of English, who has more words and ways of expression at hand.

Aboard ships, more than anywhere else, team members should be united, and establish cohesion not rebellion, since they all should pursue the same goal: well-done work in safety conditions. Multicultural diversity, with all its disagreements, delay in decisions, stress, and misperceptions should not lead to confusion or difficulty in workplace relationships.

Do cultural barriers exist?

It is true that people with different ethnic backgrounds will, most of the time, use a different language, have different ways of behavior, or of displaying emotions. This is in their culture. More often than not, our students come home from their cadet voyages telling about their experiences aboard ships. Among the complaints they make there are a few which prevail over others referring to stereotypes of an individual of a certain nation, to whom they ascribe the characteristics of the whole group, thus entertaining the idea of stereotype (especially if they encountered difficulties in their relationship with that individual).They already adopt preconceptions about the members of a whole group. No doubt that, for their next voyage they will try to avoid joining a crew with members of the same nationality as in

their previous voyage, thinking that they will have the same problems in communicating with them.

They would not understand that individual of different cultures have other guidelines and points of reference. This perception is fed by the impossibility of most of them to get in touch with people of other cultures. Only a few of their colleagues are given the opportunity to be trained in a multicultural environment, through student exchange programmes. Most of them find themselves aboard ships alone, not being able to accommodate or communicate effectively with other nationalities. To some of them it takes time until they understand that whoever is not like them is hard to work with or to talk to.

Also, behavioural, and emotional characteristics can cause misunderstandings, or confusion. In some cultures touching the person you are talking with is considered rude, while in others it is warm and friendly, or, being right in time for a meeting is very polite, unlike in other cultures, where this is not the norm; they should be a little late, and they will gain more respect.

Nevertheless, we should admit and recognize the values and differences between their culture and you1r culture, and not consider that there is not any better culture than your own.

Conclusions

Challenges in a multicultural diversity are unavoidable. Also, daptation and flexibility are crucial. Ship crew members should be made aware of the fact that regardless of the ethnic or cultural background, people should meet on the same path, of respect and understanding of each others' values. Young people, i.e. academy graduates, future shipmates should be taught that, whatever culture they belong to, humankind should build bridges and not create gaps.

REFERENCES:

Foster, Dean. (2000) *The Global Etiquette Guide to Europe, Chichester*
Hirsch, E.D. Jr. (1988*) The Dictionary of Cultural Literacy. New York: Houghton Mifflin*
Horck, Jan. Meeting *Diversities in Maritime Education, Malmo Studies in Educational Sciences, No 54, Doctoral dissertation in education, www. he.alert.org*
Kelly, Rita. Gender, *Globalisation and Democratization, Rowman and Littlefield, Publ., Inc., New York, 2001*
Tomalin, Barry & Stempleski, Susan. (1993) *Cultural awareness. Oxford: OUP.*
http://www.imo.org

CULTURAL AUTONOMY INTO A MULTICULTURAL SPACE: ESTONIAN CASE

Cristi Iftene, Assist.Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanţa

Abstract: In contemporary society, respecting the rights and fundamental freedoms and human dignity is one of the issues that raises many conflicts and debates. In order to ensure the compliance with these universal principles is necessary to understand correctly the ratio between culture, cultural identity and human rights.
Cultural autonomy is an autonomous self-government of cultural business of a group or minority. Thus, we can say that it is a personal autonomy limited to cultural affairs. It includes issues of identity such as: language or education. The minority decides freely on these issues and is run by the majority or by the laws issued by the State. The target is unequivocally free cultural development of the group. It is not necessary to transfer all powers to the minority. Cultural autonomy could, for example, be considered as school autonomy, if the minority considers this fact enough.The other part of the cultural autonomy could lead to the separation from the majority culture, minority isolation and unquestionably group alienation. However common knowledge and respect is represent a prerequisite for cohabitation.

Keywords: Autonomy, culture, ethnicity, decentralization

Cultural autonomy can lead to separate cultures, in exchange of those integrated. Such segregation would be too expensive for the protection of cultural assimilation. From now on cultural autonomy reaches its limits when separating the majority fromthe minority would endanger the unity of the state. Therefore, it needs to be supplemented by a minority political participation in the state's management. That is why cultural autonomy should be based on an agreement between the state and representatives of minority or group.[1]

In this respect cultural autonomy in Estonia during the interwar period is the best known example. Like other countries, the Estonian government made generous promises to its minorities but unlike others it has turned them into legal effect. The relevant legislation was represented by the Cultural Autonomy Law from 1925, which authorized any ethnic group with more than 3,000 members, like Germans, Russians and Swedes, to create a separate legal identity. A Board was appointed in order to take control of state functions, as well as municipal authority in education, culture, libraries, theatres, museums, etc.. Non-territorial minority of Germans from Estonia took advantage from the law in 1925 and has set an own cultural Council.

A more recently example is represented by the situation of the Sami territory in Finland after the entry into force of amendments of the Council of Finland from August 1, 1995. Under new Section 14, paragraph 3, Sami as indigenous people will have the right to maintain and develop their own language and culture.[2]

[1] See A. Unghie, *Human Rights and Cultural Identity: New Hope for Ethnic Peace?*, Harvard International Law Journal, nr. 331992, pp. 341-352
[2] Another normative act on defending Sami's cultural autonomy is represented by the Law on Sami Parliament from January 1, 1996.

Personal autonomy differs from personal autonomy by design and purpose, extending to a linguistic and cultural group.[3] Cultural autonomy is based on community rather than extending to all members of society as in the case of personal or individual autonomy. Cultural autonomy differs from personal autonomy by the fact that personal rights are granted to an individual in base of its membership to a particular group. Thus these rights are specific and are only for individuals who belong to a certain minority group. There is a minimal legal structure for the guaranteed rights. Asbjørn Eide[4] understands cultural autonomy as the right of self-government through a defined group of cultural elements in terms of issues affecting the maintenance, preservation and reproduction of their own culture. Thus, the State chooses not to exert its authority over the minority group in terms of a certain number of elements. Cultural autonomies are non-territorial in the sense that their jurisdiction on certain issues covers the entire state territory.[5]

Cultural autonomy applies to all members of a national, ethnic, linguistic or religious group, wherever they are located within the State. Such systems have received throughout history Jews, who could manage their internal life according to their specific tradition, or Muslim communities. National minorities have the right to organize themselves as entities of public law and to establish their own institutions that they consider necessary to support and develop their identity. For controlling and funding these institutions, minority groups could introduce taxes and produce regulations which have to be obeyed by their members. Cultural autonomy is defined by a greater number of rights for minority groups.

The right of self-government identified by a well-defined cultural group is transferred in matter affecting the maintenance and reproduction of its culture.[6] In this case the state chooses not to exert its authority over the minority.

The big problem of cultural autonomy is to create submissive relationships, submissive in the minority, towards the representative body, invested with the power to issue binding regulations for the members of a minority and the power to charge. In all known cases, people have retained the right to decide whether or not they belong to a community. But the dissent to the community has as a result, in the context of personal autonomy, the location of dissenting persons towards those with the same ethnic identity. This cost is practically difficult to pay and unacceptabl

Achieving autonomy is a principle invoked by minorities as a constituent element of the preservation of the identity of a group. Cultural autonomy implies an effort to conserve the traditions of a community whereby one tries to create a rhythm of community life that works according to the system of values resulting from the historical development of

[3] Like Sami in Norway, Sweden, Finland and Russia; it should be noted that only a part of these territories guarantees a cultural autonomy to Sami population.
[4]Eide, Cultural autonomy: Concept, Content, Hystory and Role in the World Order, quoted in Markku Suksi (ed.), *Autonomy: Applications and Implications*, Kluwer Law Interntional, The Hague, 1998, p.251
[5]Markku Suksi, *Functional autonomy: the case of Finland with some Notes on the basis of International Human Rights Law and Comparisons with other cases*, quoted in *International Journal on Minority and Group Rights, Vol.15, nr.1-2/2008,* pp.195 and the followings.
[6]Markku Suksi, *Autonomy: Applications and Implications*, Ed. Kluwer Law International, Hague, 1998, p.343

community and from the experience of the tradition meeting other traditions and the general effort to modernize society.[7]

In our view, *cultural autonomy* is supported and encouraged by multiculturalism only as a factor of preservation of identity, as a way of increasing the power of a community which is in a report of discrimination and disadvantage emphasized by the inability to access the power. Cultural autonomy must not be confused with *administrative autonomy on ethnic criteria*, because it means strengthening some minorities under the form of 'imagined communities' that exist in a common identity, built on elements of a common tradition and on cultural policies that are promoted by modern governance.[8] It is about political power able to promote cultural policies where community properties should be regarded as minorities' cultural goods, in a common cultural space of a society where the principle of dignity recognition of others functions as a rule of common sense.

Analyzing the historical development of society we can see that most groups that have called for increased freedom and social control, on behalf of autonomy structured on self-identity reasons, have often came to impede the freedom of their group members, to ask them to have uniform options, ways of actions consistent with those of the group, to shape their own freedom of belief and conscience according to group requirements.[9] Thus, in some cases a violation of freedoms and the right to difference of group members is reached , although this fights in order to affirm the difference and wider certain freedoms. That is why mechanisms must therefore be sought to enable community self-determination in close correlation with its right of individual autonomy.

We believe that, achieving autonomy is a principle invoked by minorities as a constituent element of the preservation of the identity of a group. Cultural autonomy implies an effort to conserve the traditions of a community whereby one tries to create a rhythm of community life that works according to the system of values resulting from the historical development of community and from the experience of the tradition meeting other traditions and the general effort to modernize society

At the same time cultural autonomy should not be confused with *administrative autonomy on ethnic criteria* because it rather assumes the consolidation of minorities under the form of communities under a common identity built on elements of a common tradition and on cultural policies promoted by modern governance. The principle of self-government claimed by the promoters of cultural autonomy takes into consideration, in fact, asserting the principle of subsidiary. Community may take their own decision regarding their problems unless the rules and general rules of law are not violated.

In our view, human rights are an integral part of culture, and promoting their compliance is an objective of ensuring the reconciliation of the diversity of individuals, without cancelling their own cultural identity, becoming a universal standard for the whole humanity.

---

[7]Sandu Frunză,*Pluralism and multiculturalism*, quoted in *Journal for the study of religions and ideologies***,** nr. 9, 2004, p.138

[8]Benedict Anderson, *Imagined Communities. Reflections on the origine and spread of nationalism.* Ed. Integral, Bucharest, 2000, p.63

[9]Sandu Frunză,*Pluralism and multiculturalism*, quoted in *Journal for the study of religions and ideologies***,** nr. 9, 2004, p.138

Thus we can say that cultural rights are an integral part of human rights that define the identity of individuals, minority groups and minority themselves and represent specific individual rights in accordance with their specific cultural ideal, as an unfettered expression of the right to diversity.[10] Cultural rights are based on principles of equality and non-discrimination, ensuring an objective assessment of the existing specific differences at national and international level. Therefore, we can say that human rights are at the same time the rights of individuals belonging to minorities.

Such a construction, allows a harmonious coexistence of all persons belonging to minorities, ensuring their preservation and transmission of personal identity, as a result of recognition of cultural differences specific to each individual, removing any inequality which may lead to discrimination or the loss of personal freedom of individuals, as members of a minority group, to prevent their isolation in dealing with other cultures.

Dimensions of culture and its derivatives

Democracy is a very important factor in identifying the dominant traits that defines a modern society in which it prevails cultural diversity of individuals, who represent institutionalized entities in order to ensure protection of fundamental rights and dignity, without being violated the right of ethnic belonging, cultural and religious freedom of each individual.

Multiculturalism is a known fact and widely recognized, met in ethno-political reality of the contemporary world. At present in the 200 internationally recognized countries there are around 600 spoken languages and live between 4000 and 6000 ethnic or ethno-cultural groups. At the origin of ethno-cultural pluralism is found that some communities formed and complete active companies from a institutional point of view, including self-government traditions, there were incorporated into a larger state usually against their will, as a result of colonization, conquest or yielding of territory from one power to another, and voluntarily as a result of federalization.

Taken together, culture is one of the many features that the customize specific of local communities or regional from the framework of the nation, and a determining factor in identifying the common elements between various states, regardless of distance. At the EU level, the desire of Unity in Diversity[11] represents a challenge to all Member States, which seeks to achieve a certain cohesion between their citizens taking into consideration their identity and cultural diversity.

The research of the concept of culture is an extremely complex operation, which focuses on studying cultural patterns, taking as reference the perceptions and meanings attributed to the cultural identity of each human entity that represents the mission of culture in society. In our view, culture can be depicted as an intelligible structure, loaded with a reality that can be known, learned and passed so that culture becomes the product of human activity, in which each individual forms its own perception of nature and society.

The anthropological view approaches the concept of culture from the perspective of a human world, the need for social reproduction that humans want to protect. In order to

[10]Ion Diaconu, *Minorities from non-discrimination to identity*, Ed. Lumina Lex, Bucharest, 2004, p.135

[11] The motto symbolizes the fact that, through the European Union, the Europeans are united in promoting peace, prosperity and cultural diversity, traditions and languages of Europe is a positive element for this continent.

understand the diversity of culture and its unbroken chain of transformations it must be understood and accepted the description of culture as an organic phenomenon. The comparison of culture with a living organism is an expression of human thinking analogies. In the concept of other researchers, culture deals only with sophisticated spiritual matters requiring a special initiation for understanding these issues.[12]

Therefore we consider that the culture's task affects the surrounding reality and determines human's pathways to action. Culture is an internalization of the development of human activities that adapts to and activates depending on the factors determining this process, acknowledging in some cases local and temporal segregation.

The concept of culture based on aspiration to specific group rights is essential, static and segregation from a geographical point of view in the sense that does not allow an overlap of different regional cultures.[13]

In a modern society defined by democracy and pluralism, culture generates new forms and aspects, which emphasize the importance of personal autonomy and determines a reinterpretation of singular vision on the concept of culture in a specific geographical framework, involving a recognition of multiculturalism at a local and regional level in order to enhance the equity of diversity promoted in present in the European Union.

The dynamic character of cultural pluralism causes an enlargement of the right to self-government of minority groups, as a moral basis for the protection of these ethnic groups. [14] Cultural symbol plays an important role in the life of a community, being able to define and shape the complexity of a society. Cultural symbol is a summation of experiences through which the community expresses its self, ensures the continuity of common life experience by its various institutions. Cultural symbols can be material or spiritual, regional or general human, depending on the means by which they are disseminated.

In our view, the recognition of cultural plurality represented the need for implementation of democracy at the state's level and the guarantee to access their own culture, in order to achieve a cultural dialogue that largely excludes the differences and tensions that may occur during the evolution of human society. We believe that defining culture in terms of a universal attribute of humanity, which includes at the same time national roots, is a wish to all EU citizens, in order to ensure good living in the communion proposed by the new European identity.

A crucial aspect in the union in diversity is represented by the integrating concept of "national" in European culture. The European identity principles reunites national culture and other peoples culture, without losing the individual's right to preserve and perpetuate their own cultural values, which determines its own identity construction. Thus, the dynamic of modern culture, integrates in its essence the existence of a minority group opposed to a majority group, without leading to the emerge of conflicts between minority and majority, thus we can see a democratization of culture.

We can appreciate that the innovative impact of democratization redefines culture. Thus we believe that modern culture should include defining elements of democracy itself,

[12]Gheorghe Popescu, *Cultural Diversity –a challenge for the contemporary world progress* in *the Annals of Apulensis University, the Psihological series,* nr. 7, tom 1, Alba-Iulia, 2006, p.181
[13]Levente Salat,*Liberal Multiculturalism: normative basis of authentic minority,* Ed. Polirom, Iaşi, 2001, p. 214
[14]*Idem,* pp. 214-215

and at the same time its necessary ways to translate them into practice. The transition to a normative democracy by creating political means to achieve wider access to all categories of citizens has become a reality of these last decades. Cultural democratization takes into account the concept of religion, thus several major implications are present in the minds of a population and their existence in terms of customs, rituals, and traditions.

In our view, cultural diversity involves a cultural and tradition exchange at a ethnic level, in order to preserve and promote various cultural events existing in democratic societies today.

Multicultural education determines the discover of cultural wealth and cultural variety at intrapersonal level, so that the real exchange of ideas is the key to innovation and progress in human society. Cultural diversity recognizes the problem of defending the differences and creates a cultural dialogue that reinforces human experience, in a universalization effort of a particular existence.

Estonia fights for cultural autonomy although there are elements of concern about Russians in Estonia. Thus Estonia has adopted in 1993 the Law on cultural autonomy of national minorities, which, together with certain constitutional provisions and the Estonian Language Act[15] creates a high degree of cultural autonomy for minorities in Estonia. Estonian law seems to reject the idea of dual citizenship for the Russians. This occurs in the context of refusal to recognize the independence of Estonia by Russia and the notion according to which Russians represent a threat to the Estonian „ethnical character".[16] But for national minorities who have only Estonian citizenship, this law provides a broad cultural autonomy, as the „right to maintain the ethnical identity".[17] The purpose of this agreement is to give to national minorities the possibility to provide education in their own language, to use their own freedom of expression in their own language and practice their own rituals and traditions.
Estonian legislation also provides that where a language from a populated area is not Estonian, the minority language can be used in local authorities and government. This includes the use of minority languages in court proceedings. Moreover, the institutions that provide education services for ethnic minorities can choose their language of instruction. What seems relevant is that these language rights also extend to the Russian population.

Finland's Constitution recognizes the right of people to receive services in other languages. Recognizes two national languages (Finnish and Swedish) and gives individuals the right to use their own language in courts and before other public authorities. The main Act of Parliament which implements this constitutional law is the Language Law (423/2003). Both languages must be used in bilingual municipalities. In fact, however the duality of the linguistic regime extends only to traffic signs, courts and other areas of state administration. There is thus a requirement that the state's officials must know both languages when working in a bilingual jurisdiction.

[15] The Language Law from Estonia, adopted in 1995 and modified in January 1999.
[16] Michael Tkacik, *Characteristics of forms of autonomy*, quoted in *International Journal on Minority and Group Rights*, Vol.15, nr.1-2/2008, p.375
[17] Marku Suksi, *On the Constitutional Features of Estonia*, Åbo Akamemis tryckeri, Åbo, 1999, p.47

BIBLIOGRAPHY:

AndersonBenedict, *Imagined Communities. Reflections on the origine and spread of nationalism.* Ed. Integral, Bucharest, 2000, p.63

DiaconuIon, *Minorities from non-discrimination to identity*, Ed. Lumina Lex, Bucharest, 2004, p.135

FrunzăSandu,*Pluralism and multiculturalism,* quoted in *Journal for the study of religions and ideologies***,** nr. 9, 2004, p.138

PopescuGheorghe, *Cultural Diversity –a challenge for the contemporary world progress* in *the Annals of Apulensis University, the Psihological series,* nr. 7, tom 1, Alba-Iulia, 2006, p.181

SalatLevente,*Liberal Multiculturalism: normative basis of authentic minority,* Ed. Polirom, Iaşi, 2001, p. 214

Suksi Markku (ed.), *Autonomy: Applications and Implications*, Kluwer Law Interntional, The Hague, 1998, p.251

SuksiMarkku, *Functional autonomy: the case of Finland with some Notes on the basis of International Human Rights Law and Comparisons with other cases*, quoted in *International Journal on Minority and Group Rights, Vol.15, nr.1-2/2008,* pp.195 and the followings.

SuksiMarku, *On the Constitutional Features of Estonia*, Åbo Akamemis tryckeri, Åbo, 1999, p.47

TkacikMichael, *Characteristics of forms of autonomy*, quoted in *International Journal on Minority and Group Rights*, Vol.15, nr.1-2/2008, p.375

UnghieA., *Human Rights and Cultural Identity: New Hope for Ethnic Peace?*, Harvard International Law Journal, nr. 331992, pp. 341-352

This paper was possible with the financial support of the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development 2007-2013, co-financed by the European Social Fund, under the project number POSDRU/159/1.5/S/134650 with the title "Doctoral and Postdoctoral Fellowships for young researchers in the fields of Political, Administrative and Communication Sciences and Sociology

FEATURES OF NAVAL OPERATIONAL LEADERSHIP

Carmen Luminita Cojocaru, Assoc. Prof. Ph.D., "Mircea cel Batran" Naval Academy, Constanta

Abstract: The study aims to analyze the specific of shipboard Leadership in conditions of life and work at sea. We discuss aspects related to multicultural naval crew, workload, automatisms and delegation, communication in the ship's multicultural space, as well as emotional, situational, and multicultural awareness. In these particular circumstances, we believe that only an effective leadership system can generate successful completion of missions and safety of the naval ship and crew.

Keywords: naval Leadership Effectiveness, multicultural naval crew , emotional, situational, multicultural awareness, multicultural communication, workload.

Argument

The multinational shipping companies, under the pressure of a frantic competition for financial resources and prestige, are organizations with "international expansion and development, assuming a greater diversity of cultures, customers, competitors and legislation." (Gomez-Mejia, Palich 1997, Hofstede, 1984). They are strongly influenced by internationalization and globalization in terms of less visible boundaries, adapting permanently to the dynamic and evolution of the requirements imposed by the shipping industry. "In this context, the ability to manage multicultural interactions, multinational teams and global alliances become fundamental to the overall success of the business. The global strategies and the human resources, also, become essential, representing a minimum requirement for the success and survival of the organization ". (Adler, 2002 apud. Pitariu, Budean, 2008).

Responding to multiple demands, the professions associated with shipbuilding are spectacular and challenging, and are due to synergistic interactions and inter-influences between specific conditions and activities at sea (isolation, risk, uncertainty, over-technology, corporate stress ...), the individual personality peculiarities, and diversity of human resources, as well as complex aspects of social dynamics (ship crew as a social, multi-ethnic, multi-religious micro-group, the use of English in communication, other than mother tongue, hierarchical interpersonal relationships, common strategic vision..).

Hence, the urgent need for well-trained human resources, with great potential in modeling transferable skills and facilitating the acquisition of knowledge, in other words an efficient, powerful, highly competitive, highly flexible in adapting to changes, generating innovative solutions human resource.

Characteristics of Naval Leadership - a systemic, psycho-social approach.

Literature in the field is quite generous in terms of leadership issues as an universalia of human behavior, setting it within the broader field of social influence. From this perspective, leadership designates the reality of changes produced in the behavior of the group members, at the level of cognitive-intellectual systems, at the level of attitudes, and behavior-

action level; all the aforementioned should be induced by the leader into his subordinates, in order to achieve mutual goals. (Zlate, 2007 Bass, 1985, Forsyth, 2001 Bennis and Nanus, 2000 Adair, 1983, Rost, 1993)

In the naval leadership, the leader of the ship determines the naval crew members to work together to generate consistent and adaptable changes to a constantly changing external environment, to share the same vision in achieving the mission they have to fulfill, in safe conditions aboard ships; this is done by the leader in a non-coercive, persuasive way, thus, determining the members of the crew to work together. This relationship is mutual , the influence being felt on both sides; although uneven, this inter-influence results in empowering the followers, and in increasing work activism and motivation, along with personal fulfillment.

Going through explanatory and interpretative theories and models of leadership of the literature in the field, we can not fit naval leadership in an unequivocal pattern, or any other psychosocial categorizations. This occurs as a result of the interaction leader - situation - followers, of the specific activities on board ships, of the psycho socio-cultural activities in a multinational crew, which is constituted ad-hoc for a voyage with a limited duration.

Therefore, we propose a systemic-psycho-social approach, similar to an eclectic model, where we find, in different degrees and proportions, characteristic elements of the psycho-socio-cultural, or multicultural approaches, which, in their turn are interchangeable with the naval environment.

A brief and consistent systematization is offered by M. Zlate (2007, p. 160) who emphasizes the following three models, based on logics of science and history:

1. the leadership model of the person's function, illustrated by personality theories (theory of charismatic leadership, traits theory), theories of behaviour (the theory of the two dimensions of behavior, the theories of the behavioral continuum theories) and cognitive theories (the normative decision theory, theory of "path-purpose", the "attribution" theory);

2. the leadership model as a function, of the situation illustrated, in particular, by primary situational theories (theory of obedience to the situation law);

3. the leadership model, as a function, of the relationship between person and situation illustrated by contingency theories (theory of favourability of the leadership, the theory of maturity of subordinates) and social interaction theories (theory of dyadic vertical ties, transactional leadership theory).

Undoubtedly, we find, in naval operational leadership elements that apply all these synthetic models; an important place is held by personality attributes and their complex interactions with the leadership situation saturated with risk and ambiguity, explicitly manifest in promoting the principles of Great Naval Leadership.

According to Thomas Juli (2011), we distinguish five important principles interrelated in the form of a functional pyramid that define leadership and the achievement of performance results. We list these principles, adding other specific features of naval leadership.

- *Build Vision,* i.e. identifying the crew with the common vision proposed by the leader, which increases its activism in reformulation, adjustment and in its transposition act.

"Experienced ship masters know where to go. They have a mission. They will not leave a port until their mission is clear and all preparations for the voyage are complete. It is their job and responsibility to lead the naval crew in the right direction. Of course, they can not accomplish the mission alone. They need to build and have a functional and united crew. Each crew member has a distinct role. Optimal operation of the team is not the sum of individual contributions, so expectations should be clearly established. Only together can the master navigate safely and fulfill their mission. Finally, the master is responsible for the direction of the voyage and how they communicate with the crew, ensuring that every sailor understand the direction, i.e. the vision of mission. Therefore, the master build his vision, build and develop it in a team, and thus ensure efficiency." (Juli, 2011)

- *Nurture Collaboration* with reference to collaborative and active cooperation attitudes of crew members, as efficient team work. To achieve cohesion of the crew in the interest of professional efficiency, the leader must self-perceive as an integral part of the crew since its first establishment. Naval crews can be considered social micro-groups formed ad hoc, being rather socio-professional associations of the naval domain for a limited period of time, with a common mission clearly defined.

Training and development of normative work team go simultaneously with the international voyages, being similar to those described by Tuckman's model: forming (at the beginning of the voyage the team is formed and the roles and responsibilities are distributed), storming (the watchkeeping activities may encounter syncopes, tensions, either out of un-professionalism, or non-fulfilment of roles), norming (the leader can make changes to adjust the roles and responsibilities of crew members, in order to adapt them to environmental changes, ie "the right man in the right place"), performing (team building, its operation as a whole).

The merchant vessel, as a group, becomes a well articulated network of statuses and roles governed by procedural rules, conventions, international regulations.

Interactions between crew members are direct, of the type face-to-face, being mainly socio-affective, referring to the individual socio-related potential, mediated by certain marine traditions, culturally transcendent. Naval crews act as composite micro-groups, in a multicultural multireligious environments, of great ethnic diversity who learn (socially) to respect the values, traditions, culture, and the specific patterns of the "other" without evaluative judgments of value. They accept the principle of multicultural "free blame" building the "dialogue with the otherness" and developing partnership relational grids that facilitate coping mechanisms to novel situations and work environments. (Achim, 2007)

From the psycho-sociological perspective , according to sociologist Achim (2007), we believe that three-dimensionality of multicultural socialization becomes synonymous with "to cope with" principle and background socialization, as individual cultural identity, so useful in adaptation which does not suppose essential principle contradictions, or contradictions between norms and values. Socialization remains at the level of assistance, without offering solutions when meeting with new and unusual elements from other cultures.

Being a psychosocial reality of multiculturalism, the English language is used, which is not always the crew members' mother tongue, in which structuring cognition takes on the role of integrator of a "mental shared model", a facilitator of symbolic transactions, of meanings with varied content. Communication in English on board is set up as an interaction

and mutual inter- action and inter - influence of the naval crew, being a solid foundation of social and cultural relations between the parties.

- *Promote Performance*, another important principle mentioned by Th. Juli (2011), which refers to empowering of the naval leader in creating an environment that allows the full use of the adepts' potential, and also in the functioning of the team as a whole, in promoting excellence.

The author considers that this principle becomes operational only through the effective application of rules: *Be a Role Model, Create the Right Environment, Empower Your Team, Develop a Solution - and - Results Towards Problems and Risks, Invite Productive Competition, Let It Happen Celebrate Performance.* (p. 48)

- *Cultivate Learning* - appeals to the attitude towards failure, frustration and tolerance, creating a working environment on board in which the naval crew can learn from their mistakes, to create, to explore new possibilities of action, by adjusting the initial plans, reformulating goals, adapting targets to imminent stages.

By continuing to encourage social learning on board ships, the mechanisms of coping to change act more evidently, the more so as the naval environment is not a friendly one, but uncertain and dangerous. Although there are a number of conventions governing the working time and schedule of the sailors in watchkeeping service, studies in the naval field reported alarming levels of occupational stress, emerging, mostly from workload.

Recommendations of the naval domain require the use of all available resources, progressive workload by support and encouragement of the inexperienced crew members, a closer monitoring of results, delegation of tasks.

This implies that the leader's attention should be centered not only on objectives, but also on the assessment of the human psychophysical potential, i.e. fatigue, physical and mental health, emotional balance, self-control. This leads to an invigorating work environment with positive and proactive attitudes, focused on the situation and immediate action; it also stimulates creativity and innovation. (Juli, p.54)

- *Ensure Results* - emphasize the managerial qualities of the leader: pre-planning, planning, monitoring, control, development in the periods of time determined in accordance to check -lists on board, objective evaluation of the intermediate results, accurate predictions on the final developments.

Th. Juli (2011) makes, by the statements above, a portrait of Leadership Effectiveness, a model of personality attributes of leadership, a multifaceted bio-psycho-socio-cultural construct, characterized by flexibility, efficiency and adaptability to routine situations and, most often at sea, by problematic situations of crisis, risk or uncertainty. The naval leader is described as leading by example, being a fine connoisseur of his own personality, but espercially of the crew members' personalities, as a whole (motivations, interests, habitual attitudes, values).

Good communicator, cognitive and emotional empathetic, the crew leader offers freedom of action, sharing information that can generate group decisions based on the experience of the team, showing proactiveness and self-confidence of followers who can showcase their and psychosocial and technical skills. Only in such a way can problems and risks be identified, directing the crew to solutions and results on which the crew survival can depend on. Fulfilling the mission securely is connected with the best collective performance,

by stimulating creativity, innovation, generating new, innovative solutions, through formal or informal rewards, celebrating the success of the mission.

One of the stringent requirements imposed by naval leadership is rapid adaptation to challenging risky, threatening the safety of the crew on board situations. This adaptation is achieved by the help of the naval leadership through emotional, situational, and multicultural , awareness.

High level of technology and the complexity of equipment on board, besides the great advantage of simplifying nautical activities, is a real factor of stress and overload, inducing confusion and surprise when it senses a feeling of lack of control over what happens, or when knowledge related equipment usage is poor. Specialists positively correlate the high level of technology with the decreased performance and situational awareness, with the introduction of new types of errors.

A prerequisite to the exercise of effective leadership is "own effectiveness" of the leader and crew imposed by the stringent naval environment through emotional, situational or multicultural awareness. We include the emotional awareness in the wider field of emotional intelligence, present at different levels of the leader's personality, being a way of adapting to the own self , to the team partners, and to the marine environment.

Summarizing the conceptualizations of emotional awareness, we can conclude that this implies: the ability to correctly perceive emotions and to express them; the ability to access or generate feelings when they facilitate thought; ability to know and understand emotions and to adjust them so as to promote emotional and intellectual development. (Mayer and Salovey, 1995)

There are also similar constructs: self-awareness, self-control, motivation, empathy, social skills. (Daniel Goleman, 2001).

The analysis of naval leader's personality attributes, application of the principles set out above, in the exercise of effective leadership and emotional awareness, creates the prerequisites of instantiation and development of multicultural awareness on board merchant ships.

Related to emotional and multicultural awareness, the naval leader who is aware of time and spatial coordinates of the marine environment, anticipates intuitively the consequences of own decisions, along with the information flow; the time pressure affects crew and its mission.

As a dynamic process, which is constantly under development, the situational awareness involves the entire naval crew at different hierarchical levels, sharing a common mental representation with the leader (shared situational awareness), structured on sensemaking as a "state of knowledge" and prospectively designed by anticipation. (Endsley, p.39)

The stringent need for the exercise of Leadership Effectiveness, mutually beneficial for multinational companies and also for shipping safety, for the efficiency and development of a successful career in the shipping industry requires training, practicing management skills, in order to achieve professional excellence.

REFERENCES:

Achim,M., *Sociologie*, Ed. EIKON, Cluj-Napoca, 2007.

Adair, J., *Effective Leadership*,Gower Publishing, Aldershot, 1983.

Bass,B.M., *Leadership and Performance beyond Expectations*, The Free Press,New York, 1985.

Bennis,W., Nanus,B., *Liderii. Strategii pentru preluarea conducerii*, Business Tech International Press, Bucureşti, 2000.

Endsley, M.R. *Toward a theory of situation awareness in dynamic systems. Human Factors*, 37(1), 32–64, 1995.

Forsyth, D.R., *Leadership*, în de Visscher,P., Neculau.A., (coord.), *Dinamica grupurilor. Texte de bază,* Ed. Polirom, Iaşi, 2001.

Goleman,D., McKee,A., Boyatzis,R., *Inteligenţa emoţională în Leadership,* Ed. Curtea Veche, Bucureşti, 2007.

Gomez-Mejia, L., Palich,L., *Cultural diversity and the performance of multinational firms*, Journal of International Business Studies, 28 (2), 1997.

Hofstede, G., *Culture's consequences: International differences in work-related values*, Sage, London, 1984.

Juli,Th., *Leadership Principles for Project Success*, CRC Press Taylor & Francis Group 6000 Broken Sound Parkway NW, Suite 300 Boca Raton, FL 33487-2742, 2011.

Mayer, J.D., Salovey, P., *Emotional Intelligence and the construction and regulation of feelings*, in *Applied &Preventive Psychology*, UK: Cambridge University Press., p. 4, 197-208, 1995.

Pitariu,H.D., Budean, A., *Implicaţiile psihologice ale internaţionalizării asupra organizaţiilor*, în Avram,E., Cooper, C.L., *Psihologie organizaţional-managerială. Tendinţe actuale*, Ed.Polirom, Iaşi, 2008.

Rost, J.C., *Leadership for The Twenty-First Century*, Praeger Publishers, 88 Post Road West, Westport, CT 06881, 1993.

Zlate,M., *Tratat de psihologie organizaţional-managerială,* vol.II, Ed. Polirom, Iaşi, 2007.

ANALYZING TRACKS OF DIPLOMACY IN ISRAELI—PALESTINIAN RELATIONS: EXPLORING THE INFLUENCE OF US INTERVENTION AND DIPLOMACY

Rada Cristina Irimie, PhD student Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca

Abstract: The long-standing conflict between Israel and Palestine continues to be a major factor in the diplomatic efforts of both states as well as other significant local and international state actors. The US has historically been a staunch Israeli ally, though in recent years it has begun to take a more supportive stance towards Palestinian statehood. This paper examines the role of different tracks of diplomacy applied to Israeli-Palestinian relations and evaluates them within the framework of empirical research done by Böhmelt (2010) that lays out a theory which suggests the most effective tracks of diplomacy. Within this theoretical framework, it becomes clear that adjustments need to be made by all sides in their approach to the peace process and diplomacy, including a higher emphasis on public diplomacy methods to compliment track one diplomatic efforts. As public sentiment increasingly supports creation of a fully autonomous Palestinian state, all forms of diplomacy will need to be employed in the most productive ways possible, which requires understanding not only the functional elements of the particular dynamics between Israel, Palestine, and significant international actors like the US, but also utilizing a sound theoretical framework based on real-world empirical data. By analyzing the current academic literature and examining some theoretical frameworks for diplomacy, this paper aims to identify weaknesses in the current diplomatic strategies of Israel and Palestine as they relate to each other and to major international actors like the US.

Keywords: Diplomacy, conflict management, mediation strategy, third party intervention, Middle East

Introduction- Historical context

The Israeli-Palestinian relations have always been a hot topic on the international arena, due to the active implications of the US, which wanted to find a fair settlement for both parties involved in the conflict. Notwithstanding, the stake of this ongoing conflict is the desire of the Palestine Authority, the leadership of the yet non-state Palestine to become a nation state recognized as such. Due to this fact, the historical context of the diplomatic relations between Israel and Palestine is important for the future developments of their diplomatic relations and the influence of the US in the region.

Since the beginning of Islamic history, Palestine, and the city of Jerusalem in particular, have been sacred to Muslims. In contrast to Jews and Christians, Muslims have made their regard for the sacredness of Palestine seeing it as an opportunity to bring peace to the region. Jerusalem is sacred to Muslims for two reasons: it is the first *qibla*that Muslims faced during their ritual prayers, and it is the site of what is considered to be one of the greatest miracles performed by the Prophet Muhammad; *the mi'raj*, which resembles the night journey from al-Masjid al-Haram in Mecca to al-Masjid al-Aqsa in Jerusalem and Prophet Muhammad's heaven ascentand his return to al-Masjid al-Haram(Rodica & Mioara, 1977).

Due to this fact it is important to understand the core essence of the conflict, by presenting the Palestinian facts too. Palestine was part of the Ottoman Empire until the World War I. After the end of World War I and everyone took its toll, Palestine passed under the administration of Great Britain. As it was reiterated in this paper and in other articles and academic works, the Israeli people chose the geographic position between the West Bank and

the Jordan River to create a sovereign Jewish state as a counterpart effect to the genocide committed by Hitler in the World War II. So that, 1948 represents the year of founding Israel, but on the geographical part of Palestine's territory. Given these facts, the other states in the region offered credit to the last establisher and Palestine reasserted itself as a state.Provide that, Palestine faced numerous ceasefires, bloodsheds and open armed conflict with Israel disputing the holy territory(Quigley, 2010).

The aim of this paper is to briefly present and explore the US diplomatic ties and intervention into the Israeli-Palestinian relations, being well known that, they were not friendly throughout the time. Firstly, it is essential to establish the historical context of the Palestinian- Israeli problem and to make some theoretical insights regarding diplomacy in order to pursue in exploring the diplomatic influence of the US in the region of the Jordan River. Another point is to analyze, if US is committed to actively participate, together with UN and other important actors to solve these issues, which affect both Israel and Palestine. What could be the possible weaknesses of the diplomatic relations and their sinuous track along the road? A deeper insight will be provided by examining the members of this conflict; in our case Israel and Palestine.

The conflict between Israel and Palestine began in the 20th century, when the Jews started the Zionist movement and strived to find a holy place of their own to form a state, due to a general discrimination towards the Jewish people. Thus, the Jewish people decided to settle in the holy place of the Levant between the MediterraneanSeaand the Jordan River(usforeignpolicy, 2013). Their decision was backed by the US administration, because the Jewish people were perceived as a discriminated and tortured nation, especially because of its painful ties with the Holocaust. Basically, the balanced changed in the favor of the Jewish people, even though Palestine had stronger historical ties with the holy ground and it was recognized as a state in the Arab world, before 1948, the founding year of the Israeli state(Bockerhalm, 1960).

Besides the fight for the holy land, there are other voices assuming that the core of the conflict between Palestine and Israel were the political reasons behind it, because as we know, Palestine was controlled by the British administration until the World War II, when it tried to obtain its independence by signing the White Paper, although not being taken into consideration after the massive immigration of the Jewish People. The White Paper document was released under the supervision of the British authorities, which claimed that the Jewish people would remain a minority in Palestine.

Nevertheless, the Zionist pressure was high and the Palestinians had to cede their territory, even though the UN intervened, the Zionist movement was so strong and dedicated to construct a homeland for the oppressed Jews.

Theoretical framework

The conflict became more and more present between these two peoples, because apparently a viable solution to please both parties has not been found yet. Regarding this, the theoretical approach concerning different diplomacy tracks for conflict resolution have to be explored with fully attention. As part of the empirical evidence, it should be analyzed Böhmelt's view. The author thinks, that there are three types of diplomatic tracks, which could be considered effective, but a multiple track of diplomacy is more efficient than using

single track diplomacy in mediating a conflict. The tracks of diplomacy could be defined such as "diplomatic initiatives by outside state or non-state parties to transform a dispute by communicating information, proposing new solutions and directly influencing the crisis using carrots and sticks that can help generate movements towards potentially overlapping bargaining positions"(Böhmelt, 2010).

Thereby, interpreting this theory, it is acknowledged that in the case of US, its role is very important in finding an appropriate solution that can convey both to Israel and Palestine. As many scholars state, a good solution for both parties would be to accept a two nation state, but this thing could be blindsided, because the two nations sharing their supremacy in the region have different ethnic and religious backgrounds. Nevertheless, one enjoys the advantage of being recognized as a sovereign state since 1948, as in for Palestine, the Palestinian Authority managed to convince UN to grant its right as a non-state member.

Böhmelt developed a third party model of track diplomacy, apart the existing one track and two track diplomacy, which refers to the implication of a state and of an official actors. Unofficial diplomacy is based on informal connection between nations and rivals, but to this respect, the third model is accompanied by an empirical theory, which argues that in order for a track of diplomacy to be efficient, it is required to invest many resources, which facilitate the leverage between the diplomatic tracks by assessing the mediation effectiveness. In this case the involvement of the US diplomatic tracks being considered as a third party intervention in both Israel and Palestine (Böhmelt, 2010, p. 3).

There are various interpretations of the role of the mediation of third parties, but according to the literature review in the field of diplomacy, the most efficient way to end a conflict or to influence its faith is represented by the unofficial diplomacy track mediation between state actors. Nevertheless, this could be influenced by different factors. Aside the unofficial negotiations, the official discussions are important, because they are based on official documents such as treaties or resolutions, which can be signed and written only by officials with political power and influence. Given our case, the Israeli-Palestinian peace discussions began in an informal way assisted by TerjeRød-Larsen a Norwegian sociologist, which in the end turned out into the official Oslo Accords. So the importance of third party mediation is strongly required in balancing the Israeli-Palestinian relations(Mapendere, 2005).

The United States influence in the Israeli-Palestinian conflict resolution, inthe context of different tracks of diplomacy concerning third party mediation resides in the findings of Bercovitch and Schiff, who speak about the second type of diplomacy tracks present in the Middle East. Provide that, the unofficial discussions took place between Israeli and Arab scholars or intellectuals and other political or press factors, who could determine a certain influence in the region of Jordan. Moreover, these types of unofficial discussions are ongoing since the end of the Six Day War and have been considered a fruitful opportunity for opening official discussions. So, the third party mediation was present since 1967, but probably the most important achievement was signing the Oslo Accords as a first step for a conflict resolution(Agha & Shai Feldman, 2003).

Moreover, in Böhmelt work we can acknowledge that a multifaceted track of diplomacy is preferred, rather than the classical model of one track diplomacy(T1), meaning that a combination between T1 and two track diplomacy (T2) would be more efficient.(Böhmelt, 2010, p. 169). Another theoretical approach is described in the work of

Bercovitch, Gartner and Melin, who present the third party mediation of being the key to a successful mediation in conflict resolution. They describe mediation in the realm of a "madness mediation theory" that is based on several indicators such as the nature of the mediator, the mediation strategy, history and identity. According to their studies, the third party intervention or the mediator has a difficult role regarding mediating an important conflict which could not be solved by the implications of a two tracks of diplomacy(Bercovitch Jacob, Empirical Studies in International Mediation. Introduction to a Special Issue of International Interactions, 2006).

The thought mediation is time consuming and costly by involving a third party, usually its presence highs up the percentage of a conflict resolution. Usually, the presence of third party mediation is more effective in cases of conflicts lacking a central authority like in the case of Israel and Palestine, because the second one it is not recognized as a sovereign state, this being made by individuals, states, regional organizations or international institutions. In our case, the third party is represented the United States of having direct implication in this conflict(Bercovitch, Gartner, & Melin, 2005) .

Besides the aforementioned characteristics of the third party mediation in conflict management with a focus on the international mediation, which suffers a certain mediation behaviour being very well explained in the work of Amira Schiff and Scott Gartner in conflict management studies. The mediation behaviour is influenced by three most important mediation strategies: a)communication-facilitation, b) procedural and c) directive strategies which were constructed on the theoretical background of Sheppard from 1984 focusing on the "*content process and procedural aspects of conflict management*" (Bercovitch Jacob, Is There Method in the Madness of Mediation? Some Lessons for Mediators from Quantitative, 2006).

The practice of mediation in conflict management started to be used more often in the 20th century. "*Mediation is not a random process. Mediators make choices that maximize the likelihood of achieving outcomes given their situation. Developing a better understanding of the processes that link mediator attributes to conflict management outcomes allows us to understand the madness behind the method of mediation*"(Bercovitch Jacob, Empirical Studies in International Mediation. Introduction to a Special Issue of International Interactions, 2006, p. 323).

Other important points in developing effective diplomatic strategies is to use public diplomacy, because you have the chance to be perceived as honest and reliable as part of the strategic communication. This part of the public diplomacy theoretical approach became a difficult thing to implement, because of states loss of credibility on the international stage. The author Mor Ben discusses about the rethorical theory, the impression management theory and the account theory as prerequisites for building up the credibility of the degree of accountability of the states in comparison with their opponents. This article presents the interesting way of how the states , which are legal entities to solve and to dispute certain interests, in our case Israel's conduct over a debate with the human rights activits groups over the Qana bombing incident in 2006 showing the effects of strategic communication(Mor, 2012).

All in all, the theoretical framework presents to the reader a mere view of how diplomacy changed its importance and how it has developed throughout the decades in becoming more powerful and more dangerous than armed conflicts or revolutions.

The US Diplomatic influence and intervention in the region

As it is well known on the international arena, the United States have been a great ally for the Israeli people by supporting the Jewish state with both financial and military aid. Nevertheless, the United States of America acted like a mediator in the Israeli-Palestinian conflict, because of its interest in the area.

The unofficial diplomacy concerning one of the most debated and analyzed conflicts between Israel and Palestine had the effect of the Geneva Accords signed in 2000,but presented to the general public in 2003. The Geneva Accords represented the outcome of the unofficial diplomacy being defined as an "act of track two or specifically hard track two diplomacy(Amira, 2010). The Geneva Accords represented in their essence a written agreement between the state of Israel and the Palestianian Liberation Organization to put an end to the conflict, to live in peace among each other and to communicate and they comprised more articles, which regulated the relations between the Israelian state and the PLO in order for both parties to be satisfied(Geneva & The Geneva Accords, 1998). "*The Parties shall cooperate in areas of joint economic interest, to best realize the human potential of their respective peoples. In this regard, they will work bilaterally, regionally, and with the international community to maximize the benefit of peace to the broadest cross-section of their respective populations. Relevant standing bodies shall be established by the Parties to this effect"*(Geneva & The Geneva Accords, 1998).

The numerous international efforts to come up with a conflict resolution in the case of Israel and Palestine proved to be effective in the sense of implementing the 2011 United Nations Program of Palestinian Statehood. In issuing this favourable track of diplomacy, the US played a major role, no matter the fact if at the beginning of the Keeping in mind the international efforts of the mediators to find a proper solution to this conflict the US supported the Jewish people by backing up their desire to found their homeland on Palestinian ground. The US Israeli support consisted of military assistance in the numerous ceasefires in the Gaza strip or in the West Bank and of intelligence and financial aid.

Different voices argue, that a peace treaty was not possible, because of the well kown interest of the US in the region of the West Bank and that, the US failed to comply with its diplomatic tracks of acting as a third party mediator, especially after the European Union gave its full support to grant Palestine the right to self determination(Baumgartner, Francia, & Morris, 2008). Moreover, the path of US influence in the Middle East, especially in managing the conflict in the Gaza Strip was somehow contradictory, because of the discrepancy in the mediation behaviour of the United States in the Middle East and at the White House.

The first change in the US foreign policy towards the issue of public diplomacy regarding conflict resolution between Palestine and Israel came in late 2000, when Bush President argued that Palestine should have the right to become a state and that a certain level of cooperation and peace are essential in achieving the desired statehood. This type of discourses were often present in the US diplomatic policies. The speech held by President Bush to welcome the Palestinian President Mahmoud Abbas at the White House reiterates the changes in the US diplomacy. *We meet at a time when a great achievement of history is within reach, the creation of a peaceful, democratic Palestinian stat*e(Anne, 2005, p. 911). So, the first mediation behaviour was perceived as a directive strategy towards making up a Peace Plan.Despite US efforts in the region of Jordan River in becoming just an international

donor for Israel and later on for Palestine by pumping up capital to increase the social and economic development of the region, it proved to have been efortless in establishing an effective diplomatic track.

Also, the effects of public diplomacy for the US administration meant the changing of an era, when it came to the diplomatic development. Since Obama took over the presidency, the US became eager to put an end to this conflict. The support of the Palestinian people was more intense, but the track of diplomacy changed to the extent, that if the possibility of creating a Palestinian state is low, the other possibility could be the friendly cooperation of both Jewish and Muslim people in living together in one state. President Obama made made a statement in supporting these arguments: *It is a vital national security interest of the United States to reduce these conflicts, because whether we like or not, we remain a dominant military superpower, and when conflicts break out, one way or another we get pulled into them. And that ends up costing us significantly in terms of both blood and treasure*(Aronson, 2013, p. 250).

The diplomatic relations and their weak points between Israel, Palestine and the US diplomatic influence

Whitall argues that the "peace process" concerning the actual situation in the West Bank, with a special emphasis on the PA security forces addressed a clear message to the military and government officials by underlining the gaps or the black spots of the US diplomacy regarding Israel-Palestine issue. The US is accussed to have different positions concerning the situation in disputing Israel's and Palestine conflict and what is pictured on the Washington arena. At outmost importance is the critical view of the American millitary chief commander towards the diplomatic policies followed by the State's Department Middle East diplomacy with a strong focus on the US operations in the West Bank(P.J, 2010).However, the US Administration started to create its diplomatic influence in the region in criticism and doubt, because of the tension there.

The deficiencies of the US diplomatic track have been harshly criticized by some international actors, because the blame of the blodshed and armed conflict was put on the US shoulders too, because of the US endorsements of Israel. The Washington Administration was offering besides the financial and diplomatic support, millitary and informational support too. This type of diplomacy was not in the interest of the USA, which had friendly relations with most of the Middle East countries. Most likely, the change of attitude in the diplomatic tracks and the mediation behaviour came after international critiques and change of the political colour at the White house(Martin, 2000).

However, White House's ties with Jerusalem were closer than with the Arabs living in the non-state Palestine, even if the intention of US was to create a balance in the region. A change of track in the United States foreign policy was influenced by the discrepancy of Israel's negative reputation on the international arena and the program of public diplomacy issued to combat the negative reviews about the Holy Country. Regarding the effects of public diplomacy on Israel foreign policy, it is a modern concept of establishing cultural economic and communcation relationships with a country (Gilboa E 2006). According to UN, the issue of Palestine and its right to self-determination has been brought to UN's Council

attention since 1947 outburst in support of the analienable rights of the Palestinian citizens (www.un.org).

In spite of all the efforts, Palestine did not benefit of the same endorsement and support as Israel, because they did not have the support of the US and the historical context of the Jewish people and because the public diplomacy of the US was functioning only in the respect of Israel's needs. Due to this fact, the diplomatic efforts of the US were determined to be considered a weak point in the relation of Israel with Palestine, because in the region was needed an emphasis on the cultural communication strategy in order to conduct an international public diplomacy effort in both Israel and Palestine (Dutta-Bergman, 2006).

Throughout the time framework of the conflict, the Israel Palestinian relations were obsolete, but yet influenced by the state mediators, in this case the US. Firstly, the Israeli diplomacy did not focus on strengthening its relations with the PA by signing different official documents or press releseases with regard to the 2005 elections in Gaza. The Israeli officials did not take into account the non-speaking Hewbrew population pointing out a weak strategic communication part of the public diplomacy policy. The incoherence of Israel's public policy when it comes to establishing diplomatic ties with the PA is perceived as one of the core weak point of Israeli diplomacy. Due to this inconsistency and the ongoing dispute with the settllers, Israel tends to be disregarded by other state actors (Shenhav, Sheafer, & Gabay, 2010).

This disengagement of the Israeli authorities towards the PA shows another weak point of the Israelian foreign policy. When it comes to the cultural diplomacy, we could argue that the United States revived its public diplomacy and its role as a third party intervention. Scham presented in his article some desired pasts of both Israel and Palestine. The Israeli desired past consists of the institutions they support such as the Israeli government, the Jewish Organization in the United States. On the other hand, the Palestinian desire past is symbolized by the Palestinian rights organizations and by the intelectuals and the "diplomatic desired past" is guided by the US State Department. These desired diplomatic consist of document reviews, speeches, cultural interviews, intelectual work and everything that could be categorized as cultural diplomacy(Scham, 163-199).

So far, we have mentioned the weaknesses of Israel and Palestine relations by emphasizing their diplomatic ties in different ways, but we should not forget that diplomacy is made by politicians and not by bureacrats or office clerks. Perhaps another reason behind cooperation and recognizing Palestine's statehood could lie within the political instability, because the less time a politician spends in office the less knowledge he/she has about how to shape the political agenda. Keeping this in mind, diplomacy is a very important aspect of a state's foreign policy and some authors like Rosenthal argued that a weak diplomacy is given by the multy party system, Israel has. This type of system encourages instability and bureacratic ties, which are not beneficial for the tracks of diplomacy(Rosenthal, 2012).

Another highlighting point in our discussion is the role of public opinion in influencing diplomatic relations in the context of the Israeli-Palestinian conflict. Thus, the public opinion is a great mean of debating sensitive issue concerning both Palestianians and Jewish people (recognizing by the Palestinians the Jewish identity and recognizing by the Jews, the Palestinian refugees). The idea is that the public opinion can influence and overturn

the events and the politics in one country by contributing in a negative or in a positive way to frame policies and laws(Shamir & Shikaki, 2005).

Moreover, apart from the domestic factors such as the Israeli and Palestinian public opinion, the US played and still plays a very important role in the region of the Golan Heights. It is well known that US is a super power and its influence in the region hardened the things for Palestine in the realm of humanitarian diplomacy, because it continous endorsement for the state of Israel facilitated the emergence of new political crisis, which UN has to restore (Whitall, 2009).

Despite the different types of diplomacy and mediation madness in conflict management, another key factor is religion. Religion had all the time a great importance in the Middle East and most of the conflicts started out as religious. The religious belief played an interesting role in attracting American's public opinion interest on foreign policies issues in the Middle East. In America, there are many religious groups, but the most influential, the Christians endorse Israel in favor of Palestine. This appealing religious conduct could be determined by a general perception of the Muslim people, not only in the case of Palestine(Baumgartner, Francia, & Morris, 2008).

The Bush Administration stated clearly that Israel represented an ally and a strategic liability in the American fight against terrorism. This kind of statements provoked even more the public opinion to retract its attention from the Palestinian issue, focusing more on the idea that the US has an important strategic advantage on behalf of Israel. Actually this type of communication could be seen as a weak point of the US diplomatic relation as a strategic mediator. Fortunately, the United States realized that their failing with this kind of diplomatic policy and turned its face to Palestine too(Handley, 2010).

In the context of improving the diplomatic relations and mediating the conflict, it is important to state that the Palestinian statehood by 2011 program created by the neoliberal institution building reasserts and redifines the Palestinian fight to become recognized as a sovereign state. However, the neoliberal program of economic and social development can be proved not to be very efficient for a non-state entity, because even if neoliberal doctrine encourages economic development, the importance of granting some national rights and human rights for the Palestinians cannot be replaced just by the idea of a statehood program(Khalidi & Samour, 2011).

The issue of statehood is discussed in the work of Elgindy, who claims that the Palestinian proposal for statehood in the UN 2011 membership. The Palestinian leader Abbas reiterated the failure of signing a peace agreement with Israel during the negotiations mediated by the US, but also the internal problem of Palestine,which resides in power struggle between the Palestine Authority and the Palestine Liberation Organization.

Thus, the Palestinian leader asked for statehood in an attempt to gain international support and to make the first step in settling the situation with Israel. These type of actions could be interpreted as multifaceted tracks of diplomacy to obtain peace in the region of the Jordan River(Elgindy, 2011).

Thereby, the unbalanced diplomatic policy of the US, when it comes the Palestinian-Israel issue make the object of the statehood program accepted by the UN. On one hand, the United States declared its engagement in mediating the conflict and on the other hand it showed reluctance towards the self-determination of the muslim Palestinians: *The U.S.*

opposition to the PA's renewed bid could alienate the Arab and Islamic world on an issue of central political significance and at a time of great political upheaval. The opposition could isolate Washington, exposing it to criticisms of hypocrisy (e.g., supporting a rebellion in Libya and Egypt, but opposing the self-determination of Palestinians) and impair its ability to mediate the Israeli-Palestinian peace and cultivate alliances with nascent Arab democracies(http://www.cfr.org/).

To conclude this part, we could argue that, the US reshaped its diplomatic tracks in the relation with Israel and Palestine after 2005, by realizing that the previous strategies represented a set of failures for the US foreing policy and if the US wants to protect its own interests it must act as a liason in settling the Israel and Palestine relations. As the Obama administration claimed, the United States should create a firm environment for developing peace and mutual security between Israel and Palestine, but in the same time the US hiprocrisy is harshly judged within the United Nations(Aronson, 2013).

Conclusion

The diplomatic tracks regarding the US influence in the Palestinian-Israel conflict could be described as two-sided coin, because the relations between the Jewish people and the Palestinians suffered throughout the decades, but every attempt of regulating the things was driven away by the political instability in Israel and the internal struggle in Palestine. As far as it is concerned the international support, the only certain thing is that the US regards its influence in the region and wants to keep this statute, inspite of the recent events of the Arab Spring.

The negative thing about US diplomatic tracks and third party intervention is their lack of maintaing a strong position and of not being so hypocritical in relations with the outside world, especially the European Union and China. We all realized that China develops fast and sooner or later may undermine the supremacy of the US in the region due to the “end of the cheap oil” and “the rise of the energy prices”. In a few years, China will develop stronger national companies, which could take place of the international oil companies. These changes are more than likely to affect the strategic relationships US-Middle East; Us-China and Europe-Russia- Us determining all the superpowers to start reconsidering their foreign policy(Harris, 2010).

Other important aspects that should be disscused refer to the changing trend of the diplomatic relations between countries and developing of new communication strategies as part of the public diplomacy. The state actors search for valid strategies to ensure their place on the international arena, but also to settle important diplomatic ties. Most probably ,the diplomatic relations between these three parties (US, Israel, Palestine) would be subject to change, but in the meantime we should not be part of the geopolitical and economic interests of the superpowers.

Many people have died during this long lasting conflict and the international actors should have intervened more to prevent it from happening. Whilst a major stepping stone in reshaping the diplomatic tracks could be considered the general endorsment of Palestine to become a sovereign state. As Gilboa described in one of his articles, that some interactions between the media and the field of secret diplomacy exist. This context of secret diplomacy does not allow the media to participate in the negotiations and every settlement is made with

closed doors. This model of secret diplomacy engages in finding out ethical implications and outcomes for the state officials and for the government. It is not a secret that US offered informational support to Israeli authorities, which were used by Israel in their discussions with Palestine(Gilboa E. , 1998).

In my opinion, the Israel-Palestinian relations have to be supervised more careful than before and the US should improve its mediation strategy. The United States does not afford to lose its supremacy in the West Bank and for this reason new diplomatic approaches should be taken into consideration.

BIBLIOGRAPHY

usforeignpolicy. (2013, May 20). Retrieved May 20, 2013, from http://usforeignpolicy.about.com/: http://usforeignpolicy.about.com/od/middleeast/a/The-U-S-And-Palestine.htm

Agha, H., & Shai Feldman, A. K. (2003). *Track- II Diplomacy: Lessons from the Middle East.* Cambridge: MA:MIT Press.

Amira, S. (2010). ‘‘Quasi Track-One’’ Diplomacy: An Analysis‘ of the Geneva Process in the Israeli–Palestinian Conflict. *International Studies Perspective*, 93-111.

Anne, L. M. (2005). Killing with kindness: funding the demise of a Palestianian State. *International Affairs 81*, 981-999.

Aronson, G. (2013). Policy Options in a Time of Transition:The US and the Israel-Palestine Conflict. *Middle East Journal,67*, 250-259.

Baumgartner, J., Francia, P., & Morris, J. (2008). A Clash of Civilizations? The Influence of Religion on Public Opinion of U.S. Foreign Policy in the Middle East. *Political Research Quarterly 61*, 171-179.

Bercovitch Jacob, G. S. (2006). Empirical Studies in International Mediation. Introduction to a Special Issue of International Interactions. *International Interactions*, 319-328.

Bercovitch Jacob, G. S. (2006). Is There Method in the Madness of Mediation? Some Lessons for Mediators from Quantitative. *International Interactions*, 329–354.

Bercovitch, J., Gartner, S., & Melin, M. (2005). The Method in the Madness of Mediation: Some Lessons for Mediatiors. *Annual Meeting of the Political Science Association* (pp. 1-36). Washington DC: American Political Science Association.

Bockerhalm, C. (1960). History of the Islamic peoples. In C. Bockerhalm, *History of the Islamic peoples* (pp. 487-488). Chicago: Capricorn Book Press.

Böhmelt, T. (2010). The effectiveness of tracks of diplomacy strategies in third parties interventions. *Journal of Peace Research*, 167-178.

Dutta-Bergman, M. (2006). U.S. Public Diplomacy in the Middle East. *Journal of Communication Inquiry 30*, 102-124.

Elgindy, K. (2011). Palestine goes to the UN: understanding the new statehood strategy. *United Nations Foreign Affairs 90*.

Geneva, T., & The Geneva Accords, T. (1998). *http://www.nationsonline.org/*. Retrieved May 21, 2013, from http://www.nationsonline.org/oneworld/geneva_accord.htm

Gilboa, E, & Gilboa, E. (2006). Public Diplomacy: The Missing Component in Israel's Foreign Policy. *Israel Affairs 12*, 715-747.

Gilboa, E. (1998). ecret Diplomacy in the Television Age. *Gazette. 60,*, 211-225.

Handley, R. (2010). Cascading activation: Bush's war on terrorism and the Israeli-Palestinian conflict. *Journalism.11*, 445-461.

Harris, S. (2010). Global and regional orders and the changing geopolitics of energy. *Australian Journal of International Affairs 64*, 166-185.

http://www.cfr.org/. (n.d.). Retrieved May 21, 2013, from http://www.cfr.org/palestinian-authority/palestinian-statehood-un/p25954

Khalidi, R., & Samour, S. (2011). Neoliberalism as Liberation: The Statehood Program and the Remaking of the Palestine National Movement. *Journal of Palestine Studies 40*, 6-25.

Mapendere, J. (2005). Track One and a Half Diplomacy and the Complementarity of Tracks. *Culture of Peace Online Journal*, 66-81.

Martin, G. (2000). *The Arab-Israeli Conflict-Its History in Maps, 5th edition.* Great Britain: Steimatzky Press.

Mor, B. D. (2012). Credibility Talk in Public Diplomacy. *Review of International Studies*, 393-422.

P.J, D. (2010). Trip Notes on a Return to Israel and the West Bank: Reflections on US Peacemaking, the Security Mission and What Should be Done. *Journal of Palestine Studies 39*, 66-81.

Quigley, J. (2010). *The statehood of Palestine: International Law in the Middle East Conflict.* Cambridge: Cambridge University Press.

Rodica, G., & Mioara, G. (1977). *Dosarul problemei palestiniene [The file of the Palestinian Issue]*. Bucharest: Politic Press.

Rosenthal, M. (2012). Agenda Control in an Unstable Multiparty Parliamentary Democracy: Evidence from the Israeli Public Sector. *Constitutional Political Economy*, 22-44.

Scham, S. (163-199). Diplomacy and Desired Pasts. *Journal of Social Archaeology 9*, 2009.

Shamir, J., & Shikaki, K. (2005). Public Opinion in the Israeli-Palestinian Two-Level Game. *Journal of Peace Research* , 311-328.

Shenhav, S. R., Sheafer, T., & Gabay, I. (2010). Incoherent Narrator: Israeli Public Diplomacy During the Disengament and the Elections in the Palestinian Authority. *Israel Studies 15*, 143-162.

Whitall, J. (2009). It's like talking to a brick in tha wall. *Progress in Development Studies*, 37-53.

www.un.org. (n.d.). *http://unispal.un.org.* Retrieved May 21, 2013, from www.un.org: http://unispal.un.org/unispal.nsf/home.htm

FUNDING INNOVATION OF THE SOCIAL SERVICES THROUGH VENTURE CAPITAL

George Niculescu, Prof., Ph.D, "Constantin Brâncuşi" University of Târgu-Jiu,
AmaliaVenera Todoruţ, Assoc. Prof., Ph. D,"Constantin Brâncuşi" University of Tg-Jiu,
Dumitru-Cătălin Rogojanu, Postdoctoral Researcher, Faculty of Sciences and Letters,
"Petru Maior" University of Târgu-Mureş

Abstract:This article proposes an innovative model of financing social services for mitigating the negative consequences of economic and financial crisis on social services The first part presents the terms of social innovation, innovation in social services and the major actors participating in the social services (social enterprise, social entrepreneurship) and the tools for dissemination and promotion.This article describes a new model for the social venture capital acquisition process, from the viewpoints of both the venture capitalist and the entrepreneur, which examines the process in a less-developed network. This model can be used to examine the regions that are suspected of having less-developed networks, to determine which of the model aspects are less and more developed in any given study region. The research has theoretical and practical implications. The model can be used as a benchmark to determine how many and which aspects of any venture capital network are well-developed and which are less-developed, so that improvement initiatives can be directed accordingly. Venture Capital for community development is a genuine way for change and social innovation. The venture capital model would accelerate the flow of resources to truly innovative solutions, in addition to involving funders and other resource providers in thinking about how to solve social problems locally. Social venture capital involves: applying venture capital models to social enterprise, innovations in business models and blended value returns. The social venture-capital-backed start-ups are the best engines of innovation.

Keywords:social services, social innovation, social entrepreneurship, social enterprise, social venture capital.

Introduction

Innovation is more than just the result of research and development.

Innovation is the successful exploitation of new ideas, transforming them into social and economic value. It is about developing and inventing new technologies, services, business and social models and operational methods. Sometimes it is a big leap forward, mostly about continuing renewal and amelioration. Accepting change and risks is essential.

The Europe 2020 Strategy aimed at a smart, sustainable and inclusive growth attributes a relevant role to the transformative services, and, more generally, to service innovations that are considered drivers of innovation.

The effects of the current financial crisis on social services are major.The areas need to promote entrepreneurial activity in order to stimulate regional economic and social development.

We try to create a framework for describing the social venture capital acquisition process, not just in well-developed but also in less-developed networks. The framework sought to examine the network environment in the context of system characteristics, government and people factors as well as processes, and was applied to the social venture capital acquisition process.

A social innovation is a new configuration of social practices in certain areas of action or social contexts prompted by certain actors or constellation of actors in an international, targeted manner with the goal of better satisfying or answering needs and problems than is possible on the basis of established practices' (Howaldt and Schwarz, 2010, p. 20).

Innovation in social service is a dynamically evolving phenomenon stimulated both by the growing pressures from social challenges and by cultural and institutional changes involving the welfare state, the social, security and care categories.

Social entrepreneurship creates innovative solutions to immediate social problems and mobilizes the ideas, capacities, resources, and social arrangements required for sustainable social transformations.

Social entrepreneurship focuses on solutions that are not only effective but also sustainable, and ideally, replicable in a variety of contexts around the world.

We propose a generic network platform, as an ennabling support for the initiation and development of social services. The social platform takes a wide vision to reflect the complexity of the different perspectives on social services and how they work together in today's social systems.

Also, in this article we propose a model for the social venture capital acquisition process, as well as for the venture capital network environment in which the process occurs.
Social network theory is used to illuminate aspects of the social venture capital acquisition process that are related to network ties and establishing relationships.

There are a variety of factors in the network environment, including the level of entrepreneurial activity, the composition of the local labour force, the availability of professional advice, and the level of R&D.

The relationships between social venture capitalists and social entrepreneurs and regional development provide an excellent basis for describing a regional network.
There is a shortage of managerial advice and expertise among social venture capitalists on start-up investment.

System characteristics include proximity and clustering, network ties, industry and developmental effects, community factors, financing gaps and information gaps. Clustering and its impacts on the formation of successful relationships between entrepreneurs and venture capitalists is a new area for research.

The social venture capital acquisition process is described in terms of viewpoint of the entrepreneur or of the venture capital.

From social innovation to innovation in social services

"[Social innovation is . . .] a novel solution to a social problem that is more effective, efficient, sustainable, or just than existing solutions and for which the value created accrues primarily to society as a whole rather than private individuals. A social innovation can be a product, production process, or technology (much like innovation in general), but it can also be a principle, an idea, a piece of legislation, a social movement, an intervention, or some combination of them" (Phills, Deiflmeier, & Miller, 2008).

Social innovation is described as new ideas (products, services and models) that simultaneously meet social needs and create new social relationship or collaboration' (Murray, Caulier-Grice, Mulgan, The Open Book of Social Innovation, 2010, p. 3).

Social innovation refers to a novel solution to a social problem that is more effective, efficient, sustainable, or just than existing solutions and for which the value created accrues primarily to society as a whole rather than private individuals. A social innovation can be a product, production process, or technology (much like innovation in general), but it can also be a principle, an idea, a piece of legislation, a social movement, an intervention, or some combination of them' (Phills, Deiglmeier and Miller, 2010, note2, p. 10). Social innovation also applies to public institutions because of the societal and political pressure to align their way of working and products to the requirements of citizens and companies.

„Social innovation is path-dependent and contextual. It refers to those changes in agendas, agency and institutions that lead to a better inclusion of excluded groups and individuals in various spheres of society at various spatial scales. Social innovation is very strongly a matter of process innovation – i.e. changes in the dynamics of social relations, including power relations' As social innovation is very much about social inclusion, it is also about countering or overcoming conservative forces that are eager to strengthen or preserve social exclusion situations. Social innovation therefore explicitly refers to an ethical position of justice.. The latter is of course subject to a variety of interpretations and will in practice often be the outcome of social construction" (Moulaert et al. 2005)

For other researchers, the definition of social innovation is linked rather to its source, the nature of its "milieu of origin", "social innovation emerges most frequently from citizen-led initiatives and, both upstream and downstream, from the results of research in social and human sciences, even arts and letters" (Dandurand, 2005, p. 382). Other research emphasises the role of social actors who are stimulated to "move to confront what they consider to be rising inequality in a market-dominated society" (Degavre, Nyssens, 2008, p. 82). Thus, social innovation is connected to social transformation, marked by its 'capacity to envision options other than reproduction, and to contribute to the transformation of organisations and institutions' (Bouchard, 2006, p. 1).

In the context of the Europe 2020 strategy, social innovation is defined as indicating 'new responses to pressing social demands, by means which affect the process of social interactions. "Social innovations are social both in their ends and in their means" (Bureau of European Policy Advisers (2010), socialinnovation as part of the Europe 2020 strategy).

With regard to service innovations and innovations in social services, various types of innovations exist and there is a different degree to which individuals or organizations enabling innovations are entangled in a given social construction or network that might be: relational, structural, cognitive, cultural, political, territorial, temporal, institutional, moral or normative, emotional embedding including also social class and gender inequalities structures. Furthermore, in the process of generating and spreading innovation the interaction dimension - within a complex system (society as a whole) and between different systems, contexts or implementing environments - is fundamental.

Innovation in social service is supposed to change a social practice in order to reach aims and objectives of innovation (the normative dimension of innovation) that, as pointed out, are contextual and 'local' negotiated.

Conceptual framework which explains the relationship between social innovation and innovation in social services is:

- situating innovation in social services within a social innovation framework. Innovation in social services can be defined as a type of social innovation process. Innovation of social services is delivering services in another way as an answer to current and future challenges in society. Values and the socio-cultural foundations of innovations in the social sphere should be considered.

- situating social services within a social innovation framework means to focus on ways, processes and mechanisms activated by social services that are able: (a) to cope with more pressing social needs, (b) to stimulate new solutions mobilizing people's creativity and connecting people, ideas and resources to a context of limited resources and rising costs; (c) to be able to see social challenges also as opportunities (EC, 2010; Murray, Caulier-Grice, Mulgan, 2010).

Innovation in social services can be referred both to the social services delivering (new services, new forms of organizations; resources hybridation; targeted action) and to the process of service delivering, including effectiveness of service delivery, quality of provision and potential impact, on the one hand on the provider organization and user, and on the other on institutional, political, organizational, cultural environments and the civil society.

Distinctive of social service innovation are the processual dimension - the process of innovating and the diffusion or adoption of the innovation and the role attributed to the technological dimension.

As far as the diffusion, dissemination and implementation of innovations a useful conceptual model pointing out the interactional dimension has been proposed by Greenhalgh et al. (2004) with reference to health service organizations. The author defines social service innovations (in the area of health care-related services) 'as a novel set of behaviors, routines and ways of working that are directed at improving health outcomes, administrative efficiency, cost effectiveness or user's experience and that are implemented by planned and coordinated action' (ibid., 2004, p. 1). According to the model, the innovation process is placed in the interaction between 'the resource system, knowledge purveyors and change agency on one hand, and the user system on the other hand. The user system is, during the design and implementation stages of the innovation, linked to the resource system and the change agency by e.g. shared meanings and mission, effective knowledge transfer, user involvement in specification, communication and information, user orientation, product augmentation and project management support' (Keller, Gare, Edenius, Lindblad, 2010, p. 1).

It might be useful to extend this model (developed from the point of view of the provider organization) including, at an organizational level, aspects related to the social service system (the welfare system model, the various types of service providers) and to include in the societal (macro) dimension both those institutional processes (legal acts, regulatory rules) designed to explicitly influence environment for innovation and the scope and effectiveness of existing frameworks and tools defining, measuring and assessing the quality of social services.

Social entrepreneurship as creating social enterprise

The words social entrepreneurship, although constituting the essence of the field (Mair and Marti, 2006), are often regarded as spanning a tension-field, as being mutual exclusive.

Two very different domains are combined through the dualistic aim of creating social value and at the same time achieving economic sustainability (Nicholls, 2006; Hockerts et al., 2010). Therefore social entrepreneurship research has to cater for a dual logic, social and entrepreneurial, and often fails in delivering methodological robustness by omitting one or the other (Edmondson and Mcmanus, 2007).

Social Entrepreneurship is an emerging research field which has been well received by authors from a variety of disciplines (Ireland and Webb, 2007; Short et al., 2009) such as:

- *sociology* (Hockerts*et al.*, 2010)
- *entrepreneurship* (Corner and Ho, 2010)
- *(public) management* (Meyskens*et al.*, 2010)
- *ethics* (Cornelius *et al.*, 2008)
- *finance* (Austin *et al.*, 2006)
- *politics and institutions* (Dey and Steyaert, 2010)
- *psychology and education* (Chand and Misra, 2009)

Social entrepreneurship has gained renewed currency in a world ever more divided between haves and the have-nots. They distinguish themselves from other social venture players by doing, not talking. They are relentlessly focused on impact.

Social entrepreneurship focuses on solutions that are not only effective but also sustainable, and ideally, replicable in a variety of contexts around the world.

Several scholars such as Nicholls (2010) or Hervieux (2010), following Kuhn (Kuhn, 1996) calls social entrepreneurship a field in a pre-paradigmatic state, a field that thus lacks an established epistemology. Through the lenses of the structuration theory, Nicholls for example, identifies how institutions try to gain control over the field through their narrative-logic in an reflexive isomorphism.

Hervieux examines the legitimization of social entrepreneurship through a discourse analysis. Short, Moss and Lumpkin (2009) further examine the field of SE research in a functionalist fashion and consequently find a lack of formal hypotheses and rigorous methods. However this would imply that a) social entrepreneurship is grounded within the domain of entrepreneurship and b) that its definitions and boundaries are already carved out in a way to allow for quantitative theory testing. However, even in current years, most social entrepreneurship scholars begin with what seems a quest for definition and a careful exploration of the field, for example in Zahra et al. (2009).

The transformation of social entrepreneurs into more managerial oriented social enterprises and sub sequential scaling, for example through franchising (Tracey and Jarvis, 2007), is still an almost un-researched and promising field.

Social entrepreneurs share characteristics and techniques with traditional business entrepreneurs, such as utilizing time-tested business theories and practices, and their focus on innovation. However their work and impact spans across the private, non-profit and governmental sectors.

Social entrepreneurs are individuals with innovative solutions to society's most pressing social problems. They are ambitious and persistent, tackling major social issues and offering new ideas for wide-scale change.

Rather than leaving societal needs to the government or business sectors, social entrepreneurs find what is not working and solve the problem by changing the system, spreading the solution, and persuading entire societies to move in different directions.

Social entrepreneurs often seem to be possessed by their ideas, committing their lives to changing the direction of their field. They are visionaries, but also realists, and are ultimately concerned with the practical implementation of their vision above all else.

Social entrepreneurs present user-friendly, understandable, and ethical ideas that engage widespread support in order to maximize the number of citizens that will stand up, seize their idea, and implement it. Leading social entrepreneurs are mass recruiters of local changemakers— role models proving that citizens who channel their ideas into action can do almost anything.

Social entrepreneurs act as the change agents for society, seizing opportunities others miss to improve systems, invent new approaches, and create solutions to change society for the better. While a business entrepreneur might create entirely new industries, a social entrepreneur develops innovative solutions to social problems and then implements them on a large scale.

Social entrepreneurs are society's change agents, creators of innovations that disrupt the status quo and transform our world. By identifying the people and programs already bringing positive change, we empower them to extend their reach, deepen their impact and fundamentally improve society.

Social entrepreneurs drive social innovation and transformation in various fields including education, health, environment and enterprise development. They pursue poverty alleviation goals with entrepreneurial zeal, business methods and the courage to innovate and overcome traditional practices. A social entrepreneur, similar to a business entrepreneur, builds strong and sustainable organizations, which are either set up as not-for-profits or companies.

A social entrepreneur is a leader or pragmatic visionary who(Sharma, D, Sharma, V and Regar, 2014)*:*

- Achieves large scale, systemic and sustainable social change through a new invention, a different approach, a more rigorous application of known technologies or strategies, or a combination of these.
- Focuses first and foremost on the social and/or ecological value creation and tries to optimize the financial value creation.
- Innovates by finding a new product, a new service, or a new approach to a social problem.
- Continuously refines and adapts approach in response to feedback.

Social platform on Innovative Social Services,tool for development and promotion of innovative social services

The conception of a generic network platform, as an ennabling support for the initiation and development of social services. This platform is meant to catalyse the shaping of an effective private public collaboration, bringing under the same vision for development the key stakeholers in order to define the medium and long term knowledge priorities and to develop the social services. The design of the plaform means conceiving (1) the whole conceptual architecture of the system and (2) the corresponding set of instrumente, the

enabling toolkit as a supporting system for a collaborative network learning. The resulting infrastructure will may function especially using the new information and communication technologies of the collaborative network working over the internet.

The Social platform is focusing on identifying the future potential of innovative services including the multifaceted activities of different stakeholders as well as the policy frameworks at different levels of governance geared to address the needs of citizens.

The social platform takes a wide vision to reflect the complexity of the different perspectives on social services and how they work together in today's social systems. It look at services as a process of socialisation by which responsibility is accepted by societal institutions to support individuals in their daily life and seeing individuals not as isolated beings but as part and parcel of social entities of different kinds.

Overall, the platform isorganised around four aspects (Eurich, J, InnoServ):

• Investigating, identifying, evaluating and reflecting upon innovative practice in the provision of social services across Europe,

• Identifying and systematising the theoretical discussion on innovation in service planning and delivery,

• Linking up the empirical evidence and theoretical discourse to identify gaps, inconsistencies and demand for further research,

• Assessing the issues identified and proposing research agendas for various aspects of service planning, provision and evaluation.

The model for the social venture capital acquisition process

It is a model for the social venture capital acquisition process, as well as for the venture capital network environment in which the process occurs. As a result, the level of development in any venture capital network can be described using this model, with specific identification of those process or contextual factors that are less developed (Melanie MacLean, 2005). This study will model and interpret the process and its contextual network environment from the viewpoints of both the entrepreneur and the venture capitalist. The venture capital acquisition process has been repeatedly described from either the viewpoint of the entrepreneur (Mantell, 2003) or of the venture capitalist (Fried and Hisrich, 1994, Tyebjee, 1984). The process has also been explored using agency analysis, to examine the communication process as it relates to contract optimality between the entrepreneur (agent) and the venture capitalist (principal) (Reid, 1999).

The social venture capital investment is defined as investment by parties (social venture capitalists), on behalf of downstream investors, in entrepreneurial ventures, whether in a new or existing business, in exchange for equity as opposed to debt. So, venture capital and debt provided by banks is found not to be complements but rather substitutes.

The venture capital acquisition process (Kaulio, 2003; Mantel, 2003; Carter and Van Auken, 2001; Ruhnka and Young, 1987) takes place within and is affected by the regional network in which the process occurs. People factors include entrepreneurial activity, the labour force, professional advice, and research and development (R&D). The effects of scarcity of managerial advice and expertise among venture capitalists on start-up investment, where entrepreneurs are comparatively plentiful, are examined (Kanniainen and Keuschnigg, 2001). System characteristics include proximity and clustering, network ties, industry and

developmental effects, community factors, financing gaps and information gaps. Clustering and its impacts on the formation of successful relationships between entrepreneurs and venture capitalists is a recently developing area for research . Social network theory is used to illuminate aspects of the venture capital acquisition process that are related to network ties and establishing relationships (Burt, 2000; Granovetter, 1982; Hansen, 1999; Shane and Cable, 2002).

There is a lack of information discussing how less development in the venture capital network affects the venture capital acquisition process for both entrepreneurs and venture capitalists.

The venture capital acquisition process begins with the meeting of an entrepreneur and a venture capitalist (a financial intermediary, engaged in managing funds in high-risk investments for investors), followed by a pitch by the entrepreneur (the presentation or proposal that the entrepreneur makes to the venture capitalist; pitch is typically short, perhaps thirty minutes at most, and must be of sufficient quality and impact to generate interest in the venture capitalist or the process may terminate), a screen by the venture capitalist (may occur in seconds or over a period of time, depending on how the pitch is received), negotiations, and a decision (phase described in this model refers to the ultimate decision of whether or not a financing agreement will occur.) resulting in a disagreement (no deal) where both parties return to the environment, or a deal, followed ultimately by subsequent financing rounds or exit (cessation of the financing relationship due to buyout or failure). The way that this process occurs is very dependent on its context.

The venture capital acquisition process is well documented, but generally only from the viewpoint of either the entrepreneur or the venture capitalist. Mantell (2003) uses the entrepreneur's viewpoint to describe the entrepreneurial solicitation process as a series of solicitation events each consisting of the search for a promising venture capitalist, a proposal, and the elicitation of a commitment or a rejection. Tyebjee's (1984) description is strictly from the venture capitalist's point of view in terms of a five-step process: 1) deal origination, where prospective deals are introduced, 2) deal screening, where prospects are qualified and a few are selected for further pursuit, 3) deal evaluation, where a risk and return analysis determines whether or not the prospect is attractive to the venture capitalist, 4) deal structuring, where terms including ownership, capital levels and timing are negotiated, and 5) post-investment activities, such as management, governance, stewardship, or preparation for an initial public offering (I.P.O.). Fried and Hisrich (1994) describe the process in six stages: origination, firm-specific screen, generic screen, first-phase evaluation, second-phase evaluation, and closing, basically expanding Tyebjee's (1984) second screening step into two distinct phases. Like Tyebjee's (1984) model, Fried and Hisrich (1994) only describe the viewpoint of the venture capitalist. The discussion that follows examines the process from both viewpoints, where 1) the parties have a meeting, 2) a pitch is presented and 3) screened, followed by 4) negotiation, and there is a 5) decision that results in a deal or not. Wasserman (1999) likens the process to classical negotiations, where the sides have both common and conflicting interests. All these factors compose the model of capital venture acquisition process (figure 1).

Figure 1: Model of Venture Capital Acquisition Process

(Melanie MacLean, 2005), Venture Capital process in new Brunswick, The University of new Brunswick**,** p.10**).**

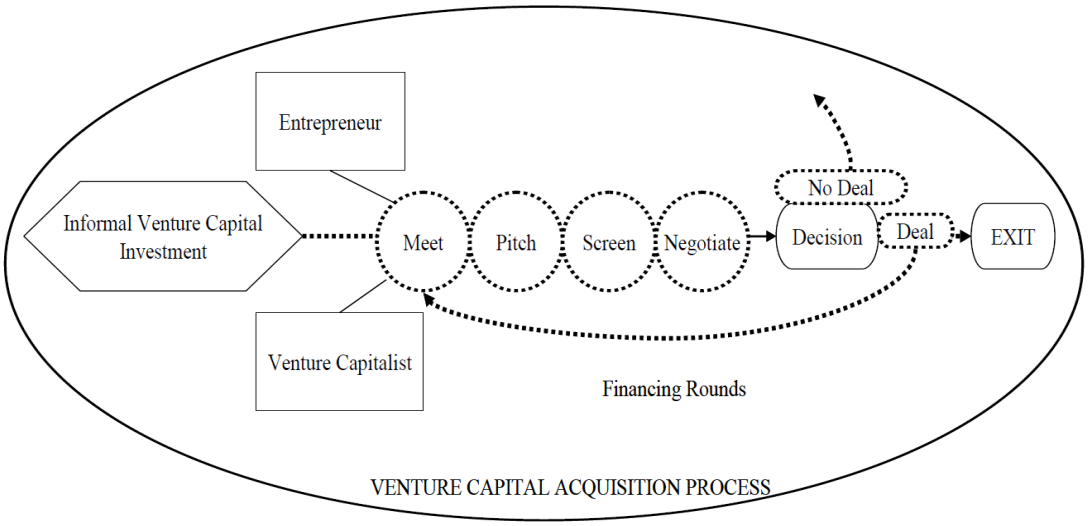

There are a variety of factors in the network environment. The venture capital acquisition process occurs within a network, where contextual factors are strongly influential (Figure 2). This network environment is made up of people factors, government factors and system characteristics. People factors include entrepreneurial activity, labour force, professional advice and R&D. Government factors include government policy and legal climate. System characteristics include proximity and clustering, network ties, industry and developmental effects, community factors, financing gaps, and information gaps. In this model, all of these factors can significantly impact the process.

Figure 2: Process Overview

(Melanie MacLean, 2005) Venture Capital process in new Brunswick, The University of new Brunswick**,** p 21).

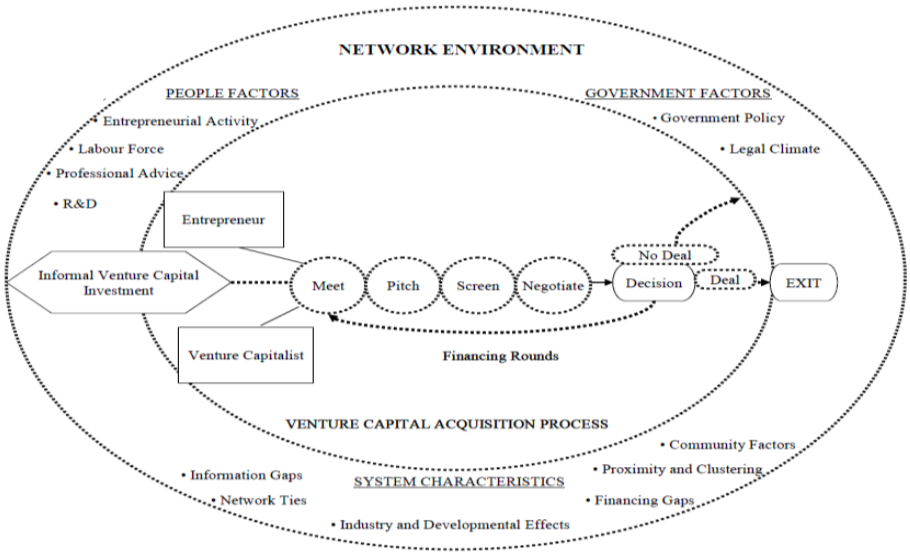

A graphical representation of the key variables relevant to the venture capital acquisition process is used to describe and summarize the typical well-developed network in comparison to the proposed less-developed network (Table 2). This proposed model can be used to evaluate the venture capital acquisition process in any venture capital network to determine if it is less or well-developed.

Table 2: Well-developed network model versus less-developed network model

			W.D.N.	L.D.N.
Processes		Informal V.C.	Ample angel organizations	Few if any angel organizations
		Meet	Ample opportunities for meetings	Insufficient opportunities for meetings
		Pitch	More pitches, more refined pitches	Fewer pitches, less-refined pitches
		Screen	Formal screening process; investment in high-growth, later stage ventures	Few/no investment preferences; investments in multiple industries/stages
		Negotiation	Established methods for valuations; extensive due diligence (average four month duration)	Valuations also based on qualitative factors; less or more extensive due diligence; barriers in deal structure
		Decision	No seed investment; objective, quantitative decision criteria; 1-2% deals	Seed investment; subjective, qualitative decision criteria; more or less % deals
		Exit	Exit in 5-7 yrs (I.P.O. or acquisition)	Difficulty in exiting
NETWORK ENVIRONMENT	People Factors	Entrepreneurial Activity	Higher self-employment rates; more patents; higher employment; stronger economic growth and employment characteristics	Lower self-employment rates; less patents; lower employment, weaker economic growth and employment characteristics
		Labour Force	Abundance of skilled labour	Inadequate supply of skilled labour
		Professional Advice	Specialized legal and accounting resources; other specialized resources	Shortage or lack of (experienced) resources
		R&D	Presence of a noted research facility	Absence of or distance from noted research facility
	Gov't Factors	Government Policy	Policies contribute to /support process	Policies complicate/ hinder process
		Legal Climate	Neutral or conducive to process development	Inhibitive to or in conflict with process development
	System Characteristics	Proximity and Clustering	Many complex, well-developed clusters, high network proximity	No/few/ less-developed clusters; low network proximity
		Network Ties	Dense local networks; abundance of interaction	Less network members, less organizations, less relationships
		Industry/Dev Effects	More high technology firms	Fewer high technology firms
		Community Factors	Strong infrastructure; demonstrably high quality of life	Lacking infrastructure; fewer or less demonstrable quality of life factors
		Financing Gaps	Two distinct gaps	Less distinct gaps
		Info Gaps	Excellent information exchange	Lack of knowledge/advice

Source: Melanie MacLean, (2005) Venture Capital process in new Brunswick, The University of new Brunswick**,** pp 40-41.

The processes of social venture capital acquisition and informal venture capital investment in well-developed venture capital networks have been described extensively and this existing body of research is used as a counterpoint for creating a model for a less-developed venture capital network, about which there is little existing literature (Bliss, 1999; Silva, 2004).

Conclusions

Venture capitalists (VCs)combine the investments into a sort of mutual fund of start-ups. As the start-up passes through various well-defined stages of development, other investors are brought in to fund the company, thereby lessening the risk, and also the potential reward, as the fund matures. It turns out that most investors won't fund an operation before it has a measurable cash flow, so it takes a special investor to put money into a company at its earliest stages of existence.

Venture capitalists talk about funding rounds in alphabetical order. Series A investments are backing something that's little more than a technology and a team. The business will need to acquire other skills, such as sales, marketing, customer service, and operations management, to be successful. Series B investments are the order of the day when a company has a working prototype product and initial orders, as well as a more complete management team with diverse business skills.

Series C investments are made when a company has more than one customer, working products, marketing and sales channels in place, and a growing pipeline of sales prospects. Pricing and gross profit margins on those sales are no longer mysteries, and working capital is needed mainly for components and support.

Series A funding is usually in relatively small amounts-there are often fewer than 10 people employed by the company, and the biggest expense is their salaries. Series B is typically much larger; not only is more money needed, but it's easier to get, because risk has decreased. By the time of series C, the dollar figures have increased again, to meet the heavy expenses of raw materials, components, and inventory; moreover, risk has decreased even further. The number of potential investors increases with each funding round, and each new investor at each round tends to commit more than the earlier-round investors did. These stages aren't haphazard. A start-up usually plans the different funding rounds right from the get-go-it hopes to increase its valuation between funding rounds and therefore to give up less of its equity per dollar of capital invested.

Most Venture capital businesses are limited partnerships, in which well-heeled investors-large pension funds, university endowments, and wealthy individuals-agree to invest as limited partners. The funds are organized by experienced fund managers, also known as general partners.

These managers decide how the funds are invested.Fund managers get where they are by demonstrating an ability to generate high returns, based on their track records in previous funds. Typical funds are organized for a finite life, often six or seven years, after which the fund is required to wind down operations-and distribute any proceeds to the limited partners.

Limited partners are looking for a higher rate of return than they could get in the stock market but with not much more uncertainty. And general partners are playing with other people's money.

General partners are compensated in two ways. First, they receive management fees for running the fund, typically 2 percent of funds managed.

Second, the general partners receive a share of any profits after the limited partners are paid back their initial investments and their share of the profits. These VCs add substantial prestige to start-ups, so they tend to see the hottest action. A-list VC firms get to charge more 3 percent management fees instead of 2 percent, and a 30 percent carry instead of 20 percent.

But Not Every Fund makes $5 for every $1 invested. A fivefold payback is, in fact, remarkable, even in the extraordinary world of VC. According to Venture Economics magazine, the typical 20-year average industry return is around 16 percent annualized-still not bad nowadays, when the average return from stocks and bonds is in the single digits.

Now consider that this 16 percent return comes from a blended average of successes and failures. A general partnership might invest in 10 to 20 companies. The VCs, of course, are betting that the successes will more than pay for the failures; in fact, their idea of a successful company is one that generates a 10-fold return on investment within five years. That's equivalent to a 58 percent return per year.

If a successful investment gives a 58 percent annual return, it could have three failures as well and still do better than the VC industry average. It can reduce your risk further by investing a limited amount of money, often as little as $5 million or $10 million, in the earliest, high-risk, high-reward funding rounds and putting in bigger bucks in later rounds when a company is beginning to look like it will succeed.

All this structure seems designed to maximize investment in true innovation.

REFERENCES:

Austin, J., Stevenson, H. & Wei Skillern, J., (2006), Social and commercial entrepreneurship: Same, different, or both?,*Entrepreneurship Theory andPractice*, 1-22.

Cauchi. M., (2007), European Venture Capital Invest Continues To Decline – Study. *Dow Jones*, 12 July 2007. Available from http://www.libraryhouse.net/about/press/article/135/ accessed November, 2013.

Chand, V.S. &Misra, S., (2009), Teachers as educational-social entrepreneurs: The innovation-social entrepreneurship spiral, *Journal of Entrepreneurship*, 219-228.

Cornelius, N., Todres, M., Janjuha-Jivraj, S., Woods, A. & Wallace, J., (2008), Corporate social responsibility and the social enterprise, *Journal ofBusiness Ethics*, 355-370.

Corner, P.D. & Ho, M., (2010), How opportunities develop in social entrepreneurship, *Entrepreneurship Theory and Practice*, 635-659.

Degavre F., Nyssens M., (2008), L'innovationsocialedans les services d'aide à domicile : les apportsd'une lecture polanyienne et féministe, *Revue Française de Socio-Economie*, numérospécial : le care : entre transactions familiales et économie de service, 2, 79-98.

Dey, P. &Steyaert, C., (2010), The politics of narrating social entrepreneurship, *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the GlobalEconomy*, 85-108.

Edmondson, A. &Mcmanus, S., (2007), Methodological fit in management field research, *Academy of Management Review*,1155-1179.

Eurich, J., InnoServ - "Social Platform on Innovative Social Services"Available fromhttp://www.uni-heidelberg.de/fiit/aktuelle_projekte/innoserv_en.htmlaccessed July, 2014.

Howaldt, J., Schwarz, M., (2010), Soziale Innovation, *imFokus*, Berlin.

Hockerts, K., Mair, J. & Robinson, J. (eds.) (2010), *Values and opportunities in social entrepreneurship*, New York, Palgrave Macmillan.

Keller, C., Gare, K., Edenius, M., Lindblad, S. (2010), Innovations in Health Care: Design Theory and Realist Evaluation Combined. *Sprouts: Working Papers on Information Systems*, 10(66). Available from http://www.libraryhouse.net/about/press/article/135/http://sprouts.aisnet.org/10-66, accessed November, 2013.

Kuhn, T.S., (1996), *The structure of scientific revolutions*, Chicago: University of Chicago Press.

MacLean, Melanie, (2005), *Venture Capital process in new Brunswick*, The University of new Brunswick. Available from http://dspace.hil.unb.ca:8080/bitstream/handle/1882/179/maclean_melanie_200504.pdf?sequence=1, accessed December, 2013.

Mair, J. & Marti, I., (2006), Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight, *Journal of World Business*, 36-44.

Meyskens, M., Robb-Post, C., Stamp, J.A., Carsrud, A.L. & Reynolds, P.D., (2010), Social ventures from a resource-based perspective: An exploratory study assessing global ashoka fellows, *Entrepreneurship Theory and Practice* ,661-680.

Murray, R., Caulier-Grice, Mulgan, G., (2010), *The Open book of social innovation*, London, The Young Foundation, Available from http://youngfoundation.org/wp-content/uploads/2012/10/The-Open-Book-of-Social-Innovationg.pdf, accessed December, 2013.

Nicholls, A., (2006), *Social entrepreneurship: New models of sustainable social change* ,Oxford: Oxford University Press.

Phills, J.A., Deiglmeier, K. & Miller, D.T. (2008).Rediscovering Social Innovation.Stanford Social.*Innovation Review*, *Fall*, 34-43. 2008 Available from http://csi.gsb.stanford.edu/print/2307, accessed December, 2013.

Schalock, R.L., (2010). Conference paper: Implementing the concept of quality of life within the context of evidence-based practice, Gent.

Sharma, D., Sharma, V. &Regar, R. (2014),Social Entrepreneurship-improvising Life Quality through improving Quality of Water-a Case Study of Jodhpur Wall City Area, *International Journal of Business and Administration Research Review*, *100-104*. Available from http://ijbarr.com/downloads/2014/vol2-issue3/13.pdf, accessed July. 2014.

Short, J.C., Moss, T.W. & Lumpkin, G.T., (2009), Research in social entrepreneurship: Past contributions and future opportunities, *StrategicEntrepreneurship Journal*, 161-194.

Tracey, P. & Jarvis, O., (2007), Toward a theory of social venture franchising, *Entrepreneurship Theory and Practice*, 667-685.

Vanhove, Jean-Marie (2012). Innovative practices in Europe, Innoserv project selection of innovative practices in social services. EASPD.

Zahra, S., Gedajlovic, E., Neubaum, D. & Shulman, J., (2009), A typology of social entrepreneurs: Motives, search processes and ethical challenges, *Journal of Business Venturing*, 519-532.

The research presented in this paper was supported by the European Social Fund under the responsibility of the Managing Authority for the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development , as part of the grant POSDRU/159/1.5/S/133652.

ASPECTS OF INDUSTRIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE BALKAN COUNTRIES BEFORE AND AFTER INTEGRATION IN THE EUROPEAN UNION

Carmen Penelopi Papadatu, Assist.Prof, PhD, "Dunărea de Jos" University of Galaţi

Abstract: Some recent international reports have indicated that during the transition countries in Europe, the Balkan countries have an inferior industrial and economic performance - compared to the Central Europe.
In last few years, the economic gravity center shifts to the East, a new environment for economic relations was created and new regional spheres of economic influence and cooperating were rising.
The Balkan Countries (South-eastern Europe) have not been able to recover from the shock of the transition, talking about the market economies and the development of metallurgical industry. In Balkan Peninsula, the countries in transition had economic crises during this period. These crises caused serious divergences in comparing with the other European transition countries.
This paper presents some aspects of the economic and industrial structure and the changes in the Balkan region after integration in the European Union, talking about GDP Growth, inflation, industrial development – the regression of the metallurgical industry and Trade Balance evolution.

Keywords: economic structure, development, integration, inflation, GDP Growth.

Introduction.

In the last few years, the economic gravity center shifts to the East, a new environment for economic relations was created and new regional areas of economic influence and cooperating were rising.

Europe is changing in a fundamental way, in two directions:

1. A complex conflicting and challenging process of economic integration to create the Single European Market, the Maastrich policies towards the Economic and Monetary Union, and the future E.U. enlargement.
2. The process of socio-economic and institutional transformation in Central and Eastern European countries (CEE) which is a multidimensional force to changing the European economic and political geography in a fundamental way[1].

The Balkan countries have an inferior industrial and economic performance - compared to the Central Europe. After the integration in the European Union, had a shock of transition from centrally planned to market economies, despite the fact that this process has lasted for more than ten years.

The European Union integration process involves states and regions with different traditions, different levels of development and different domains for resources and technology. This problem generated a pressure for Southern European countries, because these countries had problems with efficient organization of their productive basis.

Romania and Bulgaria are not the only transition countries from Balkan Peninsula which have serious economic difficulties because the transition period. Greece, for example, had serious economic difficulties –especially after 2008, despite it was the most developed and stabile economy from Balkan Peninsula. This country is the only member of the European Union (E.U.) in the region which had a great progress followed by serious structural

problems in its economy. It is in fact, the only European Union country that has not met the Maastricht criteria and therefore is for the moment left outside the EMU.

All the transition countries in the Balkan Peninsula - including: Romania, Bulgaria and Greece - have experienced in a deep recession in the post – 1989 period.

Another characteristic of the early stages of the transition process, is the soaring inflation rates that appeared in all countries as a result of market liberalization. All the countries from Balkan Peninsula had hyper – inflation during this period, especially Ex-Yugoslavia (New Yugoslavia).

The industry, in a special mode- the metallurgical industry- was affected after integration in European Union. Most of the manufactories were disappeared in a few years after the integration in European Union. In this sense, in Romania there are many examples. In Bulgaria, too.

The political instability after the integration in European Union, social – ethnic unrest and unsolved frictions with the other countries over ethnic minorities or territorial disputes, are factors generating serious uncertainty to markets and economic activity. Their impact is to cancel running or planned (domestic or foreign) investment projects, while their long-term impact is to put at serious risk the prospects of the country for growth and development.

A country can be affected by the *negative externalities* of a regional crisis, even if it is not directly involved. For example, the war in Serbia and Kosovo has affected Greece, by reducing tourism, trade and investment activities in the country and imposing longer transportation routes for its exports to E.U. markets. The *expectations* of the people and firms about the future have become less optimistic, despite the significant progress of the economy.

Aspects regarding the economic growth rates in Balkan Peninsula.

We can understand the potential of the Balkan region if we consider some information (see table 1) about population, area, Gross Domestic Product (GDP) and Gross National Product (GNP) per capita for all Balkan countries and the European Union (E.U.)

The indicators used in order to examine the rates and the level of economic development (growth) are:

- the Net National Product (NNP);
- the Gross National Product (GNP);
- THE Gross Domestic Product (GDP).

In the first decades of the post – war era (1950-1970), the economies of the Balkan Peninsula States ranked among the fast growing world economies. During 1970 and 1990, the growth rates slowed down (see table 1).

Table 1: Growth of total output international comparisons [1,3]

Country	*Average annual growth rate (%) for: 1961-1970*	*Average annual growth rate (%) for: 1971-1980*	*Average annual growth rate (%) for: 1981-1990*
Romania (socialist)	*5.2*	*5.3*	*-0.1*
Greece (capitalist)	*7.6*	*4.7*	*1.5(in E.U.)*
Bulgaria	*5.8*	*2.8*	*1.2*

(socialist)			
Japan	*10.5*	*4.6*	*4.0*
Hungary (socialist)	*3.4*	*2.6*	*1.0*
USA (CAPITALIST)	*3.8*	*2.7*	*3.2*
Soviet Union (socialist)	*4.9*	*2.6*	*2.0*
Austria (capitalist)	*4.7*	*3.6*	*1.7(in E.U.)*

In figures 1,…3 are presented the evolution of the average annual growth rate for Balkan Peninsula (for Romania, Bulgaria and Greece)

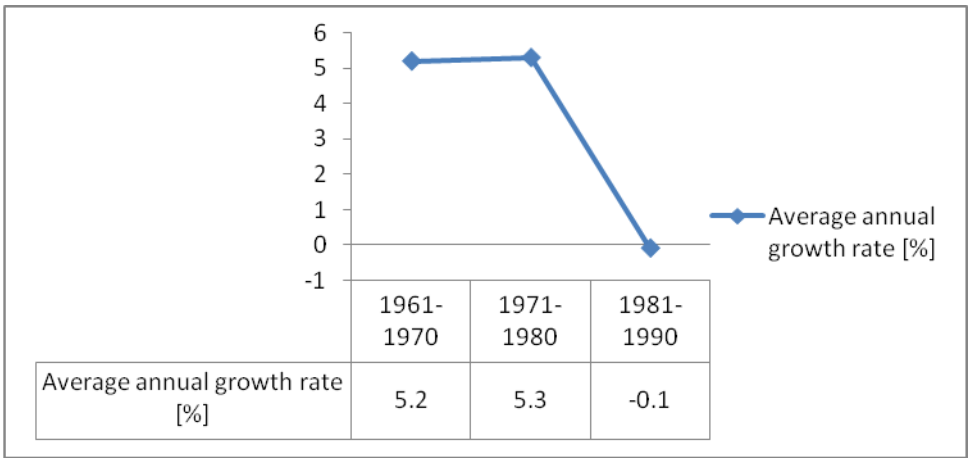

Fig.1.The evolution of the average annual growth rate for Romania [2]

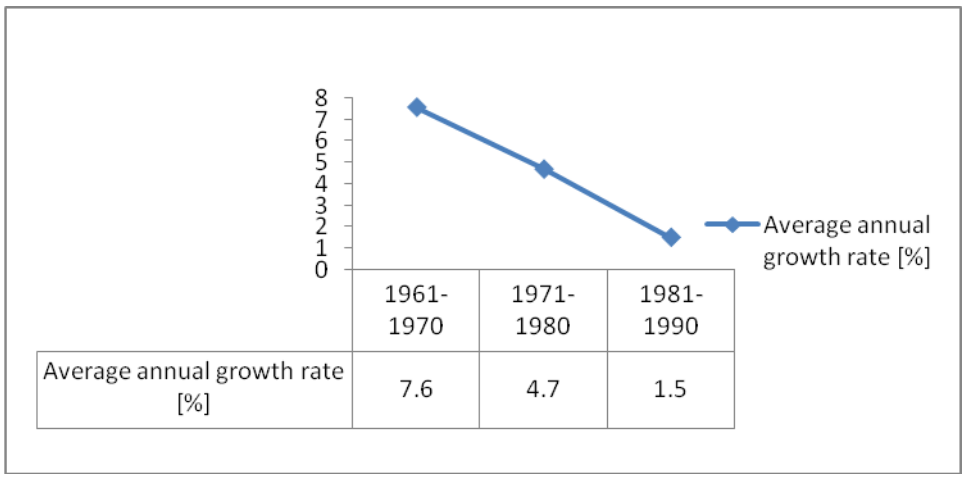

Fig.2.The evolution of the average annual growth rate for Greece [2]

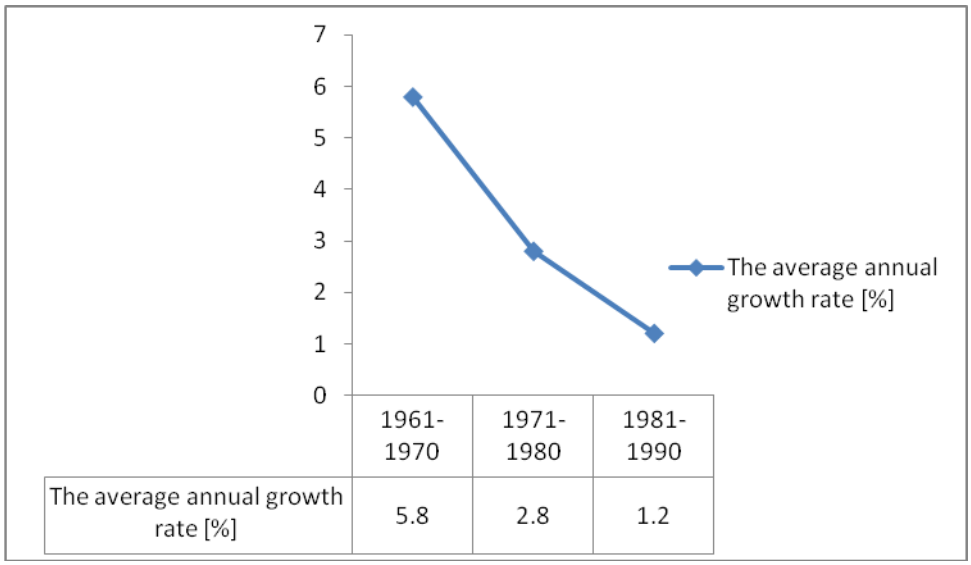

Fig.3.The evolution of the average annual growth rate for Bulgaria [2]

In table 2 are presented the output and real GDP growth of economies in transition (1990-2000).

Table 2:Output and real GDP growth of economies in transition (1990-2000)[2,3]

Country	*Consecutive years of declining output*	*Cumulative output decline (%)*	*Real GDP in 2000 (1990=100)*
Albania	*3*	*33*	*110*
Bulgaria	*4*	*16*	*81*
Croatia	*4*	*36*	*87*
Romania	*3*	*21*	*144*

Sources: *World Bank Country Office Data; Maddison -1982-;World Bank (2002,p.5).*

In table 3 are presented the evolution of the annual GDP growth rates [%] in Balkan Peninsula between 2000 until 2004.

Table 3: Annual GDP growth rates (%) in Balkan Peninsula (2000-2004)[2,3]

Country	*2000*	*2001*	*2002*	*2003 [(a)]*	*2004 [(a)]*
Romania	*1.8*	*5.30*	*4.80*	*4.20*	*5.10*
Bulgaria	*5.80*	*4.00*	*4.30*	*4.60*	*4.20*
Serbia and Montenegro	*5.00*	*5.90*	*4.10*	*4.90*	*5.20*
Albania	*7.80*	*6.50*	*4.60*	*5.90 [(b)]*	*6.10*
Greece	*4.30*	*4.10*	*3.80*	*3.80*	*4.00*
F.Y.R.O.M.	*4.60*	*-4.70*	*0.90*	*3.20*	*4.40*

(a): Forecast by the National Bank of Greece;

(b): Forecast by the Central Bank of Albania.

Sources:

- *National Bank of Greece: South Eastern Europe and Mediterranean Emerging Market Economies. Bulletin vol.4, Issue 4, March 2003, p1-60 [4] ;*
- *National Bank of Greece: Euro Area Monthly, January 2003, p.6 [5] ;*

- *Romanian Macroeconomic Developments, January 2003, p.3 (Official document of the Romanian Government)[6] ;*
- *Greek Democracy: National Budget 2002. Report by Nikos Christodoulakis, Minister of Economy and Finance. Athens, November 2001-November 2002 [7] ;*
- *Greek Democracy:Ministry of Economy and Finance: Seasoned, Program for Stability and Development of Greece: 2002-2006, December 2002, p.4 [8];*
- *Balkan Market, 28.01.2003.*

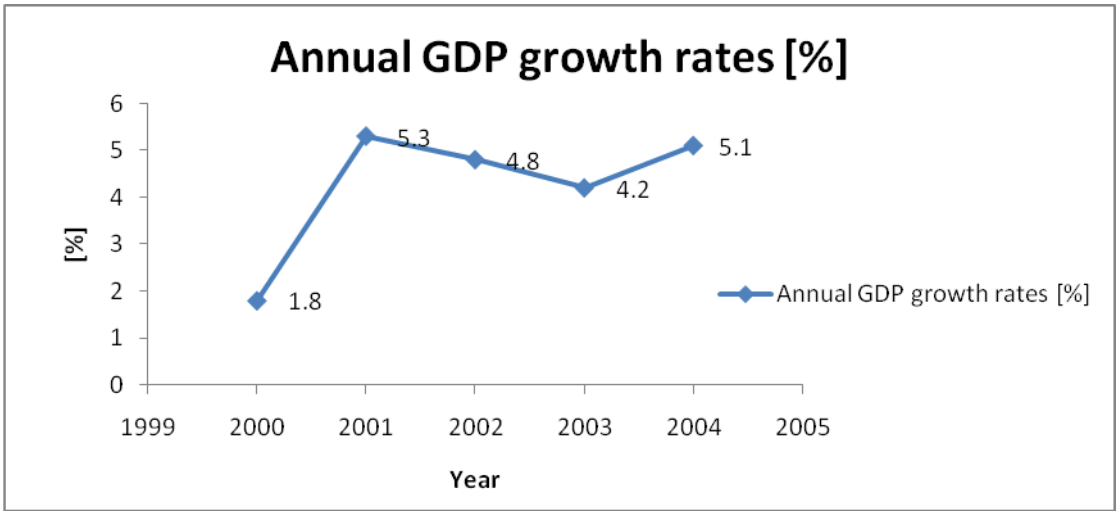

Fig.4. *The evolution of the annual GDP growth rate for Romania (2000-2004)*

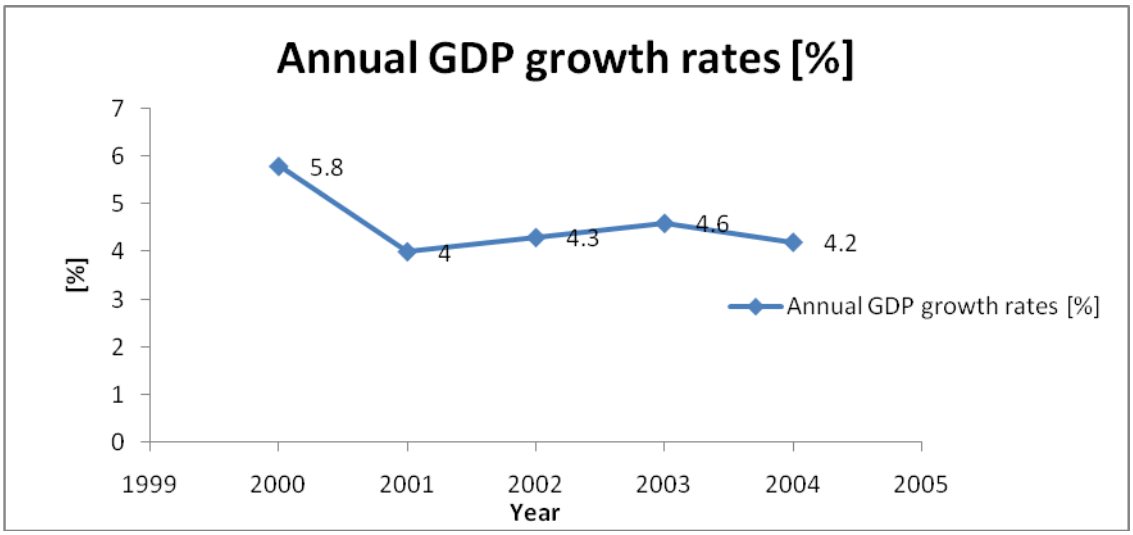

Fig.5. *The evolution of the annual GDP growth rate for Bulgaria (2000-2004)*

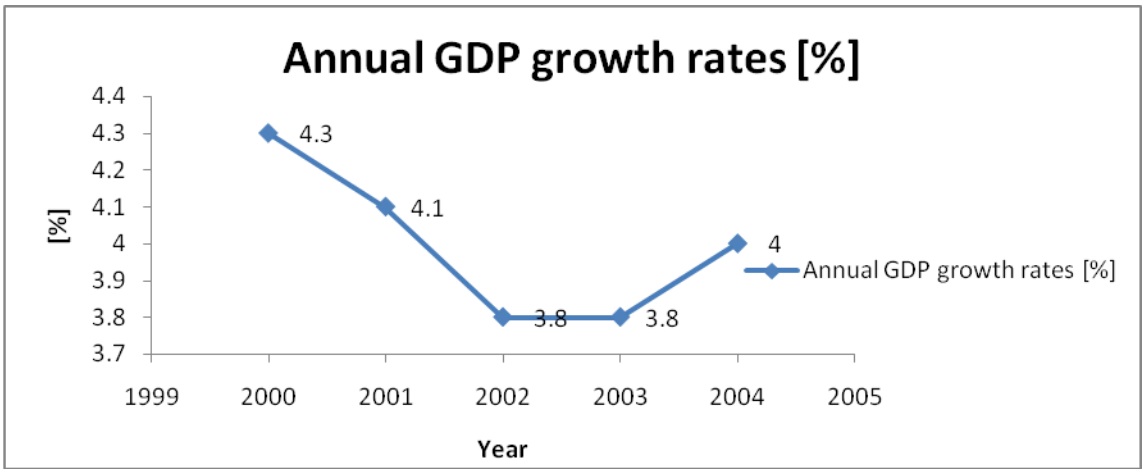

Fig.6. *The evolution of the annual GDP growth rate for Greece (2000-2004)*

In international economic theory, the trade with neighboring countries is more intensive and usually takes an intra-industry character, implying greater room for more industries to develop. This is, because, international specializations are not mutually exclusive and the division of labor takes place *within* and not *between* sectors (*Petrakos, 1999*). The lack of trade relations among Balkan countries pushes them further towards an Inter - industry type of specialization with the technologically more advanced western European countries that is rather unfavorable for the prospects for industrial development in the region.

The performances of the Balkan economies has been affected by their artificial division in the pre- and post- 1989 period and by the consequent restrictions imposed on the structure and level of the external economic relations of the region.

Information about the evolution of per capita GNP.

Some information about the structure of GNP in the European Union and the Balkan Countries by sector respectively, are presented in table 4.

Table 4: Composition and Change of GNP in the Balkan Countries after 1989 [2,3].

Countries and GNP Capita in USD	*Year*	*Total*	*Primary*	*Secondary*	*Tertiary*
Albania	*1990*	*100.0*	*37.9*	*48.4*	*13.7*
340	*1994*	*100.0*	*55.1*	*21.9*	*21.0*
Bulgaria	*1990*	*100.0*	*10.9*	*59.4*	*29.7*
1.140	*1994*	*100.0*	*12.0*	*38.5*	*49.5*
Romania	*1990*	*100.0*	*19.8*	*45.9*	*32.3*
1.140	*1993*	*100.0*	*21.0*	*40.7*	*38.2*
Slovenia	*1990*	*100.0*	*5.2*	*41.8*	*53.0*
5.194[a]	*1994*	*100.0*	*5.0*	*39.0*	*56.0*
Greece	*1990*	*100.0*	*16.0*	*26.5*	*57.5*
7.390	*1994*	*100.0*	*16.1*	*23.9*	*60.0*
E. U.[b]	*1992*	*100.0*	*2.6*	*33.1*	*64.4*

Source: Totev (1996), EUROSTAT (1995)[15], Statistical Yearbook 1995 and World Bank (1995 b), Trends in Developing Economies, 1995.

a. *GDP per capita;*
b. *Composition of Gross Value Added in current prices by sector in 1992.*

Taking imports per capita as an indicator of the openness of an economy, we ca see that Slovenia and Greece are the more open economies in the region, while Albania the more closed one. Measured in US dollars for 1995, imports per capita are 4.686 for Slovenia, 2,076 for Greece, 1,571 for Croatia, 694 for F.Y.R.O.M., 548 for Bulgaria, 383 for Romania and 178 for Albania.

Greece appears to be a unique case of structurally lagging behind country with a share of primary sector equal to 16 % of GNP, -is more than six times the E.U. average. This high dependence on the primary sector is followed by one of the lowest shares of secondary and tertiary sectors in GDP from the E.U..

In table 4 we can see a general pattern of structural change in transition Balkan economies with common characteristics the reduction of the secondary sector and the increase of the share of the tertiary sector. Romania, Albania and F.Y.R.O.M., have seen their GNP shares of agriculture to increase – at various rates – in the 1990-1994 period, Bulgaria experienced a slight increase and Slovenia has more or less a constant share in agriculture. The direction of changes for primary's sector share in GDP was affected by the industrial restructuring process and by the level of development.

From all the Balkan countries, Slovenia is the only one with a GNP structure (56%) which was approaching in 1994 by the GNP structure of the European Union (64%) [6], - in a sense that it has a low dependence on agriculture. Romania, Bulgaria and F.Y.R.O.M. are approaching the structure of Greece, having a significantly greater dependence from agriculture.

With the exemption of Albania, in 1995, all the countries from Balkan Peninsula with transition economies, had a GDP share of industry greater than the E.U. average, indicating that the process of industrial restructuring had not been completed yet.

The increase of GDP share of the tertiary sector in transition economies is very impressive.

Between: 1975-2000, per capita GNP falls in Bulgaria, Romania, Albania and Yugoslavia. In this period, this indicator was rises slightly in Greece. The transition from a centrally planned economy to a market economy is characterized by an absolute decline in GNP, in most European economies of the south –east part. The cumulative decline in GNP over the period 1990-2000 was: 33% in Albania, 16% in Bulgaria, 36 % in Croatia, 21 % in Romania and 14 % in Slovenia. In 2000, real GNP was lower by 19 % in Bulgaria, 13 % in Croatia, and greater by 10 % in Albania, 44 % in Romania, 5 % Slovenia, compared to year 1990 [2,3].

Table 5: Per capita GNP Growth in South-eastern Europe, during the period: 1975-2000 [%] [2,3]

Country	*Average yearly growth rate 1975-2000*	*Average yearly growth rate 1990-2000*
Greece	0.9	1.8
Romania	-0.5	-0.4
Bulgaria	-0.2	-1.5
Croatia	-	1.8
Slovenia	-	2.8
Albania	-1.3	2.7

Between: 2000-2004, the rates of economic growth were accelerated in the most countries from the South- Eastern part of Europe. The annual growth rates of GDP ranged between 2.0% and 7.8 %.

In table 6 were presented *Per capita GNP values in South-eastern Europe , between 2000 until 2003.*

Table 6. Per capita GNP in South-eastern Europe, 2000-2003 (in USD)

Country	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**
Romania	*1.623*	*1.730*	*1.953*	*2.187*
Greece	*10.727*	*10.656 (a)*	*11.062 (a)*	*11.482 (a)*
Bulgaria	*1.599*	*1.678*	*1.943*	*2.186*
Albania	*1.075*	*1.163*	*1.243*	*1.349*
Serbia and Montenegro	*0.762*	*1.023*	*1.200*	*1.309*
Slovenia	*9.105*	*9.455*	*9.857*	*10.360*
Croatia	*4.152*	*4.413*	*5.000*	*5.717*
F.Y.R.O.M.	*1.702*	*1.665*	*1.719*	*1.775*
Cyprus	*13.100*	*13.388*	*14.402*	*15.119*

(a): Calculations based on official data

Sources:

- *National Bank of Greece S.A.: South Eastern Europe and Mediterranean Emerging Market Economies. Biulletin , Vol. 3, December 2002, p.6-61 and [10];*
- *Greek Democracy, Ministry of Economy and Finance: Seasoned, Program for the Stability and Development of Greece:2002-2006, December 2002, p.4 [8];*
- *EPILOGY, November 2002, p.107 [12].*

In figure 7 was presented the evolution of the per Capita GNP growth rate in Balkan Peninsula, between 1990 -2000.

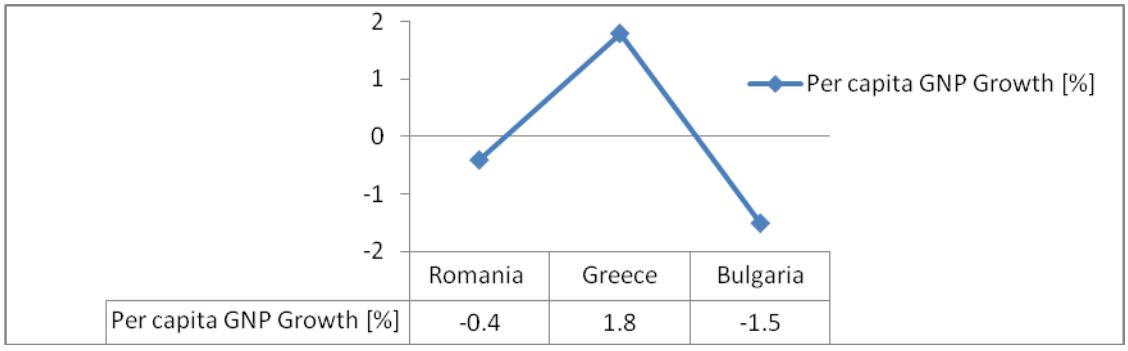

Fig.7. Average yearly growth rate [%,] for1990-2000[2]

During the 1990-2003 period, the development gap that separates most European countries of the Southeast from the developed countries widened further. Per capita GNP represented 24% in Bulgaria and Romania – for the year 2002 and 17% in Albania, 33% in F.Y.R.O.M., 38% in Croatia – for the year 2000 of the EU 15 average

The percentage was higher for Greece (64%), Slovenia (70%) and Cyprus (74%). Greece raised its percentage compared to the EU 15 average (=100) from 62.2% to 70.9% as measured in terms of purchasing power units (PPUs) **[*Sources*:** *Calculations based on: EUROSTAT 2000 [14], p.11; the Human Development Report 2002, p. 190-193; the Greek Treasury's Division of Macroeconomic Analysis; Kathimerini, 24.01.2003]*

Conclusion

In 1989, Yugoslavia was the most significant trading partner of Greece in the Balkans. Because of the embargoes and the war, the picture has changed considerably.

Bulgaria and Albania appear to be in 1994 the most important trading partners of Greece in the Balkans, followed by **Romania** while trade with the new States in the territory of former Yugoslavia was until 1994, as expected, virtually non-existing.

The exports and imports between Greece and Romania, Bulgaria and Albania were not interrupted by the war. In this case, it can be explained the higher commercial activities with Bulgaria, Albania , Romania and Greece, of course. Other factors, such as religious or historical ties, the existence of minorities and various types of implemented policies of external relations, have affected in various ways the level and the growth rate of trade between Romania, Greece and other Balkan countries.

After the integration in European Union, the Balkan countries had an inferior industrial and economic performance - compared to the Central Europe. The metallurgical industry and the other areas of the industry couldn't be developed because appeared other new materials from the west part of Europe and other politics of marketing which replaced the steels and metallic alloys. But, in the last few years, in Romania appeared other new smaller factories, with other activities, according with the new technologies.

BIBLIOGRAPHY:

EIU (1990), Country Reports, First Quarter 1996 **(**Price and cost competitiveness 1st quarter 1996.Quarterly report on the price and cost competitiveness of the European Union and its Member States. II/005/1/96-EN)-Archive of European Integration (AEI);

Papadatu,C.-P.:" Industrial and economic developments in the Balkan Countries before and after the integration in European Union (I)" Analele Universitatii "Dunarea de Jos" din Galati, Fascicola IX, Special Issue, 2004, pag.180-185;

PAPADATU,C.-P.: "The Environment Politics of Greece", Editura Fundatiei Fundatiei Universitare "Dunarea de Jos" din Galati, Romania,107 pag., 2008, ISBN 978-973-627-414-5;

National Bank of Greece: South Eastern Europe and Mediterranean Emerging Market Economies. Bulletin vol.4, Issue 4, March 2003, p1-60;

National Bank of Greece: Euro Area Monthly, January 2003, p.6;

Romanian Macroeconomic Developments, January 2003, p.3 (Official document of the Romanian Government);

Greek Democracy: National Budget 2002. Report by Nikos Christodoulakis, Minister of Economy and Finance. Athens, November 2001-November 2002;

Greek Democracy:Ministry of Economy and Finance: Seasoned, Program for Stability and Development of Greece: 2002-2006, December 2002, p.4;

National Bank of Greece: South Eastern Europe and Mediterranean Emerging Market Economies. Bulletin, Vol.3, Issue 5, August/September 2002, p.1-44;

National Bank of Greece S.A.: South Eastern Europe and Mediterranean Emerging Market Economies. Biulletin , Vol. 3, December 2002, p.6-61;

Greek Democracy, Ministry of Economy and Finance: Seasoned, Program for the Stability and Development of Greece:2002-2006, December 2002, p.4;
EPILOGY, November 2002, p.107;
G. *PETRAKOS- "Fragmentation and Conflict or Integration and Co-operation in the Balkans? Options and Strategies of Development for the 21- st Century ",* Discussion Papers Series, University of Thessaly, 2005;
EUROSTAT 2000, p.11; the Human Development Report 2002, p. 190-193; the Greek Treasury's Division of Macroeconomic Analysis; Kathimerini, 24.01.2003.
EUROSTAT 1995;
G.*PETRAKOS, N. CHRISTODOULAKIS – "Economic Developments in the Balkan Countries and the Role of Greece: From Bilateral Relations to the Chalenge of Integration",* Discussion Paper (nr.66), Centre of Planning and Economic Research, Athens, 1997;
E.LOUKA-"*Conflicting Integration*", The Environmental Law of the European Union, - Oxford, New York, Ed.Intersentia, 2004, ISBN 90-5095-360-3.

SOCIO-HISTORICAL FEATURES OF THE PHENOMENON OF EXTERNAL NATIONAL MIGRATION

Alexandra Deaconu, PhD Student, University of Craiova

Abstract: During more than twenty years since the fall of communism, Romanian migration has turned into a mass phenomenon, with major implications at the social level. The movement of labor from underdeveloped to developed countries has become, during the twentieth century, a global social phenomenon.
Migration has becomein our day, a current phenomenon that leads to globalization. This reality is worth noticed because in the past this phenomenon was considered an exception, an anomaly in relation to the condition sedentary of human communities. The exile, migration, alien and foreign countries facing Romanians are perceived today following a radical change of attitude, as belonging to the normal, everyday, sometimes causing problems, sometimes they generated new values in a community.

Keywords: migration, population, Romanian, globalization, labor

Cadrul socio-istoric al lucrării realizează o prezentare a fenomenului migraţiei româneşti, din perspectivă sociologică, utilizând concepte cum ar fi: “migraţie”, „emigrant”, “imigrant”, şi continuând cu expunerea etapelor identificate de-a lungul celor douăzeci şi patru de ani de migraţie, cu cifrele, direcţiile şi formele specifice. În cei peste douăzeci de ani de la căderea comunismului, migraţia românească s-a transformat într-un fenomen de masă, cu implicaţii majore la nivelul social.

Mișcarea forței de muncă dinspre țările slab dezvoltate către cele dezvoltate a devenit, în cursul veacului al XX-lea, un fenomen social mondial. În acest proces istoric s-a implicat și populația din România, astfel încât, după unele statistici, aproape 13 milioane de români trăiesc în afara granițelor naționale, ceea ce reprezintă mai mult de jumatate din actuala populație a societății noastre.[1]

Migrația a devenit, în zilele noastre, un fenomen curent care conduce către globalizare. Această realitate merită remarcată, deoarece în trecut acest fenomen era considerat o excepție, o anomalie, în raport cu condiția sedentară a comunităților umane. Exilul, migrația, înfruntarea românilor cu străinul și străinătatea sunt percepute astăzi, în urma unei schimbări

[1] Adrian Otovescu, *Migrația internațională,* în Dumitru Otovescu (coord.), *Tratat de Sociologie Generală*, Editura Beladi, Craiova, 2010, p. 635

radicale a atitudinii, ca aparţinând normalului, cotidianului, uneori provocând probleme, alteori generând noi valori într-o comunitate.[2]

În România, nu se poate vorbi de un proces liniar, fără schimbări în raport cu populaţia implicată, motivaţia acesteia, durata şi direcţia migraţiei. Dacă în primii ani (1990-1993), românii de etnie germană şi maghiară sunt cei care se înscriu într-un proiect migratoriu, în anii următori populaţia majoritară şi românii de etnie romă se orientează către părăsirea ţării de domiciliu şi stabilirea într-o altă ţară, în principal în căutarea unui loc de muncă. Deşi migraţia pentru muncă, legală sau ilegală, a persoanelor slab sau înalt calificate, constituie forma principală a migraţiei româneşti, nu trebuie ignorate celelalte aspecte, precum migraţia pentru studiu. Numărul studenţilor români în universităţile internaţionale a crescut, în principal sub influenţa schimburilor interuniversitare.

Pe lângă creşterea numerică, migraţia românească înregistrează şi alte modificări. Migraţia preponderent masculină din prima etapă se echilibrează treptat, ajungându-se la proporţii relativ egale ale celor două categorii de gen. În acelaşi timp persistă orientarea fiecărei categorii de gen către anumite domenii de activitate, a bărbaţilor către construcţii, agricultură şi industrie, respectiv a femeilor către îngrijirea persoanelor, menaj, agricultură, sistemul hotelier. De la migraţia persoanelor slab calificate, pe perioade scurte de timp, specifică primelor etape (1994-2006), se observă intensificarea migraţiei persoanelor înalt calificate şi prelungirea duratei de şedere, către migraţia de lungă durată sau definitivă, începând cu 2007. În ceea ce priveşte migraţia creierelor, anumite domenii absorb un procent ridicat de migranţi români, cum este sectorul medical, informatic şi al cercetării.

Analiza intensității fenomenului de emigrație a românilor a evidențiat că peste o treime din gospodăriile țării (aproximativ două milioane și jumătate), au avut cel puțin un membru plecat în străinătate după anul 1989. Ponderea persoanelor de 18-59 ani care au lucrat în străinătate după 1989 este de aproximativ 12%. Plecările temporare la muncă în străinătate au avut o frecvență de aproximativ 28 la 1000 de locuitori cu vârste cuprinse între 15 și 64 ani. Intensitatea fenomenului s-a accentuat în special după anul 2002, o dată cu liberalizarea circulației în spațiul Schengen pentru români. În prezent, fenomenul plecării temporare la lucru în străinătate este de aproximativ trei ori mai intens decât în 2002.[3]

[2] H. Shryock, J. S. Siegel, *The Methods and Materials of Demography*, condensed by E. G. Stockwel, Academic Press, New York, 1976, p. 373.
[3] Dumitru Sandu, *Locuirea temporară în străinate. Migrația economică a românilor: 1990-2006*, Fundația pentru o Societate Deschisă, 2007, p. 23-24

Migraţia românească cunoaşte diferite direcţii europene şi non-europene. În Europa, românii s-au îndreaptat iniţial către ţări ca Turcia, Israel, Ungaria şi Germania, apoi către Italia şi Spania. Statele non-europene către care migranţii români s-au orientat în mod constant sunt Statele Unite ale Americii şi Canada. Pe lângă legislaţia în vigoare privind intrarea, şederea şi accesul la piaţa muncii, alegerea direcţiei de migrare este influenţată şi de nivelul de pregătire al migrantului, constatându-se de exemplu că în Italia şi Spania domină la nivel procentual migranţii români slab calificaţi, în timp ce state precum Elveţia, Marea Britanie, Germania, Belgia şi Franţa înregistrează proporţii crescute ale migranţilor înalt calificaţi în rândul românilor.

În următorul tabel[4] este expusă evoluția cetățenilor români care și-au stabilit domiciliul în străinătate:

Anul	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Total	14197	8830	8739	10211	7906	18307
Australia	125	83	82	128	81	112
Austria	581	313	345	421	569	1089
Belgia	59	34	35	70	46	129
Canada	1655	1787	1738	2045	858	967
Franța	529	372	431	576	405	663
Germania	3110	1902	1788	1938	1399	2014
Grecia	134	72	85	124	133	160
Iordania	26	21	23	21	16	139
Israel	128	57	50	111	62	2857
Italia	3393	1401	1098	984	844	1906
Marea Britanie	227	71	130	211	264	251
Republica Moldova	112	149	189	217	349	254

[4] *Anuarul Statistic al României*, 2012

Spania	330	138	238	547	882	3352
S.U.A.	1982	1535	1591	1793	1086	1350
Ungaria	900	266	354	331	266	514
Alte țări	906	629	562	694	646	2550

Sursa: Anuarul statistic al României, I.N.S., Bucureşti 2012

Migraţia internaţională este astăzi o realitate obişnuită a vieţii cotidiene, varietatea formelor şi a factorilor cauzali impunând o abordare analitică dinamică, în acord cu particularităţile fiecărei categorii de migranţi.

Bibliografie

- Adrian Otovescu, *Migraţia internaţională,* în Dumitru Otovescu (coord.), *Tratat de Sociologie Generală*, Editura Beladi, Craiova, 2010
- *Anuarul Statistic al României*, 2012
- Dumitru Sandu, *Locuirea temporară în străinate. Migraţia economică a românilor: 1990-2006*, Fundaţia pentru o Societate Deschisă, 2007
- H. Shryock, J. S. Siegel, *The Methods and Materials of Demography*, condensed by E. G. Stockwel, Academic Press, New York, 1976

„Această lucrare a beneficiat de suport financiar prin proiectul "Rute de excelenţă academică în cercetarea doctorală şi post-doctorală – READ" cofinanţat din Fondul Social European, prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contract nr. POSDRU/159/1.5/S/137926."